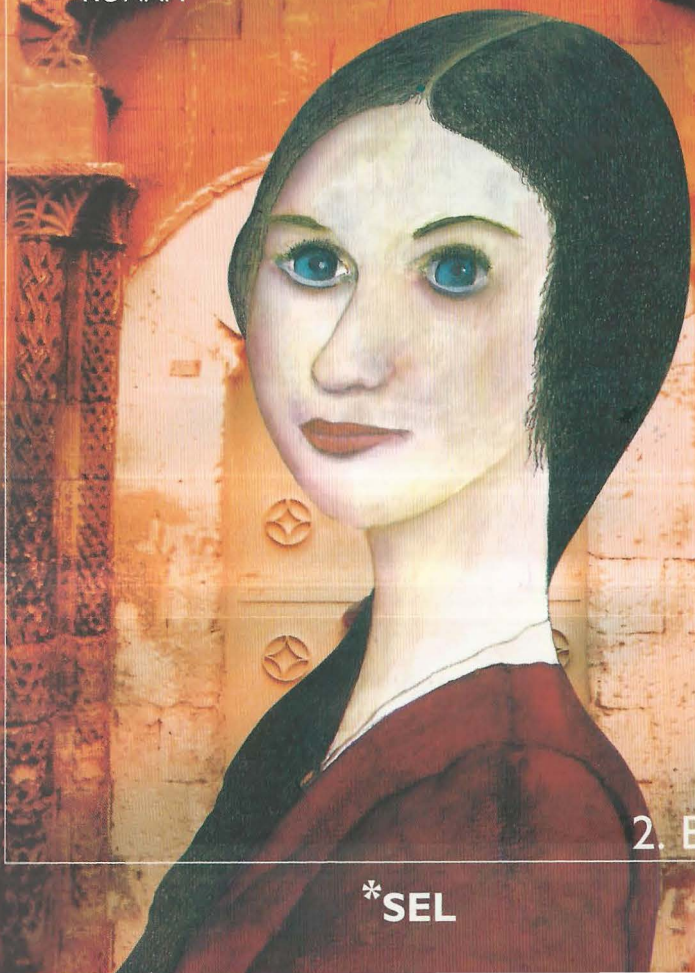
KEMAL SİYAHHAN

Roza'nın Gözleri*

ROMAN

2. BASKI

*SEL

KEMAL SİYAHHAN • ROZA'NIN GÖZLERİ *

ROZA'NIN GÖZLERİ*

KEMAL SİYAHHAN 1963'te Şanlıurfa'nın Siverek İlçesinde doğdu. Erken yaşlarda iş hayatına atıldı ve tekstil (perde) sektöründe önemli başarılara imza attı. Mefruşat alanında birçok insan yetiştirdi. Bazı genç girişimcileri tekstil alanında yatırım yapmaya teşvik etti. Halen birçok mefruşat satış mağazasının başındadır.

Kemal Siyahhan 1979 yılından itibaren *Atmaca, Deli, Öküz* ve *Hayvan* gibi mizah ve edebiyat dergilerine sayısız karikatürler ve resimli öyküler çizdi.

Öylesine Yaşandı (Sel Yayıncılık 2002) ve *Lale Bahçelerinden Fransız Sokaklarına* (Leman Yayıncılık 2006) resimli romanlarının yanı sıra *Kenger* (Sel Yayıncılık 2008), *Yalnız Mor* (Sel Yayıncılık 2009), Sanrı ve Gerçek (Sel Yayıncılık 2010) adlı eserleri bulunmaktadır.

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
(0212) 516 96 85 Faks: (0212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: posta@selyayincilik.com

ISBN 978-975-570-435-7

*SEL YAYINCILIK: 418

ROZA'NIN GÖZLERİ
Kemal Siyahhan
Roman

© SEL YAYINCILIK - 2009

Birinci Baskı: Kasım 2009
İkinci Baskı: Ekim 2010

Kapak resmi: Kemal Siyahhan

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Kemal Siyahhan

Roza'nın Gözleri

Roman

Yaşamakla ölmek arasında sadece 'korku' var.
O duyguyu yitirdim.

EMEKLİLİK VE BOŞLUK

Saime ile yağmurlu bir günde tanıştık, 'tam da istediğimiz gibi', diye tanımlamıştı ailem. Haksız da sayılmazlardı; bilgili, eğitimli ve saygılıydı. Çok kısa sürede evlendik. Bakırköy'de beraber yaşadığım anne ve babamın da bulunduğu eve gelin geldi Saime. Bu durum uzun sürmedi, kısa bir süre sonra hem annemi hem de babamı arka arkaya kaybettim. Kaldık Saime ile baş başa, Öğretmen Saime, Komiser Kubilay...

Saime, babasından kalan bir iki gayrimenkulün kirası ve öğretmenlik maaşı ile maddi olarak iyi gelire sahipti. Beni seviyordu, tabi ben de kayıtsız değildim, onu severken aynı zamanda mesleğimi de seviyordum.

İstanbul'da önemli görevlerde bulundum ta ki siyasilerin kanunsuz istekleriyle karşı karşıya kalana dek. İşte ne olduysa ondan sonra oldu, yıllar yılı oradan oraya sürüldüm durdum. Saime, benimle gelmek yerine mesleğini İstanbul'da sürdürürken, babadan kalma evimizde iki çocuğumuzu da büyüttü ve ben emekli olup temelli eve döndüğümde, derin bir yalnızlık içinde buldum kendimi...

Tanrının yarattığı bu koca dünyanın evet evet, tam da derinlerine ağaç misali kök salmışım. Arzın derinliklerine inmiş bir yanım, bulunduğum yerde donmuşum, sadece boynum sağa sola dönebiliyor. Beni bu hale neyin getirdiğini tam olarak bilmesem de kendimi suçlayan yanlarımın olduğu açık. Ellerimi bile kımıldatamıyorum. Felçli gibiyim, mıh misali çakılmışım olduğum yere. Meczup denilebilir mi ya da tükenmiş bir adam? Yok, yok başka bir söz de uydurulabilirim, yolunu kaybetmiş şaşkın, genç yaşta

emekli, nereye gideceğini bilmez halde metropole gelmiş bir taşralı. Hadi canım bunların hangisi benimle örtüşüyor ki, saçmaladığımın farkındayım. Peki, neye benziyorum, sadece olduğu yere çakılı bir adam için ne söylenebilir ki? Çevreme bakınıyorum, o kadar çirkin ve bozuk yapılar var ki dünyanın yuvarlak olduğuna bile şahadet edemem. Neden saçma sapan bu yerde kalakalmışım? Bakırköy'ün özgürlük meydanının tam orta yerinde yaşadıklarıma inanamıyorum, sonuçta vücudum dona kalmış olsa da gözlerim ve zihnim hala sapasağlam. Bakış yönüm batı, sadece tren istasyonunu görüyor, sağa, yani kuzeye başımı çevirdiğimde mezarlığı görebiliyorum. Ürkütücü, hiçbir zaman yanından bile geçmek istemediğim sürekli bilinmezi hatırlatan böcekler, yılanlarla iç içe geçecek sonsuzluk gibi geliyor mezarlık. Sol tarafımda güneyde, Bakırköy'e inen ince uzun bir yol var, sonrası kiliseler ve deniz. Tebessüm ediyorum, denizin bendeki yeri başkadır uzun zamandır onu ihmal edip kendimden epey uzaklaştırdığımın da farkındayım.

Yanımdan geçen şu hanım, garip garip bakıyor, delirmiş olabilir miyim diye şöyle bir süzüyor beni, kadının yüzündeki ifadeyi okumak hiç de zor değil. Kahretsin! Mesleğim gereği yanıma yaklaşan her insanın derdinin ne olabileceğini görmek, bazen hiç de hoş olmayabiliyor. Bana çarpan insanlara bile ses çıkaramıyorum, sadece sağa sola ve arada bir gökyüzüne bakmakla yetiniyorum.

Gökyüzü; insanoğlunun çıkış yolu, dünyanın penceresi olsa da hep düşündürür beni, 'taş yağacak' deyimi zihnimin bir yerinde korku unsuru olarak kalmış. Son zamanlarda az yağan yağmur yüzünden koca kent susuz kalacak diye endişeler dolaşıyor. Gökyüzü sütten kesmiş inek gibi yağmamakta ısrar ediyor. Ona sorulacak olursa 'var mı ki yağdırmıyorum' diye bir çıkış yapacak; ama şu an yavaş yavaş siyahlaşan bulutlarla dolu. Komik halimi görenler için ne diyebilirim, bulutların dansını izlemeyi bile becerememeyen onca mutsuz insan geçiyor önümden. Kendi halime gülüyorum, onca senedir aynı noktadan geçip gittiğim halde başımı kaldırıp şu güzelliğe hiç bakmamışım.

Siyah rugan ayakkabılarım, üzerimde diz kapaklarıma kadar inen pardösü, içinde beyaz gömlek ve onunla uyumlu bir kravat.

Hali vakti yerinde olan birinin dışında, zengin ve varlıklı görünümüm kayda değecek türden; sanki bütün bunlar, konumumu, sınıfımı farklı bir noktaya getirmiş. Asıl ilginç olan pespaye giyinmiş olsaydım yanımdan geçen insanların dikkatlerini muhtemelen daha az çekecektim. Sorunlardan kendimi arındırmak istiyorum. Vücuduma haksızlık ettiğimin farkındayım, bu sıralar hiçbir iş yapmadığım halde, düşünce yorgunu bir adam olup çıktım. Yeniden başımı gökyüzüne çeviriyorum, kuraklığı sonlandıracak olan, şak diye inen ilk damla yüzüme geliyor. Elimde olmadan dudaklarımın şekli değişiyor, incelip gerinerek yanlardan kavis çizip kulaklarıma kadar uzanıyor. Bu sevinç ifadesi, gökten gelen bir damlanın yarattığı coşku çok garip, çakılı olduğum yerden etrafa gülücükler saçıyorum, insanlar bu damladan sonra yağacak olan yağmurun kokusunu almış olacak ki gidecekleri yere ulaşmak için büyük telaşa düşüyor. Tek tük inen damlalar yüzünden yerden yukarıya doğru burnuma gelen toz kokusunu da alabiliyorum. Çevre; çarpık, çürük binaların ve koca şehrin gürültüsüyle dolu, doğa şu an için hâkimiyetini ortaya koyacak ve insanlar kendilerini istemeden de olsa bu koşturmadan alıkoyacaklar. Trafik yavaşlayacak, şemsiyeler çıkarılacak, gereksiz yere dışarı çıkılmayacak, arabaların silecekleri çalışacak, kanallar yollardaki birikintileri yutacak, toprak dudaklarına kadar gelen suyla doyacak ve ben, bu kez yerimden asla, ama asla kımıldayamayacağım.

Ceplerimdeki kişisel belgelerimin ıslanma ihtimalini umursamıyorum, zaten kaçmak gibi bir şansım da yok. Olduğum yere ağaç misali kök salmışım. Düşüncelerimi, beynimi, bedenimi yıkayacak olan, ikinci üçüncü hatta sayamayacağım damlalar ardı ardına üzerime düşerken sadece başımı gökyüzüne çevirebiliyorum. Var olanla bütünleşmişim, sicim gibi yağan yağmuru seyrederken göz kapaklarım açılıp, kapanıyor. Ruhum doğaya teslim, her şey kuralına uygun. Bir an çevremde kimseyi göremiyorum. Sağıma soluma ve önüme baktığımda sadece şemsiyelerinin altında yüzünü buruşturup geçen tek tük insanlar görüyorum. Bana bakıyorlar, sıkıntılardan arınmış olduğumu bilmeleri imkânsız. Delirmiş bir varlıklı diye düşünüyorlardır.

Yağan yağmurla üstümdeki giysilerin ağırlığını iki misli hissediyorum. Gökyüzünden inen her damlayı bedenim ve üstümdeki giysiler sünger gibi emiyor. Şikâyetçi miyim asla, daha da devam diyen bir ruh halim var. Saçlarımdan inen sular bir binanın saçaklarından inen sularla aynı miktarda. Şu an zırıl zırıl ağlasam asla anlaşılamayacak; ne mutlu ne de mutsuz hissediyorum, sadece doğaya teslim etmişim kendimi. Geçmişte yaşadıklarımın her karesi güldürüyor beni, yanımdan geçen bir tanıdığın selamını alıyorum; ama bana uzun süre bakmaktan da kendini alamıyor. Bu ahbabımla muhtemelen yaşantımızda kesişen noktalar var, umurumda bile değil. Süzülen damlalar paçalarımdan ayakkabılarımın içine kadar iniyor, çorabım sırılsıklam. Biraz üşür gibi oluyorum. Henüz akşam olmadı; ama hava bulutlardan ve yağan yağmurdan dolayı erken kararmış.

Yağmur sesinin dışında, aşina olduğum polis telsizini andıran sesler de kulağıma geliyor. Dönmek istiyorum, çabalarım boşuna. Ses gittikçe yaklaşıyor; yaklaşanın beni neye benzettiğini bilmiyorum. Az sonra gelenin genç bir polis olduğunu görüyorum. Göz gözeyiz, bir an soru sormak ister gibi oluyor, sonra bu kararından vazgeçip uzaklaşırken şüpheli biri olabilir miyim diye tekrar geriye dönüp bakıyor, muhtemelen ne yaptığımı merak ediyor. Oysa benim yere çakılı olduğumu bilmesi imkânsız, yağmurun şiddetinden olsa gerek sorgulamaktan vazgeçip uzaklaşıyor.

Dakikalar peş peşe, ardı sıra birbirini kovalarken bir süre sonra yağmur azalıyor. Üzerimdeki damlalar, gökyüzü ve ben, her şey; ama her şey doğaya uygun. Temkinli yürüyenler, gözleri yarı açık tek tük geçen insanların dışında arkamdan bana yaklaşan farklı bir ses daha duyuyorum. Bu polis değil, her zaman geldiklerini telsizlerinin sesleriyle belli ederler. Başka biri olmalı, nasıl olsa yüz yüze geleceğiz ve ben kim olduğunu göreceğim diyorum. Korkularım boşa çıkıyor, gelen bir çocuk, üstelik benim gibi sırılsıklam; ama o titremiyor, yağmura alışkın olsa gerek, yani doğaya. Keşfe çıktığı yüzünden anlaşılıyor, karşıma geçtiği an göz göze geliyoruz. Bakırköy'de buna benzer onlarca çocuğa öncesi rastlamıştım, muhtemelen o çocuklardan biri işte. Üzerine sinmiş ağır

tiner kokusu burnuma geliyor. Gözlerimiz halen birbirine kenetli, uçağın hedefine ya da kaplanın avına kenetlendiği gibi bir alış veriş var aramızda. Beni gözüne kestirmeye çalışıyor. Yalnız öncesi benzetmelerimden çok farklı bir durum var, bakışlarımız aslan - bufalo ya da uçakla - hedefi gibi değil. Kendimi bufalı gibi görsem de onu maalesef tilkiden farksız görüyorum. Yeniden ağzım kulaklarıma gidiyor, karşımdaki tilkinin korkutmaya çalışan bakışları var üzerimde, benim gibi cüsseli bir adamın hakkından gelebileceğini kim söyleyebilir? Gözlerim gözlerinden sıyrılıp tüm vücudunu taramaya başlıyor. Arada bir beni dürterek uyarsa da temkinli olmayı elden bırakmıyor. Hayat, sıradan insanlar için ne kadar zorsa, bu çocuk ve arkadaşları için çok daha zor ve tehlikelerle dolu. Şu an, ona karşı tek duygum var, acımak. Gözleri renkli, tam olarak ne renk olduğunu seçemiyorum. Birbirine yakın iki gözün güzelliğini görmemek imkânsız, kaşları kalın. Yeni olmasa da üstünde kaban tarzı bir giysi var. Hafiften dokunup yokluyor, para isteyecek kesin; ama maalesef elimi cebime atamayacağım, bunu anladığı an sesini yükseltiyor. "Ağabey biraz koltuk çıksana, karnımız aç." Çoğul konuşuyor, muhtemelen çevrede onu bekleyen ya da gözleyen arkadaşları var. Sessizliğim devam ediyor, yüzümdeki tebessüm onu cesaretlendirmiş, sesini bir oktav daha yükseltiyor. "Duymuyor musun? Açız diyorum para çık!" Duruşu tehdit kokmaya başlıyor, sözcüklerin sertliği dikkatli olmamı söylüyor. Bunca deneyim yaşadığım halde şu an ne yapacağımı bilemiyorum. Bende korkuya dair bir tepki yok. Doğanın bir parçası gibi kabul ettiğim bedenime, yine doğanın bir parçası olan bu çocuğun ne yapacağını merak ediyorum. Etrafta şu an kimseler yok, bunu fırsat bilen tilki cesaretlenmiş. Üstü başı iyi giyimli, boylu, cüsseli ve bütün saldırılara karşı tecrübeli bir adamın yanında her şeyi göze almış küçük ve cılız bir çocuk, ya da diğer adıyla tilki. Yağmur ara ara hızlanıp yavaşlıyor. Üzerimdeki giysiler artık suya doymuş. Çocuk bendeki hareketsizliği görünce, yandan yaklaşıp kimsenin göremeyeceği şekilde bıçağını sol böbreğimin olduğu kısma dayıyor. "Şimdi ne diyorsam öyle yapacaksın, hadi kımılda buradan gidiyoruz." Etrafımda dönüyor, gözlerimle ne ya-

pacağını takip etmek için başımı bile doğru düzgün çeviremiyorum. Birden var gücüyle olduğum yerden ileriye doğru itiyor beni. Yere mıh misali kök salmış bedenim, yana doğru kayıyor. İnanamıyorum; sanki duruşumun hiç değişmeyeceğine olan inancım bir anda sarsılıyor. Evet, bunu yapan zavallı dediğim bir çocuk. Hiç tanımadığım, muhtemelen Bakırköylü olmayan bir çocuk ve o çocuğun malıyım artık, ne isterse yapmak zorundayım, kısacası tilki, bufaloyu yakalamış durumda.

Yağmura rağmen tren istasyonunun arka çıkış merdivenlerinin olduğu yere kadar sürüklüyor beni. Bıçağı sırtımın alt köşesine öylesine gizlemiş ki, etraftan geçen insanların durumu fark etmesi mümkün değil, hoş fark etseler de bir şey olacağı yok, benimkisi sadece anlamsız bir kurtuluş umudu. Bakırköy Tren istasyonunun arka çıkış kapısının karşısındaki apartmanının bahçesinde bulunan kuytuluğa geliyoruz. Konuşmayı denesem mi diye kendi kendime soruyorum; henüz ondan ne yapacağıma dair bir emir gelmiş değil, o nedenle şu an susmayı tercih ediyorum. Bahçenin arka tarafında eski ve yamulmuş bir bank buluyoruz. Kendimi pelte gibi bankın üzerine attığım sırada, iki tinerci çocuk daha yanımıza geliyor. İçlerinden en cüsseli olanı yaklaşıyor. "Niye para vermiyorsun? Keselim mi lan seni?" Yüzümdeki tebessüm onları daha da hırçınlaştırıyor, korkmasam bile işin ciddiyetini anlayabiliyorum artık. "Çocuklar sandığınız gibi değil, para hiç sorun değil. Sanırım karnınız aç bu nedenle böyle davranıyorsunuz sizi anlıyorum." Birden bire gülmeye başlıyorlar, her şey onlar için uç; yaşamak, ölmek, acı, açlık, küfür, dayak, uyuşturucu, kimsesizlik, sevgisizlik, yokluk. Ne olacaksa olsun noktasında yaşayan çocukların, kucağına düşmüş bir bufaloyum artık. Diğer iki çocuğun beni bu noktaya getiren çocuktan farklı olduğunu görebiliyorum. Kendi aralarında görev bölümü yapmışlar, onlarla iletişim kurmaya çalışıyorum. "Polis olduğumu biliyor musunuz? Sizi sınamak için tuzak kurduk. Yalnız kötü çocuklar olmadığınız kesin. Muhtemelen açlıktan dolayı böyle bir işe kalkıştınız." Arka arkaya sıraladığım uyarılar yüzünden, birden renkleri değişiyor, bunu göstermek istemeseler de yüz ifadeleri, korktuklarını belli ediyor.

Oturduğum ıslak bankın tüm soğukluğunu vücudumun bütün hücrelerinde hissedebiliyorum. Yüzümü yeniden gökyüzüne çevirip bulutların grileşen yanlarını ve akıp giden görüntüsünü beynime kazıyorum. Çocuklar kim ve nasıl biri olduğumu çözmeye çalışırken, içlerinden en büyük olanı yanıma yaklaşıyor. "Bak ne olursan ol, ister polis ister bilmem ne, önce paraları çıkar." Elindeki bıçakla bütünleşmiş, ne kadar olumlu ya da tehditkâr yaklaşırsam yaklaşayım şu an yapacaklarından asla kendimi koruyamam. Yaşadığım şu sıkıntı öncesi, kendimi her duruma hazırlamıştım, neticesi ölüm dahi olsa, ona bile... Oysa durum gittikçe sahileşiyor. Şefleri olan en büyük çocuğa, cüzdanımda bulunan paramın bir kısmını vermek istiyorum. Polisler itaatkâr davranmazlar, mazlum halim onlara polis olmadığımı anlatmış olacak ki bu kez paramın tümünü istemekle kalmıyor aynı zamanda sinkaflı küfürler savurmayı da ihmal etmiyorlar. Bozuk Türkçeleri ve gidip gelen inişli çıkışlı konuşma dilleriyle trajikomik bir izlenim yaratıyorlar bende. "Çocuklar size de yazık, üşümüşsünüzdür, bırakın gideyim, hem paralarımı da aldınız." Ne yapacaklarını şaşırmış şekilde kendi aralarında birbirlerine bakarken kararsızlıklarından yararlanıp bir an kaçmaya çalışıyorum. İşte ne oluyorsa o an oluyor, kaçtım demeye kalmadan sol kalçamın biraz üzerinde sıcaklık ve arkasından elime bulaşan kan sızıntısı var. Evet, sanıldığı gibi bufalo ölmemiş olsa da tilkilerden birinin bıçağından darbe alıyor. Bendeki tedirginliği ve elime bulaşan kanı görünce, gasp ettikleri parayla birlikte toz oluyor çocuklar. Dizlerime kadar inen pardösünün kalınlığı da göz önüne alınırsa, bıçağın sadece vücudumu sıyırdığını derin bir yara açmadığını anlayıp rahatlıyorum.

Sessiz sedasız Kartaltepe'ye, arabamı park ettiğim noktaya doğru yürürken, aynı zamanda kanayan yanımı tutmayı da ihmal etmiyorum. Yoldan geçen bazı meraklılar, yarı büklüm sol tarafıma dayalı elimin kanlı oluşunu görürken bu dehşet görüntünün mağduru yerine zalimi gibi algılamak istiyorlar beni. Yanımdan bir adım da olsa uzaklaştıklarına şahit olabiliyorum. Kartaltepe semtinin çok eski camisinin olduğu yere kadar ancak gelebiliyo-

rum. Arabama ulaşmaya ramak kalmışken daha fazla yorulmayayım diye, bir süreliğine de olsa caminin son cemaat yeri denilen çıkma bölümüne oturuyorum. Nefes alış verişlerim yavaş yavaş normale dönüyor, kımıldamadan yüzümü buruşturup yere bakıyorum. Bedenimdeki denge kendi kendine yön buluyor. Karşımda varlığıyla yokluğu belli olmayan yaşlıca bir adam, oturduğu yerden beni kesiyor. Ayaklarındaki pabuçların arka bölümleri basık; zayıf ve çelimsiz olan bu adamın yüzündeki ifade, sorunsuz ya da umursamaz olduğunun işareti; çünkü bütün giysileri paçavradan farksız. Doğanın kıymetli sunumunu, havayı, ciğerlerinin çok derinlerine çeken bu adamın üst başındaki giysiyi önemsemediği, yüzündeki ifadeden net şekilde anlaşılabiliyor. Saat, henüz akşam namazı için erken. Yağmurun eski şiddeti yok, kısmen de olsa damlacıklar yüzüme gelmeye devam ediyor. Zayıf, yaşlı ve topu topu elli altmış kilo gelebilecek yaşlı adama biraz daha yaklaşıyorum, yaralı olduğumu gördüğü halde en ufak tedirginlik duymuyor. Ellerindeki damarlar çok belirgin, cildindeki berraklık ve yüzündeki huzurlu ifadeyi görmek hiç de zor değil. Bakmaya devam ediyorum, birbirimizi süzdüğümüz halde konuşmuyoruz, başka bir dünyayı yaşıyor, çevresinde olup bitenler umurunda değil. Benim bulaştığım bu belayı bile 'Tanrının verdiği bir musibet' olarak algılıyordur kuşkusuz. Kahretsin deyip kendi kendime kızıyorum, insanların ne hissettiğini, ne düşündüklerini, hangi ruh halinde olduklarını anla diyen bir mesleğim var. Evet, emekli bir baş komiserim; hem de kaç ömre sığacak kadar olaylar yaşamış, dünyayı kurtaracak, insanları rahatlatacak, bazen de kâbusu olacak, zaman zaman nöbetlerden dolayı sinir krizleri geçirecek, hayatı sürekli sorgulayacak, gergin, sıkıntılı, insanların streslerini yüklenecek, delirecek ve sonunda emekli olup huzur arayacak bir baş ko-mi-ser... Bunca yıl, ipsizi, yolsuzu, uğursuzu yola getiren bir insanın düştüğü bu durumun gerçek nedeni ne olabilir? Bu düşünce doğru mu bilmiyorum; ama içine düştüğüm bunalımdan dolayı kendime defalarca sorduğum oldu, ölmek mi istiyordum? Yaşamakla ölmek arasında sadece korku var, oysa o duyguyu yitirdiğimin de farkındayım.

Adam, kendime destek ettiğim yandaki elimin kanlı olduğunu gördüğü halde yerinden kımıldamıyor, sadece gözlerime bakarak ağzından şu sözler dökülüyor. "Doktora gitsene!" Ameliyatlı olan sol yanımın dikişlerinde açılma olduğunu ve kanamanın bu suretle tecelli ettiğini istemeye istemeye söylüyorum. Sanki bu yaşlı adamın torunuymuş bunu yapan ve öğrendiğinde buzları eriyecek, üzüntüsünden kahrolacakmış gibi hissediyorum; çünkü adamın umursamaz tavrının sahteliğini biliyorum. Adam haklı, daha fazla kan kaybetmeden oturduğum yerden kalkıyorum, yeniden arabamın olduğu yöne doğru gidiyorum. Çok konforlu olduğunu söyleyemeyeceğim; ama buna rağmen temiz tuttuğum arabama binerken, kanlanmasın diye önce tereddüt ediyorum. Camide iki büklüm oturan adam aklıma geliyor, ölümü bile göze almışken, şu an kendimden daha fazla önemsediğim arabamı tekmeliyorum. Oturduğum koltuk kanlanmakla kalmıyor, aynı zamanda giysilerimin çekmiş olduğu yağmur sularıyla da ıslanıyor. Henüz tam olarak içimde oluşan sıkıntının adını koyamamış olsam da psikolojik durumum gelgitler yaşatıyor bana. Her şeye rağmen şu an sorunların temelini oluşturan neden - sonuç ilişkilerini de düşünmek istemiyorum. Ağrım gittikçe artıyor. Kartaltepe'deki evime gitmek yerine doktor olan oğlumun çalıştığı hastaneye doğru son bir gayretle arabamı sürüyorum. Bunca olayı yaşamış ve çoğunlukla olayların faillerini yakalamış bir amirin caminin bir köşesinde Tanrının merhametine sığınmış bir insanın yerinde olmak istemesinden daha komik ne olabilir? Ne suretle olursa olsun içinde yaşadığım bu çıkmazdan kendimi kurtaracağım diyorum.

Çocukken babamın sürekli doktorluk mesleğinin kutsiyetini anlatmasının bir diğer nedeni toplum içinde kazandırdığı saygınlıktan olsa gerek, delicesine polis olma isteğimi engelleyememişti babam. Çocukların bazılarının baba mesleğine olan ilgilerine karşın, bense oğlumun doktor olma isteğini hep alkışladım. Bakırköy'ün en önemli hastanelerinden birinin acilinde hayat kurtaran bir oğlum var, şimdi de babasının hayati olmasa da kanayan yanını tedavi edecek. Arabamı hastanenin uygun bir yerine park ederken bayağı kan kaybettiğimi görüyorum. Islak giysilerim ve bede-

nime ara ara gelen üşüme hissi, durumumun hiç de iç açıcı olmadığının işareti. Hastanenin merdivenlerini ağır ağır çıkarken, görevlilerden biri beni tanıyor. Aynı zamanda yaralı yanımdan elime bulaşan kanı görüp yardıma geliyor. "Kubilay Amca ne oldu sana? Dur, yardım edeyim." İçeriye sesleniyor, kalabalığı yaran iki görevli ve adımı duyurdukları oğlum da yardım kervanına katılıyor. Ona, bir şeyimin olmadığını sadece kazara yaralandığımı anlatmaya çalışırken, sakin olmasını istiyorum. Islanmış giysilerimi bir bir üzerimden çıkarılıp ameliyat giysilerini üzerime geçirildikten sonra, oğlum ve hastane polisi başımdan geçen durumu sorguluyor. Adli bir vaka olup olmadığını anlamaya çalışıyorlar, aklımdaki ilk yalanı söylüyorum. "Nereden geldiğini bilmediğim bir metal temas etti; ancak kimin nasıl yaptığını göremedim. Hem önemli bir şey değil, sadece sıyrık." Oğlumun kaşları çatılırken, azarlamaktan da geri kalmıyor. "Yapma baba, sana bir şey olsaydı ne yapardık. Bu konuda umursamaz olunur mu, adamın kim olduğunu görebildin mi?" Oğlum beni sorgularken, diğer yandan yarama bakmayı ihmal etmiyor. Duygusal oluşundan dolayı, kendisi müdahale etmek yerine diğer arkadaşından yardım istiyor. Hassas oğlum, bunu yüz ifadesiyle belli ediyor. Yaralı olan yeri uyuşturarak gerekli müdahaleyi yapıyorlar. Doktor darbe aldığım yanımın dikişlerini tamamlarken, oğlum Erdal'ın annesine durumu bildirme isteğini engelliyorum. Sakin olmasını istiyorum. Annesinin ne kadar evhamlı, huysuz ve aynı zamanda kızgınlığından bir o kadar ilgisiz olduğunu benden daha iyi kim bilebilir? Bir süreliğine acilin dinlenme bölümündeki yataklardan birine alıyorlar beni. Kaybettiğim kanın verdiği sersemlilikten kurtulmam için serum takıyorlar. Durumumun çok kötü olmadığını anlayan oğlum, bekleyen hastalarına bakmaya devam ediyor, arada bir beni yoklamaktan da geri kalmıyor tabi.

Uzandığım yerden düşüncelere dalıyorum, kendimi suçladığım anlardan birini yaşıyorum. Tanrının bana cömert davrandığını ve iki sağlıklı evlat verdiğini aklıma getiriyorum. Oğlum Erdal'ın doktor olması beni ne kadar mutlu etmişse, kızım Sezen'in anne mesleği olan öğretmenliği seçmesi de o kadar mutlu etmiştir. Bir

an bütün acılarımı unutmuş gibi tebessüm ediyorum. Seruma katılmış ağrı kesiciden olsa gerek bulutların üzerindeymişim gibi mutlu ve huzurlu hissediyorum kendimi. Erdal, boşluk yakalar yakalamaz yanıma geliyor. "Baba nasıl hissediyorsun?" diye soruyor. Beni sorarken kafasında başka sorunları olduğunu da belli ediyor. Yüzümdeki mutluluk ifadesine karşın ondaki gerginliğin yalnızca yaralı olmamdan kaynaklanmadığını, aynı zamanda başka bir sorununun olduğunu bilecek kadar da tecrübeliyim. Evet, oğlumun bir sorunu olduğu kesin. "Beni boş ver iyiyim, senin neyin var? Neden yüzün kireç gibi, ne oldu?" Söyleyip söylememekte tereddüt ediyor, bendeki kararlılık onun dökülmesini sağlayacak kadar güçlü. Bir süre bekledikten sonra, nihayet sıkıntısının ana nedeni anlatıyor. "Hani geçenlerde acile geldiğinde ölmüş olan hasta vardı ya..." "Eeee!" "İşte o hastanın yakınlarından tehdit telefonları alıyorum, acaba sana bir şey mi yaptılar, diye bir an korktum." Kendi kendime hayatı boşlayan, umursamaz görünen ve ölümden korkmamayı öğrenen yanım birden geriliyor, az önce yapılan müdahaleyi bile unutup süratle doğrulmaya çalışıyorum. Gözlerine bakıyorum, korkup korkmadığını test ediyorum. Kendini işine adamış olan oğlumu tehdit eden her kim ise yakalayıp hapse tıkmak istiyorum. Nedenini bilmiyorum; ama komiserlikten kalan hırçın yanım, sakin olmamı engelliyor. "Bak yavrum şimdi beni iyi dinle, bu işi ben ele alıyorum. Bundan sonra asla korkun olmasın, hem bu konuyla ilgili bir kusurunun olmadığını herkes biliyor." Arka arkaya, 'telefonla mı yoksa başka şekilde mi tehdit edildin, bu tehditler süreklilik arz ediyor mu?' daha akla gelebilecek türlü türlü sorular soruyorum ona. Oysa oğlum, yaralanma nedenimin tehdit telefonları ile alakalı olmadığını öğrendiği anda konuyu kapatmaya niyetleniyor. "Baba ne olur canını sıkma, topu topu bir kereliğine tehdit edildim, bunu ispatlayacak durumumuz ve kanıtımız yok, hem bir daha böyle bir şey olacağını da zannetmiyorum." Zavallı ben, otoritemle çevremi titretmişken, şimdi elimi kolumu bağlayıp çaresiz bırakıyor oğlum. Ona, bu konuda nasıl yardımcı olacağımı bilemiyorum; ama bu işin peşini bırakmayacağımı da söylemeliyim. Hastanenin ambulansına gerek olma-

dığını, bir taksiye atlayıp gidebileceğimi söylüyorum. Bunu kabul etmiyor, görevini arkadaşına devredip kendi arabasıyla eve bırakacağını söylüyor. Arabam hastanenin güvenilir bir köşesinde kalıyor. Oğlumun arabasıyla Kartaltepe'deki evime doğru yol alıyoruz. Ona dair korkularımın olduğunu anlatmaya çalışırken aynı zamanda bu işi mutlaka halledeceğimi de söylemekten çekinmiyorum. Başlangıçta konuya farklı yaklaşımlar getireceğimi dünmüş olacak ki kızıyor, daha sonra meseleyi akli selim ile çözeceğimi düşünerek bu olayı bana bırakmayı kabulleniyor oğlum.

İnsanın huzur bulduğu, kendini emniyette hissettiği yer hiç şüphesiz evidir. Yan gelir yatarsın, Kitap okur veya televizyonu açar istediğin programı izlersin, serin sular gibi geçer zaman, şöyle tavşankanı bir çay, iki güzel söz, bundan daha iyi ne olabilir? Tabi bu evden eve farklılıklar da gösterebilir, bazen keyifli bu sürecin varlılığına rağmen, insan kendini mutsuz ve yalnız da hissedebilir.

Dış boyaları yer yer dökülmüş olan apartmanımız, sanırım Bakırköy'ün en eski binalarından, tıpkı benim gibi... Babamın annemin yaşadığı bu binanın, bize ölünceye kadar mekân olacağını kim söylerse söylesin asla inanmazdım; çünkü benim gibi birçok komşumun çocukları, kendilerine miras olarak kalan gayrimenkulleri çoktan satıp yediler.

Arabadan yavaşça çıkarken oğlum elinden geldiğince yardımcı oluyor, kolumdan tutuyor. Hani insanlar, 'çocuğum doktor olup, bana bakacak' der ya işte benimkisi şu an için tam da öyle, oğlum doktor olmuş ve babasına bakıyor.

Apartmana girerken, bunca yıllık eşim Saime'ye yaralanmış olduğumu nasıl izah edeceğimi düşünüyorum. Emekli olmadan önce, 'bir gün kötü haberin gelecek' diye başımın etini yerdi, peki o zamanlar ne yapmalıydım, kendimi kaptırdığım mesleğimden istifa mı etmeliydim? Hayır, etmedim, üstelik dayatmalara karşı her geçen gün daha çok sarıldım işime. Ölüm her an yanı başımda dolaşırken, korku dolu söylemi sürekli tekrarlayan bir eşe sahip olmak, bazen insanı mutsuz edebiliyor. Bu düşünceye karşı temkinli ve cesur olmalıydım. Bugüne kadar asla korkularımın esiri

olmamıştım; ama şu an içinde bulunduğum zavallı duruma ne demeli. Onca yıl görevi başında kendini koruyabilmiş bir zat-ı muhteremin tinerci çocukların malzemesi olacağını söyleselerdi çok gülerdim.

Kapının ziline dokunan oğlum, annesinin tepkisinin ne olacağını merak edip yüzüme bakmaktan kendini alamıyor. Kapı açılıyor, karşımda eşimin sert ifadesi var, bu ifade, 'keşke eve değil de otele gitseydim' düşüncesini aklıma getirirken tepki gecikmiyor ve haklı çıkıyorum. "Ne yaptın kendine? Yine başını belaya sokacak bir şeyler bulmuşsun. Ne oldu?" Sorgulayan, suçlayan, hâkimiyet kurmaya çalışan, her şeyi bilen, karşıdakini sürekli hata yapmaya meyilli biriymiş gibi gören ve kendine yaklaştırmayan duruşuna, sözlerin kifayet etmeyeceği daha nice tanımlamalar getirebilirim. Suç işlemiş ve kıçına iki topalak yapıştırılacak çocuk gibi görüyorum kendimi. Sevgi ve üzüntüsünü belirtmek yerine suçlayan ve cezalandıracak anne izlenimi veriyor Saime. Severek evlenmemize rağmen süreklilik arz etmeyen birlikteliğin verdiği sorunlar, iki insanı karşı karşıya getirebiliyor. Oğlum bile verdiği bu tepkiye kayıtsız kalamıyor. "Anne hele dur içeriye girelim. Babam olup biteni anlatır merak etme." İçimde öylesine sıkıntılar var ki bir an oğluma baktıktan sonra neyi anlatır diye önüme bakıyorum, tıpkı yağmur altında kendimi doğaya emanet ettiğim gibi zamanı durdurmak istiyorum. Tepkisiz, çakılı bir adamın yaşadıklarının ne kadarı önemli olabilir? Suçlu, akıllı, akılsız, uyanık aptal gibi sözcüklerin birini temsil etmek durumunda kalan birinin, kendini normal bir insan gibi görmesi mümkün mü? Karımın suçlayan bakışlarının yanı sıra yüzünün asıklığını da anlayabiliyorum. Ya bu adam yatalak, çaresiz kalır da eve mahkûm olursa, ya da gereksiz bulduğum ev gezmelerinden kendisini alıkoyacak şekilde engellersem, muhtemelen daha neler geçiyor aklından. Polis olmak ya da amiri, komiser olmak, yıllar içinde insanın sezgilerini güçlendiriyor, dolayısıyla eşimin yüz ifadesini anlamak benim için hiç de zor değil. Saime'nin öğretmen olması, çocuklarımızı düzgün yetiştirmesi ve namusunu iffetini koruması takdir edilecek bir durum. Böyle olsa bile bu şekilde davranmasına artık bozuluyorum, niye-

tim onu suçlamak da değil; fakat son zamanlarda ilgisini eksik hissetmek resmen beni uçurumun kenarına kadar getirdi.

Çekyatın üzerine boylu boyunca uzanmama yardımcı oluyor Erdal, durumum çok kötü sayılmaz, kesilmiş yanım kimsenin endişelenmesini gerektirecek kadar kötü değil, bizimkisi sadece tedbir. Daha fazla beklememesi için uyarıyorum, hastalarının beklediğini söylüyorum oğluma. Güvende olduğumu görüp hastaneye dönüyor ve biz iki emekli karıkoca baş başa kalıyoruz. Tabi baş başa derken karşılıklı eros oklarını birbirimize göndermiyoruz, sessizlik var aramızda. Bir vesile ile eşim yanımdan uzaklaşıyor, ne olup bittiğini bile sormak istemiyor, kızgın olduğu her halinden belli, mutfakta gereksiz ve lüzumsuz işlerle uğraşıyor. Saime ile bunca yılın nasıl bir arada geçtiğini sorguluyorum. Tabi sorduğum bu sorunun cevabını yine kendim veriyorum. 'Sürekli çalışmak, geceleri nöbete kalmak, tayinimin çıktığı zamanlarda ailemi İstanbul'da bırakıp uzaklaşmak', her halde bunca yıl nasıl geçti sorusuna bir cevap olabilir.

Kap kacakların takır tukur seslerini dinlerken, yaramın verdiği sıkıntıdan çok, eşimin suçlayan tavırlarını kabullenmekte zorluk çekiyorum. Yanıma gelmesini bile istemiyorum, ne beni sormasını ne de nasıl yaralandığımı... Keşke o bıçak darbesi daha derinlere gelseydi de şu an yaşamasaydım gibi saçma; ama bir o kadar da bezginliğin ve mutsuzluğun getirdiği düşünceler aklıma geliyor. Az sonra Saime içeri geriyor ve yüzüme aynı ifadeyle bakıyor. "Emekliliğine kadar kendini koruyabildin, ne oldu da bu hale geldin, yoksa yaralanmak için bu günleri mi bekliyordun?" Yüzüne bakmıyorum, cevap vermek istemezken suçlayan ve ben haklı çıktım diyen bakışlarını görmek bile istemiyorum, yüzümü başka yöne çeviriyorum. Bu tavrım, onu daha da çok çıldırtıyor. Sanki sinirlendiğini ve başka tepkiler de verebileceğinin sinyalleri bu, gerilimi nispeten azaltmak için aklıma gelen ilk senaryoyu anlatıyorum. "Trafik kazası geçirdim. Ne olduğunu anlayamadım, birden kamyonetin yan demiri çarptı. Hem uzatmaya gerek yok oğlumuz halletti." Yüzümde sıkıntıya dair belirti yok, sürekli acı çekip çekmediğimi kontrol ediyor. Tekrar mutfağa dönerken sesi soluğu

çıkmıyor, açılım beklediğini biliyorum; ama inadına çıtım çıkmıyor. Kendimi oyalamak için televizyonu açmak istesem de kalkacak halim yok. Saat akşamın sekizi, uzun süre uyumuşum ta ki kızım Sezen, evin zilini çalıncaya kadar. Kapıyı eşim açıyor. Beni çekyatın üzerinde boylu boyunca uzanmış olarak gören kızım, bir şeylerin olduğunu anlıyor. Kitaplarını usulca portmantonun üzerine bırakıp, yanıma kadar geliyor. "Baba ne oldu? Bu saatte uzanmazdın, yoksa hasta mı oldun?" Daha ağzımı açmadan yanıt annesinden geliyor. "Yok be kızım, gidip kendini yaralamış, baksana kımıldayacak hali mi var? Evden çıkarken bir şeylerin olacağı içime doğmuştu zaten." Tepki veriyorum, kızım böyle bir çıkış beklemiyor olmasına rağmen, aynı anda annesini suçlayan bakışlarını da görebiliyorum. Üzerime çok geldiğini anlıyor ve annesine kaş göz ederek susmasını istiyor. Saime sinkaf ofları çekip mutfağa girerken kızımla baş başa kalıyoruz. Gözlerime bakıyor; şefkatle, sevgiyle ellerimi tutuyor, içimi o kadar rahatlatıyor ki, şu an bütün acılarımı unutuyorum. Çok yıllar önce kadını sürekli merhamet ve sevgi yumağı olarak düşünsem de iş hayatımda sorunlu kadınların ve erkeklerin birbirlerine verdikleri zararları görmek yıllar sonra düşüncelerimi tamamıyla sarsmış oldu. Daha okulunu yeni bitirmiş çiçeği burnunda, vurduğunu devirecek kadar güçlü iken bütün kadınları himayeme alabilir ve bir ömür onlarla yaşayabilirdim. Bu düşüncem zaman içinde kökünden sarsılmış, tek bir kadınınla bile baş etmenin sınırsız zorluklarını önüme koymuştu. Fedakârlık, özveri, insanlık, sabır, hoşgörü, çaresizlik gibi tanımlamalar son zamanlarda benimle birebir özdeşleşen kelimeler. Her şey durağan, her şeyin sorgulanacak zamanı; sevginin, yaşamın, kayıplarımın, hayatın, hatta ölümün bile, işte insanın yapacak hiçbir işinin kalmadığını düşündüğü dönem, emeklilik ve aklına gelen bir diğer konu ise aşk olabiliyor... Vücut salgılarının ve cinsel dürtülerin doruğa çıktığı zamanlar, gençlik ergenlik dönemi olsa gerek, o zamanlar önüme çıkan ve eli ayağı düzgün her kızla evlenebilirdim. Kaskatı duruşumla ilgili gelen mutsuzluğumu kendime sorduğum çok zamanlar oldu, neden olduğunu bilmiyorum, sonuç olarak sürekli suç işlemiş yaramaz ço-

cuk imajından bugüne kadar kendimi asla kurtaramamıştım. Tayinim, Anadolu'nun muhtelif yerlerine çıktığı zamanlarda çocuklarımı ve eşimi, baba yadigârı evimizde kısacası İstanbul'da bırakmıştım. Gittiğim yerlerde çamaşırımı yıkayıp, yemeğimi yaparken bile kendimi mutlu ve huzurlu hissedebiliyordum, bu gibi işler, şu an eşim tarafından yapıldığı halde neden mutsuzum? Eşimden, her izne geldiğimde ya da evlendiğimiz dönemdeki gibi ilgi bekliyorum, oysa emekli olduktan sonra lüzumsuz adam gibi hissetmeye başladım. Bazen arkadaşlarımla geyik olsun diye, 'aşk yok aşk' diye birbirimize takıldığımız olur ve ben sessizliğe gömülürüm, sanki geriye bakmaya korkarım. Gidip gelen silikleşmiş anıları unutmak bir yana, her zaman bu anıların zihnimin bir köşesinde saklı olduğunu bilmek belki de mutlu olmamın engeli. Ne olursa olsun mutsuz olduğumu haykırmak istiyorum, bunu kendimden başka kimseye duyuramasam da haykırmak, içimi bir şekilde boşaltmak istiyorum.

Oğlum yorgun argın eve geliyor. Annesinin gözleri parlıyor, mimikleri değişiyor, bana duyduğu güvenle oğluna duyduğu güven arasındaki fark, yüz ifadesi ile ortada. Annesinin bir tanesine sofra hazırlanıyor. Kahretsin, Erdal'a gösterilen ilgiyi kıskanıyormuşum gibi sağlıksız bir durum var ortada. Yanıma geliyor, kızımın bana gösterdiği yakınlığı Erdal'dan beklemem de saçmalık, sadece sağlık durumumu sormakla yetiniyor, onun yetişkin bir insan olduğunu sürekli kendime hatırlatıyorum. Erdal'ın içe kapalı halini gördükçe, kendimi daha çaresiz ve önemsiz buluyorum. Şu an gidip gelen zihinsel çıkmazlarımın beni nereye sürükleyeceğini de bilmiyorum.

Erdal, yemekten sonra uzandığım çekyatın yanında, kızım kitaplarına raporlarına dalmışken, eşimle kısık sesle televizyon izliyoruz. Aldığım ağrı kesiciye rağmen vücudumdaki sıkıntının verdiği güçsüzlük, keyifli olmamı engelliyor. Her şeye sahip olmak, yuva, eş, okumuş ve okuyan bir kız evlat, nispi mal mülk, bütün bu kazanımlarımdan sıkılma ve kurtulma isteğim birçok insan için saçmalık gibi gelebilir; ama bu duyguları yaşayan başkaları değil benim, aradığım sadece içsel bir huzur. Kendi kendime çokça sor-

duğum bir soru var. 'İstenilene sahip olmak insanın en çok arzuladığı duyguyu, 'sevgiyi' alıp götürüyor ya da insandan kısmen uzaklaştırıyor mu?' Bu soruya vereceğim cevap tabi ki 'evet'. Beklentilerin olumlu yönde seyri ve doyuma ulaştıkça insan, mutsuzluğa dayalı ölüm gerçeği ile daha bir yakın hale geliyor.

Gecenin geç saatine kadar uzandığım çekyatın üzerinde düşüncelerle kalakalıyorum. Televizyondaki diziye kilitlenen gözlerimiz, başka hayatları başka sorunları irdelemekten kendi kendimizle yüzleşeceğimiz ve kendimizle geçireceğimiz zamanı da alıp götürüyor.

Ağrı kesicilerin etkisi geçtikçe, geriye ince bir sızı ve yorgun bir beden kalıyor, kımıldadığım anda dikişlerimden sinyaller alıyorum. Saatler ilerledikçe evin içinde sessizlik derinleşiyor, daha fazla kendimi zorlamak istemediğimden uzandığım yerden kalkıp yatağıma gidiyorum.

Yatak odasının duvarlarının tamamını giysi dolaplarımız kaplamış, bu yüzden oda epeyce küçülmüş. Nefes almakta bile zorlandığım zamanlar oluyor; ama yeni yapılan binalara nazaran oturduğumuz evin tavanının daha yüksek olması tek tesellim. Nefessiz kalmamın farklı nedenleri var, sinirsel ya da yaşımla alakalı da olabilir. Dikişlerime dikkat ederek yavaşça yorgun bedenimi yatağın üzerine bırakıyorum. Başımı yastığa koyduğum andan itibaren Tanrı'yı aklıma getiriyorum. Yaratanı, çiçekleri, otları, geride kalan ve içimde yaşattığım annemi, babamı, bütün ömrüm boyunca uğraştığım suç unsuru ve suçluları, mesleğimi... Onca insan elimden geçti, ifadelerini alır, sonrasında adliyeye sevk etmiş olmanın rahatlığını çok duyardım, hatta dünyaları kurtardım zannederdim. O anda kötülükleri hapsederdim ve her şey buraya kadar derdim. Peki, neden şu an gözlerimi kapattığımda rahat uyuyamıyorum? Tanrı her zamankinden daha fazla niçin aklıma geliyor? Bir yanım neden dikişli? Yanımda boylu boyunca uzanan eşim, niçin çok uzak? Ağlamak istesem de gözlerimin pınarları neden suskun? Neden? Neden? Bir insanın emeklilikte bu kadar büyük bir boşluğa düşmüş olabileceği, şu anki halimden daha iyi nasıl anlatılabilir? İşe yaramaz bir yaratık, tüketen, aynı zamanda her gün şuram bu-

ram ağrıyor diyen bir zavallı mıyım? Arka arkaya cevapsız sorular soruyorum kendime. Beylik silahımı şakağıma dayamak, kendimden nefret etmek, benzer duyguların içinde boğulmak istiyorum, aklımdan geçen bu düşünceler kaderim mi diye soruyorum. Gecenin bir saatinde aklımı türlü türlü düşüncelerle meşgul ettiğim için ayrıca kızıyorum, buna rağmen düşüncelerimi engelleyecek bir ışık da yok görünürde. Geçmişteki yanlışlıklar, yaşadığım olumsuzluklar, sevgisizlik, doğaya uyumsuzluk, daha iyisine ulaşma çabaları, siyah ve beyaz renklerin keskinliğine, doğruluğuna inanmak ve benzer nice eğilimlerim Tanrıya ibadet etmemin ve bundan sonra huzurlu olmamın önünde ciddi birer engel olabilir mi? Gerçekten çok düşündüm. Suçlu suçsuz diye insanların yüz hatlarına bakarak karar verdiğim ve bundan ötürü yanıldığım zamanlar tabi ki oldu. Hatta teşhisini tam olarak koyamadığım birçok sanığın, görev esnasında benden gereksiz tepkiler ve yaptırımlar gördüğünü de itiraf etmeliyim. Suç - suçlu, şüpheli - sanık, haklı- haksız, tıpkı siyah beyaz gibi, hayatımın her anında bu kavramların diri ve canlı yaşadığı gün gibi ortada, örneğin; şu an eşim suçlu sayılmalı diye bir düşünce geliyor aklıma. Çekyatın üzerinden yatağa zorlukla yürüyebileceğimi düşünerek uyumamalıydı diye kızgınlığım var. Çok eskilerde, karakolun bir amiri iken Saime'nin bu davranışının kesinlikle yanlış olduğunu söyleyebilirdim. Halen zihnimin bir yanı aynı düşüncede iken bir de görebildiğim diğer bir yönü daha var. Geçmişteki davranışlarım sütten çıkmış ak kaşık yapmıyor beni, eşimi sürekli kendimden uzaklaştırmış olmam, aramıza mesafe koymuş olabilir. Mağdurun, bazen suçun kaynağı olabileceğini görevim esnasında aklıma getirmemiş olmam, zamansızlıktan, doğaya uyumsuzluğumdan, düz ve donuk bakış açımdan da olabilir.

ROZA VE AŞK

Güneşli bir gün, gökten yağan yağmurun buharlaşmasından olsa gerek daha sabahın ilk saatlerinde havanın ısısını bütün bedenimde hissedebiliyorum. Dikişli yanım her an kendini hatırlatsa da

dünkü kadar yorgun değilim; ama buna rağmen mutlu olmadığım ortada. Kahvaltının ardından verilen ilaçlarımı alırken yeniden çekyatın üzerine uzanıp düşüncelere dalıyorum. Görünmeyen yıldızlar, onların şişmanı ay, çeşmeden akan su, yoldan geçen köpek, elimdeki kahve fincanı, kalabalıklar, oğlum, karım, arabam, sağlık karnem, emekli maaşım, eski mesai arkadaşlarım, daha aklıma gelmeyen sahip olduğum her şeyin tümü mutlu etmiyor beni.

Eşim Saime, kahve fincanını elime tutuşturup karşıma oturuyor. Göz göze geliyoruz, eskiden böyle bakmazdı son zamanlarda bakışları sürekli olarak tartıyor, daha fazla kendimi germeden boşalan fincanı sehpanın üzerine bırakıyor ve bilgisayarın başına geçiyorum. Genellikle bilgi edinmek için açmış olsam da en son kızımın ısrarlarına dayanmayarak Facebook denilen bir siteye üye olmuştum. Bu sitede anılarımın tazelenmesine vesile olacak arkadaşların selamına onay verecektim, ilk zamanlar saçmalık diye nitelemiştim. Ne yapacağını bilmeyen, boş zamanı olan insanların gezineceği bir alan gibi görülse de sitenin oyalayıcı yanlarını gördükçe hoşuma bile gitti. Eşimin internet ve benzeri uğraşıları içeren fantezileri yok, benim gibi yaşını başını almış bir insanın, hafif sayılacak ve çocuksu bulduğu bu meşgaleyi uzaktan da olsa kınadığını gözlerinden okuyabiliyorum.

Bilgisayarın açılış düğmesine dokunduktan sonra klavyeyi önüme çekip şifremi yazıyor ve gelen mesajların olup olmadığını bakıyorum. Evet, var. Yanımda çalışmış polis arkadaşların yanı sıra liseden aynı sırayı paylaştığım koyu Beşiktaşlı Hayati'nin, kendini hatırlatan arkadaşlık teklifi var. Tuşlara dokunup onaylıyor ve bir iki söz yazmayı da uygun görüyorum. Acılar yaşadığım o dönemi hatırlattığı için ona kızarken, aynı zamanda kendi kendime de hayıflanıyorum. Vah liselim, kanı kaynayan, her türlü açılıma müsait, tuttuğunu koparacak kadar kararlı durabilen ve sonrası... Evet, âşık olabilen, hem de zırlayacak kadar, bütün benliğiyle, saflığıyla, doğanın bahşettiği insani tüm duyguları sunabilecek kadar. Kelimelere dökmekle bitirilemeyecek, anlatılamayacak kadar detaylar içeren, yazınsal metinlere sığmayacak kadar ivmeleri olan, masum ve gözleri ışıl ışıl parıldatan, o gizemli sözcük, aşk! Saf,

katıksız bir duygu olan aşk için hissederek söylediklerimden daha doğal ne olabilir?

Bakırköy Lisesi'nin yapıldığı zamanı dün gibi hatırlıyorum. Sene 1959 Yavuz Evler İlkokulu'nda üçlü eğitim yapmak zorunda kalmıştık. Anadolu'da okul ve öğretmen sayısında ne kadar sıkıntılar varsa, İstanbul'da da o zamanlar benzer sıkıntılar vardı. Okulumuz, ilçenin ilk lisesi olduğundan olsa gerek, adından ismini almıştı Bakırköy Lisesi. Heyecan, hırs, öğrenme isteği, arkadaşlık ve dolu sevdaların yaşandığı, platonik sayılacak aşkların konuşulduğu bir zaman dilimiydi. On derslikli bir bina, küçücük bir okuldu. O zamanlar darlık ve yetersizlik yüzünden kütüphane, laboratuar, resim atölyesi gibi bölümler maalesef dersliğe dönüştürülmüştü. Aynı sırayı paylaştığım Hayati tek sırdaşımdı, duygularımla ilgili tüm ayrıntıları ona anlatmadan duramazdım. Bir yandan sınıfı geçmek, diğer yandan bu hislerle dolu olmak öyle kolay bir durum değil, sıkı sinirler gerektirirdi. İşte benim bütün sırlarımın mahzeni, deposuydu Hayati. Nereden aklına geldi de karşımda duran resmi bu siteye koydu diye ona kızmaya hakkım yok; çünkü internetin bu sitesine üye olmakla ona zemini ben hazırladım. Yoksa Hayati'nin beni bulmak gibi bir çabası, bu güne kadar olmadı. Eşimin oturduğu yere bakmadan ara sıra tebessüm ederken, başka bir zamanı ve liseli bir gencin coşkusunu yaşıyorum. Birden durup çok uzaklara gidiyorum aynı zamanda gözlerimden yaş gelmesin diye de dikkat ediyorum. Eşim belli etmese de ara sıra beni süzerek mimiklerimi kontrol ediyor. Ne olursa olsun, içimdeki volkanın şu an uyandığını biliyorum ve isyan ediyorum hayata. Varsın gözümden yaşlar gelsin, varsın sel olup aksın, içimdeki sıkıntının gerçek nedeni tam da karşımda dururken hayatın başka yüzünün ne önemi var diyorum. Kızıl saçları, gözlerinin bembeyaz akı, masmavi ışıldayan gözleri ve o... Evet lise döneminde beni sarıp sarmalayan, bu duyguları yaşatan genç ve masum kızın resmi tam da karşımda... Saatlerce onun gözlerine bakmak istiyorum, beni ona bağlayan her ne ise onun gözlerinde saklı olduğu çok açık. Sürekli aynı noktaya baktığımı gören eşim, ne yaptığımı merak etse de bilgisayarın ekranı onun görüş alanına girmiyor.

Bedenimin sevdama tahammülü yok, yorulmamam gerçeğiyle istemeyerek de olsa bilgisayarın kapat tuşuna basıyorum.

Saatler nasıl geçecek, ne yapacağım diye boyuna soruyorum. Bütün gün evdeyim, alışık olmadığım bir durum. Keşke emekli olmasaydım diye hayıflanıyorum kendi kendime. Çekyatın üzerine boylu boyunca uzanıp dinlenmek istesem de kısa süre sonra sıkılıyorum, eşimin her şeyi unutturan ilgisini özlüyorum. Bu arada Saime'nin bir şeyler söylemek için uygun zamanı kolladığını görmek hiç de zor değil, nitekim o uygun zaman geliyor ve ağzındaki baklayı çıkarıyor sevgili eşim. "Erdal'ın sevdiği bir kız arkadaşı var, uzun zamandır bana çıtlatıyor." Bu açılıma katkı olacak sözler söylemeye hazırlıklı değilim, ne yapalım, bana ne, ne haliniz varsa görün, daha bir sürü aymazlar aklıma geliyor. Bu sözler sadece isyanımın söyledikleri, hâlbuki baba olmanın sorumlulukları var, içimde volkanlar patlasa, kasırgalara tutulsam da yapıcı olmaktan başka çarem yok. "Kız kimin nesi? Ne iş yapıyor? İstanbullu mu?" Dudaklarımdan dökülen soru sözcükleri karşısında, anlatım vizesini almış oluyor Saime. "O da doktor, başka bir birimde çalışıyor, sanırım hastanede tanışmışlar." Bir an afalladıktan sonra toparlanmam uzun sürmüyor. "Neden sana söylüyor da bana söylemiyor? Biz burada eşekbaşı mıyız?" Sinirleniyorum, bugüne kadar en ufak baskı kurmadığım halde hiçbir durumunu benimle paylaşmıyor oğlum. Saime, neden kızdığımı anlamış olacak ki başka yönüyle ele alıyor konuyu. "Tabi ki değil; ama hassas ve mahcubiyet içeren durumlar bunlar, bana bile dil ucuyla çıtlattı. Bu kadar kızmana da şaşıyorum doğrusu, bunca yıl hiçbir meselesini gizlemeyen oğlumuzun, aldığı karara verdiğin tepki çok fazla değil mi?" Saime haklı, her söylenen söze tepki veren bir ruh hali içindeyim. Günlerdir evlense de mürüvvetini görsek diye baskı yaptığımız oğlumuz, nihayet ben evleniyorum demiş ve konuyu annesine açmış. Kendimi evlilik meselesine ısındırdıkça kaldığım yerden devam ediyorum, "Nereliler?" temkinli bir duruş ve ardından cevap gecikmiyor Saime'den. "Mardinliler..."

Akşamlar ve beraberinde gelen geceler ailelerin bir araya geldiği zaman dilimleridir. Gün son bulur, beden bütün hücreleri ile

dinlenme moduna girer, bazı akşamlar vücut kendini kasar, mide yediklerini hazmedemez, ruh hali öylesine sıkıntılı bir hal alır ki evde durmak istemez insan, kaçmak ister, sokaklarda başıboş dolaşmak...

Hastaneden dönen oğlum eve gelir gelmez yanıma geliyor ve nasıl olduğumu sorunca cevabım gecikmiyor. "Görev yaptığım uzun yıllar boyunca bana bir şey olmadıysa, bundan sonra da hiçbir şey olmaz." Bu cevap hepimizin mutlu olması için yeterli. Bir süre neşeli geçen konuşmaların ardından karşımda oturan oğlumu ilgilendiren konuya giriyorum. "Hayırlı olsun annen müjdeyi verdi, çok sevindik, e, ne zaman kızı istemeye gidiyoruz?" Bir anda kıpkırmızı kesiliyor, utandığını anlamış olacak ki Saime söze giriyor. "Evlen diye bu kadar baskı yapınca, 'hadi harekete geçin' dedirttik, anlasın artık çocuklarımızın mürüvvetini görmek bizim de hakkımız." Eşimin boyuna konuları yumuşatma çabalarına karşın ciddi sorular sormaktan vazgeçmiyorum. "Ailesi ile tanıştın mı? Ne zamandan beri tanıyorsun?" Kızım abisinin kendini daha rahat ifade edebilmesi için boşalan çay bardağını doldurma bahanesiyle mutfağa gidiyor. Eşim elindeki örgü şişleri ile uğraşırken, oğlum da istediği ortamı yakalamış oluyor. "Aşağı yukarı altı aydan beri tanışıyoruz, o da benim gibi doktor. Ailesi Mardinli olmasına karşın kendisi doğma büyüme İstanbullu, adı Simele. Çok mazbut bir ailesi var, Mardin'in Süryani'lerinden." Birden kan beynime fışkırıyor, oğlum Süryani oluşlarını o kadar rahat telaffuz ediyor ki hayretler içinde kalıyorum. Müslüman bir ailenin oğlu ile Süryani bir ailenin kızı nasıl evlenebilir? Çocuklarımın hayatları ile ilgili yönlendirici olmamaya karar vermiş olsam da yüzümdeki ifadeye bir türlü hâkim olamıyorum. İçimdeki sıkıntının dışa vurumundan etkilenen oğlumun, ne söyleyeceğini çok merak ediyorum. Şaşkınlığıma müdahalede bulunuyor Erdal. "Bu tamamıyla ben ve Simele'nin aldığı bir karardır. İnşallah sizler de bu kararımızdan dolayı mutlu olursunuz. Hem tanıyınca ne demek istediğimi çok daha iyi anlayacaksınız." Bir anda sessizliğe bürünüyor salon. İlk şaşkınlığı üzerimden atar atmaz, oğlumu kutlayan ilk aile bireyi oluyorum. Kızım, doldurduğu çay bardağını yanıma

bırakırken, benden sonra abisini kutlayan ikinci kişi oluyor. Oğlumun yarı tehditkâr ve oldubittiye getiren ses tonunun, ne anlattığını bilecek yaştayım. Bu iş ya olacak ya olacak edasında olan söylemini onaylamamızı istiyor. Bana, annesinden önce sormamasını hiç önemsemiyorum artık, kendi içimde duygusal buhranlar yaşarken, sorun çıkaracak halde değilim zaten. Sorunlarını halledememiş emekli bir baş komiserin, belli olgunluğa erişmiş üstelik doktor olan oğluna müdahale etmek gibi bir lüksü olabilir mi? Üstelik hayatı boyunca verdiği kararların doğruluğundan şu an için tam da emin değilken! "Senin için sorun yoksa bizler için de yoktur oğlum. Beraber yaşayacak olan sizlersiniz. Bizimkisi sadece düşünce, birinizin ibadet yeri cami, diğerinizin kilise, bunu hiç düşündünüz mü?" Dedikten sonra sessizlik uzun sürmüyor. Canım dediğim kızım, çağın modası olan eski ve kalıplaşmış düşünce yapısına karşı itiraz mekanizmasını harekete geçiriyor. "Baba, Allah aşkına caminin de kilisenin de yolunun aynı yere çıktığını defalarca söylediğini ne çabuk unutuyorsun. Yıllarca dürüst olun, yalan söylemeyin, yardımsever olun, onurlu olun, üstelik bütün bu kavramları taşıyan insanları dininden dolayı etiketlemeyin diyen yine sen değil miydin? Ağabeyimin iki mabedin arasında kalmayacağını daha evrensel faziletler yakalayacağını sanıyorum." Çocuklar kaç yaşına gelirse gelsin ebeveynlerin gözünde hiçbir zaman büyümezler, dolayısıyla kızımın anlattıklarına hayret ediyorum. Oturduk yerde ahkâm kesiyor, yarın öbür gün soytarı bir oğlanı karşıma oturtur da bu benim kocam olacak derse, valla komiserliğimi hatırlarım ona göre. Bu şekilde müdahale etmesini kabullenmem asla mümkün değil, her ne kadar söyledikleri doğru olsa da onaylamaya hiç mi hiç niyetim yok. "Sen karışma, sakın ola ki bir daha da bu konulara girme. Her insanın inançları, kültürleri, adetleri farklılık gösterir, bu farklılıklar toplumların kendi içerinde söz konusu olabilir; ama farklı kültürlerin ve dini inançların çekirdek ailenin içinde olması, beraberinde zorlukları da getirir. Gerçi ağabeyinin aldığı kararlara asla müdahale etmem. Her şeyin doğrusunu bilen güçlü ve kıvrak bir zekâsı var, benimkisi sadece düşünce." Bir ara sessizlik oluyor, herkes bir diğerinin ağzından çıkacak

sözü bekliyor, benden daha fazla açılım beklediklerini düşünerek kaldığım yerden devam ediyorum. "Sakın bu söylediklerim kararını değiştirmesin, mutlu olacağına olan inancın çok önemli. Bize söylenen ve öğretilenlerin tamamı doğrudur diye de bir şey yok!" Bu arada baba oğlun konuşmalarını sessiz ve derinden dinleyen eşim elindeki örgü şişlerini bir kenara bırakıp müdahale ediyor. "Bana Süryani olduklarından hiç bahsetmedin, sadece Mardinli olduklarını söylemiştin!" Sorgulamanın ardından yargılanma durumunda kaldığını zannediyor Erdal, çapraz ateş altında kalan insanmış gibi parlıyor. "Anne lütfen! Bu benim hayatımla ilgili kararımdır, lütfen saygı duyun, konuyu tartışma konusu haline getirmeyin ne olur!"

Yıllar yılı okusunlar diye hayatımı çürütmüş, ailemden uzak farklı yerlerde görev yapmak zorunda kalmıştım. Tam da hâkimiyet kuracağım anda, kendimi kenara itilmiş gibi hissediyorum. Erdal, aldığı evlilik kararını bizimle tartışmak yerine, dikta etmeye çalışıyor. İçimdeki git gellerin verdiği sıkıntılara dikişlerimin acısı da eklenince oturduğum yerden kalkmak istiyorum. Saime bana yardım ederken zoraki de olsa Erdal'a tebessüm etmek durumunda kalıyorum. Zihnimden, 'ne halin varsa gör, zaten sen dâhil hiç kimse umurumda değil' gibi aymaz düşünceler geçiyor. Yatağa girdiğim anda gözlerimi kapatıyorum, yıllarca zihnimin bir köşesinde uyuyan ve Hayati adındaki liseli sırdaşımın gönderdiği fotoğrafla uyanan, o iki masmavi göz geliyor gözlerimin önüne. Adının eski aşkım olduğunu bile söylemekten korkuyorum. Onca yıl geçmiş olmasına rağmen, emekli olduğum bir sırada resimdeki kızın yakama yapışması endişelendiriyor beni.

Tam üç gün geçiyor. Akşama yemeğe gelecek olan misafirimiz çok özel, oğlumun evleneceği Süryani kız, Simele. Eşim tarafından yemekler, tatlılar hazırlanıyor; heyecan dorukta. Sezen bugün için okula gitmeyeceğini söylemiş ve annesine yardım ediyor. Dikişlerim yüzünden olup biteni seyretmekten başka yaptığım bir şey yok; kısacası ye iç yat benimkisi. Bir an lise yıllarından kalma bilgisayarda kayıtlı resim aklıma geliyor. Yerimden kalkıp bilgisayarın başına geçerken başım istem dışı mutfağa doğru dönüyor,

Saime'nin beni görüp görmediğini kontrol ediyorum. Resimdeki masmavi gözler yeniden gözlerimle kenetleniyor. Mahzun bakışlar, mütevazı duruş, resmen bitirecek beni. Hiç yaşlanmamışım, yüzümdeki kırışıklıkların uzantıları yüreğimi çevreleyen zara ulaşamamış sanki! Allah'ım ben ne yapıyorum, kendimi kaybetmişim gibi sürekli dönüp dolaşıp aynı noktaya geliyorum. Karşımdaki resmi büyütüyorum, daha daha derken iki gözün ekranı kaplayacağı ana dek. Masmavi gözler gözlerimle kenetlendiği an göz kapakçıklarımdan süzülen damlalar belki de hayatın en masum duygularını döküyor... Koca bir adam, yaşını başını almış, çoluk çocuk sahibi, üstelik oğlunu evlendirecekken düştüğü duruma bir bak diye kendi kendime demediğimi bırakmıyorum. Parmaklarımın arasında bulunan fareye dokundukça gözler gözlerimden uzaklaşıyor ve resim normal haline dönüyor. Hayat hem yakın hem de bir o kadar uzak, resmen oyun oynuyor benimle ve o oyuna alet olmuş durumdayım. Mutfaktan gelen tıkırtılara karşın tedbirli olmalıyım, bu nedenle istemeyerek de olsa bilgisayarın kapat tuşuna basıyorum.

Zihnimde sürekli olarak uyku halinde ve bastırılmış olan sevgi yumağının, tam da emekli olunca birden bire zemberek gibi boşalıp açığa çıkacağını nereden bilebilirdim. Öyle bir yalnızlık ve huzursuzluk içindeyim ki yarın ne olursa olsun dikişlerimi aldırdıktan sonra, beni deliye çeviren masmavi gözlerin sahibi olan liseli aşkım Roza'nın yıllar önce oturduğu evin oradan geçeceğim.

Erdal, sevdiği kız Simele, eşim ve kızım olmak üzere bütün aile, akşamın ilk saatlerinde bir aradayız. Mahcup tebessümler, gidip gelen iltifat sözcükleri ve birbirimizi tanıma çabalarımız var. Eşim, Simele'ye hastalıklarla ilgili sorular soruyor, belli ki Erdal'dan yeterince nasiplenememiş. Oturduğum yerden Simele'yi süzüyorum, zamanın bazı şeyleri nasıl da değiştirdiğinin tanığıyım. Süryani bir kız ve bizim aile olacak şey değil.

Zaman her şeyin ilacı, zaman en olmayacak işleri bile yaptırtabiliyor, zaman bazen insanı şaşırtıyor. Henüz adı konmamış olsa da Erdal'ın aldığı bu karara mutlaka sıcak bakmalıyım, geçmişte yaşananların çocuklarımın hayatlarına nüfuz etmesine asla müsa-

ade etmemeliyim. Engellemeler ister karşı taraftan gelsin, isterse zihnimin bir yanına oturmuş olan 'olmaz' düşüncesinden gelsin, her iki olmazın da hakkından geleceğim.

Eşimle Simele arasında bir an sessizlik olunca söze ben giriyorum. "Erdal çok şanslı, böylesi güzel bir kız arkadaşı olduğu için ne kadar gurur duysa bence az." Söylediğim bu sözler Simele'nin hoşuna gidiyor ve tebessüm ediyor, onunla daha da yakınlaşmak adına sorularıma devam ediyorum. "Kızım hangi okuldan mezunsun?" İltifatlarıma ve sorgulayan sorularıma cevap gecikmiyor. "Çok teşekkürler. Ben de böylesi güzel bir aile ile tanıştığım için çok mutluyum. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi mezunuyum, halen oradayım ve ihtisasımı yapıyorum." Oğlumun kızarıp renkten renge girmesinin nedenini biliyorum, ola ki bir şeyler ters gider ve sıkıntılı bir durum yaşanır diye korkuları var. İnsanlar, korkularını, suçlarını, masumiyetlerini yüzlerine bir şekilde yansıtıyorlar, Erdal'ın kendi başına karar alma mekanizmasının gelişmiş olduğunu bilsem de, aile içinde yaşanacak tatsızlığın pahalıya mal olacağı ortada. Evin içinde Erdal'ın korkularını boşa çıkaracak bir atmosfer var, konuşmaların içeriği derinleşiyor, aşureden girip onların paskalya çöreklerinden çıkıyoruz. Akşam yemeği çay faslı derken, saat de bayağı ileri bir zamanı gösteriyor. Erdal, arkadaşının dönmesi gerektiğini ve onu evine bırakacağını söylüyor. Gelin adayı Simele, evden çıktıktan sonra bir süre sessizlik oluyor.

Çekyata uzanıyorum. Mutfaktan fısıldayarak konuşan eşim ve Sezen'in ses tonlarını hiç beğenmiyorum, muhtemelen kızcağızı çekiştiriyorlar. Nefret ettiğim bir durumdur bu, daha fazla dayanamayıp uzandığım yerden onlara müdahale ediyorum. "Ne o fiskos, fiskos. Kız geldi tanıştık, sempatik ve cana yakın, bunun dışında konuşulacak neyi var ki? Erdal gelsin söyleyeceğim, bu yaptığınıza dedikodu denir." Anne kız ikisi birden uzandığım çekyatın olduğu yere geliyor. Saime, son derece ciddi tavırlar takınıyor. "Bence!" deyip duruyor, kafasının yatmadığının işareti bu. İçimden ona kızmak bağırmak geçse de kendime hâkim oluyorum. Şüpheler, sahiplenme duygularının getireceği yanlışlar ya da doğrular, şu an zihnim karmakarışık, bu nedenle Saime'ye parlıyorum.

"Sence ne? Hem kim evlenecek? Oğlumuz sevip beğenmiş bencesi mi kalmış bu işin?" Konuşulanlar sinir katsayımı yükseltiyor, sürekli olarak şüpheci davranmak bizi nereye götürecek? "Sezen, senin de annen gibi şüphelerin mi var yoksa?" Kızımın söyleyecek çok sözünün olmadığı ortada; çünkü sorduğum sorunun peşi sıra, uzunca bir süre sessiz kalmayı tercih ediyor, ardından o da ağzındaki baklayı çıkarıyor. "Bence biraz zor gözüküyor, ağabeyimin dediği dedik bir yapısı var, kızın da aynı havada olduğunu gördünüz; ama yine de bu işle ilgili yorum yapmamış olayım." Daha nasıl yorum yapacak, temel düşünceni kustuktan sonra 'yine de ben yorum yapmayayım' diyecek. Peh! Eşim ve kızımda oluşan şüphelere dayalı uzandığım yerden kalkıp, 'bu iş olmaz' dememi bekliyorlar. Baş komiser edası takınmamı; ama benim öyle bir niyetim yok, tabi bu tutumum onları şaşırtıyor. "Susun, bir daha da imalı ve şüpheci bakışlarınız dilinize vurmasın. Erdal'ın yanında da bu şekilde tavırlar sergilerseniz olumsuz etkileyip mutsuz edersiniz onu." Konuşmalar esnasında tansiyon zaman zaman yükselip alçalabilse de kendimi sürekli olarak tartışmanın galibi olarak kabul ediyorum.

Erdal, arkadaşını evine bıraktıktan sonra dönüyor, içeri girer girmez yüzümüze bakıyor. Bunu neden yaptığını biliyorum, tepkimizin olup olmayacağını ölçüyor. Baba olarak onu rahatlatmam gerektiğini düşünüyorum. "Hayırlı olsun, ben şahsen kızı çok beğendim. Hanım hanımcık, üstelik özgüveni olan bir insan gibi geldi." Yüzünün şekli değişiyor, bizden beklediği daha ne varsa söylemeye kararlıyım. "Şimdi asıl soruma cevap ver, ne zaman söz keseceğiz?" Erdal cevap verecekken, eşim müdahale ediyor. "Aceleniz ne? Önce tam anlamıyla mutabakat sağlasınlar, daha sonra istemeye gider ve ardından da söz keseriz." Saime'ye içimden kızıyorum; ama gecenin bu vaktinde oğlumu üzmemeye kararlıyım, yanlış anlamasın diye sessiz kalmayı yeğliyorum. Saime'nin öyle bir söyleyişi var ki 'biraz daha düşün, vazgeçebilirsin, son pişmanlık fayda etmez' gibi saplantılı düşünceleri oğlumun beynine sokma çabaları tabi ki boşa çıkıyor. "Anneciğim hiç merak etme, doğru kararı verdik, şayet sizin için de uygunsa Pa-

zar günü istemeye gidebiliriz. Hazırlıklarla ilgili hiçbir şeye karışmayın, aynı gece söz yüzüklerini de takacağız. Çikolata, çiçek gibi ayrıntıları ben ayarlayacağım." Her ne kadar oğlumu üzmemeye gayret etsem de içimden 'yuh ulan' demek geçiyor. Zamane gençliği, sanki lokantaya kebap yemeye ya da hadi bir tur atıp dönelim der gibi kız istemeye gideceğiz. Erdal'ın bu kadar rahat olmasının altında ne yatıyor diye düşünmedim değil, sanırım uzun yıllar onları yalnız bırakıp başka yerlerde görev yapmış olmam olabilir. Bizim zamanımızda bu sözleri söylemek son derece utanç vericiydi, ima eden bile ayıplanırdı. Damat adayı yerine ailenin diğer fertleri harekete geçer ve konuyla ilgili hazırlıklar yapılırdı. Günün koşullarına uymaktan başka çare yok, umursamıyorum, aklımdan geçen türlü türlü düşüncelere rağmen onu makaraya alarak sözlerimi sürdürüyorum. "E, sağ ol. Bizi kurtarmış oldun, kim çiçekçiye, çikolatacıya gidip de bunları alacaktı?" Aceleci davranışına, işi oldubittiye getirme çabalarına karşı verdiğim cevabın onu mutlu ettiğini söyleyemem. Karşılıklı olarak manalı konuşmaların arasında, bir ara Saime yerinden kalkıp mutfağa gidiyor. Erdal'ın evlilikle ilgili kararını neden bu şekilde dayatmaya çalıştığını biliyorum, biraz düşününce nedeni kendiliğinden ortaya çıkıyor. Esnek davranmış olsa, bu işi muhakkak bozacak ve eteğimizdeki bütün olumsuzlukları önüne serecektik.

Karmaşık bu gecenin neredeyse sonuna gelmek üzereyiz, çekyatın üzerinden doğrulma çabalarımı gören oğlum, yardıma geliyor, kulağıma eğilip şöyle diyor. "Annem memnun olmadı galiba, ne dersin baba?" Tebessüm edip elimi omzuna koyuyorum. "Anneler öyledir, çocuklarını yere göğe sığdıramaz aynı zamanda onları başkalarıyla paylaşmak da istemezler, baksana ona ortak çıktı. İster kız ister erkek çocuk olsun bu duygu annelerde değişmez. Ona zaman tanı, biraz sabredersen alışacağını görürsün."

Söylemek isteyip de söyleyemediğim alışırın yanına, tasa, elem, keder, üzüntü, birçok detayı da ilave etmek istiyorum; çünkü süreç içinde benzer durumlar yaşanabilir. Öte yandan gelin kaynana arasındaki kabullenme süresini de tayin etmek mümkün değil, bazen alışma süresi bir ömre bile sığmayabiliyor. Her şey

bir yana, benim durumum ne olacak? Kendi saplantılarım, annemin ve yaşadığım dönemin engellemeleri yüzünden bir ömür oluşan mutsuzluğum... Aldığım kararların ruhumda oluşturduğu hasarları halen tamir edebilmiş değilim. Doğrunun neye göre doğru, yanlışın neye göre yanlış olduğunu kim söyleyebilir? Oğlumun cesur tavrı bana örnek olmalı, şu an geç kalmış olsam da duygularımın beni sürüklediği yere gitmeye kararlıyım. Evet, yarın liseli aşkımın, o dönemki evinin olduğu yere giderek işe başlayacağım.

Uzandığım yerden doğrulurken kendi kendime aldığım kararların yüz hatlarıma farklı şekillerde yansıması, oğlumu rahatsız etmiş olacak ki şu soruyu soruyor. "Baba, benim aldığım karardan memnun olmadıysan bunu açık açık söyleyebilirsin. Aklına takılan bir şey varsa bunu sesli olarak da düşünebilirsin." Tebessüm ederken onu mutlu edecek sözler bulmaya çalışıyorum. "Hayır, bilakis mutsuz değil; çok mutluyum. Hele Simele'nin meslektaşın olması ve mesleğinde kariyer yapıyor olması da çok sevindirici, sakın annenin, kardeşinin söyleyeceği olumsuz düşüncelerin etkisi altında kalma. Hayat senin, başkalarına göre kurgularsan bir ömür mutsuz olabilirsin."

Söylediklerime gerçekten inanamıyorum, tıpkı benim gibi demek istiyorum; ama nasıl diyebilirim, baban bir ömür ezik yaşadı ve bu sıkıntıların derin çizgileri var yüzünde; çalıştı çabaladı polis oldu, mesleğini yaparken olumsuzlukların yansımalarını türlü türlü insanlar çekti. Bağırdı, çağırdı, korkuttu, evine gidemedi, üzüldü, sövdü diyebilir miyim? Hayır, tabi ki hayır! Beynimdeki ses dalgaları azgın denizler gibi kafatasımın her noktasına ulaşıyor. Hangi insan başka şehirde onca yıl görev yaparken çocuklarını İstanbul gibi bir şehirde bırakmak ister ve bu özleme dayanabilir? Sonrasında rahat ederim düşüncesinin bir ürünüyüm ben, şu an bir yanım dikişli olarak sonrasını yaşıyorum ve maalesef rahat ediyorum diyemeyeceğim. Oğlumun görevlerini yeterince yaptığını sanıyorum, okuyup doktor olması bile başlı başına bir ödül bana. "Yarın dikişlerimin alınması için hastaneye geliyorum, bu arada çiçek, çikolata işini istersen bana bırak" diyorum ona. "Hayır hayır baba, o işler çoktan halledildi, sadece sağlığına önem ver be-

nim için yeter." Ayağa kalkmama yardımcı olan Erdal'ın omzunu sıvazlayıp odama gidiyorum. Kendimi yatağın üzerine bıraktığım an genelde uyurum, bu gecenin büyüsünden midir nedir uzandığım andan itibaren uyumak yerine kulağım salonda. Seslerini duyduğum halde konuşmalarından hiçbir şey anlayamıyorum. Cüsseli bedenim daha fazla dayanamıyor ve gecenin perdesi ruhumun derinliklerinde yatan liseli aşkım Roza'nın masmavi gözleriyle birlikte kapanıyor.

Hastane köşelerini sevmem, hastalık hastası bir yapım da yok, zaruret ve oğlumu ziyaret dışında hastanelerin önünden bile geçmek istemem. Şu anda hastanedeyim ve doktorun elindeki aletin ne olduğunu bilmiyorum; ama canımın çok acıdığını söylemek yerine, ahlayıp puflayarak dikişlerimin iplerini alan doktora tepki gösteriyorum. Yaramın iyi olduğunu sadece bir ilmeğinin tutmadığını söyleyen doktor, yeniden o noktaya müdahale ediyor.

Hastanedeki işim bittiği halde oğluma uğramaktan vazgeçiyorum. Odasının önünden geçerken göz ucuyla bakmayı da ihmal etmiyorum. Erdal, hastalarını muayene ediyor, bir baba için bundan daha gurur verici ne olabilir? Koridorda ilerlerken Erdal'ın psikolog arkadaşlarından Meltem Hanım'la karşılaşıyorum, hal hatır faslından sonra odasına davet ediyor. Onu oyalamak istemediğimi söylesem de aşırı ısrarlarına karşı koyamıyor ve davetini kabul ediyorum. Odasına girer girmez birden ciddileşiyor. "Kubilay Amca, işimin ne olduğunu biliyorsun. Varsayalım benimle görüşmeye geldin ve seninle seanstayız o zaman ne olacak, sakın kendini kasma, rahat ol." Samimi ve içten davranıyor, ona takılmadan edemiyorum. "Kızım herkese çare oluyorsun da Kubilay amcana neden çare olamıyorsun?" Meltem Hanım, oturduğu yerden kalkıp yanıma geliyor. "Her zaman emrindeyim yeter ki iste, elimden ne gelirse yaparım." Her karşılaşmamızda inanılmaz saygılı davranıyor, bu arada odasındaki nizam intizam beni şaşırtıyor. Camın kenarındaki çiçeklerin, renklerinden çok iyi bakıldıkları anlaşılıyor, bu hastanenin en güzel çiçeği o diye aklımdan geçiriyorum. "Sağ ol be kızım bundan hiç kuşkum yok, yalnız oğlumun bilmemesi koşuluyla sıkıntımı sana anlatmak istiyorum." Meltem Hanım'a

olan güvenimden olsa gerek açılmakta sakınca görmüyorum. "Ah kızım ah! Zaman zaman boşluğa düşerek geçmişle hesaplaşıyor ve kendimi suçluyorum, göğüs kafesimde daralmalar olurken aynı zamanda uykusuzluk da çekiyorum." Bu sözcükler ağzımdan çıkarken içimdeki sıkıntının sadece denizin üzerindeki kısmını anlatıyorum ona, oysa daha derinlere inmem söz konusu değil, kalkıp lise yıllarından kalma bir hesabımın olduğunu, buna bağlı olarak acılar çektiğimi söyleyip kendimi gülünç duruma sokmayacaktım tabi ki! Her ne kadar Meltem Hanım'ı yakın hissetsem de neticede oğlumun en yakın arkadaşlarından biri o.

Çaylarınız geliyor, Meltem Hanım yerinden kalkıp sehpayı yanıma yaklaştırırken, servisi yapan görevli odayı terk ediyor. İşin asıl ilginç yanı, illa anlat diyen bir hali yok sadece paylaşmak adına konuşmalarımız. Meltem Hanım, önce tebessüm ediyor sonra da samimi şekilde hayatın ta kendisini anlatmaya başlıyor. "Bundan daha doğal ne olabilir; zaman zaman sıkıntıya düşmeyen, yaşamın sıkıntılarından bunalmayan tek bir insan var mı? Bu duyguyu yaşaman son derece doğal, yeni emekli oldun, onca yoğunluk ve uğraşıdan sonra aniden durman tabi ki boşluğa itti seni. Doktor olarak değil ama bir yakının olarak sana tavsiyelerde bulunabilirim. Bu süreci bence çok iyi değerlendir, yıllarca yapmak isteyip de yapamadığın ne varsa onu yap. Örneğin seyahat et. Daha önce görev yaptığın yerlere gidebilirsin ya da tatil için Akdeniz'e. Geçmişle hesaplaşmak sürekli suçluluk hissi getirir; oysa suçlu değilsin. Yaşadıklarından asla pişmanlık duyma. Suçluluk duygularından, 'yaşanması gerektiği için yaşandı' de kurtul."

En masum ifadelerle, Meltem Hanım'ın gözlerine bakıyorum, 'kurtul' dedin, emrin olur kurtulayım; ama nasıl? Zihnimdeki Roza'nın masmavi gözlerinin bunca yıl uyuduktan sonra volkan misali patladığını ve açığa çıktığını ona söyleyemem, adet yerini bulsun ve mutlu olsun diye sadece onu onaylıyorum. "Hay, bin yaşa kızım. Kaç diyorsun, en kısa zamanda durmayıp kaçacağım, ilk olarak görev yaptığım yerlere gideceğim. Zaten özlediğim birçok yer var." Telkininde başarıya ulaştığını ona hissettiriyorum. Bir süre daha konuşuyoruz, kendisinin de çok yorgun olduğunu ve ya-

kında tatile çıkacağından söz ediyor. Daha fazla meşgul etmemek adına yanından ayrılıyorum.

Bakırköy'ün en eski mahallelerinden biridir Yenimahalle. Tren istasyonunun her iki yanına kurulu ahşap evlerin olduğu bu yerleşim yerinin eski sakinlerinin de hiç şüphesiz Rumlar olduğunu unutmuş değilim. Buranın bendeki etkileriyse başkadır, liseden kalan aşkımın oturduğu ahşap evlerden biri, zihnimde çok önemli yer eder. Hastaneden çıkar çıkmaz oraya yönleniyorum. Onca yıl sonra Roza'nın tarihi nitelik taşıyan ahşap konaklarının önünde alıyorum soluğu. Sevinç, aynı zamanda sıkıntı da var içimde. Aklımdan türlü türlü düşünceler geçiyor. Utanmalı mıyım? Delirmiş miyim? Sapkın mıyım? Yoksa sevginin gücü altında kalmış zavallı mı? Adı ne olursa olsun ne denirse densin şu an o olmaya kararlıyım. Bütün bunları yaşarken aynı zamanda görev adamı olarak suçluluk da duyuyorum. Şayet 'evimizin etrafında garip bir adam dolaşıyor ve sürekli konağımıza bakıyor' diye bir şikâyet alsaydım, mutlaka o şahsı karakola çeker sorgulardım. Şu an olayın baş aktörüyüm, bundan daha garip ne olabilir? Konağın her santimetre karesinde Roza'nın masmavi göz bebeklerini görebiliyorum. Güzel gözlü Roza'ya lise ikinci sınıfta âşık olmuştum. Hayati denilen arkadaşım sırdaşım olmasına rağmen içine düştüğüm duruma sürekli gülerdi. Nasıl gülmesin, Roza'ya bakmaya başladığım an kendimi kaybederdim, ta ki onun tarafından uyarılana dek. Sevgi o kadar güçlü bir duygudur ki verdiği enerji ile derslerimde başarılı olmamın yanı sıra Roza'ya kendimi beğendirmek için de ayrıca güç verirdi. Herkesten farklıydı, oturuşu, kalkışı, kendine özgüydü. Derindi gözleri, bakışlarında başka şeyler vardı. Göz göze geldiğimizde vücudumu sevgi bulutları kaplar, mutluluktan yerimde duramaz olurdum. Bembeyaz teni vardı, yüreğini hiçbir söz anlatamazdı, kokusu bile başkaydı. Bir gün Hayati ile Bakırköy'de dolaşırken neden ona açılmıyorsun diye bir soru sormuştu bana. Evet, neden açılmıyorsun? Bu soruyu sormak çok kolay olsa da bir kıza açılmak o zamanlar o kadar da kolay değildi. Bazen teklif edilen kız, ani tepki verebilir ve sonrasında olmadık sorunlar çıkarabilirdi. Ailem kuralcıydı, herhangi bir rezalet olsa bir da-

ha kimsenin yüzüne bakamazdım herhalde. Sonunda, Hayati bir çözüm buldu, 'mektup yaz senin adına ben vereyim' dedi. Mektup sözler gibi uçup gitmezdi kalıcıydı, defalarca okur etkilenebilirdi Roza. Benim için ağlayabilir ve ayrıca duygulanabilirdi de. Ona hak verdim, başka da çarem yoktu zaten. Roza'yı o kadar çok sevmiştim ki Hayati ne söylerse söylesin ağzından çıkan her sözü dikkate alıyordum. Sonunda mektup yazmaya karar verdim, yazdığım satırlar şu an birer birer aklıma geliyor.

"Kalemim kâğıda değdiği an gözlerimden damlalar yanaklarıma doğru süzülüyor. Nedenini sorma, henüz yeni keşfettiğim bu duygunun adı aşk. Tabi ki bu durumun muhatabı sensin ve seni seviyorum Roza... Okullar tatile girmesin diye sürekli Tanrı'ya dua ediyorum. Duygularımdan bir tek Hayati haberdar, başka da kimse bilmiyor. Geçen gün ders çalışırken, camın kenarına bir güvercin kondu, koşup mutfaktan bir parça ekmek getirdim; ama maalesef korkup kaçtı. Önceki konduğu yere ekmeği bıraktım, az sonra aynı güvercin tekrar gelip ekmeği yedi. Seni o güvercine benzettim. Ne olur benden korkma, tek suçum seni seviyor olmam. Sevgimi kabul et ve dünyalar benim olsun Roza."

Mektubu benim adıma Hayati vermek istese de kabul etmedim. Tam üç gün vereyim mi vermeyeyim mi diye kararsız kaldım. Cesaretsiz olduğumdan değil, şayet olumsuz bir yanıt gelirse gerçekten de iyi olmayacaktı. Defterimin arasında gidip gelen mektup kâbusum olmaya başlamıştı, ya başka birinin eline geçerse diye korkulara da kapıldım. Sonunda bütün cesaretimi toplayıp okul çıkışında Roza'nın kitaplarını taşıdığı çantanın bir kenarına sıkıştırdım. İnanılmaz bir şey oldu mektubu gördüğü halde hiç tepki vermedi Roza, sadece böyle bir şeyi bekliyormuş gibi tebessüm etmekle yetindi. O an dokunsalar ağlayacaktım; çünkü Roza'nın da bana kayıtsız olmadığının işaretiydi bu. Eve döndüğümde ayaklarım yerden kesilmişti, kendimi ifade edecek sözlerin yazılı olduğu kâğıdı ulaştırmanın huzurunu yaşıyordum. Maalesef o zamanlar şimdilerde olduğu gibi cep telefonları, bilgisayarlar da yoktu. Hatta bizim evde telefon bile yoktu, mecburen Roza'nın ne düşündüğünü bilmem için bir sonraki günü beklemek zorunda kalacaktım. Saatleri,

dakikaları saya saya bir sonraki gün geldi, sabah kalktım, henüz sakal, bıyığım tam çıkmamış olmasına rağmen babamın tıraş takımıyla çenemde ve yanaklarımda çıkan tüyleri aldım. Temiz gömlek, kravat, lacivert ceket ve gri pantolonumu giydim. Tanrı'ya, sevgiye dair bildiğim ne kadar dua varsa tümünü içimden okudum. Okula gideceğim zaman kalbim duracakmış gibi oldu, duygularımın ya yerlere serileceği ya da göklere çıkacağı bir durum vardı sonuçta. Benim gibi erken gelen bütün öğrenciler okulun bahçesinde birikmişti, oysa Roza henüz aralarında yoktu. İstiklal marşı okundu ve sırasıyla sınıflarımıza girdik. Huzursuzluğumu tarif etmeme imkân yok, aklıma kötü kötü düşünceler geliyordu. Mektubu annesine ya da babasına verdiyse gerçekten bundan sonrası için hayatımın çok da kolay olmayacağını biliyordum. Diken üzerinde olmak deyimi, sanki o an içinde bulunduğum durum için söylenmişti. Bu düşünceler içindeyken sınıfın kapısı çaldı ve Roza içeriye girdi. Öğretmene, rahatsız olduğunu mazeret olarak bildirdikten sonra yerine oturdu. Bir an göz göze geldik, deniz gözleri sevgi ile bakıyordu bana. Tanrı'ya şükürler olsun, Tanrı'ma şükürler olsun, yaratana şükürler olsun diye, belki binlerce kez aynı duayı tekrarlayıp durdum. Roza'nın hiçbir şey söylemesine gerek kalmamıştı, bakışları beni sevdiğini çoktan söylemişti. Gözler çok şeyi anlatır, öfkeyi, şiddeti, sevgiyi, hırsı ve aşkı... İlk karşılaştığımızdan bu yana Roza'nın gözlerinde sadece aşkı okumuştum. Bakışlarından kayıtsız şartsız beni sevdiğini anlıyor vücudumun her hücresinde bu duyguyu hissedebiliyordum. İkimiz de sınıfın en çalışkan öğrencilerindendik. Edebiyat öğretmenimiz, Roza geç kalmış diye onu sözlü sınavına kaldırdı. Roza, sorulan her sorunun anında cevabını verirken aynı zamanda gözlerime bakmayı da ihmal etmiyordu. Sonunda zil çaldı teneffüse çıktık, onun gelme ihtimaline karşı Hayati'yi yanımdan uzaklaştırdım ve sonunda Roza ile yan yana geldik. Deniz gözlerini bir an olsun gözlerimden ayırmadı. Şu an konuşamayacağını, okul çıkışında görüşebileceğini söylüyordu Roza. Haksız da sayılmazdı herkes birbiriyle iç içe dururken ben de seni çok seviyorum demek onu utandırabilirdi.

Ders zili ardı ardına çalarken nihayet öğrenciler dağılıyor ve iki genç çıkışı ağırdan alıp herkesin gitmesini bekliyordu. Roza ve ben sonunda baş başa kalıyoruz. Ağır adımlarla okuldan çıkarken ilk olarak neden gelip söylemedin, mektuba ne gerek vardı diye bir soru çıkıyor ağzından. İster kâğıt üzerine yazılan üç beş kelimeyle olsun, isterse birkaç sevgi sözcüğüyle olsun, hiçbir yöntem seni sevdiğimi gözlerim kadar anlatamaz diyorum ona. Roza'nın yanında vücuduma hâkim olamıyorum, resmen titriyor. Heyecanımın beni zora sokacağından korkuyorum. Çok sevdiğim dolma kalemimi ona hediye ediyorum, almak konusunda tereddüt etse de 'hakkını helal et' diyor. O günden sonra Roza'nın gözleri, kokusu daha yakın bana. Her gün onu görmek, aynı havayı solumak ve masmavi gözlerine bakmak sevgi adına delirtiyor beni. Lise üç ve sonrası sürekli buluşuyoruz Roza'yla. Ona güzel sözler söylüyorum, hatta bir tanesi şu an hala aklımda. 'Annem, son zamanlarda geceleri elbiselerini sağa sola atma askıya as demiyor; çünkü asıyorum ve asarken aklımda hep sen varsın. Karda kışta yaz aylarını yaşamak nedir diye de bir soru sorma, adı çok belli aşk. Güneşe bakmak yağmuru iliklerime kadar hissetmenin adı da Roza... Seni sevmek, ellerinden tutmak kokunu içime çekmek, benim için vazgeçilmez oldu. Sevgimden korkuyorum, ne olur cesaret ver Roza...'

Bazen annesini kandırır, kız arkadaşımla buluşuyorum der ve benimle baş başa kalırdı, fedakârdı müşfik ve sevgi doluydu. Herhangi bir yerde yediğimiz veya içtiklerimizin parasını bile zor verirdim, kabul etmez şayet zorla vermişsem muhakkak 'helal et derdi'. Oysa biz iki sevgiliydik, bu sözüne alınırdım, neden bunu söylerdi bilmiyorum, sanki geleceği görür gibiydi. Kahrolası gerçeğin bugün gelip yakama yapışacağını kim bilebilirdi. Benim adım Kubilay ya da bilmem ne, Roza'nınki de aynı. Adımız her ne olursa olsun sonuçta biz iki sevgiliydik. Seven iki insan... Tanrının yarattığı iki bedenin ne günahı olabilirdi. Dünyaya gönderilen her insanın gerçek görevinin sevmek olduğunu söyleyen bütün dinler neden yaşadığımız soruna çözüm üretmiyorlardı. Dinen uyumsuzluğumuz yüzünden Roza ile ayrıldıktan sonra geceler bo-

yunca ağladım. Evet, Roza Süryani'ydi. Ona ulaşmam onunla gelecek kurmam artık imkânsızdı. Ne onun ne de benim din değiştirmek gibi bir lüksümüz olamazdı. Aforoz edilmekle kalmaz, çevremizden de dışlanabilirdik.

Ağlaya ağlaya, inleye inleye, sonunda Roza ile ayrıldık. O zamanlar, şu an bulunduğum noktadan gelir evlerine bakardım. Mavi gözleri tekrar görürüm diye heveslenirdim. Kız kardeşi durumumuzu bildiği için bir gün yanıma geldi, 'ne olur bir daha bekleme, hem ablamı da zor durumda bırakma' demişti. O günden sonra bir daha buraya gelmemiş, sonrasında polis okulu ve başka dünyalara yelken açmıştım.

İki çocuğu olan emekli bir baş komiser, yaşını başını almış koca adam, evde oturup dinlenmesi gerekirken burada olmasının izahını kendine bile yapmaktan aciz. Ne denirse densin bütünüyle bu karmaşık düşüncelerin ve suçluluk duygularının üstünü örtecek ve söylenceleri susturacak gerçek bir volkan var içimde, onun adı da hiç şüphesiz aşk ve ötesi Roza.

Uzunca bir süre konağı, aşkımın göz bebekleri olarak görüyor ve hayran hayran bakmaya devam ediyorum. İçimde dualar okuyan melekler var, kavuşmak, sarılmak adına değil, bir kerecik görmek adına Tanrı'ya yalvarıyorlar. Ne diyebilirim, ikinci ben harekete geçmiş ve beni yönetiyor, olmadık işler yaptırıyor insana.

Mutlu edecek birini beklemek, mutlu olmanın tesellisi gibi, hayat bu gerçeği insanın önüne koyuyor, karakolda görevim esnasında bunu çokça yaşadım. Her gözaltına aldığım suçlu mutlaka bir yakınını ve kurtarıcısını beklerdi. Üstelik bunu yaparken de sürekli masumiyetini dile getirmekten asla vazgeçmezdi. Yıllarca aşk uğruna işlenen suçların masumiyetini kabullenmememin de sıkıntıları var içimde. Sevgiyi engelleyen ne varsa şu an tümüne lanet okuyorum, hem de sesli olarak. Kendi kendine konuşan bir adam, adı Kubilay ve o adamın dudaklarından arka arkaya lanetler, isyanlar, daha benzer sözcükler dökülüyor.

Dayandığım korkuluklardan doğruluyorum, esen rüzgârla dikişli yanım uyuşuk, yorgunum, yorgunluk yaşımla alakalı da olabilir. Roza'yı göremeden ahşap konağın oradan ayrılıyorum.

İstanbul dışında görev yaparken, geçirdiğim onca yıl içinde, yalnız yaşadığım evde bile çok mutlu olurdum. Bütün gece uzanır, çay demler, televizyon seyrederdim. Özgürce kendi kendine yetiyor olmanın keyfini sürerdim. Uzandığım çekyatın üzerinde, karmaşık düşüncelerden sıyrılmaya çalışıyorum. Beni mutsuz eden bu konuyu kimseyle paylaşmama imkân yok.

Akşamın ilk saatleri, bütün aile toplanıyoruz. Oğlumun yüzü asık, mutlu olması gerekirken neden mutsuz? Yoksa annesinin olumsuz yaklaşımı mı söz konusu oldu? Birbirimize bakıyoruz, mutsuzluğun ana nedeni olarak herkesin bir diğerini görme çabaları var.

Yemek yeniyor, sofradan kalkarken her zaman olduğu gibi çekyatın üzerine uzanıyorum. Kızım ve eşim, masayı kaldırıp mutfakta oyalanıyorlar. Bundan istifade edip Erdal'ı yanıma çağırıyorum. "Ne oldu canını sıkan bir şey mi var? Neden yüzün asık?" Söylemekle söylememek arasında kalıyor; ama kaçarı yok, üsteleyince dökülüyor. "Baba söylerim, ama ne olur bu işe karışma, geçenlerde ölen hastamın yakınlarıyla ilgili tehdit telefonları devam ediyor, sanırım şikâyet dilekçesi vermem gerekecek." İçime bir sıkıntı düşüyor, çocuklarım benim her şeyim, panik yapmadan oğlumu rahatlatmanın yolunu arıyorum. "Hayır hayır, sen bu işe karışma, yapacağın şeyi söyleyeyim, derhal ölen hastanın adresini bana veriyorsun." Birden geriliyor, ne söyleyeceğini bildiğim halde onu dinliyorum. "Baba kendi yöntemlerinle halletmeye çalışma, sonra iş içinden çıkılmaz hal alır." Bunca yıl ayrı kaldıktan sonra babasını çok iyi tanımadığı gerçeği çıkıyor ortaya. "Bana akıl öğretmeye kalkana bak, hayatın bin bir türlü problemleri ile yüz yüze gelmiş ve çözmüş bir insanım, bu sorunun nasıl halledileceğini bilmediğimi mi sanıyorsun? Herhalde elime silahı alıp kapılarına dayanacak halim yok." Yüzünde muzip bir gülümseme, işte diyorum oğlumun bana duyduğu güvenin ifadesi bu. Elindeki adres kâğıdını alıp işi bulandırmadan ve ev ahalisine duyurmadan konuyu kapatıyorum. İnsanı anlamak, çok okuyarak bazen de tecrübeyle gelişebiliyor. Her gün yüzü gözü kan içinde karakola gelen insanların, dramatik ruh hallerini çözmekle kalmıyor, aynı zamanda suçu işleyen kişi-

nin de haklılığını anlatma telaşı içindeki saldırganlığını anlayabiliyordum. Güya onlara göre suçu işleyen oğlum olsa da ortada sadece fiili durum olarak maktulün saldırgan ve tehditkâr yakınları var. İçime bir kuşku düşüyor, böyle olmasını istediğim için mi böyle düşünüyorum diyorum. Ardından hayır hayır diyorum, zaten ölümcül olan bir hastayı yaşatmak için oğlumun gayretlerini takdir etmeleri gerekirken, suçlayıcı tavırlarıyla işi tehdide kadar götürmek suçunu işlemişler. Bu işi emniyette görev yapan arkadaşlara havale etmek yerine, kendim halledeceğim diye karar alıyorum.

Kızım, elindeki çay tepsisi ile odaya girerken bir an aramızda sessizlik oluyor; sanki oğlumun evliliği ile ilgili konuşmuşuz ve onları konunun dışında bırakmışız gibi imalı bakışlar atıyor. Ardından eşim odaya giriyor, zaten sıkıntılı olan havayı daha da ağırlaştırıyor. "Karışmak istemiyorum; ama geçenlerde komşumuz Remziye Hanım'ın bir yakını benzer bir evlilik yapmış, daha yılını bile doldurmadan maalesef ayrılmışlar, çok zor bir durum, bence aceleye gelmesin." Kızmama gerek kalmadan, Erdal annesine gereken cevabı veriyor, bu çıkışı her ne kadar haklı bulsam da yine de saygısızlığından dolayı oğluma kızmaktan kendimi alamıyorum. "Senin kötülüğünü düşünebileceğini nasıl söylersin, 'illa olmasın' demiyor ki bu yüzden haksızsın." Yüzü gözü kıpkırmızı kesiyor. "Ya baba ya, neden komşular arasında dedikodu malzemesi oluyorum? Henüz ortada fol yok yumurta yok, benimle ilgili yorumlar neden yapılıyor? Bu ilaç bana iyi gelmedi, sana da iyi gelmez mantığıyla mı hareket edeceğim?" Sessizlik uzun sürmüyor, bunlar konuşulurken Saime'nin gözlerinden yaşlar akıyor, Erdal, yerinden kalkıp annesinin yanına giderken bu arada Saime kendini suçlamadan edemiyor. "Dilim kopsaydı da söylemeseydim. Haklısın oğlum, sakın bana bakma ağzıma geleni söylüyorum işte." Daha benzer türlü türlü sözlere karşın Erdal, "Yok be anacığım senin sözlerini tabi ki ciddiye alıyorum; ama benden yana endişelenme, bak görürsün herkesten daha huzurlu ve mutlu olacağım." diyor. Saime, emekli olduktan sonra kendini namaza niyaza verdi, eğitimli olmasına karşın sıradan ev kadınların yaptı-

ğı gibi günlere gidip gelmeye başladı, ona müdahale etmek gibi bir şansım olamazdı tabi, iş dönüp dolaşıp suçlanmama kadar gidebilirdi. Köşemden ana oğlu izlerken yeniden aklım ahşap köşkte... Kahretsin, sorun yokken kendi kendine sorun çıkaranları nezarete az tıkmamıştım, şu an benim onlardan ne farkım var?

Vücudum, artık eskisi gibi esnek olmadığını sürekli bana hatırlatıyor. Kaslarımın bazı yerleri halen çok sert, bazı yerleri ise sert olması yerine yumuşak, insan ancak yaşlanınca bu gerçeğin ne olduğunu anlayabiliyor. Damarlar tıkalı, felç geldi, iyileşme gecikiyor, kafamı yastıktan kaldıramıyorum, damağım dişleri kabul etmiyor, ellerim sürekli titrek, unutkanlık başladı, daha benzer türlü türlü etiketler yapışıyor insana. Bunlarla henüz tanışmış değilim; ama bu rahatsızlıkların sinyallerini de almıyor değilim. Eşim şu saydıklarımla çoktan tanıştı, her ne kadar belli etmemeye çalışsa da yüzündeki ifadeden çok net anlaşılıyor. Yerinden kalktığı zaman bir süre denge problemi yaşıyor, kendinden tam emin olduktan sonra harekete geçiyor.

Ana oğul birbirini ikna etmeye çalışadursun, yerimden kalkıp uyumak için yatak odama yöneliyorum. Erken yatmam lazım, yarın sabah oğlumu kimlerin tehdit ettiğini bulacak ve bu sorunu tamamıyla ortadan kaldıracağıma dair söz veriyorum kendime.

'Emekli olup rahat edeceksin' sözünü kim söylemişse, yaşayarak söylemediği ortada. Rahat kelimesinin açılımını şu ana kadar öğrenemedim. Son zamanlarda sürekli olarak yaşadığım sorunlar ve bu sorunlara bilerek ilave ettiğim masmavi gözlü Roza'nın süliyeti, gecenin bu saatinde bile uykusuzluğumun ana nedeni...

TEHDİT'İN KAYNAĞI

Prostat illetinden sürekli şüphelensem de bu hastalıkla ilgili duyduklarımla benim sorunumun pek alakası yok. Mesanemdeki idrar birikintisinden rahatsız olduğumu, buna mukabil sabahları yataktan kalkıp banyoya girmenin beni ne kadar sıkıntılara soktuğunu anlatamam. Arkadaşlarımın birçoğu, prostat rahatsızlıkla uğraştığı halde, henüz ameliyat gerektirecek bir sorunum yok.

Günün ilk ışıkları yatak odamdan içeri süzülürken banyonun yolunu tutuyorum, kalkışımın nedeninin yalnızca tuvalet olduğunu söyleyemem, bugün mutlaka oğlumun rahatsızlığını ortadan kaldırmam gerekiyor. Kızım okula gitmek için son hazırlıklarını yapmış. Uzun süredir ilk kez sabahın köründe karşılaşıyoruz. Rahatsız olup olmadığımı soruyor. Bir şeyimin olmadığını söyleyip onu uğurluyorum. Saime, sabah namazı sonrası mışıl mışıl uyuyor. Gömleğimi, pantolonumu giyip ona bakıyorum. Tam olarak uyuduğuna kanaat getirip beylik silahımı belime takıyor ve üzerine ceketimi giyiyorum. Evden çıkacakken Saime uyanıyor, neden bu kadar erken kalktığımı, kahvaltı yapmadan niye çıktığımı ve buna benzer sorular soruyor, uzun uzadıya cevap vermek yerine kısaca hava almaya ihtiyacımın olduğunu söylüyorum ona.

Yorgunum, aynı zamanda sıkıntılı. İçimdeki fırtınaların, dinmek bilmeyen kasırgaların gerçek nedenin ne olduğunu tahmin edebiliyorum, sürekli olarak boşluk hissi duymamın, bir şeyleri çözme gayretlerimden mi yoksa başka bir şeyden mi kaynaklandığını gerçekten öğrenme gayretlerim var. Binlerce problemi çözmüş ve rahatlamış bir insanın kendi zihinsel çıkmazlarının içinde boğulabileceğini görmek dehşete düşürüyor beni. Ne yapılabilir ki sonuçta insanın üzerinden atabileceği bir gömlek değil bu.

Sabahın erken saatleri, şu an kimsenin kapısının çalınmayacağı ortada, bu kapı oğlumu tehdit edenlerin kapısı olsa dahi. Beklemem lazım, cebimdeki adres kâğıdına tekrar tekrar bakıyorum, ne yapacağıma, ne söyleyeceğime karar vermeye çalışıyorum. Kartaltepe'deki fırının önünden geçerken mis gibi kokan simitlerle kahvaltı yapıyorum. Bir süre oyalandıktan sonra zamanın geldiğine kanaat getirip taksiye biniyorum. İstikametim Bayrampaşa.

Bayrampaşa'ya, Merter'in, Metroya paralel yolundan götürmeyi daha uygun buluyor taksici, yol boyunca gevezelik ediyoruz. Biraz o, biraz ben memleketi kurtarma projelerimizi birbirimizin önüne koyarken arada bir siyasetçilere sinkaflı küfürler de ağzından çıkıyor. Yalnız bu değil, emniyetin taraflı hareket ettiğini, istediklerine iyi istemediklerine kötü davrandıklarına kadar daha neler duyuyorum ondan. Baş komiser emeklisi olduğumu bilmesi

halinde bu kadar rahat konuşamayacak muhakkak, zaten belli etmeye de niyetim yok. Umurumda değil, bu saatten sonra oğlumu rahatlatmaktan daha önemli hiçbir şey yok benim için. Her önünde durduğumuz adama, elimdeki adres kâğıdını sunup, 'hemşerim bu adrese nasıl gideriz?' diye soruyoruz.

Nihayet aradığım adresin önündeyiz, taksici yüzüme bakıyor, parasını vermek için hafif yana kıvrıldığımda, silahımı görüyor ve bir anda yüzünün rengi değişiyor. Arabadan iniyorum. Önünde durduğumuz adresteki yere ev demeye bin şahit ister. Gecekondu bile denemeyecek yıkık dökük bir yer burası. İçimdeki sıkıntının ağırlaştığını hissediyorum. Kan basıncımın yükseldiğini, kalp atışlarımın hızlandığını söyleyebilirim. Sakin olabilmem için boyuna kendime telkinde bulunuyorum. İçerden gelebilecek tehlikenin ne olduğunu henüz bilmiyorum. Bir planım yok, kapılarını çalacağım, 'Tanrı misafiri' diyeceğim, onlar da 'hoş geldiniz' diye buyur edecekler ve beni ağırlayacaklar. Saçmaladığımın farkındayım. Kendime kızıyorum, aynı anda yıkık dökük ahşap kapıya birkaç kez vuruyorum. Uzun süre ses seda çıkmıyor, daha fazla beklemeden kapıyı ileriye doğru itince kendiliğinden açılıyor. İçeri giriyorum. Küçücük avlusu olan tek katlı gecekondunun, eve giriş kapısını çalınca içeriden bir ses yükseliyor, "Kim o?" Kapıya bakmaya bile gerek duymayan hırçın, ya da bana öyle gelen garip sese karşılık, "Benim" diyorum. Az sonra kapı açılıyor. Ben yaşlarda olmasa da olgunca ve yıpranmış haliyle yüzüme garip garip bakan bir kadın var karşımda. "Çıyı" diyor. Belli ki Türkçeyi bilmiyor, içeri girmek istediğimi anlatmaya çalışıyorum ona. Eliyle, durmamı işaret ediyor, beklemeye başlarken yetişkin sayılabilecek ergen bir genç yanıma geliyor. "Buyurun ne istiyorsunuz?" Hafif kavruk yüzlü gençle göz göze geliyoruz. İstemediğim halde karşısında devletin bir görevlisiymişim ve onları cezalandıracakmışım intibası veriyorum, genç adamın gözlerindeki endişeden bunu anlayabiliyorum. "Canım kardeşim biraz görüşmemiz lazım, içeri girebilir miyim?" Kravatlı üstü başı düzgün, üstelik yaşlıca bir Bey'in nezaket kuralları içinde kendi kendisini davet etmesinin altında önemli bir neden olmalı diye düşünmüş olacak ki; içeriye

davet ediyor. Evin içinde maddi değer olarak para edebilecek tek malzeme yok. Bir an yıkık dökük ve kirli çekyatın üzerine oturup oturmamakta tereddüt ediyorum. Sanki ilk defa ben gibi bir misafirleri oluyor. Ne yapacaklarını şaşırmış olsalar da muhatap alındıklarını belli eden mutlu davranışlar sergiliyorlar. Söze nasıl gireceğimi bilmiyorum, üstelik annesinin Türkçeyi anlayamadığını ve konuşamadığını da düşünürsek işimin bayağı zor olacağını söyleyebilirim. İçeriye kocaman kafalı muhtemelen rahatsız olan ve aksayarak yürüyen başka bir genç daha giriyor, anneleri ve iki oğlu şu an karşımdalar. Geliş nedenimdeki sıkıntıdan çok, içimi sızlatan bu görüntü karşısında nutkum tutuluyor. Görevim esnasında emirler yağdırırdım, zanlı olan kim varsa, gidip alıp gelin, tıkın nezarethaneye derdim. Tehdit neymiş görsünler, daha benzer türlü türlü yaptırımlarım olurdu, oysa gerçek bazen öyle bir yüze vuruyor ki bir an durup kalıyorsun, tıpkı şu an kaldığım gibi.

Beni içeriye davet eden genci gözüme kestirerek sorular sormaya başlıyorum. "Canım kardeşim başınız sağ olsun, geçenlerde ölen yakınınız neyiniz oluyor?" Genç adam bir an duruyor, neden sorduğumu ve kim olduğumu kestirmeye çalışıyor. Alacaklı olabilir miyim, diye yeniden beni süzüyor. Kafası hastalıktan dolayı büyük olan gencinse gözlerinde anormal bir korku var. "Babam," der demez rahatsız genç inanılmaz bir feryatla bağırıyor. Annesi ellerini tutuyor ve Kürtçe sözcükler birbiri ardı sıra ağzından çıkarken, sakinleştirmeye çalışıyor onu. Bunca yıllık çalışma hayatımda ilk defa böylesine bir zorlukla karşı karşıyayım. Çocuğun feryatları insan olan herkesinin içini sızlatacak güçte. Sağlıklı genç müdahale etmek için annesinin yanına gidiyor ve kardeşini sakinleştirmesini istiyor. Kısa bir süre sonra annesinin gözleri yaşarıyor, kendi kendine ağıtlar yakarken, sağlıklı genç yeniden bana dönüyor. "Neden sordunuz? Babamla ilgili bir mesele mi var?" Konuya girmenin zamanı diye düşünüyorum. Sağlıklı genci yanıma çağırıyorum, bu arada rahatsız olan ve feryat eden gencin de ayrıca kulakları bende. "Babanıza müdahale eden doktorun günlerdir ne kadar üzüldüğünü anlatamam. Geceleri odasına girip ağlıyor, elinden geldiğini yaptığı halde kendini suçlamaktan da vaz-

geçmiyor." Bunları anlatırken birden rahatsız genç, yerinden kalkıp saldırıya geçiyor. Çelimsiz hali ve kafasının şiş olduğu da düşünülürse, bana vereceği zarardan bahsetmek mümkün değil. Karşı koymama gerek kalmıyor, ağabeyi yerinden kalkıp kardeşini tutuyor ve annesine Kürtçe bir şeyler söylüyor. Muhtemelen ona hâkim olması için annesini tekrar uyarıyor. Genç adamın, yüzündeki ifade birden değişiyor. Tedirginlik, yerini hesap soran bir ifadeyle bırakıyor. "Buyurun ne istiyorsunuz? Doktor oğlunuz mu sizi gönderdi?" Ne diyeceğimi bilemez haldeyim, önüme bakarak konuşuyorum. "Hayır, o göndermedi, oğlumun günahını çıkarmak benim görevim değil, sadece mevcut durumunu size iletmeye geldim. Babanıza çok ama çok üzüldük diyebilirim. Siz de biliyorsunuz ki ağır hastaydı, hastaneye getirdiğiniz anda oğlum başka bir hayata müdahale ediyormuş, nitekim müdahale ettiği o hayat kurtulmuş. Diğer acildeki görevlilerden öğrendiğim kadarıyla doktor ne yaparsa yapsın asla babanızı kurtarma şansı olamayacakmış, bunu da öğrendim. Kasıt aramak son derece yanlış olur, her gün onlarca hastaya bakan oğlumdan nasıl art niyet beklenebilir? Kendi üzüntüsü bir yana, bir de sizden suçluymuş gibi her gün tehdit telefonları alıyor, bu reva mıdır?" Genç adam bir an duruyor, rahatsız olan kardeşine bakıyor. Annesinin kolları arasında ağlarken görüyor onu, belli ki bu telefon tehditleri kardeşinin işi. "Vallahi bundan haberim yok, benim telefonumla doktor beyi aramış olabilir; ama bundan sonra asla olmayacak. Bu arada babam, daha önce de oğlunuzun hastasıydı. O zamanlar ne kadar iyi baktığını biliyorum. İnsanın öleceği varsa kimsenin engelleme şansın olmuyor. Ne yaparsınız kader." Her yanı hüzün bulutları sarıyor bir an ikimiz de önümüze bakıyoruz. "Kardeşimin kusuruna bakmayın, babama ne kadar düşkün olduğunu anlatamam. Tedavisinin tek kaynağıydı babam, bugüne kadar neyimiz var neyimiz yok hepsini sattık ve babam bütün varlığını onun beynindeki uru aldırmak için kullandı." Bu arada genç adam annesine Kürtçe bir şeyler söyleyip, kardeşini diğer odaya götürmesini istiyor. Annesi denileni yapıyor, odada sadece ikimiz kalıyoruz, genç adam birden ağlamaya başlıyor. Yoksulluk, yokluk, çaresizlik, umutsuzluk, so-

runların büyüklüğü daha ne denirse tümünü şu an yüklenmiş durumda. Babasının varlığı bile bu sorunların üstesinden gelemeyecekti kuşkusuz; ama bir ağaç meyvesi olmasa bile gölgesi aile için ne kadar önemli, şu an bunu görebiliyorum. Elim genç adamın başına gidiyor, onu teselli edecek tek söz bulamıyorum. Bunca yıl suç ve suçluyu belirleyen bir meslekten geldiğim halde, bu durumun adını koyabilmiş değilim. Uzun süre onu bağrıma basıyorum, bundan sonra onlara yardımcı olacağıma dair söz veriyorum. "Oğlumla da geleceğiz hiç merak etme, kardeşin için elimizden ne geliyorsa yapacağız. Babanın cennete gitmesi için dua edeceğiz." Diyorum ona. Kendisini teslim etmiş, çaresizlikten yapılan eylemin mahcubiyeti altında ezilmişlik duygusunu veriyor. Söyleyecek tek sözü yok. Hem ne diyebilir ki çaresizlik ve yokluk inanılmaz vurmuş, durum böyle olunca onların ne söyleyeceği değil, benim ne yapabileceğim önem kazanıyor. Yerimden kalkıp annesi ile beraber rahatsız olan kardeşlerinin girdiği odaya girmek istediğimi söylüyorum, itiraz etmiyor. Zaten topu topu iki odadan oluşan gecekondunun diğer odasına geçiyoruz. Hasta genç sakinleşmiş, tepki vermezken öte yandan annesi ne olumlu ne de olumsuz yanıt veriyor. Çaresiz, hep önüne bakıyor, suç işlemiş ve yaşamak onun için cezaymış gibi duruyor. Saldırgan ve rahatsız olan gencin yanına gidip oturuyorum. Elimle o irileşmiş kafasını okşuyorum, başlangıçta tepki verir gibi olsa da sonradan kendini bırakıyor. Başka da şansı yok, çelimsizliği de göz önüne alınırsa bu durumun normal olduğu anlaşılır. Annesi, sağlıklı oğluyla işlerin olumlu gittiğini anlamış olacak ki çay yapabileceğini söylüyor. Ocak, tüp, mutfak gereçleri hepsi şu an bulunduğumuz odanın içinde. Teşekkür edip çok kalamayacağımı söylüyorum. Küçük gencin şu an elleri ellerimin içinde onu daha da rahatlatmak için ne gerekiyorsa yapıyorum. "İçin rahat olsun. Ben neredeyse deden yaşındayım, rahatsızlığınla ilgileneceğim. Elimden ne geliyorsa esirgemeyeceğim bilesin." Annesi söylediklerimi anlamıyor; ama iyi şeyler söylediğimi biliyor, merakını gidermek için sağlıklı genç, söylediklerimi annesine tecrübe ediyor. "Xade ıştera razi bı," diyerek minnettarlığını bildiriyor annesi. Genç adam

annesinin söylediğini aynı anda tecrübe ediyor. "Allah senden razı olsun" diyor.

Yaşamın çok acımasız ve savunmasız bıraktığı bu insanların hayat hikâyesini dinlemeye devam ediyorum. Aslen Diyarbakır'ın Çermik ilçesinden olduklarını, babalarının Veli efendi Hipodromu'nda çalışıp emekli olduğunu, aldıkları emekli maaşıyla evin kirasını verdiklerini anlatıyor. Babalarının emekli olduktan sonra rahatsızlanmadan ve ölmeden önce yan işlerde çalışıp ailesine baktığını da öğreniyorum. Şu anda kendisinin ayakkabı boyacılığı yaptığını söylerken dimdik durmaktan da geri kalmıyor. Ne diyebilirim, utanıyorum, belimdeki silahın görülmemesi için büyük çaba sarf ediyorum. Bu arada konuştuğum gencin adının Mustafa, diğer rahatsız olan kardeşinin adının da Musa olduğunu öğreniyorum.

Yerlerde kilim denebilecek bir sergi var, onun da sağı solu yırtık. Oturduğum yerden kalktığım anda ne yapacaklarını bileiniyorlar, daha fazla yanlarında kalamayacağımı gitmem gerektiğini anlattıktan sonra kapıya yöneliyorum. Mustafa uğurlamak için benimle dış kapıya kadar geliyor. "Amca, kardeşimden dolayı tekrar özür diliyorum. Babama ne kadar bağlı olduğunu size anlatamam; ama bundan sonra oğlunuzu asla rahatsız etmeyecek. Sanırım neyin doğru neyin yanlış olduğunu anladı, yalnız bununla kalmayacak aynı zamanda cep telefonumdan oğlunuzun telefon numarasını da sileceğim." Elimi omzundan bir türlü alamıyorum, yoksulluk, çaresizlik, insanın onurlu olmasının engeli değildir diyorum kendi kendime. "Tamam, doktorun telefonunu sildin; ama şimdi onun yerine benim telefonumu kaydet. Bu arada sen de bana kendi telefonunu yazdır, daha işimiz bitmedi, bakalım kardeşin için neler yapabiliriz, bunu araştıralım." Karşılıklı telefonlarımızı kaydediyoruz ardından yavaşça cebimden üç beş kuruş çıkarıp onun cebine sıkıştırıyorum. Almamak için büyük gayret sarf etmesi boşuna, çünkü vermek için ondan daha çok gayretliyim.

Hava güzel, güneş tüm görkemiyle tepemde, neredeyse öğlen olmuş, yürüye yürüye Bayrampaşa Metro İstasyonuna kadar geliyorum. Bu kez taksiyle dönmek yerine Metroyu tercih ediyorum.

Erdal muhtemelen beni bekliyor ya da telefon açıp neticeyi bildirmemi; ama benim çok daha önemli işlerim var. Roza'nın sürekli olarak varlığını ve masmavi gözlerini gördüğüm ahşap evlerinin çevresinde gezinmem gerekiyor, bu düşünceyi engelleyebilecek hiçbir kudret yok, üstelik şu an kendimi her zamankinden daha iyi hissediyorum. Oğlumun sıkıntılarını çözüme kavuşturmuş olmanın rahatlığı var üzerimde.

Bakırköy'deyim. Yürüye yürüye nihayet ahşap köşkün olduğu yere geliyorum, tüm görkemiyle göz kırpıyor bana. Yorgun bedenimi ayaklarım taşıyamaz durumda, Roza'nın eski evinin karşısındaki duvarın korkuluklarına yaslanıp çömeliyorum. Ezan okunuyor, yaşıtlarım önümden geçiyor, muhtemelen camiye doğru gidiyorlar. Hayatın son deminde günahlarından arınmaya. Oysa ben günahsızım diyorum. Aşkımı feda ederek yıllar önce kendi kendimi cezalandırmıştım, hem de dünyayı kendime cehennem etmiştim adeta.

Ahşap binayı çikolatadan bir pastaya benzetiyorum, önündeki iki ağacı da kremasıymış gibi görüyorum. Bütün bu görüntüler zihnimde gidip gelirken, sonunda yine kalıcı olan Roza'nın görüntüsü beynime, oradan gözlerime akıyor. Koca bina istediğim şekle giriyor, masmavi göz oluyor ve o göz yeniden matkap gibi deliyor içimi. Hıçkıra hıçkıra ağlayıp yerlere kapanmak istiyorum. Doktorluk ve öğretmenlik gibi kutsal mesleği okumuş pırıl pırıl iki gencin babasıyım. Sadık eşi olan ve bugüne kadar mesleki kariyerine leke getirmemiş bir zatı muhteremin şu an burada oturup ahşap konağa bakmasının mantıkla çelişen yanları var. Ne yaparsın hayat insana çok daha başka şeyler de öğretiyor. Mantığın dost olmadığı tek unsur var o da aşk, kısacası burada bulunmamın mazereti aşkım Roza.

Tam iki saat kalıyorum orada. Gözlerim sürekli eve kenetli. Bir an olsun ayırmak istemiyorum, sihirli bir değnek dokunmuşçasına öylece kalakalmışım. Cep telefonum çalınca gördüğüm bu rüyadan uyanıyorum. Telefonun diğer ucunda Erdal, belli ki merak etmiş. Başıma bir şey gelip gelmediğini öğrenmek için telefona sarılmış. Rahatlamasını, az sonra da yanında olacağımı söylüyorum.

Ayaklarım bazen koca bedenimi çekemez oluyor, kendimi genç ve zinde kabul edip boyuna yürüyorum, hastane çok uzak olmasa da, bu yürüyüş yoruyor beni. Genç bir polisken atletik ve enerjik olduğum aklıma geliyor, kıdem bastıkça ve yaşlandıkça insanın kilo alması da kaçınılmaz oluyor tabi.

Tabana kuvvet deyip uzun bir yürüyüşten sonra nihayet hastanenin içindeyim. Bir süre bekliyorum, hastasını muayene eden Erdal, işini bırakıp yanıma geliyor. "Baba nasıl oldun, bir terslik yok değil mi?" Beni laf olsun diye soruyor. Haklı, sonuçta durumum ortada, kendisine gelen tehdit telefonlarının akıbetinin neye bağlandığını merak etmesinden daha doğal ne olabilir. "Bundan sonra huzurlu olabilirsin. Yalnız ölen adamın ailesi ile ilgili görüşmemiz lazım, bu görüşmeyi hastanede yapmayalım. En iyisi mesain biter bitmez bir yerde oturup konuşalım. İnsanlık adına bize düşen bazı görevler var." Diyorum ona.

Erdal, hem rahatlamış, hem de neler yapılması konusunda meraklanmıştı. Onunla, İncirli Caddesi'nde bir pastanede buluşmak üzere randevulaşıp ayrılıyorum. Bir aşağı bir yukarı giderken bugün için İncirli Caddesi'ni benim kadar turlayan başka bir insan yoktur diye düşünüyorum. Hatta aynı noktadan defalarca geçince bazı esnaflarda merak da uyandırıyorum.

Nihayet oğlumla bir aradayız, son zamanlarda önemli bir konu olduğunda muhakkak buluşuyoruz. Bugün de aynı, mesaisi bitince Erdal geliyor ve baba oğul oturuyoruz. "Seni tehdit eden çocuğun halini görsen her halde çok üzülürdün. Çaresiz, en büyük dayanak olarak gördüğü babasının ölümü resmen onu yıkmış üstelik beyninde ur var, ailenin tedavi edecek parası da yok, insanlığımdan utandım, çok acı görüntülerdi." Bir an duruyorum, oğlumun yüzüne de hüzünlü bir ifade çöküyor. Onu daha fazla üzmek niyetinde değilken sadece ne yapabilirimin derdindeyim. "Bak oğlum, her ne kadar senin babasının ölümüyle ilgili bir sorumluluğun olmasa da, çocuğuyla ilgili sorumlulukların var. Adı Musa, bu çaresizin tedavisi için kendi gücün yetmiyorsa bakanlığa yazı mı yazarsın ya da başka çözümler mi üretirsin bilemem; ama bunun mutlaka tedavisini üstlenmemiz gerekiyor. Baban olarak bunu

senden istiyorum." Erdal'dan bunu neden istediğimi de çok iyi biliyorum, içimde depreşen masmavi gözlerin kaskatı kesmiş yüreğimi yumuşattığından olsa gerek. Son günlerde inanılmaz hassaslaştım yoğun acıma duygularım var, yoldan geçen sokak kedisine, arabanın altında kalan herhangi bir köpeğe ve yoksul bir insana, kafasında ur olan çocuğa duyduğum acıma hisleri gibi. Oğlum içinde bulunduğum ruh halimi anlamış olacak ki, "Baba, için rahat olsun gerekirse Türkiye'yi ayağa kaldırır, yine o çocuğu tedavi ettiririm. Sakın kendini üzme, çözüm üretinceye kadar ben de ziyaretlerine giderim" demekten kendini alamıyor. Tehdit tehlikesinin kalkması, Erdal'ı o kadar rahatlatmış ki yapabileceği işleri sınırsızlaştırıyor. Tıp konusunda uzman olsa da hayata dair tecrübelerinin oluşmadığını bilmesi imkânsız, onu frenlemenin yollarını arıyorum. "O kadar da değil, sakın onlarla muhatap olma, sanki gerçek suçluymuşsun gibi bir durum ortaya çıkabilir. Oysa gerçeğin öyle olmadığını söyleyen sendin. Sadece Musa için yapabileceklerini düşün, geriye kalan konuları ben üstleneceğim." Çelişkili konuşuyorum, hem teşvik ediyor hem de onu uzaklaştırmak istiyorum, bu yüzden yeniden çark edip farklı şekilde konuyu yorumluyorum. "İşin aslı tehlike sayılacak ne güçleri, ne de ekonomik anlamda kudretleri var. İnsani olarak ne gerekiyorsa yap oğluni, hastaneye gelsinler onlara yardımcı ol; ama gitmeye kalkma, gidilmesi gerektiği anda ben devreye girerim." Oğlumun anlattıklarını harfiyen dinlemesi benim için gurur verici, üstelik emekli olmuş bir insanın işe yaramaz olmadığının da adı oluyor.

Günün yorgunluğu üzerime çökmüş, akşam yemek yerken bile bunu hissedebiliyorum. Yine açılımın ne olacağını bilemediğim garip sessizlik var salonda, Sezen ve Erdal'dan ses çıkmazken Saime bir şeyler söyleyecek gibi duruyor. Ne söyleyecek diye bekliyorum. Ahşap köşkün etrafında dolanırken birilerinin beni görüp durumu eşime yetiştirdiği de aklıma geliyor, neticede masadaki suskunluk asap bozan türden. Aklımdan geçen sapkın ve karmaşık düşünceleri kovmaya çalışırken nihayet eşim konuşuyor. "Baba oğul bir şeyler çeviriyorsunuz; ama biz bilmiyoruz. Hadi açıklayın bakalım, bugün ne yaptınız?" Kahkahayı basıyorum, aklım-

dan geçen olumsuzluklar bir anda siliniyor. "Erdal'ı evlendirdik, yoksa haberiniz yok mu?" Bunu der demez Saime'nin rengi değişiyor, Erdal'a bakıp annesi ile ilgili yorum yapıyorum. "Bak nasıl da kızardı, söyleme diyordun. Böyle şeyler gizli kalır mı?" Eşimin boyun damarları şişiyor, söylediklerimin şaka olduğunu bilmesine rağmen tutumumdan haz etmediğini apaçık ortaya koyuyor. "Bir daha ilgilenmeyeceğim, ne haliniz varsa görün. Kızım sen de ilgilenme, baba oğul ne halleri varsa görsünler." Erdal'a yeniden annesinin gönlünü almak düşüyor. "Ortada konu yokken kendi kendinize söylenip alınıyorsunuz. Kızı istemeye gideceğimizin dışında hiçbir şey yok be anacığım, istersen yemin edeyim." "Sus! Sakın yemin etmeye kalkma, günaha girersin. Babana kızıyorum oğlum, senin suçun yok, her defasında benimle dalga geçiyor."

Çaylar içilmiş, kızım dersiyle, eşim ise diğer odada başka işlerle meşgul. Bilgisayarı açıp resme bakmak istiyorum, ahlaksızca geliyor bir an; ama bu düşüncemin açığa çıkmasını da engelliyemiyorum. İçimdeki mantık ve onunla savaşan aşka dair hisler var. Bu gece için mantığım galip geliyor ve bilgisayarı açmaktan vazgeçiyorum.

Uzandığım yerden doğrulup, yeniden beni kucaklayacak yatağıma gidiyorum. Bütün gün koşturmaktan yorgun düşmüş bedenim muhtemelen baygın yatacak. Daha yatağa girer girmez, eşim de ardımdan geliyor. Cinsel yaşantımız son zamanlarda yok denecek kadar az. Sabah namaza kalkacak bir kadının, gecenin bir vakti boy abdesti için yıkanıp kurulandığını düşündükçe, bu isteğinden vazgeçiyor insan. Zaten menopoz döneminden bile geçmiş bir kadını şöyle dürtüp uyarmak da faydasız. Son zamanlarda liseli aşkım Roza'nın masmavi gözlerini aklıma getirince her türlü ilişkiyi ona ihanet olarak algılıyorum.

SÜRYANİ AİLEDEN KIZ İSTEME.

Bayramlar, mutlu olun kucaklaşın diye mesajlar içerir. Bu günler gelsin diye beklenti içinde yaşar insan. Düğün ve nişan gibi törenler de bayramlar gibidir ve heyecan içeriklidir. Günlerden Pa-

zar, eşim ve kızımın hummalı hazırlıkları var. Kuaföre gidiyorlar, takılar takıp boyuna süsleniyorlar. Ailemin varlıklı ve iyi görünme gayretlerine gülüyorum, bense her zaman olduğu gibi dolaptaki iki üç elbisemden birini giyeceğim. Bütün bunlar olurken, Erdal sürekli olarak bizleri kontrol ediyor. Sezen onun bakmadığı her anı değerlendirip göz kırpıyor bana, ağabeyi ile alay ettiği ortada.

.Gelinimiz olacak kızın evinin Yenimahalle'ye yakın bir yerde olduğunu, önceden söylemişti Erdal. Herkes heyecanlı. Arabaya biniyoruz, elimizde kocaman bir çiçek ve tepsiye dizili ambalajlanmış çikolata var. Apartmanın bazı dairelerinden bizi dikizleyen meraklı gözler de var elbette. Evet, bir baba olarak görevimi yerine getiriyorum, kız istemeye gidiyoruz.

Yıldırımlar düşse, gökten umutsuzluk karartısı çökse, seller alsa son umutları, yıkıntılar üste düşse, çaresizce kıvransa, inlese, renkten renge girse utancından, ölümlerden ölüm beğense, suçüstü olsa, kurak çölde kertenkele misali dolansa, ezilse büzülse yok olsa bir insan, şu an benim durumumdan daha kötü olmazdı herhalde.

Oğlum arabayı, tam da Roza'nın lisedeyken yaşadığı ve benim son zamanlarda sürekli çevresinde turladığım ahşap konağın önüne çekiyor. Arabadaki eşim, kızım mutluyuz izlenimi verirken, Erdal'ın ayakları yere basmıyor. Ya benim! Herkes arabadan iniyor, öylece duruyorum. Garip garip bakarlarken, başlangıçta rahatsızlandığımı düşünerek müdahale etmek istiyorlar. Elimle durmalarını işaret ediyorum, dikişli yanımdan dolayı, ağırdan aldığımı anlatmaya çalışıyorum onlara. Erdal, son derece rahat "Baba, korkma çoktan kaynadı dikişlerin, hiçbir şey olmaz."

Arabadan zar zor iniyorum, kalp atışlarım neredeyse sayılamayacak kadar hızlanmış, Allah'ım yardım et, şu kulunun günahı neydi de bu duruma düştü? Bu saatten sonra geriye dönmenin de imkânı yok. Ya oğlumun sevdiği kızın annesi masmavi gözlü Roza ise yandım. Adımlarım yavaş yavaş ilerliyor, en önde yürümem gerekirken resmen peşlerinden sürükleniyorum. Akşamın karanlığı olmasa, yüzümün renkten renge girdiği anlaşılacak, dokunsalar ağlayacağım, hayır, hayır dokunsalar öleceğim.

Oğlum kapının ziline dokunuyor, günlerce işkence yemiş bir gözaltı gibiyim, ya da nezarethanede bir gün kaldıktan sonra gün ışığıyla karşılaşmış bir sanık. Evin kapısı açılıyor, gelin olacak Simele, annesi, erkek kardeşi ve babası olmak üzere tüm aile bizi karşılıyor. Derin bir nefes alıyorum. İşin asıl ilginç yanı rahatladığım halde Roza'yı görememiş olmanın verdiği üzüntüyü de şu an yaşıyorum. Ayaklarımızın önüne konulan terlikleri giyiyoruz, içimdeki sıkıntı halen son bulmuş değil. Salona geçiyoruz, ev sahibi Simele'nin annesini tanıyorum. Evet, yıllar önce sevdiğim Roza'nın kardeşinden başkası değil.

Kocaman salonun tavanı normal evler gibi değil standardın üzerinde bir yüksekliği var. Duvarlarda farklı resimlerin yanı sıra Meryem Ana tasvirlerini görmek de mümkün, sanki yıllar öncesinden ve Roza'dan kalma. İçimdeki sıkıntı çok büyük, kimi suçlasam diye kendimi kahrediyorum, zamanında rahmetli anneme konuyu açmamla kapatmam bir olmuştu, 'sakın babanın haberi olmasın' demişti. Kaskatı kurallar bir ömür eksik yaşamamın resmen adı oldu.

Herkes, uygun bulduğu yere oturuyor. Salondaki düzen ve görünen objeler ailenin varlıklı olduğunun işareti. Tanışma faslı başlıyor, ilk sözü ben alıyorum. "Efendim, Bakırköy'ün yerlisi sayılırız, ben ve ailem bu semtte doğup büyüdük, sanırım siz de bu semtin eskilerindensiniz. Benim adım Kubilay, eşimin Saime, oğlum Erdal'la önceden tanışıyorsunuz ." Der demez evin reisi olan beyefendi söze giriyor. "Doğru tespit etmişsiniz, biz de doğma büyüme Bakırköylüyüz. Benim adım Davit, eşimin Samira, aynı şekilde kızım Simele. Şu an Kapalıçarşı'da kuyumculuk yapıyorum, kızımın söylediğine göre siz de emniyetten emeklisiniz." "Evet" derken aynı zamanda Samira Hanım'a bakmaktan da kendimi alamıyorum. Onca yıl geçmiş olmasına karşın beni tanıdığından eminim ya da benimkisi kuruntu da olabilir.

"Mesleğimiz, sizin sattıklarınızı korumak için var, malum altın her zaman insanlar için çekiciliğini korumuştur." Bizler yarı resmi konuşurken, Samira Hanım, kızına kahve yapması için talimat veriyor.

Her geçen dakika, umutlarım kayboluyor. Evet, Roza yok. Gözlerini bir kez daha görme umudum boşa çıkıyor. Onun olmayışı bu gece konuşulanları duygularım adına sıradanlaştırıyor. Yapılacak başka da bir şey yok, sadece çocukların gelecekleri ile ilgili konular gündemimizde.

Kahvelerimiz geliyor, Simele'nin üzerinde, ince bir bluz, varla yok arası bir şal ve zarif bir etek var. Annesinin de ondan farkı yok, aynı şekilde gecenin önemine istinaden son derece şık bir kıyafet giymiş. Kahvelerimizi yudumlarken içimdeki kahrolası saplantıların ve huzursuzluğun bir an önce geçmesi için dua ediyorum. Benimle Roza'nın aşkını bilen tek insan kardeşi Samira'ydı. Şu an tam karşımda oturuyor, hiçbir şey olmamış gibi davranmak istesem de kendimi germekten öteye gidemiyorum. Tek yapabildiğim onunla göz göze gelmemek, işi uzatmadan konuya girmenin hayırlı olacağını düşünüyorum. "Efendim şimdi gelelim ziyaret-i sebebimize. Çocuklarımızın mutluluğu bizim mutluluğumuz sayılır, bu nedenle bize düşen görev, gelecekte kuracakları yuva için zemin yaratmak. Allah'ın emri peygamberin kavli ile kızınızı oğlumuza istiyoruz, şayet siz de makul görürseniz iki genç insanı ve bizleri çok mutlu edersiniz." Bir anlık her şeyi unutmuşçasına ağzımdan dökülen kelimeler, yüzümde sevinç ifadesine dönüşürken, tam tersi Samira Hanım'ın üzerinde garip bir tedirginlik halini alıyor. Kendi kendime, 'evet beni tanıdı' diyorum. Huzursuzluğum inanılmaz, bir yanımda oturan eşim, diğer yanda kendi kocası ve çocuklarımız, ne diyebilirim ki? Üzgün şekilde yüzüme bakıyor, sonra da kızına. Ayaklarıma giydiğim terliğin canını çıkarıyorum, patlayacak neredeyse, içimdeki sıkıntının tamamı ayaklarımdan dışarı çıkacak sanki. Günah keçisiyim; ama bunu bilmesi imkânsız. Korkak bir komiser, hayatın bir yanına sıkışmış zavallı, kendim için daha acınası ne diyebilirim.

Bu akşam çocukların söz yüzüklerini takmayı umarken, annesi Samira Hanım'ın olumsuz ve soğuk tavrı yüzünden hepimizin üzerine bir ağırlık çöküyor. Kısa bir sessizlikten sonra Samira Hanım ciddi yüz ifadesiyle, "Bizim için kızımızın düşüncesi çok önemli, bu konuyu isterseniz aile içinde konuşup neticeye bağla-

dıktan sonra gerekli cevabı verelim" diyor. Söylediği sözler işin yokuşa sürüldüğünün başka bir adı, çözüm bulmalı ve bu akşam yüzükleri mutlaka takmalıyız. Aksi takdirde iş karışır, sonrasında da içinden çıkılmaz hal alabilir diye bir korku düşüyor içime. Simele ve Erdal geriliyor, önceden her şeyi organize ettiklerini kabul ederek söz yüzüklerini bile getirmişler. Hesapta olmayan bir durumun şaşkınlığı var yüzlerinde. Simele'nin babası devreye giriyor, eşinin neden tereddüt ettiğinden habersiz, tepkisi gecikmiyor. "Daha ne düşüneceğiz hanım, baksana Simele ile Erdal çoktan kararını vermişler, bize düşen vazife onların mutluluğu için gerekeni yapmak." Cesaretim artıyor, söylenen laflar can simidi gibi yetişiyor. "Hah, güzel kardeşim, bu iki gencin işini kolaylaştırmaktan daha güzel ne yapılabilir? Kızım, çıkar bakalım o söz yüzüklerini." Sezen, çantadaki söz yüzüklerini çıkarırken, Samira Hanım yerinden kalkıp mutfağa gidiyor. Gidişine anlam veremeyen kocası da onun peşinden. Ne olup bittiğini bilemiyoruz, bildiğim ne kadar dua varsa aklımdan geçiriyorum, inşallah geçmişe dair bir şeyler söylemez diye yalvarışlarım var Tanrı'ya. Az sonra ikisi de içeriye giriyor. Davit Bey'in yüzünde tebessüm, "Anneler böyledir kızlarına karşı düşkünlükleri olur. Samira da bu konuda çok hassas, ne olur kusuruna bakmayın. Ardından içeriye giren Samira Hanım'ın gözleri bana takılıyor, bakışlarında suçlayan, aynı zamanda korkuya dair ifadeler de var. Ne diyebilirim, kendimi acındıran mahcup ifadeler taşımaktan başka. Şu an beylik silahımı Samira Hanım'ın eline verip 'ne olur vur beni' demek geçiyor içimden. Bu işin günah keçisiyim, adetlerin ve olmazların kurbanı olduğumu bilmesi lazım. Sakin olmalıyım, hiçbir şey olmamış gibi davranmalıyım, kısacası delirmek üzere bir Kubilay var odada.

Suçlu bir insanın yüzündeki tebessüm ne kadar sahici ve samimi olabilir ki? Delirmemek için kendimi zor tutuyorum. Akan ve değişken süreç imdadıma yetişirken iki ailenin en yaşlısı olarak alyans takma işi bana düşüyor. Birbirine kurdele ile bağlı yüzükleri çocukların parmaklarına geçiriyorum, alkışlar ve ardı ardına patlayan flaşlar var, bütün bu görüntü gerginliğimi perdeliyor adeta.

Hayat sınıyor. Acıların sevinçlerin öğretmeni hayat, bir ömür yeni şeyler öğretip duruyor insana. Bundan sonrasının ne getireceğini Allah bilir. Keşke şu an görev yapmaya devam etseydim ve İstanbul dışında olsaydım gibi düşünceler aklımdan geçiyor. Çaylar, söz pastaları, ardı ardına gelen yiyecekler, bir nebze de olsa ortamı yumuşatıyor. Gecenin ilerleyen saatinde artık kalkmak için izin istiyoruz. Eşim ve Samira Hanım, nişan için tarih bile belirlemişler. Erdal ve Simele de diğer odadan yanımıza geliyorlar. Herkes yapılan işin doğruluğundan emin, sadece iki insanın kafasında soru işaretleri var, benim ve Roza'nın kız kardeşi Samira Hanım'ın.

Gece sonlanmış, söz yüzükleri takılmış ve biz geriye dönüyoruz, arabanın içinde bir an sessizlik oluyor, eşim sinirli ve bunu açığa çıkarmaktan da sakınmıyor. "Simele'nin annesinin haberi yokmuş gibi bir intibaa edindim, sanki gönülsüz gibiydi, daha önce evlerine hiç gitmedin mi oğlum?" Erdal'ın yüzünden düşen bin parça, sanki beklemediği sorunlarla karşılaşmış gibi. Bir an duruyor. "Daha önce gitmedin mi ne demek, ciddi çıktığım bir kızın ailesini tanımam gerekmiyor mu? Evet, evlerine çok girip çıktım, ilk defa annesinin bu şekilde davrandığını görüyorum. Yıldırım yemiş gibi sarsılmıştı, ne oldu bilmiyorum. Anacığım, daha önce Samira Hanım'la bir yerlerde karşılaşmış mıydınız?" Saime şaşkın, kendisine isnat edilmeye çalışılan soruna karşı ne diyeceğini bilmez halde, öte yandan ben altını pislemiş çocuklar gibi sus pus oturuyorum. Camdan dışarıya bakarken içimdeki fırtınaları dizginlemeye çalışıyorum. Kızım sanki bu evliliği benimsemediğimi düşünmüş olacak ki; "Baba sende de bir tutukluluk vardı, niye hiç konuşmuyorsun?" Birden Erdal ani bir çıkış yapıyor. "Nedir bu ya? İnsanın burnundan getiriyorsunuz, bir yandan Simele'nin annesi, diğer yandan babamın suskunluğu, ne yapıyoruz, söz mü kesiyoruz yas mı tutuyoruz belli değil." Erdal bunalmış, yüzümüze bakmadan isyan edercesine, resmen havaya konuşuyor, belli ki benim suskunluğumdan tedirgin olmuş. "Sakın, sakın aklına başka bir şey gelmesin ara ara dikiş yerlerimin verdiği sıkıntıdan suskun kalıyorum. Bir daha da beni suçlular ordusuna katma, şunu bil

ki bu kararını en çok destekleyenlerden biriyim." Elimde olmadan suratımın ifadesi tekrar düşüyor, sanki bu işten hoşnut değilmişim düşüncesine varıyorlar. Kalkıp da onlara hal mesele budur diyebilir miyim? Kahretsin, psikologun söylediği sözler aklıma geliyor, 'her şeyi bırak ve İstanbul'un dışına çık'

Ertesi gün, daha ertesi gün, telefonlaşmalar hazırlıklar gırla gidiyor. Dikiş yerlerim kaynamış, isteksizlik, hayata küskünlük, moralsizlik ve içinde bulunduğum durumla ilgili çokça yakıştırmalar yapılabilir.

Günlerden Perşembe. Erdal, hastanenin başhekimiyle konuştuğunu, kafasında sorun olan Musa'nın tedavisiyle ilgilenebileceklerini bildiriyor bana. Bu yanıt içimdeki sıkıntıyı bir anda dağıtıyor. Telefonu kapatır kapatmaz Musa'nın ağabeyi olan Mustafa'yı arıyorum. Yarın için kardeşini alıp, dokuz otuz da Bakırköy'deki oğlumun olduğu hastaneye getirmesini söylüyorum.

Bugüne kadar yaşadığım gerçek şunu öğretti, 'hayattan beklentilerin kalmamışsa, öl daha iyi' oysa şu an için beklentilerim var. Her ne kadar Roza'nın deniz gözlerine ulaşamamış ve Samira Hanım'ın suçlayan bakışlarına maruz kalmış olsam bile önümüzdeki günlerde Roza'nın akıbetini öğrenme şansım muhakkak olacak. Bunun için gerekirse savaşacağım.

Yeniden Bakırköy'ün sokaklarını arşınlıyorum, artık ahşap konağın yanından bile geçmek istemiyorum; çünkü konakla ilgili beklentilerim suya düştü. İyi bir gelişme sayılır mı bilmiyorum; ama en azından şu an için bendeki ötekinin gergin bekleyişleri sona erdi. Tanrı'ya dua ediyorum inşallah kız istemeye gittiğimiz akşamki gibi bunalımlı durumlar yaşatmayız çocuklara. Düşünceler, düşünceler beynim patlayacak bir volkan gibi, artık neyin doğru, neyin yanlış olduğunu tayin etmekten de acizim.

Bütün gün Bakırköy'ün altını üstüne getirdikten sonra akşam yemeğinde tüm aile yeniden bir aradayız. Erdal, her zaman olduğu gibi yanıma kurulmuş. Onun bugüne kadar yığınla yoksul insana yardım ettiğini düşünürken, söz dönüp dolaşıp Musa'ya geliyor ve oğlum gelişmeleri sıralıyor. "O çocuk için bakanlığa ya da İl Sağlık Müdürlüğüne gerek kalmadı. Hastanenin başhekimi anlat-

tıklarımdan çok etkilenmiş olacak ki elimizden geleni esirgemeyelim dedi. Sanırım çocuğun babasından kalan SSK sağlık karnesi var. Yarın sabah beyin tomografisini çeker, cerrahımızla rahatsızlığını masaya yatırırız. İçin rahat olsun baba, bu konuyu ele aldık." Sorun yalnız benimmiş gibi söylüyor ya da ben yanlış anlıyorum, esasında meselenin yalnızca çocuk olmadığı da ortada. Erdal'a "Sabah dokuz buçuk için Mustafa ile hastanenin önünde randevulaştık. Şu an içim çok rahat, Musa'nın hastalığının tedavisine vesile olduğum için çok mutluyum. Sana vasiyetim, zorda kalan hastalardan asla yüzünü çevirme," dedikten sonra konuyu onun meselesine getiriyorum. "Bu arada yarın akşam misafirlerimiz için ne lazımsa ayarlayayım. Annen yemek yapacak, ben de tatlı işini halledeyim ne dersin?" Resmen sözümü yarıda kesiyor Saime. "Tatlıyı bırak, neredeyse yemekleri bile dışarıdan siparişle getirtecek, baksana annesine güvenmiyor, zar zor ikna ettim." Saime'nin söylediği sözler, işime gelen türden olsa da yine de düşündürüyor beni. Kendimi her şeyden soyutlanmış olarak görmeye başlıyorum. Sanki evin tek hâkimi olma gayretlerimi baltalayan biri var, o da oğlum. Asıl sorun onu yetişkin olarak kabullenip kabullenmemem. Yaptıklarını, saygısızlık gibi algılamak ya da aksini düşünmek arasına sıkışmış olarak görüyorum kendimi.

Ah yatağım, beni kucaklayan yatağım, yalnızlaştıran, düşündüren yatağım, son zamanlarda iki büklüm uzanıyorum. Yorganım üzerimden alınsa, hastane köşelerinde bankların üzerinde yatan sahipsiz, zavallı, kimsesiz bir yaşlıya benzeyeceğim.

Bu gece televizyonun sesi bayağı yüksek, içeride konuşulanları duyamıyorum. Muhtemelen Saime ile Erdal, yarın akşam için planlar yapıyor. Kendi kendime, 'bana ne diyorum, çok da umurumda değil, maddi olarak kimsenin nasıl olsa bana ihtiyacı yok' diyorum.

Çobanlara imrenirim, en çok ihtiyaç duyulan havayı bedavadan özgürce ciğerlerine çekebiliyorlar. Akşamları erken uyuyup sabahları erkenden dinç kalkabiliyorlar. Saat, sabahın sekizi, çobanlar gibi olmasa da ilk olarak camı açıp olabildiğince temiz havayı ciğerlerime çekiyorum. Saime, sabah namazı sonrası tatlı uykuya

dalmış. Kahvaltımı yapar yapmaz evden çıkıyorum. Erdal ve Sezen, genelde daha ben uyanmadan evden çıkmış oluyorlar. Hastanenin bahçesindeki bankların üzerinde oturup bekliyorum, Erdal'ın benimle ilgilenmesini bile istemiyorum, içimde sıkıntılar var, bu sıkıntının gerçek nedeni Roza.

"Kubilay Amca merhaba, biz geldik." Türkçe bilmeyen annesi ve hasta kardeşiyle Mustafa, karşımda, sevgiyle onlara bakıyorum. Aynı şekilde karşılık veriyorlar. Düne kadar tehdit eden kardeşlerine, tehdit edilen oğlum Erdal umut olmuş, şefkatle her iki kardeşi de öpüyorum. "Hiç merak etmeyin, beni dedeniz olarak görün ve rahatlayın. Allah'ın izniyle hiçbir şeyin kalmayacak, baksanıza bugün maşallahın var Musa'nın."

Yıllarca Emniyette görevim esnasında nice çaresizi normale döndürmüş bir baş komiser için, bu insanlara moral vermekten daha kolay ne olabilir? Hepsinin yüzünde güller açıyor, Mustafa, söylediklerimi annesine tercüme ediyor, Musa'nın tedirginliğiyle birlikte yüzünde umut ışıltıları var. Ellerinden tutuyorum, hep beraber açılın dercesine hastaneye giriyoruz. Oğlum bizi görür görmez hemen yanımıza geliyor. Kısa bir süre Musa'nın başını okşuyor. Kaşla gözle, yorulmayayım diye odasında beklememi salık veriyor. Kabul etmiyorum, her türlü işlemde yanlarında olacağımı söylüyorum. Bir yandan kayıt ve benzeri işler yapılırken diğer yandan oğlumun hastane görevlisine verdiği talimatlar var. Her şey çok hızlı gelişiyor, kafa tomografisi için Musa içeriye alınırken daha önce çekilmiş tomografilerini de Mustafa'nın elinden alıyor oğlum. Önceki tomografilerle beyin cerrahının odasına giriyorlar, bizlere de ara koridorlardaki sandalyelere oturup beklemek kalıyor. En nefret ettiğim süreç tahlil sonuçlarının neticesini beklemek, şu an başka şansımız yok. Gidip gelen ve ellerinde evraklar olan hemşireleri izliyoruz. Mustafa yüzüme baktığında, şirinlik olsun diye tebessüm ediyor.

Sonunda beyin cerrahı, oğlum ve Mustafa ile aynı odadayız. Anneleri, Türkçe bilmediği için ve hasta oğluna refakat etmek adına dışarıda kalıyor. Doktor sonuçları incelerken bir süre sessiz kalıyor, sonra da gerekli açıklamayı yapıyor. "Bakın umutsuz değil;

ama bir ya da bir dizi ameliyat gerekli olabilir. Hastanede uzun süre kalması da gerekebilir. Tabi bu süreç zarfında okula gitmesi imkânsızlaşır." Bu insanların maddi durumlarının çocuklarını okula gönderemeyecek kadar kötü olduğunu bilmiyor Doktor. Mustafa, söylenenleri can kulağıyla dinledikten sonra doktora müdahale ediyor. "Musa hiç okula gitmedi, korkudan gönderemedik, zaman zaman kendinde olmayabiliyor, bizim için yaşasın gerisinin hiç önemi yok."

Doktorlar bu gibi vakalara alışık, insanın mesleği sağlam durulmasını gerektiriyorsa, duygusal olma şansını da ortadan kaldırıyor, benim karakolda benzer durumları yaşadığım birçok olay oldu. Doktorun odasında bir tek ben duygulanmış olacağım ki elim bir türlü Mustafa'nın omzundan inmiyor. Durumumdan rahatsız olan ve çok etkilendiğimi gören Erdal, dışarıya çağırıyor beni. "Baba böyle yaparsan, bu insanlarla ilgilenemem. Her şeyleriyle ilgileneceğime dair söz verdim üstelik başhekimden de gerekli izni aldık, ne olur artık eve dön ve dinlen."

Zaman her şeyin ilacı, içimdeki insani duyguları taşıyan bütün melekler Musa'nın iyileşmesi için dua ediyor. Mustafa, annesi ve Musa'yla vedalaştıktan sonra Hastaneden ayrılıyorum. İçimden eve gitmek gelmiyor, Bakırköy'de dolanıp durmak fikri de son derece sıkıcı. Geçmişteki Roza'nın evinin oradan geçme saplantısını bir türlü aklımdan atamıyorum. Gidip gelen, 'etrafını dolaş, yeniden masmavi gözler içine işlesin' fikri, zayıflığımın eseri. Son dönemde yaşadıklarım, duygularımı resmen karmaşık hale getirmiş. Bu düşünceler eşliğinde süratle ahşap evin önünden tam üç kez geçerken o yöne bakmamaya çalışıyorum. Nedeni ortada, kimlerin oturduğunu bildiğim için endişeleniyorum.

Bomboş geçen sıkıntılı akşamlar ve bitmek bilmeyen geceler yaşadım, her karakolda nöbetim olduğunda muhakkak kafası gözü yaralı birileri gelirdi. Gürültülü dönemler olmasına karşın kahrolası alışkanlık, özlüyorum o günleri. Her türlü vakaya siyah ya da beyaz deyip kabullenme içgüdüsü rahatlatıyordu beni. Şu an neyi nasıl kabulleneceğim konusunda hiçbir fikrim yok, evdeki sıkıntıların da bana çok iyi geldiğini söyleyemem. Zaman zaman

bağırıp çağırmak geçiyor içimden, bu şekilde dizginlenecek ve sıkıntıların altında kalacak adam değildim; ama ne yaparsın ki hayat mecbur ediyor insanı. Dalgınlığım, uzaklara gidip gelen ruh halim Erdal'ın sesi ile yeniden gerçekle kucaklaşıyor. "Baba, Simele ve ailesi yarın akşam yemeğe gelecekler. Bu arada Musa ile ilgili tedavi programını da hazırladık, mutlaka iyileşecek." İçimde Roza'ya dair çıkmazlar varken, hiçbir şeyin umurumda olmadığını ona söyleyemem ve bu çıkmazlardan çıkan kabarcıklar yeniden aynı çanağın içine geri dönüyor sonunda da buharlaşıp yok oluyor. Sinir sistemim çökme noktasına geldi, tahammülsüz bir adam olup çıktım. Bir an Saime'yle göz göze geliyoruz, yıllarca hizmet etmiş, sadakatinden asla şüphe etmediğim kadın, gözlerime bakıyor, gözlerim neler diyor kim bilir ve sevgili eşimin bakışlarımdan ne anladığını bilmeden. Evet, çalıştığım süre içinde suçlu bellediğim insanları kodese tıktım, tüyü bitmemişin hakkını yiyenlere küfürler de savurdum. Geceleri sabahlara kadar nöbet tuttum; ama çalmadım, çırpmadım, dürüst davrandım. Eşimi aldatmadım, ne oldu sonuç? Suçlayan bakışlarıyla karşımda, şayet Saime gözlerimi okuyorsa bunları mutlaka öğrenmiştir. Yalnız o kadar da değil daha bakışlarımın ona anlatacağı çok şeyler var, sizleri bu günlere getirebildim bu önemli değil mi demek istiyor. Sinir sistemimin bozukluğunu bir kenara bırakıp tekrardan Erdal'ın konusuna yoğunlaşıyorum, gerçekten Musa'nın durumuna üzülüyorum, bunu belli de ediyorum. "Aferin, en büyük sevabı kazanıyorsun, yine de fazlasıyla kendini hırpalama, boşta olduğumu biliyorsun. Yapabileceğim bir şey olursa konuya müdahil olabilirim." Saime'nin suçlayan bakışları değişiyor, bu kez neyi konuştuğumuzu merak ediyor. "Nedir bu çocuk meselesi ayol; kaç gündür baba oğul gizli gizli konuşuyorsunuz." Erdal yüzüme bakarken, anlatsın diye işaret ediyorum. Olup biten her şeyi baştan sona anlatıyor, sonuçta işin tehlike boyutu olan tehdit vakası ortadan kalkmış. Kızgınlıklar, suçlayan bakışlar, niye bulaştınız diye söylenmeler, niçin şikâyetçi olmadınız diye ithamlar, ardı arkası kesilmeyen sözlerini dinlemek zorunda kalıyoruz Saime'nin. Tek kurtuluş yolu var, ana oğlun yanından bir an önce uzaklaşmak.

Yağmurlu bu günün sabahı kendimi yorgun ve bitkin hissediyorum, salondan mutfağa dolanıp duruyorum, evde hummalı bir koşturma var. Akşama Simele ailesiyle yemeğe gelecek ve ben yine utanacağım. Suçluymuşum iması ile bakan Samira Hanım'ın suçlayan gözlerine ne cevap vereceğim? Aşkımı yarı yolda bırakmış bir insanım, söyleyecek ne kadar sözüm olabilir? Karşısında güçlü olmalıyım, mesleğimi icra ederkenki gibi sağlam durmalıyım. Kahretsin, insanın beklentisi olunca güçlü olmasına imkân var mı? Her şeye lanet olsun, mutlaka Roza'nın nerede olduğunu öğrenmeliyim, bu beklenti olduğu sürece dimdik durmama imkân yok zavallılığım devam edecek.

Yaşamak, ideallerin olursa güzeldir, tabi o idealleri ve hedefleri yaratan yine insandır. En kötü koşullarda hayata asılan ve umudunu yitirmemiş nice insanlarla karşılaştım, bazen de bolluk içinde karamsarlığın pençesinden kendini kurtaramamış, sonunda intihara sürüklenenlerle de. Her insanın penceresi farklı sahneleri görüyor. Doyuma ulaşmak zaten söz konusu değil, beklentiler çok fazla olduğu sürece yaşamdan tam anlamıyla keyif çıkarmak hep erteleniyor gibi geliyor.

Bakırköy'den Taksim'e giden otobüslerden birindeyim, her yaştan her türden insan var, yaşlı gördüklerinden midir nedir gençlerden biri kalkıp bana yerini veriyor. Haklı, sağa sola yalpalayan bir ihtiyara yer vermeyip de ne yapacak? Ayaklarım bazen kiloma isyan ediyor, özellikle de aynı pozisyonda uzun süre kalınca. Oturan gençlerden bazıları yanındaki kız arkadaşının omzuna elini koymuş, arada bir cilveleşenler de az değil. Eskiden bu tarz cilveleşenleri ya da öpüşenleri kolundan tutup getiren polis arkadaşlara kızardım. Benimkisi belki de suçluluk duygusundan olabilir, zamanında aynı kulvardan geçmiştim, hayat ne garip, yıllar sonra bazı durumlar çok ağır geliyor.

Taksim'e gelmeden bir iki durak önce otobüsten iniyorum, kestirmeden Beyoğlu'na gitmek daha az yoracak beni. Sokağın birinden, balıkçılar pazarı da denilen dar çarşıya çıkıyorum. Sürekli olarak kuruyemiş aldığım Mardinli bir arkadaşım var bu sokakta. Beni görünce tezgâhın arkasından fırlıyor. "Azizim nerelerdesin?

Uzun zaman oldu yahu, ne zaman geleceksin diye sürekli bekliyorum, telefon açacağım; ama rahatsız etmeyeyim diye kendimi frenliyorum." Yüzüme sevgi ile bakıyor, sanki yalnızlığına açılan bir pencereymişim gibi. Onun bana olan ihtiyacı olduğu kadar benim de ona ihtiyaç duyduğumu ve bu nedenle buraya geldiğimi bilemez tabi. Yalnız o da değil takıntımdan bir an olsun uzaklaşmak ve ruhumu rahatlatmak için buraya geldim de diyemezdim. Hayır hayır kahretsin, kendi içimde debelenip duruyorum; ama özlemleri konusunda onu yalnız bırakmaya niyetli değilim. "Sanki biz özlemedik, bir daha rahatsız ederim diye aramadım dersen gerçekten kırılırım, o zaman biz dost değiliz diye düşünürüm." Kolumdan tuttuğu gibi daracık dükkânın bir köşesindeki sandalyeye oturtuyor, ardından yanındaki çalışanına iki çay getirmesini söyledikten sonra bana dönüyor. "İki kez istediğin kaysıdan getirdim; ama gelmeyince mecburen sattım. Nasılsa öncesi aldığını bitirir ve bu adam gelir dedim, şimdi kaysım bitmiş deme, benim için değil de kaysısı bittiği için geldi diyeceğim." Gülüşüyoruz, gelişimin nedeninin yalnızca kaysı olmadığını bilmesi için ona dil döküyorum. "Bak kaysı için geldiğimi nasıl da bildin, işin şakası bir yana gerçekten içim sıkılmıştı, seninle dertleşmek, muhabbet edip bir çift sözün belini bükelim istedim. Yalnızca o olsaydı Bakırköy de bulabilirdim; ama senin kaysıların okunmuş üflenmiş midir nedir resmen beni çağırıyor." Elini omzuma koyduktan sonra sıcak bir tebessüm ediyor Abdülkadir Bey. "Beni de alıştırdın, gelen kaysıların yarısını yiyorum, kabızken durumum tam tersine döndü, resmen bağımlı oldum çıktım." Samimiyetten özelini dışa vuruyor, bir süre kuru kaysının faydalarını birbirimize anlatıp duruyoruz. Akşama gelecek olan misafirleri düşününce, ilginçlik olsun diye doğal üzüm suyu ile yapılmış cevizli sucuklardan almak istiyorum. Abdülkadir Bey önce gülüyor, sonra başlıyor anlatmaya. "İstediğin sucuklar bizim oradan geliyor, ne zorluklarla yapıldığını bir bilsen, şire üzümünün suyu koca kazanların içine boca edilir sonrasında iplere dizili cevizler kaynayan kazanlara birkaç kez daldırılır ve kurutulmaya bırakılır. Şu an gördüğün bu sucuklar, piyasadakilerin en doğal olanıdır, diğer yerlerde gördüğün sucuk-

larda katkı vardır, yenmesi ve hazmı zordur." Gerçekten de başka yerlerdeki sucuklara göre buradakiler cılız, katkısız olduklarından olabilir. Abdülkadir Bey'in, sucukları satmak için değil de muhabbet için anlattığını düşünüyorum. Yerinden kalkıp, gelen çaya katık olsun diye bir parçasını koparıp önüme koyuyor. Biraz cevizli sucuk, tuzsuz kabak çekirdeği ve her zaman olduğu gibi kaysımı ayırıp paket yaptırıyorum. "Bak şimdi Mardin'i bana hatırlattın iyi mi uzun zaman oldu gitmeyeli." Diyince şaşırıyorum, duyan da yıllar yılı yurt dışında yaşadığını zannedecek, garip adam bu Abdülkadir Bey vesselam. "Benim bildiğim geçen sene gitmiştin, madem bu kadar çabuk özlüyorsun, topla işini gücünü evini Mardin'e taşı." Diyorum ona. "İmkânım olsa inan bir dakika durmam buralarda; ama çoluk çocuğu götürmenin imkânı var mı? Annemin babamın mezarı oralarda, bayramda bile ziyaretlerine gidemiyorum. Ancak senede bir kez, o da bir iki günlüğüne. Hasankeyf, Savur, Midyat, daha özlediğim o kadar yer var ki sayayım mı? Bizim oralar bir başka azizim."

Doğduğumuz yer çok önemlidir. Kötü koşullarda da yaşasa insan, sonraları muhakkak doğduğu yerlere özlem duyabiliyor. Abdülkadir Bey yıllar içinde neler yaşamış bilemiyorum ama doğduğu ve büyüdüğü o toprakları bir başkasına anlatmadan edemiyor. Sohbetimiz sürerken, içeri kavruk yüzlü bir adamla bir delikanlı giriyor. "Baba, bak sana kimi getirdim." Abdülkadir Bey yerinden fırladığı gibi gelen misafire sarılıyor. "Vay, Zeyyad'cığım, hangi rüzgâr attı seni. Kucaklaşma ve hasret gidermenin hemen ardından bizi tanıştırıyor. "Bak aziz dostum, Kubilay Bey'le Mardin'i, Midyat'ı konuşuyorduk. İyi insan lafının üzerine gelir, yahu ne zaman geldin?" Zeyyad Bey selam verince gülüyorum ve ona Abdülkadir Bey'i anlatıyorum. "Her gelişimde Mardin'e duyduğu özlemi dile getirir. Bakın ne diyeceğim, bu kez dönerken onu da Mardin'e götürün." Kahkahalarımız ayyuka çıkmışken, delikanlı da konuşmaya dâhil oluyor. "Babam haklı, eskiden olsaydı oralarda ne var diye sitem ederdim; ama şimdi olay çok farklı. Orada yaşamış medeniyetleri inceleyince ne var diyemiyorsun." Sürekli dinlediğim Mardin'i gerçekten merak etmemek elde değil.

Mardinli dostumun dükkânındaki samimi atmosfer uzayıp gidiyor, kalkmaya niyetlensem de otur diye komut veriyor Abdülkadir Bey. Çay getiren delikanlı, gelen misafirlerine küçük bir tabure bulup oturtuyor. Zeyyad Bey'in Midyat'ta çok eskilerden komşuları olduğunu öğreniyorum. "Bizim oralarda insan ilişkileri çok farklıdır, çok derin bağlar vardır aramızda, Abdülkadir Bey'in özlemi kadar bizim de ona özlemimiz vardır. Onlar İstanbul'a evlerini getirdiği zaman annem az ağlamadı. Ölürken bile muhakkak haklarını helal etsinler diye tembihlemişti. İnsan, sevdikleri ile hayattan keyif alıyor. İstediğiniz kadar durumunuz iyi olsun, güzellikleri insanlarla paylaşamıyorsanız ne önemi kalır?" Bir anlık önüne bakıyor, sonra kaldığı yerden devam ediyor Zeyyad Bey. "İstanbul'a gelişimiz ancak iş için oluyor, bu anlamda da çok mutlu oluyoruz, en azından birbirimizi görüyoruz. Sahi siz hiç Mardin'e geldiniz mi?" Sorduğu soruyu cevaplamak için biraz duruyorum. "Türkiye'nin birçok yerinde görev yaptığım halde Mardin'e gidememiş olmam içimde ukde olarak kalmıştır. Diyarbakır'da kısa süreli görev yapmış olmama rağmen maalesef Mardin'e geçemedim. Sandığınız gibi değil, her ne kadar Mardin'e gitmemiş olsam da Abdülkadir Bey'in anlattıklarıyla merakımı gidermeye çalıştım. Sizin anlayacağınız memleketinizin yabancısı sayılmam." Diyorum ona.

Zeyyad Bey'in yüzünde en ufak stres belirtisi yok, hayatı olduğu gibi kabullenmiş dolayısıyla bu şekilde görünmesi doğal, kendisini inceden inceye süzdüğümü görünce şu soruyu soruyor. "Ne iş yapıyorsunuz?" "Emekli baş komiserim." Daha bir ciddi yüzüme bakıyor, sanırım böyle bir mesleği beklemiyor, Abdülkadir Bey'in benimle olan samimiyetini sorguluyordur muhakkak. "Bizler bu vatanı seviyoruz, yıllarca kardeşçe yaşadık, şiddetten uzak durduk, bugüne kadar daha karakola girmişliğim yok. Gerçekten güvenlik önemli, evimizde huzurlu uyuyabiliyorsak sayenizde oluyor. Emeklisiniz, daha ne duruyorsunuz gelin Mardin'e misafirimiz olun. Bakın ben de öğretmen emeklisiyim; ama bir dakika durduğum yok." O anlatadursun içimden, ertelediğim mutlulukları yakalamak, dünyaya yepyeni bir pencereden bakmak, Ro-

za'nın bende kalan izlerini silmek adına hemen gidelim, daha aklımdan neler geçiyor neler? Evli ve sorumlulukları olan bir babayım. Çocukların mürüvvetini görecek, kızı okulunu bitirecek, kendini tüketecek ve karmaşık bu ruh haliyle ona ne cevap vereceğimi gerçekten bilemiyorum. "Gideriz, neden olmasın, zaten İstanbul beni istemiyor, hani bir söz vardır, bu şehir beni yoruyor diye, gerçekten de bazen kendimi şehrin altında kalmış hissediyorum." Dudak büzüyor Zeyyad Bey, dertli olmam onu güldürüyor, sanırım İstanbulluların genel şikâyetleri gibi algılıyor söylediklerimi."İyi ya tam zamanı, hem emekli de olmuşunuz. Sizi ağırlarız. Diyarbakır'a da benzemez bizim oralar, çok daha başkadır." Adını, Ahmet olarak öğrendiğim delikanlı da söze dâhil oluyor. "Benim sosyoloji tezimin konusu Midyat ve Savur, isterseniz beraber gideriz. Hem yardım hem de eşlik edersiniz bana, madem emeklisiniz alın size bir uğraş." Beni ayarttıklarının farkındayım; ama onlara söz veremem, kafam bunca sorunlarla meşgul ve ben çaresizken. "Davetin için çok sağ ol, benim yaşıma geldiğin zaman ne tür sorumluluklar insanın üzerine yükleniyor görürsün. Çok istediğim halde, şu an 'yok' demek zorundayım; çünkü oğlum evlenmek üzere. Bu arada ne zaman gitmeyi düşünüyorsunuz?" Babasına bakıyor, Ahmet'in yerine o cevap verecek. "On gün sonra. Bunca yıl doğup büyüdüğüm, atalarınızın yaşadığı toprakları gidip görün diye diye dilimde tüy bitti. Mecbur kalınca nasıl da koşup gidiyorlar." Abdülkadir Bey serzenişte bulununca Zeyyad Bey onu uyarıyor. "Yüklenme Ahmet'e, ne yapsın derslerden gözlerini açtığı mı var, sürekli okul dışında dükkânda ol diyen sen değil misin? Siz, kardeşime bakmayın, içinden gelse de yapılamayacak sözler onunkisi." Abdülkadir Bey biraz geriliyor. "Tamam, sen de şimdi şımartma onu, zaten okuduğu okul ne ki, hem okusa ne olacak?" Abdülkadir Bey için Sosyolojiyi okumak son derece saçma; zira öyle bir küçümsüyor ki Ahmet'in yüzü kıpkırmızı kesiyor. Klasik Doğulu baba tiplemelerinden biri diye düşünüyorum. İlla çocuğunu doktor, mühendis, dişçi ya da eczacı olarak görmek istiyor ebeveynler. Hatta kızım öğretmen okulunu kazandığında gayrı ihtiyari içimde bir sıkıntı olmuştu, belli ki benim de beklentilerim Mar-

dinli bu dostumdan farksızdı. Zeyyad Bey gülmekten kırılıyor, cesurca Abdülkadir Bey'e takılmaktan da vazgeçmiyor. "Sanki kendisi okumuş da yorum yapıyor. Doktor, mühendis olsa ne yazar, 'insan ne iş yaparsa yapsın hakkını veremedikten sonra okuduğu okul hiçbir işe yaramaz' diyen sen değil miydin?" Bana dönüp kahkahayı patlatıyor. "Dostum sen buna bakma, her zaman böyle sakin değildir, çok sinirli ve serttir, bereket versin bu çarşıya düştü, turistler falan derken ancak bu kadar yumuşayabildi. Siz onu bana bırakın, dostumun hakkından ancak ben gelirim." Çok samimi olduklarını her fırsatta dile getiren ve ona takılmaktan sakınmayan Zeyyad Bey bu kez resmen direktif veriyor bana. "İstanbul'dayım, işlerini ve oğlunun hazırlıklarını tamamla ve bizimle Mardin'e gel. Benim niyetim Ahmet'le beraber Mardin'e dönmek, hep beraber gideriz, çok daha güzel olur." Oğlum Erdal'ın psikolog arkadaşı, durma kaç demişti. Belki de bu bir fırsat, ama oldubittiye de getirmek istemiyorum işi. "Söz vermemek kaydıyla düşüneyim, yine de benim gelemeyeceğim varsayımına göre hareket edin; ama başka bir zaman muhakkak size sürpriz yaparım." Zeyyad Bey'in baskıları altında kaldığımı düşünen Abdülkadir Bey, olaya müdahale ediyor. "Kardeşimi rahat bırakın, ne güzel anlaşıyorduk, şimdi gelip oraları görürse bundan sonra neyi anlatırım ona, beni de düşünün biraz yahu! İşin şakası bir yana, güzel kardeşim inşallah işlerini ayarlayıp bizimkilere yetişirsin."

Abdülkadir Bey'in dükkânlarından ayrılırken, sosyoloji okuyan oğlu Ahmet peşimden koşuyor. Karar verdiğim takdirde kendisini aramam için cep telefonun yazılı olduğu kâğıdı elime tutuşturuyor. Bu ilginin nedeninin ne olduğu belli, kendisine asistanlık yapmamı istiyor. Tebessüm edip beraber gitmemiz için çaba göstereceğimi de söylüyorum ona.

Bu bölgenin garip büyüsü var, buradaki renkliliği anlatmaya gerek yok. Beyoğlu'na gitmeye bile gerek duymadan gerisi mi geri otobüs durağının oraya iniyorum. Mardinli dostum, Abdülkadir Bey'in yanındayken aklımdaki bütün sorunlar uçmuştu. Zaman su gibi akıp gitmiş ve kafamdaki düşüncelerden kısmen de olsa sıyrılmıştım, gerçek yeniden sıcak hava dalgası gibi yüzüme vuruyor.

Elimdeki yemiş torbasıyla otobüsün bir köşesine tutunuyorum, bu kez çok şanslı sayılmam, oturmam için nezaket kuralları işlemiyor. İtiş kalkış Bakırköy'e kadar geliyoruz. Ayakta duracak halim yok. Eve geldiğimde elimdeki poşeti bir kenara bırakıyorum. Eşim ve kızım mutfakta hummalı çalışırken kendimi bir anda bilgisayarın başında buluyorum. Yeniden Roza'nın büyülü gözleri karşımda, yalnızlığımı yok eden o canım bakışlarını, gözlerimle kenetliyorum. Transa girmişçesine bir alışveriş var aramızda. Bir anda soluğum kesiliyor, ellerim mausun üzerinde, resmi büyüttükçe büyütüyor. Bir süre sonra duygu yoğunluğuna yenik düşmüş olacağım ki kollarım yana sarkıyor. Hayat, benim için durma noktasında. Hiçbir şey düşünecek halde değilim. Durumumun adı ne olursa olsun umurumda bile değil. En azılı gardiyan, en gaddar cellât, yırtıcı bir aslan, zalim bir kırbaç, cehennemin ta ortası dahası ne olabilir, Roza'yı bir kez daha göreyim, bu saydıklarımın tümüne razıyım.

Servis için mutfaktan sürekli salondaki masaya gidip gelen Sezen ve Saime, bir şeyler çevirdiğimin farkındalar; ama ne olduğunu bilmiyorlar. Bir ara Sezen, 'baba neye bakıyorsun' diyerek yanıma gelmek istiyor, o an resmi yok etmek için çarpı işaretine basıyorum. Görüntü bir anda gidiyor, neye baktığıma bile bakamadan annesinin sesi ile yeniden mutfağa dönüyor kızım.

Gerçek en yırtıcıdan daha zalim, gerçek geri dönülmez bir yol, yavaş yavaş eriten, beyni bitiren bir algılayış, evet yaşadığım bu gerçek, hep acı ve hüzün verdi bana.

Salondaki yemek masasında yer kalmamacasına doluluk göze çarpıyor. Kız tarafı çoktan geldi, az sonra masaya kurulacağız. Erdal mahcup tavırlar içinde, eşim temkinli, Süryani ailenin adetlerinin ne olduğunu bilmiyoruz deyip duruyordu gün boyunca. Sezen, mutfakla salon arasında mekik dokuyor. Ya ben, benim için ne söylenebilir, sürekli olarak Samira Hanım'ın gözlerine bakıyorum, suçlayan bakışlarını yakalamak bir mecburiyet oldu sanki. Mazoşist bu duygunun üstesinden gelemiyorum, dolayısıyla bu duygularla arada bir bakmaya da devam edeceğim. Bir ara gözlerimiz öyle bir kenetleniyor ki elim ayağım tutmaz hale geliyor,

belli olacak diye inanılmaz bir gerilim yaşıyorum. Roza'nın kız kardeşi olduğu halde Samira Hanım'ın gözlerinde en ufak bir benzerlik yok. Kapalıçarşı esnafından girip ekonomideki sıkıntılara kadar türlü türlü meseleler anlatıyor Davit Bey. Anlattıklarını ne anlayacak ne de değerlendirecek durumdayım. Bunca yıl memuriyet hayatı yaşayan bir insanın Kapalıçarşı'nın esnafının sorunlarını anlamasını beklemek zaten saçmalık olur.

Simele, kısacası gelin olacak kızımız, bir şeylerden şüphelenmiş gibi arada bir annesine ve bana bakma gereği duyuyor. İçimde şüpheler var, olup biteni öğrendi mi diye kendimi sıkıntılara sokuyorum. Yemek yeniyor, yemeğe dair yapılan iltifatlar eşime gidiyor, aralarında sadece ben suç işlemiş kediden farksızım. Evet, dokunsalar ağlayacağım.

Yemek yeniyor, kalkıp yerlerimize geçiyoruz, bütün konuşmalarımız çocukların mürüvvetine dair oluyor. Samira Hanım'la göz göze gelsek de eskisi gibi bakışlarımız sert değil, sadece benim kendimi suçlayan duygularım ön plana çıkıyor ve onların kalkışıyla gece noktalanıyor.

Kavga, küfür, şiddet her şey var, anneme ilk kez cevap veriyor ve karşı çıkarak onu delirtiyorum. İlk kez babamı itiyorum. Evin kapısını ilk kez çarpıyorum, peşim sıra pencereden hakaretlerini ilk kez babamdan duyuyorum, ilk kez gidersen bir daha gelme diyen sesini. O yaşlarda tıkandığımı, kendimi vurmak istediğimi, annemin gözlerinin sel olup aktığını... Kışın o dondurucu soğuk gününde ilk kez gömlekle dışarıya çıktığımı, parasız kaldığımı, başımı duvardan duvara vurup ölmek istediğimi. İlk kez burnumdan kanlar boşaldığını, özgürce Süryani Müslüman demeden Allah'ın yarattığı iki bedeni bir araya getirdiğimi, bu gece rüyamda Roza'yla kavuştuğumu ilk kez görüyorum.

Kahretsin, açık kalan perdeler yüzünden sabahın ilk ışıkları odaya girmiş, çocuklarım bile henüz yataklarından kalkmamış ve ben maalesef ayaktayım. Saime sabah namazını eda ederken öylece duruyorum. Çaresizim! Beynimi yiyip bitiren saplantım öldürecek beni. Ellerim uyuşuyor, gözlerimde garip bir bulanıklık, yaşamak değil şu an benimkisi, sadece kahrolası bedenimi dinlemek

durumundayım. Eşimi kıskanıyorum, kıldığı namaza sarılıp hayata karşı dimdik durabiliyor. Benim sarılabileceğim ne var ki, balta yemiş ağaçtan farksızım, ha devrildim ha devrilecek durumdayım, beklemekten başka yapabileceğim bir şey de yok.

Sabahın köründe Sezen kalkmış beni izliyor, habersizim. Bendeki tuhaflık dikkatini çekmiş olacak ki birden şu soru geliyor ondan. "Baba iyi misin?" Suçluluk duygusuyla ne söyleyeceğimi bilmeden, "Evet, kızım, kolumda bir uyuşma oldu; ama şu an çok iyiyim" diyorum ona. "Baba dikkat et. Kalp falan olmasın?" Deyince lanet olası kalp beni şu an yatağımdan ayağa kaldıran, kırık bir kalp demek istiyorum. Hayat insana gerçek duygularını gizle diye sürekli talimat veriyor. Çaresizce bu talimata uymak zorunda kalıyor insan ve bu düşünceyle kızımın gözlerinin içine bakıyorum. "Keyfine bak sorun yok, sorun olsaydı herhalde böyle beklemez ağabeyini çağırırdım. İşine bak güzelim, bir şeyim yok." O anda Saime namazını kılmış ve aramızdaki konuşmaları duymuş olacak ki yanımıza geliyor. "Ne oluyor kızım, babanın bir şeyi yok. Sadece garip huyları var, kuruntu yapıyor, sabahları namaza kalksa bir şeyciği kalmaz, rahatlar içi açılır; ama maalesef o namaz falan bilmez." Hiç cevap vermiyorum, tartışacak halim yok, kalkıp konuyu onlara anlatacak ve rezalet çıkaracak da değilim. Sessiz sedasız tekrardan yatağa girip yorganı başıma kadar çekiyorum.

Dikiş yerlerimin tamamen iyileştiğinin farkındayım, geriye tatlı bir kaşıntı kalıyor, artık yürürken de zorlanmıyorum, oradan oraya sürüklenmenin sağlık için faydaları olduğunu söylüyor Erdal.

Hal böyle de olsa daha Bakırköy'ü bu kadar arşınladığımı hatırlamıyorum. İstasyon Caddesi'nden sahile kadar yürüdükten sonra bu kez İstanbul Caddesi'ne çıkıyorum. Mağazaların çekici vitrinlerinin önünde uzun süre zaman geçiriyor, sonrada ne yapacağını bilmez halde etrafıma bakınıyorum. Benim gibi polis emeklisi birçok arkadaşım, aylak aylak dolaşmak yerine güvenlik şirketlerinde çalışıyorlar. Suçluluk hisleri içimi kavuruyor, şöyle mi yapsaydım gibi düşünceler sürekli beynimde dolaşırken birden

Samira Hanım'la yüz yüze geliyoruz. İkimiz de bir an durup sessizce bakışıyoruz, aramızdaki resmiyet uçup gidiyor, kızgın bakışlar yerini kabullenir kayıtsızlığa bırakmış. Bu bakışlar gerisini hatırlamak ve hatırlatmak istemeyen türden. Hal hatır sorma faslından sonra ani bir kararla söylediklerimi yapması için talimatlar veriyorum ona. "Şimdi benimle şu ara sokaktaki kafeye geliyorsunuz, biraz konuşmamız lazım." Geriliyor, ne yapmak istediğimi kestiremiyor; ama kararlılığım karşısında çaresiz. "Tereddüt etmene gerek yok, sadece birer kahve içeceğiz sonrada gidebilirsiniz, kısacası sizi ağırlayacağım." Diyorum ona. Etrafına bakınıyor, gören olur yanlış anlaşılır ve benzeri duyguları taşıdığı gibi gerçek niyetimin ne olduğunu da sezinliyor. "Tamam, madem ısmarlayacaksınız o zaman içelim; ama çok zamanımın olmadığını da söylemeliyim." Tatlı sert uyarıyor, kızından dolayı tatlı, kız kardeşinden dolayı sert.

Bakırköylü sanatçılar derneğinin olduğu tarihi binanın yan sokağındaki bir kafeye giriyoruz. Saat on biri gösteriyor, içeride bizden başka müşteri yok, kısık seste klasik müzik var. Oturuyoruz, gözlerime bakıyor, kırgınlığını belli edecek şekilde başını yana eğmiş, hadi ne söyleyeceksen söyle dercesine bakışları var. Ne söyleyeceğimi bilemiyorum. İçimde volkanlar, kasırgalar koparken bir anda gözlerimden yaşlar boşalıyor, ellerim titriyor, başım öne doğru eğiliyor. Yüzüne bakmaya utanıyorum, şu an gözyaşlarımla günah çıkarıyorum adeta.

Garson kahveleri masaya bırakırken durumuma bir anlam veremiyor. Sessiz olduğumuz halde neden ağladığımı merak ediyor, ardından Samira Hanım'a bakıyor. Uzun süre sinir krizine benzer haller sergileyip sonra sakinleşiyorum. Gözyaşlarım çok şey anlatıyor, benim söyleyecek çok fazla sözüm yok, konuşmama gerek kalmıyor ve Samira Hanım yüzüme bakmadan konuşmaya başlıyor. "Ablam günlerce ağladı, annem onun aşkını bildiği halde hep bilmezden geldi. Kızının acısına rağmen adeta yüreğini dağladı annem. Kararlı olsaydınız inanın annemin yapabileceği bir şey kalmazdı, tabi bunlar çok gerilerde kaldı. Babamın olan bitenden hiç haberi olmadı. Roza'nın günden güne solduğunu görünce Fa-

külteyi okumasını da engelleyerek yakın bir akrabamıza verdi babam. Şu an Mardin'in Midyat ilçesinde hatta torunları bile var ablamın. Kocası kuyumculuk yapıyor, sanırım bunları öğrenmek istiyordunuz. Sizde olduğu gibi bizde de diğer bir din mensubuna kız vermek veya almak yasak; ama ablamın çektiği acılara birebir ortak olduğum için tereddüt etsem de kızımı vermekten başka çare bulamadım, sonuçta yetişkin iki üniversite mezununa söz geçirmek zaten mümkün olmayacaktı." Bir an durduktan sonra, "inşallah mutlu olurlar" diyor.

Ellerimi yüzümden ayıramıyorum. Samira Hanım'ın anlattıklarının tümü beni ilgilendiriyor, acınası bir halde olduğumdan bu kez kızgınlığının yerini başka duygular alıyor. Ellerimi avuçlarının içine alıyor, kurallardan dolayı mağdur olduğumu ve altında kaldığımı anlamış olacak ki teselli bile ediyor. "Kimse tam olarak mutluluğu yakalayamıyor, maalesef dünya böylesine bir yer, çok da düşünmemek lazım, aksi takdirde çocukların mutluluğunu gölgeleyecek durumlar ortaya çıkabilir, anlayacağınız bu saatten sonra sorumluluklarımız var."

Hayat eşittir esaret, mutsuzluk, yalnızlık, aklım karma karışık, Samira Hanım'ın artık yüzüne bakabiliyorum. "Roza şu an nasıl?" Bu kez o önüne bakıyor ve yanıtı şu oluyor. "Maalesef epeyidir görüşemiyoruz. Zaman içinde çeşitli sorunlar insanın önüne geliyor. Oturduğumuz şu konak, ben ve ablama babamdan miras kaldı, tarihi nitelik taşıdığı için müttahide verme şansımız da olmadı. Roza ablama hissesi oranında kira göndermek üzere anlaştık. Kocamın eli biraz sıkı, sanırım kirayı eksik gönderiyor, bundan dolayı biraz soğuk duruyoruz. Baba yadigârı diye ikimiz de satmaya yanaşmıyoruz. Kocamın hedefi ablamı yıldırıp evi bize devretmeye zorlamak." Anlattığı parasal kısımlarıyla ilgilenmediğimi sadece onun mutlu olup olmadığını öğrenmek istediğimi bilmesi gerekiyor. Samira Hanım'ın da Roza'dan haberi olmamasına karşın, yine de onunla ilgili bazı ayrıntılar aklına gelebilir diye ağzını arıyorum. "Peki, Mardin'in merkezinde mi yoksa kasabalarından birinde mi yaşıyorlar?" Birden duruyor, böyle bir soruyu beklemediği kesin, yüzündeki bakışlar şüpheci bir hal alıyor. "Her halde

oraya gitmeyi düşünmüyorsunuzdur." Bu kez az da olsa sertleşiyor. "Böyle bir deliliği sakın yapmayın, hem siz hem de ablam gerçekten zor durumda kalırsınız." "Benim herhangi bir saçmalık yapacağımı da nereden çıkardınız, sadece Roza'ya dair ne kadar bilginiz varsa öğrenmek istiyorum o kadar." Anlatıp anlatmamakta kararsız kalsa da yetişkin yaşını başını almış, üstelik tam da oğlunu evlendirecek bir adamın saçmalamayacağını tahmin ediyor. "Midyat'tın en güzel taş evlerinden birinde yaşıyorlar, zaman zaman Savur'a da gittikleri oluyor, orada da muhteşem bir evleri var. Kocası Amed Bey yaşlandı, o da kocam gibi Midyat'ta kuyumculuk yapıyor. Öyle küçük yerleri bilirsiniz hayat hep durağandır, manastırlara ve kiliselere gitmelerinin dışında sade bir aile hayatları var, komşuluk ilişkileri buradakilere benzemez daha sıcak ve samimidir. Ablam oralara o kadar alışmış ki şimdilerde öldürsen İstanbul'a gelmez." Daha da anlat diyen yüz ifademe karşılık devam ediyor Samira Hanım. "Çok güçlü olmasına karşın büyük acılar çekti, düşünün bir kere İstanbul'da doğup büyümüş bir insanı o yerlerde ne kadar tutabilirsiniz; ama o dayandı. Şu an üç tane çocuğu var, ikisi kendisiyle kalıyor, diğer oğlu da Amerika'da."

Garson yeniden bir şeyler isteyip istemediğimizi soruyor. Defol, konuşmamızı kesme diyen sesler yükseliyor içimden. Samira Hanım çayını içtikten sonra kalkması gerektiğini vurguluyor, benim gibi avare yaralı ve çaresiz bir adama daha ne kadar tahammül edebilir ki; sonunda şu sözlerle konuşmasını noktalıyor. "Bütün bunlar çok gerilerde kaldı, şimdi herkes kendi derdinin çaresini aramakla meşgul. Telaşlar farklı, örneğin siz oğlunuzun biz de kızımızın telaşındayız. Geride kalan her şey maziye gömüldü, kendinize de haksızlık etmeyin, koşullar değişti, şimdinin koşulları ile o zamanı yargılarsak yanlışa düşeriz. Sadece tatlı bir tebessümle analım, baksanıza gül gibi yetiştirdiğiniz iki çocuğunuz var. Eşiniz de son derece hamarat ve evine bağlı, mutlu olmanız için çok önemli sebepler bunlar. Yalnız sizden bir ricam daha olacak, ne olur yaşanmış olan bu konuları çocuklar bilmesinler." Der demez ona müdahale ediyorum. "Oturduğumuzdan beri ne kadar

konuşabildim ki çocukların yanında da konuşabileyim? Kaldı ki bunca yıl Baş komiser olarak görev yapmış bir adamın kendini maskara edecek hali mi olurmuş? Hiç merak etmeyin Samira Hanım, içime gömdüğüm duygularımı durup dururken başkalarını rahatsız edecek şekilde tabi ki ortaya dökmem. Bu arada anlayışınız için teşekkür ederim, çok daha farklı davranacağınızı düşünüyordum." Tebessüm ediyor. "İnsanız herhalde, sonuçta acılar tek taraflı yaşanmıyor, zaten öyle olsaydı Roza ablam size lanetler yağdırırdı, oysa bu güne kadar tek kötü söz duymadım ağzından. Sadece ablamın üzüntüsünden dolayı taşıdığım kızgınlığım vardı size, o da uçup gitti. Huzurlu olun."

Samira Hanım allahaısmarladık deyip gidiyor. Yerimden bir süreliğine de olsa kımıldamak istemiyorum, olduğum yere çakılı kalmışım, bir çay daha istiyorum. Hizmet eden ve çaktırmadan bizi izleyen garson bile rahatlıyor. Üzerimdeki siyah bulutlar gidince başkalaşıyorum. "Biraz kolonya ister misiniz?" diye soruyor garson. Önce ne söylediğini algılayamıyor ve ardından toparlıyorum. "İyi olur canım kardeşim." Kolonyayı getirince kolundan tutup şu nasihati yapıyorum ona. "Bir insanı mutsuz etmenin yolu onu emekli etmektir." Ne dediğimi muhtemelen anlamıyor, yüzüme bakarken anlamış gibi görünüp tebessüm ediyor. Limon kolonyasının ferahlığı her yanımı sararken, hayata dair, Roza'ya dair beklentilerimin ve onun deniz gözlerini tekrardan göreceğime dair umutlarım kaybolmak yerine her zamankinden daha fazla canlılık kazanıyor.

Samira Hanım'la olan görüşmemin bende yarattığı huzuru hangi kelimelerle ifade edebilirim bilmiyorum. İçimi kemiren yığınla bilinmezin birçok yanını aydınlatmış olsam da benim için tabi ki bu kadarı yetersiz. O gözleri tekrar görmek için ne kadar istekli olduğum ortadayken sadece Roza'nın akıbetini öğrenmemin beni çok da mutlu etmeyeceği gün gibi ortada. Bunca yıl içimi yakan derdin üzerini dağlarla kapladığım halde, volkan şekline dönüşüp yeniden lav püskürteceğini tahmin etmeliydim. Yapabileceğim bir şey yok. Canımın yarısını görme şansına sahip miyim değil miyim artık belli değil; çünkü o artık çok uzaklarda.

Ayaklarım, mutsuzluğu çağrıştıran adımları birbiri ardına atarken kafamın üzerinde aniden yanan ampulün ne anlattığını bilecek yaştayım. Evet, Mardin için fırsatım var, hem de çok güzel bir fırsat da denebilir buna. Sıkıntılarıma çareler ararken, amacıma alet edeceğim nedenler de birer birer düşüncelerimin ana temeline oturuyor. Bunlardan biri de Erdal'ın psikolog arkadaşının yaptığı telkin,'seyahat et'. Aşkı uğruna karakola düşen insanlara yaptığım çıkışlar, geleneklerle kanunların karşı karşıya kaldığı durumlarda verdiğim kararlar, ama her şey şu an birbirine karışmış. Gerçeği sorgulayacak durumda değilim. Kendimi masaya yatırıp sorgulama durumumdan vazgeçiyorum; çünkü görevim esnasında şu anki yolumu izleyen birini, kesin olarak edepsiz ya da deli diye niteleyebilirdim. Oysa yaşanan duygularla dışarıdan yapılacak değerlendirmeler birbiriyle çelişebiliyor.

İstanbul Caddesi'nden Özgürlük Meydanı'na doğru hızlı adımlarla yürüyorum. Bıçaklandığım yerdeyim. Hava güzel, yağmur yok, inanılmaz kalabalık var etrafta, düşünce yorgunu olarak evimin yolunu tutuyorum. Eşim henüz eve gelmemiş, bazen sanki çalışıyormuş gibi evden çıkıp akşama dönmesi tasvip ettiğim bir durum değil; ama şu sıralar kimseyle uğraşmaya tahammülüm yok, sessizlik aradığım için bu durumdan memnunum. Evin her yanı kimsesizlikten huzur kokuyor, bundan istifade ederek geçmişime dair ne kadar fotoğrafım varsa hepsini önüme diziyorum. Resimlere bakarken ellerim titriyor, hüzün kokan suçlayan bakışlarım var; ama kime belli değil. Babam, annem ve onların büyükleri, tümü karşımda duruyor. Her şeyi bırakıp gittiler, heyecanlarını, hırslarını, olmazlarını, gülüşlerini, mallarını, mülklerini ve günahlarını... Bana bıraktıkları evin ve onurumun dışında gözyaşlarımın olduğunu onlara mesaj olarak gönderiyorum. Gözlerim yeniden yaşarıyor, o zamanlar tıpkı bu resimlerde olduğu gibi her şey siyah beyazdı. 'Kesin bu böyledir', 'hayatta öyle olmaz', 'el âlem ne der', 'ayıplarlar sonra', 'günaha gireriz', 'ileride ne olacak', 'anlaşamazsınız', daha benzer kalıplaşmış söylemler hayatımızın tam da merkezinde olurdu. Yaşadıklarımdan ders almamış olsaydım, oğlumun kararına bu kadar olumlu yaklaşabi-

lir miydim bilemiyorum! Bu neyi değiştirir ki zaten bizler tarafından olumsuz alınan kararlara harfiyen uyacak bir nesil de yok artık önümüzde.

Resimleri birer birer topluyorum. Sanki kutsal birer yazılımmış gibi düzgün ve özenle, zarflara ve albümlere yeniden yerleştiriyorum. Hiçbir şey düşünmeden çekyatın üzerine uzanmışken kapı açılıyor, ardından eşim ve elinde metre, defter olan başka bir adam daha içeriye giriyor. Varlığımı bile önemsemeden pencerelerin ölçülerini almaya başlıyor bu adam. Saime evde olduğumu görünce şu soruyu soruyor. "Ne zaman geldin?" Sorulan soruya türlü türlü cevaplar verilebilir. Az önce, sana ne, cevap yok, daha benzer sözler olmasına karşın suskun kalmayı yeğliyorum. Perde ölçülerini alan adam oturup hesap yapmaya başlıyor. Uzun zamandır parasal konulardan uzak kalmışım, Erdal'la eşim perdeler konusunda uzlaşmış beni rahatsız eden bile yok. Adamın kaporasını verip gönderiyor. Evin içinde bir süre sessizlik oluyor, diğer odalara girip çıkmaların ardından Saime yanıma geliyor. "Kıza diyeceğim yok; ama Süryani oluşları halen beni düşündürüyor, ileride aralarında mutlaka sorun yaşanacak. Yarın öbür gün çocukları olduğunda kütüklerine hangi din yazılacak. Huylarımız, adetlerimiz ayrı, söylemeyeyim diyorum; ama aklımdan bir türlü de çıkmıyor. Bazen kızıp çıldıracak gibi oluyorum, varsın oğlum küssün, sonradan hak verecektir bize diyorum." Saime kendi kendine konuşuyor, hatta zırvalıyor, kalkıp iki çift laf etmek istiyorum. Bir daha da çeneni açma, hiç konuşma, çıtın çıkmasın, gözüme görünme, daha neler geçiyor aklımdan. Sanki tarih tekerrür etmiş, sanki annem karşımda konuşan, şu an mesele benmişim gibi geliyor. "Niye öyle bakıyorsun söylediklerim doğru değil mi? Bir baba olarak müdahale etmen gerekmiyor mu? Tabi sessiz kalıp bu işi onaylayınca söyleyecek sözüm kalmıyor üstelik tu kaka olan da ben oluyorum. Samira Hanım'ın ne kadar soğuk baktığını görmedin mi, sanki düşman gibiydi. Benim için fark etmez; ama konu insanın çocuğu olunca düşünmesi gerekiyor." Uzandığım yerden hafif doğruluyorum, söylediklerini hiç dinlememiş gibi yapsam da cevap beklediği ortada. "Saime lütfen, ne olur karışma. İsterse gidip yüksek kal-

dırımdan alıp getirsin, öyle mutlu olacaksa sana ne. Sabahtan beri kafamın etini yiyip duruyorsun ne haliniz varsa görün yahu, yeter artık rahat bırakın beni." Ellerim tir tir titriyor, sinirlerim havada, ağzımdan hangi sözler çıkıyor onun bile farkında değilim. "Sen delirmişsin!" diyor. "Evet, ben delirmişim. Deli eden de yine sensin. Bu konuları niye anlatıyorsun. Bunca yıl neyi danıştın ki bana. Şu anda perde siparişi verirken benim fikrimi aldın mı? Ben neciyim burada ha?"

Ağlamaya başlayan kadın tehlikelidir. Karakola gelen kadınların suçlusu bile ağlamaya başladığı an, emrimdeki birçok polis onu zavallı ve masum olarak algılayabiliyordu. Evet, ağlamak kadının çaresizliği değil gerçek manada silahıdır. Saime de onlardan biri, şu an silahını kullanıyor. Kısacası ağlıyor, oralı olmuyorum ağlarsa ağlasın diyorum, onu susturmak için hiçbir şey yapmayacağım. Son günlerde kendimi fazlalık ve işe yaramaz olarak görmeme sebep olan eşime, gururumu ezdirmeye niyetim yok, çekip yatak odasına gidiyorum.

Bu gece sessizlik hâkim, oğlum eve yorgun geliyor, kızım bizdeki sessizlikten sıkılmış olacak ki bana takılmadan edemiyor. "Ne o baba, bakıyorum bugün iyisin. Kimseden ses çıkmadığına göre ağabeyimin kızı mı oldu ne?" Erdal'ın sert bakışları kardeşinin üstünde, evin içinde gergin bir hava var. Herkes birbirinden şüpheleniyor, acaba Erdal'ın evliliği ile ilgili bir şeyler mi konuşuldu diye. Saime bugünkü tartışmadan sonra bana karşı mesafeli duruyor, aynı zamanda yüzünden düşen bin parça. Az sonra kesin fırtına kopacak ve bu fırtınada hasar görecek olanlardan biri de ne yazık ki benim.

Erdal yemekten sonra beni uyarıyor, baba ne olur çekyata uzanma, bu reflüye ve kalp krizine davetiye çıkarmakmış diyor. İnsanın yemek sonrası yapılacak işi olmayınca istem dışı da olsa kendini bırakıyor. Bütün aile sessizce oturmuşken bu sessizliği Erdal'ın sorgulayan sesi bozuyor. "Anne nedir senin derdin? Ne diyorsan yapıyorum, perde dedin ikiletmedim, kazandıklarımın bir kısmını aileye katkı olsun diye bırakıyorum. Benden ne istediğini inan bilmiyorum, sürekli suç işlemişim gibi davranmanın an-

lamı ne? Hastaları muayene ederken bile bunu düşünüyorum. Ben ne yaptım diye kahrediyorum kendimi." Hızını alamamış olacak ki benden onay bekliyor. "Baba haksız mıyım?" "Bana sorma, zorlandığınız zaman ya da sıkıştığınız zaman babaya koşuyorsunuz. Başka zaman gelip danıştığınız yok. Evet, hiçbirinizin babanıza bir şey sorma alışkanlığı yok, hatta kızım senin bile. Sınav sonrası mesleki branşları yazarken, babana sorma fikri hiç aklına geldi mi?" Sezen birden geriliyor. "Baba ne saçmalıyorsun, şimdi benim okulumun bu konularla ne alakası var. Hem kızım git veteriner fakültesini yaz deseydin, hiçbir alakam olmadığı halde o okulu mu gidip okuyacaktım. Bu gece hepiniz bir garipsiniz, işin gerçeğini söyleyin de ağabeyim rahatlasın." Oğlumun yüzü kan çanağı, ne kadar gerildiğini tahmin edebiliyorum. "Yine benim evlilik konum değil mi?" Saime önüne bakarken aynı zamanda saldırıya da geçiyor. "Anne baba olunca ne demek istediğimizi anlayacaksınız, şimdi seni uyarmasak ileride demez misin ki; zorlasaydınız bu evlilik olmazdı, babanın aklından geçen de bu, sırf bana nispet olsun diye seni ateşe atıyor." Erdal'la onca konuştuklarımızı boşa çıkarma gayretleri neredeyse amacına ulaşacak, bu kez Erdal'ın öfkesinin muhatabı ben oluyorum. "Baba yapma, demek böyle düşünüyorsunuz, yazık. Ben de anlayışınızdan dolayı sizlerle ne kadar da gurur duymuştum." Bir süre herkes sus pus otururken Erdal son derece rahat davranıyor. "Bu işin geri dönüşü yok bilesiniz. Onaylasanız da onaylamasanız da bu kızı seviyorum ve onunla evleneceğim." Sabrımın tükendiğini söylememe gerek kalmadan yerimden kalkıp bağırıyorum. "Lanet olsun bana, lanet olsun her şeye. Yeter, nedir sizden çektiğim. Bıktırdınız artık. Ne haliniz varsa görün. Emekli olduğumdan, eve tıkıldığımdan beri bir arada olamıyoruz. Hiçbirinizin bana ihtiyacı yok." Dedikten sonra her geçen dakikada gerilim daha da tırmanıyor, huzurun dışında ne ararsan evde var. Saime işin sıkıntılara gebe olduğunu anlayınca alttan almanın yollarını arıyor. "Babanızın bugün heyheyleri üstünde, sanki günah keçisi benmişim gibi davranıyor. Bir daha da bu konu ile ilgili tek kelime konuşursam ne olayım." Bu sözün hemen ardından Sezen ve Erdal yanımızdan

ayrılıyorlar. Konuşacak fazla da bir şey kalmamış, ipler, neredeyse kopma noktasına gelmiş, ortamın çok iyi olduğu söylenemez, bu gürültüden payıma düşen sadece yalnızlık.

Ertesi gün yine aynı mekândayım. Garson yanıma geliyor. "Canım kardeşim dünkü kahvenin tadı damağımda kaldı, aynısından bir tane daha alayım." Diyorum ona. Evet, Samira Hanım'la oturduğum kafedeyim. Aynı garson, aynı masa sandalye ve ben, camın önünden geçen genç yaşlı insanları kesiyorum. Hayatın tüm yükünü omzumdan silkelemeye niyetliyim, bu saçmalığa dur demeliyim. Kaç yıl ömrüm kaldı bilmiyorum, bazı şeyleri sorgulamanın zamanı geldi ve filmin sonuna gelmeden muhakkak geri sarılması şart. Telefonumu elime alıp Abdülkadir Bey'in oğlunu arıyorum. "Ahmet'ciğim nasılsın, tanıyabildin mi?" "Şey evet, babamın dükkânında tanışmıştık, Kubilay Amca." "Zeki olduğunu daha o zaman anlamıştım, aferin adımı unutmamışsın, bak sana ne diyeceğim." Sesi titrek ve heyecanlı, vereceğim cevap onun için çok önemli biliyorum. Mardin'e beraber gidebileceğimizi söylüyorum ona. "Müjdeyi bekliyordum, ne kadar sevindim anlatamam. Zeyyad Amca'yla beraber biletlerimizi alacaktık çok iyi oldu seni de ilave edeceğiz. Bu arada bizler Diyarbakır'a gidip oradan Mardin'e geçeceğiz bir sakıncası yoktur sanırım." Beni buradan uzaklaştırın da nereden geçersek geçelim diyeceğim, hatta dahası da var; ama o kısım için susuyorum, içimden Roza da var diyorum. Genç adama işsiz güçsüz ortalıkta gezdiğimi sanırım yeniden hatırlatıyorum. "Emekli olduğumu unutuyorsun, zamanım çok. Bilet parası ve ne yapacağımıza dair karar vermek için bir araya gelmemiz lazım." "Harika olur derim, ben hazırım, hatta istediğin yere de gelebilirim." Diyor Ahmet.

Yarın için sözleşiyoruz, oturduğum kâfe'nin adresini veriyorum ona. İçimde çocuksu bir heyecan var. Aldığım bu karardan kimsenin haberi yok, zaten olması da gerekmiyor. Yapılan işlerle ilgili sadece sorumluluk taşımam dışında ailemle duygusal hiçbir bağımın kalmadığını düşünüyorum, bunun asıl nedeni son günlerde yaşadıklarım olabilir. İçimdeki sıkıntı her aile bireyini ayrı ayrı masaya yatırıyor, Saime'den nefret etmiyorum, onu anlamaya

çalışıyorum; ama maalesef tıpkı annemi anlamaya çalıştığım gibi bir durum var ortada. Kimseyle kavgam yok. Kendime acımaktan da son zamanlarda vazgeçmeye başladım, bundan sonra tuttuğunu koparacak kadar mücadeleci olacağım.

Gerinirken, omurgamın dikleşmesi rahatlatıyor beni, bu arada elim cebime gidiyor ve not aldığım küçük kâğıdı çıkarıp üzerindeki yazıyı ezberlemeye çalışıyorum. 'Midyat - Roza'nın kocası Kuyumcu Amed Bey.' Kendi kendime boyuna bu kelimeleri mırıldanıyorum. Bugüne kadar görmek isteyip de göremediğim, milattan bilmem kaç yıl evvelinden gelen şehir Mardin, yıllardır içimde beslediğim aşkıma ev sahipliği yapmış bu güzel şehri inanılmaz derecede zihnimde kutsuyorum.

İçeriye el ele iki genç giriyor, tenleri pürüzsüz, omurgaları dimdik neşeden uçacaklar sanki. Bunca yıl geçmiş olmasına ve bedenimin ağırlaşmasına rağmen kendimi gençlerden biri olarak görebiliyorsam bu duygularımın yaşlanmadığındandır. Hesabı ödedikten sonra oğlumun çalıştığı hastaneye gidiyorum. Mardin konusunu görüşmem lazım, kendi meselesinden dolayı İstanbul'dan uzaklaşmak istediğimi düşünebilir; ama emekliliğin verdiği sıkıntılardan kurtulmak adına bir süreliğine seyahat edeceğimi söyleyeceğim ona.

Hastanede aynı görüntüler var. Kalabalıklar, yüzlerde mutsuzluk ifadeleri, kaderci olmak ve çaresizlik adeta kültürümüze yansımış, hastane köşelerinde bunu çok net görebiliyor insan, oğlumun daha gayretkeş olmasını sırf bu yüzden istiyorum.

Hastanenin koridorlarında bir süre geziniyorum, sırasını bekleyen yığınla hasta var, onların arasına oturup Erdal'ın odadan çıkmasını bekliyorum. Uzun bir bekleyişten sonra nihayet kapısı açılıyor ve beni hastalarının arasında görünce kızıyor. "Baba, neden bekliyorsun? İçeriye girsene." Yoğunluk azalmış, tetkiklerini bekleyen bir iki hasta dışında ruhsal anlamda hasta olan bir tek ben varım. Oğlumla beraber odasına girerken onu mutlu edecek sözler bulmaya çalışıyorum. "Dün akşamki sıkıntılardan dolayı kusura bakma. Annelerin sahiplenme duyguları bazen gereksiz müdahalelere ve istenmeyen durumlara sokabiliyor insanı, sen bildiğinden

şaşma oğlum. Beni olumsuz kararının parçasıymış gibi göstermesine de sakın aldanma, kararına sonuna kadar destek veriyorum." Erdal'ın yüzündeki tebessümden keyifli olduğu belli, cıva gibi oradan oraya koşturup duruyor. "Baba beni ne kadar mutlu ettin anlatamam, istersen bugün mesaim biter bitmez İncirli de yine bir kâfede sohbet edip öyle eve dönelim ne dersin?" Haklı şu an dışarıda hastaları varken odasında saçma sapan konuları konuşarak insanlara haksızlık yapmamalıyız. Erdal'la bir kez daha gurur duyuyor ve akşamın olması için yeniden İncirli Caddesi'nin oradan Bakırköy'e doğru bir aşağı bir yukarı tur atıp duruyorum.

İnsan, isterse yüz yaşına gelsin asla özgürleşemiyor, sürekli paçalarından çekiştirenler oluyor. Yaşam böyle yapılanmış uymaktan başka çarem yok. Erdal gelip yanıma oturduktan hemen sonra bir süreliğine sessizlik oluyor aramızda, tabi tepkisi de gecikmiyor. "Bu konuları konuşmaktan bile utanıyorum baba; ama insan bazen mecbur kalabiliyor. Sırf annem mutlu olsun diye mutsuz bir evlilik yapmamı nasıl beklersiniz benden?" Çoğul konuşuyor, uyarmakta gecikmiyorum onu. "Yanlış evlilik yapmanı istediğim yok, bilakis aldığın karara sonuna kadar destek veriyorum. Bir daha da seni öyle konuşmaktan men ediyorum." Kızdığımı anlamış olacak ki yüzünün şekli değişiyor. "Ben seni kastetmiyorum, sadece sözün gelişi söylüyorum. İşin gerçeği annemden çok senin bu işe onay vermeyeceğini düşünürken tam tersi oldu. Olumsuz düşüncelerine seni ortak etmek için gösterdiği çabayı görmedim mi zannediyor annem. Bırakalım annemi de sahi bugün bana söyleyeceğin sürprizlerin olduğunu söylemiştin, sadece bunları konuşmak için buraya gelmedik, şimdi asıl meseleye gelelim." Deyince boşuna doktor olmadığını anlıyorum, insanların gözüne bakarak niyetlerini anlamak konusunda kendimi usta sayarken, oğlumun mesleğinden edindiği tecrübeyi unutuyorum. "Soluklanmak adına seyahate çıkacağım. Bu konu ile ilgili konuşmak istedim seninle." Birden duruyor, eli çenesine giderken önüne bakıyor. "Annemle mi?" Muhtemelen bu seyahatin ne anlama geldiğini sorguluyor. Dün akşamki tartışmadan çokça etkilendiğimi düşünmüş olacak ki bu soruyu soruyor. "Hayır oğlum, yalnız gideceğim. Yalnız da

denmez, çok yakın bir arkadaşımın oğlunun refakatiyle, kısacası gizemli bir doğu gezisi yapacağız." Yüzüme dikkatlice bakıyor, sonra da tekrar önüne. Sessizlik oluyor bir süre aramızda. "Haklısın, emeklilik sana yaramadı. Yaralandın, benim tehdit meselemle uğraştın, sonra da annemle. Tabi sonunda yine dön dolaş benim meselem yüzünden." Erdal'ın arka arkaya sıraladığı olumsuzluklardan çokça etkilendiği ortada, sürekli olarak öyle değil böyledir demekten yorulsam da mecburen onu motive etmeye devam ediyorum. "Hayır, hayır kesinlikle kendini suçlama, yaşananlar yüzünden değil, bunca yılın oluşturduğu olumsuzlukları üzerimden atmak adına bu seyahati gerçekleştireceğim." "Peki, anneme ne diyeceksin?" "Hiçbir şey! Sadece bir süre için İstanbul dışına çıkacağımı söyleyeceğim. Şayet bu atmosferden uzaklaşmazsam kendimi hiç iyi hissetmeyeceğim oğlum."

Mutsuz bir aile haline geldik. Temelinde zafiyetim olabilir mi diye kendime sorarken şu kanıya varıyorum. Olaylar, düşünceler farklılıklar gösterebiliyor, ne yaparsam yapayım kesin olarak herkesi mutlu edecek durumlar ortaya çıkmayabiliyor. Şayet bir zafiyetim varsa bu zafiyet oğluma karşı anlayışlı olmamı getirdi ve ben böyle davranmaktan asla pişmanlık duymuyorum.

Erdal'a, annesine sadece gezi amaçlı gideceğimi söylemesini tembihleyerek bu sohbeti noktalarken, oturduğumuz yerden kalkıp arabaya biniyoruz. Görevim esnasında karakola gelen insanların hali vakti yerinde olanlara kızardım, 'kardeşim her şeyiniz var, eviniz, işiniz, arabanız, çoluk çocuğunuz neden mutsuzsunuz?' keşke imkânım olsa da sorduğum bu soruyu geriye çekebilsem. Sorunların en başında erkeğin kendine ettiği eziyet geliyor tabi, bu eziyetin başkahramanı kadın. Hayatın yarısını hayır, hayır tamamını etkisi altına alan gizemli bir yaptırım gücü var kadının. Yıpratan, çektiren, morartan, aynı zamanda delirten, evdeki kadın, aklımdaki kadın ve oğlumun evlenmek istediği kadın, tümünün bize yaptıklarına şaşıyorum. Bunları bildiğim halde ne olursa olsun aklımdaki, kalbimdeki Roza'yı bir daha görmezsem bu dünyadan gözleri açık giderim diyen arsız bir yanım da var, durmadan beni ardından sürüklüyor.

Eve gelinceye kadar tek kelime etmiyoruz. Ben ve oğlum başka başka sorunlarla uğraşıyoruz, yaşadıklarımızı olduğu gibi kabullenmekten başka şansımız yok.

Sezen kapıyı açıyor. Dün akşamki fırtına dinmiş, bu gece huzur kokuyor her yan. Saime, ayağımdan çıkardığım eğri duran ayakkabılarımı düzeltiyor. Yemek masası daha özenle hazırlanmış, rezalet çıkmasın diye herkes kendine düşen görevi yerine getiriyor. Bu kervana oğlum da dâhil oluyor, daha içeri girer girmez annesini öpüyor, gün içinde telefonlaşmış olabilirler, bu ortam yıpranan sinirlerim için adeta ilaç gibi.

Yemekler yeniyor, günün yorumu için nihayet bir aradayız. Erdal gözleriyle sürekli beni takip ediyor. Ne zaman konuyu açacağımı bekliyor, daha fazla beklemeye bekletmeye niyetli değilim ve sonunda kararımı açıklıyorum. "Bir süreliğine İstanbul'dan uzaklaşacağım, sanırım daha önce görev yaptığım yerleri kapsayacak bu gezi." Oradan buradan konuşmaların ardından söylediğim bu sözler havayı biraz da olsa ağırlaştırıyor. Bunca yıl onları İstanbul'da bırakıp Anadolu'nun çeşitli yerlerinde görev yaptığım yetmezmiş gibi, sanki temelli terk edecekmişim benzeri bir hava estiriyorlar. "Bu seyahat çok uzun sürmeyecek, bir arkadaşımın oğlu refakat edecek bize. Onların memleketini ve çevre illerini kapsayacak, kısacası gideceğimiz yer Güneydoğu." Eşimden ses çıkmıyor, 'hangi cehenneme gidersen git' diyen yüz ifadesi taşıyor. Umurumda bile değil, onun yerine kızımın sorduğu soruya odaklanıyorum. "Baba bence bu doğru bir karar, annemde gelecek mi seninle?" Cevabı ben yerine yine Saime veriyor. "Kızım, ne işim var oralarda! Baban gidebilir, hem ağabeyinin hazırlıkları var, ikimizin buradan uzaklaşması hiç de hoş kaçmaz." Konuşmalar, gidişimin onaylandığının işareti. Her ne kadar bakışlar şüphe içerse de umursamaz ve mutlu tavırlarımla onları rahatlatıyorum diye düşünürken bu kez Saime'den kabullenir bir soru geliyor. "Ne zaman gidiyorsun?" Sorunun, soruluş şekli hiç de hoşuma gitmiyor, geceyi tatsız hale getirmeye de niyetim yok. "Birkaç gün sonra" deyip kısa keserken bütün ailenin yanında renk vermemek için çaba sarf ediyorum. Yıllar önce gövdesi kesilmiş bir ağa-

cın, çok uzaklarda kökünün dışarıya attığı bir fidan gibiyim, genç, dinamik ve Roza'nın gözlerini bir daha görmek isteyen mecnun da denebilir benim için.

MARDİN'E GİTMEK İÇİN HAZIRLIK.

Ahmet'e randevu verdiğim saatten tam yarım saat önce aynı yerde kahvemi içmeye başlamışım bile. Gelen geçeni camdan izlerken nihayet beklediğim delikanlı gözüküyor, hem de beraberinde Zeyyad Bey'i de getirmiş olarak. Zeyyad Bey'in görmüş geçirmiş bir havası var. Üzerinde lacivert takım elbise ve içine giydiği bembeyaz gömlek, onu taşradan gelen bir tüccar havasına büründürmüş. Tokalaştıktan ve hoş geldin faslından sonra oturuyoruz. Çaylar söyleniyor ve keyifli sohbet başlıyor. Ahmet'in yüzünde sevinç ifadesi ile beraber aynı zamanda iş için yapacağımız seyahatin ağır yükü de var. Zeyyad Bey ise son derece rahat, hayatın sıkıntılarını aşmış bir edada.

Daha sohbet başlar başlamaz gönderme yapıyor Ahmet. "Babama kalsa boş işlerin boş kalfası gibi görecek beni. Mesleğimin en az doktorluk, mühendislik kadar inceliklerinin olduğunu görmüyor. Dünyada işsiz güçsüz aylak insanların, 'hadi bir mesleğim olsun' diye seçtikleri bir iş olarak görüyor."

Yüzümdeki gülümseme ortamı yumuşatmak adına. Yapacağımız seyahat, ikimiz için de farklı anlamlar taşıyor. Abdülkadir Bey, birlikte gideceğimiz için çok mutlu, buna mukabil ne amaçla Mardin'e gittiğimi bilmesi durumunda bu seyahatin adını ne koyardı onu da merak ediyorum doğrusu.

"Ahmet'ciğim, güzel kardeşim sıkma canını, biz babaların genel düşüncesidir; çocukları, doktor, mühendis gibi meslekleri okusun hem kendini kurtarsın hem de bize baksın diye düşünürüz. Bizim Erdal, kendini kurtardı; ama bizi bir türlü kurtaramıyor. Kurtuluşun ne olduğunu bilen varsa bana da anlatsın. Bunca yıllık baş komiserim, yüzlerce babalar ve oğulları karakola düştü, daha ne kurtulanı ne de kurtarıcıyı görebildim. Baban dünya iyisi bir insandır, bu söylemleri kendi düşünceleri değil sadece kendi-

sine yıllarca empoze edilen düşünceler olduğu için böyle konuşuyor." Zeyyad Bey, beni dinlerken aynı zamanda gülüyor. Hayatımda bu kadar kendinden emin bir adamla karşılaşmadım. Ne söyleyeceğini merak ediyorum. Çocukluğu Ahmet'in babasıyla geçmiş, bunca yıllık dostluklarını da hesaba katarsak muhakkak söyleyeceği bir çift söz olabilir, dikkatimi ona vermişken nihayet konuşuyor, Ahmet'i kastederek; "Baban, bildim bileli aynı, kendi kendisiyle konuştuğuna bile şahit oldum, bırak ne söylerse söylesin, çok ciddiye alma onu. Şimdi senin yolun ayrı, onun yolu ayrı, önümüzde koskoca Mardin gezisi var, bırakalım her şeyi, bundan sonra Midyat'ı düşünelim." Ahmet, Zeyyad Bey'in sözlerinden etkilenip tebessüm ediyor. "Hayatımın en güzel yolculuğu olacak. Yapacağım doktora çalışmam belki de bütün yaşamımı etkileyecek." Bizlerden güç aldıkça, kendine olan güveninin artığını belli etmeye çalışıyor Ahmet. Onlar farkında olmasalar bile ben de onlardan güç almaya çalışıyorum, yoksa kendi başıma bilmediğim Mardin'e, Roza'nın izini sürmeye cesaret edebilir miydim?

Ahmet, kararımdan son derece memnun, sürekli bunu belli edecek tavırlar takınıyor. "Sizin hayat tecrübeleriniz de bana eşlik edecek, arkadaşım olacaksınız, inşallah bu yolculuk sizi sıkmaz," diyor. Hayatın her deminden nasiplenmiş bir adamın sıkılması mı olurmuş, üstelik bunca yıl merak ettiğim Mardin'i görmek ve en önemlisi Roza'yı bulma umutlarım varken asla sıkılmam bunu bilmeli. Roza dışında aklımdan geçenleri söyleyecekken bu kez Zeyyad Bey müdahale ediyor. "Mardin'de insanın canı sıkılır mı? Hatta kalalım diyeceksiniz, bunca yıl öğretmenlik yaptım, çocuklar yetiştirdim emekli olduktan sonra da kuyumculuğa başladığım halde sıkılmadıysam siz hiç sıkılmazsınız." Merakım daha da artıyor. Nasıl bir yer ki bunca gizemli olabiliyor, gitmek benim için ilaç gibi olacak, heyecanımı onlara da hissettiriyorum. "Bu kadar üstüme düşerseniz ve ballandırarak anlatırsanız aman beni de götürün ve bir daha da geriye getirmeyin demek zorunda kalacağım." Her şey o kadar olumlu gelişiyor ki, bunca yıllık mekanik yaşantıdan sıyrılıp mecburiyet mefhumunun olmadığı zaman dilimine akıp gideceğim.

İlk defa Abdülkadir Bey'in dükkânında gördüğüm Zeyyad Bey'e bu denli yakın olabileceğimi tahmin etmezdim, öyle ki her şey doğası gereği gelişiyor. Bundan sonrasını belirlemenin zamanının geldiğini düşünerek şu soruyu soruyorum. "Gidiş kararını aldığımıza göre nasıl gideceğiz nerede kalacağız, yol haritamızı belirleyelim isterseniz." Der demez Zeyyad Bey birdenbire atılıyor. "Bu işin yol haritası mı olurmuş, tabi ki bizde kalıyorsunuz. Hayatta bırakmam sizi."

Diyarbakır'da kaldığım süre içinde Güneydoğu Bölgesi'nin insanını tanımıştım. Cana yakın, samimi saf ve temiz insanlardı. Zeyyad Bey de onlardan biri, böyle bir emrivakiinin ondan geleceğini biliyordum; fakat ne söylerse söylesin fikrim değişmeyecek. "Güzel insan, davetin için çok teşekkür ederim, inan bana gece başka evde misafir kalmak gibi âdetim yoktur, şayet arada bir yemeğe alırsan buna yok demem. Ahmet için bir şey söyleyemem; ama benim için Mardin'de bir otel veya kalabileceğim pansiyon ayarlarsanız sevinirim." Söylediğim sözler Ahmet'in yolunu açmış olacak ki bu kez o devreye giriyor. "Benim için de aynı şeyler geçerli, Kubilay Amca'yı yalnız bırakamam, hem çalışmam için otelde konaklamamız çok daha sağlıklı olur." Biraz bozulsa da bizdeki kararlılık, onun fikrini değiştirmeye yetiyor. "Sizinle baş etmek zor, neyse ben yapacağımı biliyorum. Gelemeyiz yapamayız tarzında resmi davranırsanız inanın bırakıp giderim. Tamam, bizim evde kalın demiyorum; ama yabancı gibi de davranmayın." Zeyyad Bey, İstanbul'un çıkarcı ve mesafeli duruşlarından sıyrılmamızı istiyor. "İçiniz rahat olsun bizi kovuncaya kadar kalacağız, Mardin'i Midyat'ı bilmeyen iki insanız, ister istemez size tabi olacağız."

Yeniden doğmuş ve bugüne kadar yaşadıklarımı unutmuş gibi kendimi mutlu hissediyorum. Aldığımız kararla ilk olarak Diyarbakır'a gideceğiz, orada Zeyyad Bey'in oğlu bizi karşılayacak. Diyarbakır Havaalanı'ndan Mardin'e, oradan da Midyat'a uzanacağız. Başka bir dünyanın pencereleri açılacak ve o pencerelerden birinde Roza olacak. Benim için hayalin sınırı yok.

Onlarla vedalaştıktan sonra eve doğru yol alırken hayatımın şu

anki akışına inanamıyorum. Çocukların yaşadığı heyecanın aynısını duyuyorum, bastırmanın imkânı yok. Nedeni çok açık, beynime enjekte ettiğim Roza.

Akşamlar hep düşündürüyor, bazen hayatın muhasebesini yapacak sessizliği de bulabiliyor, tekrarları yaşıyor insan. Ne zaman yemek yenecek, ne zamana kadar televizyon seyredilecek ve ne zaman uyunulacak bunlar çoğu zaman bellidir. Beklenti olunca ya da sıkıntı, uyumak hayal olabiliyor.

Yemek yendikten sonra herkes köşesine çekilmişken, ilk kez Saime benden önce yatağına girip uyuyor. Bu gece bir garip, hayırdır inşallah demeden Erdal ve Sezen karşıma dikiliyor. Kızımın dilinin bazen pabuç kadar büyüdüğüne şahit olmuştum; ama bakışları hiç de dostane değil, daha fazla durmaya niyetim yok. "Ne o, bir şey mi diyeceksin?" Diye sorunca, yüzüme bakıp ofluyor. "Baba tam sınav zamanı, ama moralim çok bozuk." "Yine ne oldu, kim tavuğuna kış dedi?" Sorunun ben olduğunu belli ediyor. Annesinin erkenden yatağa girmesinden anlamalıydım, acaba benim Samira Hanım'la görüşmemden haberleri mi oldu diye bir an panikliyorum. Karmaşık şüpheler içindeyken bu kez Erdal devreye giriyor. "Annem bugün psikologa gitmiş, sanırım bunalımda. Ona yardımcı olmuyorsun baba." Suç dönüp dolaşıp bana geliyor, kendime bile yardım edemiyorken salkım saçak birbirine girmiş sabit düşüncelerinden onu sıyırmaya çalışmamı nasıl beklerler benden. "Bakın, yalnızca annenize değil bana da acıyın biraz yahu! Yoksa seyahat kararımdan dolayı mı bunalıma girdi?" Sessizlik sürerken konuşmama devam ediyorum. "Ne yapacaktım, bunca yıl çalıştım durdum biraz nefes almaya hakkım yok mu? Sizi neden mahrum bıraktım? İstanbul dışında görev yaparken bile maaşımın büyük kısmını, rahat edesiniz diye size göndermedim mi?" Arka arkaya kendimi haklı çıkaracak sözleri sıralamama rağmen kızımın hiç de dostane yaklaşımı yok, bu gece illa annesini haklı çıkaracak. Ağabeyine konuşma hakkı bile tanımıyor, belli ki bana müdahalede bulunacak. "O da çalıştı, hem de bizlere baktı. Annem, 'öğretmenlik yaptığım sularda babanızın olmayışından dolayı evin yükünün tamamını sırtladım' diyor."

İnsan kendi kendine patlamaz muhakkak birileri buna zemin hazırlar, beni de üzerimdeki bu sorumluluk çıldırtacak. Ok yaydan ha çıktı ha çıkacak. Baş komiserken böyle konuşan çocuklara hiç tahammül etmez ve ukalalıkla suçlardım, daha fazla durmaya da niyetim yok, kızgınlığımı belli ediyorum onlara. "Kızım benden uzak durun, yoruldum. Bir yandan Simele'nin Süryani oluşunu kabulleniyorum diye suçlanışım, diğer yandan annenizin sürekli olarak beni geçmişe dair yargılayışı, nedir bu çektiğim. Kahretsin, bu evde hiç rahat yok mu yahu? Çekilin başımdan! Ne kararlar alırsanız alın, kararınıza beni dâhil etmeyin ve rahat bırakın."

Delirmek üzereyim. Saime gibi psikologa gitsem neyi anlatacağım ve bana ne tür telkinde bulunabilir ki? 'Dikkatini, hayalindeki Roza'nın gözlerinden uzak tut', ya da kendine başka meşgale bul' diyecektir her halde. Hacı hocaya sorsan, 'hâşâ günaha giriyorsun, tövbe et' diyecek. Lanet olsun kendime sormaktan başka çarem yok ve bildiğin doğrultuda devam et diyen ruh halim var. Her ne yaparsam yapayım her ne söylersem söyleyeyim çocuklarımın mutlu olacağını sanmıyorum. Tek günah keçisi olarak beni görme eğilimlerini bir türlü engelliyemiyorum. Evet ya da hayırları kesin bir dille yıllarca söylemiş bir Baş komiserin, önemli bir konuda sakin tavırlarla 'evet' demesinin altında çapanoğlu aramaları çok normal. Hele Erdal'ın sürekli gözlerimin içine bakmasının altında yatan nedenin ne olduğunu da biliyorum. Sanki evlenmesini istemeyen benmişim de annesini ön plana çıkarıp kendimi kötü etmek istemiyormuşum gibi garip davranmasına ne demeliyim? Defalarca böyle olmadığını ona söyleyip ikna ettiğim halde, annesinin durumundan dolayı sürekli ibreyi bana çevirmesine gerçekten bozuluyorum.

Sıkıntılı durumlardan kurtulmanın ilk koşulu mevcut ortamdan uzaklaşmaktır, bu dönem evde kalmam demek, benim de psikologa gidip anti depresan ilaç almamı gerektirir. Böyle bir duruma gerek kalmadan Mardin gezisinin başlamasını istiyorum. Erdal ve Sezen çıkışımdan gerilmiş olacaklar ki 'seninle de bir şey konuşulmuyor' dercesine küskün bakışlarını üzerime atıyorlar. Sonuçsuz tartışmaların ardından sürekli olarak suçlanan biri olmak hoş-

lanmadığım ve nefret ettiğim bir durumdur. Bunu bildikleri halde zora düştükleri anda geçmişin bayat yemeğini önüme koyuyorlar. Yanımdan uzaklaşacakları sırada ikisini de çağırıyorum. "Şimdi söyleyin bakalım ne yapmamı istiyorsunuz, annenize arka çıkmamı mı? Oğlumun sevdiği kızın Süryani olduğunu ve buna karşı durmam gerektiğini mi söylememi istiyorsunuz? Şayet böyle bir şey istiyorsanız bunu yapmayacağım, bilakis bu evlilik için elimden gelen ne varsa esirgemeyeceğimi bilesiniz. Erdal, güzel oğlum, bir daha söylüyorum, annenin tutumuyla uzaktan yakından ilgim yok, daha en baştan fikrimin ne olduğunu biliyorsun. Sezen sana gelince, bir daha bu tür bakışlarını görmek istemiyorum. Bir erkek olarak dışarıda tek başına kalmanın ne demek olduğunu size anlatamam. Anneniz sizi kucaklamış ve sorumluluğunuzu üstlenmiş olabilir, bu yük onu yormuş da olabilir; ama benim size olan özlemlerimin yanında o yorgunluğun ne önemi var? Sürekli olarak tek taraflı yargılayıp babanızı infaz etmekten vazgeçin. Hayat yalnızca annenizi değil herkesi yoruyor, ne olur anlamaya çalışın beni." Çocuklarımın ağzından tek söz çıkmıyor, zaten yorum yapmalarına da gerek kalmıyor; çünkü söylediğim sözlerle bütün müdahale yollarını kapatmış oluyorum onlara.

Roza'nın gözlerini yeniden görme umudum olmasa şu an anneleri gibi kafayı yiyip psikologa gidebilirdim. Yalnız onunla kalsa iyi Erdal'ın evliliğine karşı çıkıp, evdeki kaosun artmasının da nedeni olabilirdim. Tüm aile adeta çıkmaz bir sokaktayız, her an Erdal'ın ani bir çıkışla evi terk etmesi söz konusu, bunu düşünerek nasihat etmekten geri durmuyorum. "Annenize karşı anlayışlı olun, atlatılacak bir süreç. Zaman her şeyin ilacı, şu an benim ona karşı olumlu yaklaşmama müsaade etmiyor, hatta bununla da kalmıyor itaatkâr ol demeye getiriyor. Müdahaleyi kendi düşüncesine göre yapmamı istiyor, bunları yapsam bile bir türlü aramızdaki mesafeyi bu sıralar maalesef kapatamıyorum. Bunca yıl doğruları savunmak adına amirlerime bile itaatkâr olmadığım zamanlar oldu. Bunun cezasını çekmedim değil, boyuna oradan oraya sürgün edildim. Anneniz dahi olsa inandığım doğrulardan asla taviz veremem, sizin de benden böyle bir şeyi beklemeye hakkınız yok

bilesiniz." Sessizlik devam ederken kızım yeni bir hamle yapıyor. "Ne yapalım? Annemi kendi haline mi terk edelim, ola ki sorunları kendi kendine üretiyor, hepimizin fedakârlık yapması gerekmiyor mu?" "Haklısın, fedakârlık yapmanız gerekiyor, annenize karşı görevleriniz de var; ama ne olur benden yapamayacağım şeyleri istemeyin. Zaten evden uzaklaşıyorum, ben olmadığım zamanlar sorunlarınızı nasıl çözüyorsanız yine aynı şekilde annenizle oturup problemlerinizi çözün. Bundan sonrası için de bana aranızda yeriniz varsa mesele yok, şayet yeriniz yoksa buna itiraz etmem, evi terk eder bir daha da dönmem ona göre." Erdal devreye giriyor. "Baba söylediklerini kulağın duyuyor mu? Ne demek bir daha da dönmem. Bu ev senin evin, bizler de çocuklarınız, yarın evlenip gideceğiz, annemle siz ikiniz baş başa kalacaksınız. Bu lafları gerçekten hiç yakıştıramadım." Ayağa kalkıp sağdan sola soldan sağa şuursuzca dolanırken ruh halimi onlara yansıtmaktan çekinmiyorum. "Çıldıracağım, evin içinde sürekli gerilim var, bir süre uzaklaşmam hepimiz için iyi olacak; çünkü ağzımızdan çıkan her söz farklı yerlere çekiliyor. Ben yokken ortalığı düzene koyun, bu arada dinlemiş olurum." Sözümü neredeyse yarıda kesen Sezen, bir anda kesip atıyor. "Tamam bir süreliğine kendini dinle, biz annemizle meşgul olmasını biliriz." Bana olan sevgisini bilmesem kalkıp yaptığı terbiyesizliğinin hesabını sorardım; ama maalesef annesini koruma içgüdülerinin onu bu şekilde davranmaya ittiğini de biliyorum.

Günlerden Salı, bu sabah her günkünden farklı, uzun süredir ilk kez yatağımdan kalkar kalkmaz kendimi zinde hissediyorum. Uykudan nasıl uyanırsan gün öyle geçiyor. Bedenimdeki rahatlama yüzüme vurmuş, neye yarar ki bunu fark edecek ve neşemi paylaşacak tek bir aile bireyi bile yok etrafımda. Kahvaltıyı yapar yapmaz kendimi dışarıya atıyorum. Başıboş gezen sokak köpeklerinden farksızım, tek farkım onlara nazaran zihnimin hayli dolu olması. Bakırköy karakolunda eskilerden kalma tanıdık bir iki polis arkadaşım var; ama mesleğimden o kadar sıkılmış olmalıyım ki onların kapısını bile çalmayı düşünmüyorum. Yanımdan geçip aceleyle işlerine giden insanlar var. Etrafta bakınıp avare dolaşan

beni fark eden bile yok diye kahrederken, cep telefonum çalıyor. Arayan Ahmet. "Kubilay Amca saygılar perşembe günü için Diyarbakır'a saat sabah altı buçuk uçağı ile uçacağız, bir buçuk saat öncesinden orada olmamız gerekiyor arzu edersen seni evden alalım." Ayaklarım yerden kesiliyor, şu an yer gök Roza'nın gözleriymiş gibi bana bakıyor. Resmen mutluluktan kanatlanmış uçacakmışım gibi geliyor. Koskocaman bedenimi bir serçe gibi görüyorum. Sabah yataktan kalktığımda bu günümün çok iyi geçeceğini tahmin etmiştim; ama gidiş haberinden dolayı bu kadar mutlu olacağımı asla düşünememiştim. Yüzümdeki ve bedenimdeki coşku, sesime yansıyor. "Aslanım benim günün en güzel haberini verdin. Kendinizi sıkmayın ben havaalanına rahat rahat gelirim hem yorulmanıza da gerek kalmaz."

Yoldan geçen insanlara gülücükler atıyorum, herkesin türlü türlü sıkıntıları var, delirmiş bir adam gibi algılayabilirler beni, ne önemi var? Yıllar önce kaybettiğim sevdiğimi görebilmemden daha güzel ne olabilir? Adı Roza. Mis kokulu deniz gözlü Roza'm benim.

MARDİN'E YOLCULUK

Bavuluma, diş fırçası, tıraş takımı, çamaşır, kolonya, bana dair ne kadar gerekli eşya varsa hepsini koyuyorum. Bir daha eve dönmeyecekmişim gibi garip bir his var içimde, bu hissin sadece kuruntudan öteye gitmeyeceğini bildiğim halde böyle görmeye devam ediyorum. Bu düşüncelerin türlü türlü nedenleri tabi ki var. Bavulumu hazırlarken Saime televizyon izliyor, yardım etmeyişi önemli bir neden değil mi? Sabahın erken saatinde kalkıp yollara düşeceğim. Erdal'dan, 'seni havaalanına ben bırakayım' demesini bekliyorum, maalesef ondan da ses seda yok. Eşyalarımı yerleştirirken bir ara elim beylik silahıma gidiyor, bavuluma koysam mı diye aklımdan geçse de vazgeçiyorum. Bir daha İstanbul'a geriye dönüş olmasa bile yine de yanıma almayacağım. Bundan sonra beni gerecek hiçbir malzeme hayatımda olmamalı, tehdit ve tehlike olarak görmeyeceğim çevremi.

Bavulumun kapağını kapatıp düğmelerini kilitledikten sonra kendimi yatağın üzerine atıyorum. Roza'yı düşünüyorum, bu düşünceden ötürü salonda bulunan ailemin yanına gitmeye utanıyor muyum diye bir yandan da kendimi sorguluyorum aynı zamanda. Neden? Nedenini ve adını başkalarının koyacağı bu davranışımdan neden utanacakmışım. Bilakis kendimi bulmak ve hayatın bir ucundan yakalamak adına bütün çabalarım. Sorumluluklarım nasıl engel olabilir, yaşantıma nasıl yön verebilir diye kendi kendimi düzlüğe çıkarma çabalarım da var ayrıca.

Kızım yatak odasından başını içeriye uzatıyor. "Baba yapma, tamam gidebilirsin; ama niçin yanımıza gelmiyorsun? Annem, ağabeyim hepimiz üzülüyoruz." İçimdeki ses durmamı söylüyor, her ne kadar Sezen'in şu anki tavrı makul ve tevazu içerse de söyleyeceği her sözü bir yerlere çekebilir, sonra da atom misali patlayabilir ya da sonsuza kadar suskun kalabilirim. "Yok bir şey be kızım, biraz yorgunum o kadar. Sen git arkandan geliyorum." İstemeye istemeye kızımın arkasından salona uzanıyorum, giderken aynı zamanda suç işlemiş insan görünümündeki yüz ifademi de değiştirmeye çalışıyorum. Salonda her zaman uzandığım çekyatı boş bırakmışlar, küskün bir insan odaya girdiğinde nasıl ilgi odağı oluyorsa benim durumum da aynı. Yarım buçuk bakıyorlar, hiçbir şey yokmuş gibi davranmak isteseler de inceden inceye, göz ucuyla beni kesiyorlar. Daha oturur oturmaz, "Ne zaman döneceksin?" diye soruyor Saime. "Henüz belli değil bir arkadaşımla gidiyoruz. Merak etmeyin gidince sizi ararım." Resmen kaçıyorum, bunu biliyorlar, hatta bu yolculuğa bir anlam veremediklerini de belli ediyorlar. Erdal'ın nişanına henüz zaman var. Bir baba olarak görevlerimin ne olduğu belli, dolayısıyla şimdi gitme diye baskı yapma şansları da yok.

Oğlumun, Süryani Simele'yi annesine kabul ettirmesi ve eşimin bunu kabullenmesi sanırım uzun zaman alacak. Oturduğum yerden kalkıp sürekli kendimi meşgul edecek işler buluyorum. Bu akşam ailenin bütün muhabbeti kısa sorular ve cevaplarla geçiyor. Açılım istemediğim için sorulan her soruyu kısa cevaplarla geçiştiriyorum.

Sabah, zamanında kalkayım diye telefonumun alarmını kurmuştum, maalesef bütün gece gözüme bir damlacık uyku girmedi. Korku, endişe, heyecan, sevinç, tüm duygularım birbirine karışmış. Telefonumun alarmı çalmadan ve henüz tan ağarmadan yatağımdan kalkıp elbiselerimi giyiyorum. Endişelerim yerini heyecan ve sevince bırakıyor, içimdeki ses 'bekle beni Roza' diye bağırıyor.

Uçağın kalkmasına bir buçuk saat var. Günün en erken saati olduğu halde havaalanında yoğun bir kalabalık var. Ben yaşta birçok insan umre dönüşü memleketlerine gitme hazırlığı içindeler, Tanrının ilahi gücüne sığınarak huzuru yakalamışlar. Aranılanın yalnızca sevgi olduğu çok açık, bağışlanma, kucaklaşma, yardımlaşma temel istekler olarak arzulanıyor. Yaşıtlarım olmalarına karşın benim arzularım onlarınkinden çok farklı, eksenimin başka yöne döndüğünü içimdeki başkalaşan duyguların tam da merkezine oturan Roza'yı her türlü temel arzudan daha çok istiyorum. En azından bir süreliğine de olsa beynime mıh gibi çakılı olan bu düşünceden kurtulmak istemem boşuna değil. Amirimden, memurumdan, aile sorumluluklarımdan, kendi içimde beni mahkûm eden her şeyden uzağım, bundan daha büyük özgürlük olabilir mi?

"O Kubilay Amca, bakıyorum da erkencisin, çok oldu mu geleli?" "Yok, yok az önce geldim" diyorum Ahmet'e. "Hadi biletlerin çekimlerini yaptıralım, fazla zamanımız yok." Zeyyad Bey'in eli omzumda, laubali ve sırnaş yakınlaşmalara hep karşı çıkmışımdır. Oysa bu elin insani ve dostane duygularla omzuma konduğunu biliyorum. Tanıştığımızdan bu yana bir kez görüştük, gösterdiği yakınlığa inanamıyorum. Hayatı anlayan ve kendini sürekli mutlu edebilen bu insanın verdiği güven, üzerimdeki sıkıntıyı nispeten alıp götürüyor.

Koca uçak hınca hınç dolu, bu görüntü babaerkil yapının resmi. Yüz seksen kişilik uçağın neredeyse tümü erkek. Roza'nın kaderiyle oynadığımı, doğunun kadını ezen acımasızlığına terk ettiğimi düşünerek daha da kendimi kahrediyorum. Düşüncelere daldığımı gören Zeyyad Bey, "İnan gelebileceğini zannetmiyordum,

hatta Ahmet'e de söyledim son dakikada gelemez dedim. İstanbul'da hanımlardan izin almak zordur" diyor. Az da olsa alay edip benimle şakalaşmak istiyor; ama benim malzeme olmaya niyetimin olmadığını ona anlatıyorum. "Hayatım İstanbul dışında geçti, sandığın gibi emir altında yaşayan biri değilim, yıllarca mahiyetimdekilere emir veren bir insan için izin söz konusu olabilir mi?" Ahmet devreye giriyor. "Zeyyad Amca'ma bakma, İstanbul'a gelmek için eşi ve çocuklarına ne vaatlerde bulundu, söyleyeyim mi?" Yaş farkına rağmen aralarındaki samimiyet ve dostlukları yüzlerinden okunuyor. "Gençlere söz hakkı yok, babana sırlarımı ifşa ediyor diye söylerim ona göre." Diyor Zeyyad Bey.

Üç farklı insan, ikisi Mardinli biri İstanbullu, üçümüz de gülüyoruz, içimizi rahatlatan ve bizi büyük şehrin stresinden koparan mutlu havayı yakalıyoruz. Aklımdan geçen dünya kadar soru var. Zeyyad Bey tam da aradığım insan, bütün her şeyi ondan öğrenebilirim. Süryanilerin genel yaşantısı, kadının yeri, özellikle Midyat'taki konumları, Zeyyad Bey'in onlarla olan ilişkileri, daha benzer bir yığın bilinmez var kafamda. Zamanımız çok şimdilik merak uyandırmaya niyetli değilim, her şey usulüne uygun gelişmeli. Ahmet'in sürekli defterlerini çıkarıp notlar alışı, yapacağı araştırmaların detayları ile meşgul oluşu, işimi daha da kolaylaştıracak. İnsan ilişkilerinin yanı sıra sosyal yaşantı ve yerleşim birimlerinin durumunu anlatan bir tez hazırlayacak. Bu demektir ki sadece tarihi mekânları görmekle kalmayıp belki de hedeflediğim amaca da hizmet edecek bu çalışmalar.

Uçak nihayet Diyarbakır havaalanına iniyor. Kısa süreli görev yaptığım şehre, yıllar sonra gelmek çok garip duygular yaşatıyor insana. O dönemlerde de havaalanı hem askeri hem de sivil havaalanı olarak kullanılıyordu, ama daha modernize edilmiş. Valizlerimizi beklerken Zeyyad Bey'in oğlu ile de tanışmış oluyoruz, adı Murat. Sabahın erken saatinde gelmiş ve havaalanında bizi bekliyormuş, ondaki sadakate karşın havaalanına götürmeyi akıl etmediği için oğlum Erdal'a içimden demediğimi bırakmıyorum.

Murat elimi öpüyor. Saygı buraların olmazsa olmazı, içimdeki sevinç yumağı vücudumun her yanını sarmış, tebessüm ediyorum

ona. Zeyyad Bey bütün hareketlerimi izliyor ve şu soruyu soruyor. "Azizim daha iner inmez moral buldun, sahi ne oldu, niye güldün?" Murat'ın merakla bana bakıp kim olduğumu öğrenmek istediğini anlayınca ona ortak bir arkadaşımızın sayesinde tanıştığımızı söylüyorum, ardından Zeyyad Bey'in benden beklediği cevabı veriyorum. "Yok, be azizim, her uçaktan indikten sonra kurtulduk diye böyle neşeli olurum."

Havaalanından, Zeyyad Bey'in oğlunun otomobiline binip Mardin'e gidiyoruz. Daha yola çıkar çıkmaz ilk olarak kendi ailesini anlatmaya başlıyor Zeyyad Bey. "Kürt asıllıyız; ama Türkçeyi ve Arapçayı da ana dilimiz gibi konuşuruz, senin anlayacağın kültürümüzün zenginliğini ne ben ne de başkası tam olarak anlatamaz." Konuşmaya başladık, sabırlı olmam lazım, nasıl olsa sonunda Midyat'a gideceğiz. Gözlerim yüreğimi kavuran ve yakan Roza'nın gözleriyle kenetlenecek, içimdeki his asla beni yanıltmaz, Tanrı'dan kendim için sabır diliyorum, bu arada Zeyyad Bey'e aklıma gelen ilk soruyu da soruyorum. "Buralarda evlilikler nasıl oluyor? Kan davaları, berdel, çocuk yaşlarda evlilik, İstanbul'a ya da İstanbul'dan buralara gelin geliyor mu?" Sorduğum sorunun son bölümü aptalca, durup dururken İstanbul'dan neden Mardin'e gelin gelsin ki diye karşı soru ile karşılaşabilirim; ama sanki öyle olmayacak, sorduğum soruyu yadırgamıyor bile Zeyyad Bey. "Bunu Ahmet'ten beklerdim; ama merakınız hoşuma gitmedi değil." Ahmet'i eliyle uyarıyor. "Şayet istiyorsan not alabilirsin" deyince, Ahmet bozulur gibi oluyor. "Yapma amca daha çok bıkacaksın benden, sosyal hayatın yapısal durumu da konumun bir parçası. Esas olan tarihi taş evlerle ile ilgili olacak araştırma tezim."

Ahmet ön koltukta defterini çıkarmış ufak tefek notlar alırken, Zeyyad Bey anlatmaya başlıyor. "Kız isteme, söz, nişan ve düğün gibi evliliğe atılan adımlar, bizler için çok ama çok önemlidir. İstanbul'da zannediliyor ki bütün evlilikler Mardin'de görücü usulüyle yapılıyor. Hayır, şimdilerde burada kısmen adetler değişti, gençler birbirini tanıyarak konuşarak beğenmeleri doğrultusunda da kararlar alabiliyorlar. Resmi nikâh oturdu, geleneksel ve dinen

mecbur kılınan imam nikâhı, Manastır ve Kiliselerdeki nikâhlar da aynen devam ediyor. Gittiğimizde göreceksiniz, zannedildiği gibi başkalık taşımıyor ilimiz, belki konuşmaların birçoğunu anlayamayabilirsiniz; ama çok seveceğinizden eminim. Yıllarca Arap kültürünün etkisi altında kaldığı için Arapça konuşma çok yaygındır bizim oralarda."

En çok beğendiğim yanlarının saygı olduğunu, Murat'ın davranışlarını takdirle karşıladığımı söyleyince Zeyyad Bey kaldığı yerden devam ediyor. "Sizde tahmin edersiniz ki küçük yerlerde büyüklere saygı esastır. Kızlarımız da, oğullarımız da evlenince ye kadar böyle yetişir, örneğin gelin olacak kızımızın ilk öğrendiği kelimelerin başında "hame" ve "hamu" gelir bunların açılımı kaynana ve kayınbabadır. Bu iki kelimenin özü şunu anlatır 'himaye etmek', gelin emanettir, üstelik evin kızlarından bile bazen daha önemlidir, iç içe bir durum söz konusu dolayısıyla bu da saygıyı beraberinde getiriyor."

Roza'ya dair aklımdan neler geçmiyor ki madem gelinler bu kadar önemseniyor, zamanında onun mutlu bir evlilik geçirdiğini düşünüyorum. Zeyyad Bey, hayret ettiğimi görünce bu kez başka yönlerini de anlatıyor. "Görücü usulüyle evlilikler de oluyor, gelin adayının sağlıklı olup olmadığını damat adaylarının anne, abla ve kız kardeşleri, hamama götürerek öğreniyor. Gelin adayı konuşturuluyor, yürütülüyor; kör, topal, sakat, kambur olup olmadığı kontrol ediliyor, daha söyleyeyim mi?" Hep birden kahkahayı basıyoruz. Her ne kadar şu sıralar sadece söylence olarak anlatıldığını bilsek de yalnızca Mardin'e ait gelenekler olmadığını, bütün Güneydoğu'da benzer geleneklerin yaşadığını öncesinden biliyorum. Tabi bütün bunları biraz da gülelim diye yaparken anlattıklarının hemen ardından, Zeyyad Bey birdenbire arabayı kullanan oğlunun kulağına yapışıyor. "Vay kerata gözü yolda kulağı bende, hoşuna gidiyor değil mi? Anlat baba diyen içindeki sesi duymuyor değilim; ama otuz beşine kadar sana evlilik yasak." Ahmet oturduğu yerden dönüp Zeyyad Bey'e müdahale ediyor. "Öyle zannet, yarın öbür gün oğlun kız kaçırsın bak o zaman hamama gerek kalıyor mu gör." Zeyyad Bey bu kez ciddileşiyor.

"İsterse kaçırsın buralarda kız kaçırmanın bedeli ağırdır, yanlış yerlere toslayabilir insan." O anlatadursun geçmişte yaşadıklarım aklıma geliyor, kız kaçırma ya da benzeri meseleler yüzünden Diyarbakır'da görev yaparken aileler arası kan davalarına şahit olmuştum, muhtemelen bunu kastediyor. "Bırakın o işleri de güzelliklerinden bahsedelim, buralarda düğünlerin tadına doyum olmaz, son zamanlarda maalesef bu işi de sulandırıp salonlara taşıdılar. Halen köylerimizde davullu zurnalı düğünler yapılıyor, üstelik sizin gibi davetiye bastırmamıza da gerek kalmıyor. Herkes anında gününü saatini öğreniyor. Küçük yerlerde dayanışma çok önemlidir, dostluk ve akrabalık bağlarının güçlenmesi adına bu şekilde davranıyoruz." Diyor Zeyyad Bey.

Yol boyunca yanımızdan tek tük geçen arabalara bakıyorum, tarlalara ne demeli sapsarı çiçeklerin alabildiğince gözleri kamaştıran görüntüsünün yanı sıra kendi haline terkedilmiş otlayan eşeklerin görüntüsü de var. Bütün bu görüntüler stresten uzak dur, sakin yaşa, dert tasa etme, mutlu olmasını bil, temiz havayı ciğerlerine olabildiğince çek ve benzer birçok düşünceyi insanın aklına getiriyor. Bundan bir iki ay önce böyle bir serüvenin içinde olacaksın deselerdi her halde gülüp geçerdim, buna serüven diyenlere de kızardım; çünkü yaşadıklarım hayatın ta kendisi ya da aykırı sanılan diğer yüzü.

Ahmet, Zeyyad Bey'in anlattıklarının kendisini ilgilendiren kısımlarını not defterine yazarken, geriye dönüp şu soruyu soruyor. "Kendi evlilik serüvenini de anlatsana?" Zeyyad Bey'in rengi kaçıyor, fütursuzca gelen bu isteğe bozulur gibi oluyor. Bu bozulma oğlunun arabada olmasından kaynaklı da olabilir. Otorite görünebilmek uğruna yapılacak her açılımlı konuşmadan kendini mahrum eden yığınla insan biliyorum. Öğretmen olması kaskatı bu kuralın üzerinden gelecek görünüyor; çünkü Zeyyad Bey, yaşadıklarını oğluna rağmen anlatacak, yüzündeki ifade bunu söylüyor. "Murat, bu anlattıklarımı bilmiyor." Dedikten sonra oğluna dönüyor. "Sakın ananın yanında anlatmayasın." Uyarmakta fayda görüyor, bunu yaparken bile çok ciddi olduğunu söyleyemem, neşeli tavrı aynen devam ediyor. "Hatice Baco adında çok yakın bir

ahbabımız vardı. Bizim eve girer çıkardı, nispeten varlıklıydı da. Herkesin iç işlerine karışacak kadar ileri giderdi. Yaşına hürmeti vardı insanların, öyle de alıştırmıştı herkesi. Kadın yalnızca bizim işlerimize müdahale etmezdi, bütün mahallenin ileri gelenlerinin tümünün belalısıydı adeta.

Yıllar yıllar önce, bir kızla erkeğin çıkıp gezmesi tozması asla mümkün değildi, buna rağmen bizim hatunla aramızda gizliden gizliye ufak tefek göz kaçamakları ve küçük sohbetlerimiz olurdu. Anneleri bilirsiniz, oğullarına kız baktıkları zaman biraz buruk olurlar. Benim evleneceğim zamanda buna benzer durumlar yaşandı. Gönül, kimdir neyin nesidir bilmiyordu ailem, önüme dört beş kız ismi koydular. Tanımasalar bile tavsiyelerle belirlemişlerdi bu adları ve bunlardan biri de onun adıydı. Önce kura çekelim diyenler oldu; ama müsaade etmedim, aldım kalemi elime, gözlerimi kapatır gibi yapıp kâğıtta yazılı olan Gönül'ün adının üzerine kondurdum. Umursamaz, her şey tesadüfî kendiliğinden oluyormuş gibi davrandım. Annem önceleri garipsedi. Tam olarak kimdir? Neyin nesidir? Diye birkaç gün söylenip durdu. Tabi bu arada Hatice Baco'nun olaya hâkim olması da gecikmedi. 'Siz durun, kimmiş, neyin nesiymiş bir öğreneyim' dedi. Gelişmeler an be an bana ulaşıyordu. Hamam faslına sıra gelmeden önce, kızı görmek ve ardından onu niyetlenip niyetlenmemek konusunu resmen Hatice Baco üstlenmişti. Sonuç olarak gelip ne dedi biliyor musunuz? 'Kız hastalıklı, üstelik bir de huysuz ve geçimsizmiş.' Duyduklarımdan sonra deliye döndüm. Öğretmen olmasam ve kızı tanımasam, bu safsataya eyvallah diyecektim. Anam, 'oğlum el âlemin bunalımını, delisini niye yüklenelim' diye kafamın etini yedi. Her defasında itiraz ettim, benimkisi sanki inadına istediğim bir mesele gibi algılandı. Gönül'le görüştüğümü ne kız tarafı ne de bizim taraf bilmiyordu. Hatice Baco istediğini yaptıramayınca elini eteğini bizden çekti. Neden bu şekilde davrandığını çok sonra öğrendik. Gönül'ü kendi oğluna istiyormuş, asıl ilginç olan da bizi onlara kötülüyormuş. Devlet kademesinde memur olan biri, kırsal alanda her zaman için makbul bir tercihtir. Benim öğretmen olmam bu evliliği kolaylaştırdı." Zeyyad Bey konuşmasının ar-

dından oğluna dönüp nasihat türünden sözler ediyor. "Ulan ananın da gönlü vardı bende, gidip istemeseydim kaçır diyecekti; ama bende o göz var mı buralarda kız kaçırmanın bedeli çok ağırdır. Ailelerin izni olmadan yapılan evlilikler beraberinde önemli sorunları getirir. Töre cinayetleri, kan davaları, anne babanın kaçırma eylemini hazmedemeyişleri ile husumetin yanı sıra, bir dizi sosyal ve hukuksal sorunlar da ortaya çıkarır. Eskiden akraba evlilikleri çoktu, son zamanlarda kan bağı olan ve din farkı olan evliliklerden mümkün olduğunca kaçınılıyor. Süryanilerin adetleri bizden biraz daha farklıdır, onlarda tek eşlilik esastır. Oysa köylerde bu adet daha da değişiktir. Aşiretler, onların başında ağalar ve statü olarak sözü geçen şıhlar vardır, oralarda çok eşlilik görülebiliyor." Tekrar oğlunu kastediyor. "Bu namussuzlardan olmasa ben de o aşiretlerdeki insanlar gibi bir kez daha evlenebilirdim." Böyle konuşmasına müsaade etmeyen Ahmet, sözünü kesiyor. "Yabancı biri Zeyyad Ağabey'in söylediklerinin şaka olmadığını bilse ona inanır. Mardin, Mardin olalı, eşine sadık böylesi düzgün bir insan görmemiştir. Şu an ne olursa olsun evlenmesi imkânsız, hatta Allah geçinden versin yalnız kalmış olsa bile yine evlenmez." Ahmet'in omzuna dokunan Zeyyad Bey, onu doğrulayan şu sözleri söylüyor. "Öğretmenliğin kutsiyetini bildiğim için bu mesleği bilinçli seçmiştim. İnsanlara ve yarının büyüklerine doğruları öğretmek adına yola çıkmışken, saçmasapan böyle bir istekte bulunabilir miyim? Tabi ki hayır, şimdi konu saptı nerede kalmıştım? Hatice Baco'da. Onu unuttuğumu mu sandınız? O günlerin birinde okul çıkışı akşam eve dönüyorum, yolda kiminle karşılaşsam iyi?" Ahmet cevap veriyor. "Hatice Baco'yla." Kahkahayı patlatıyor Zeyyad Bey. "Aynen öyle, beni görünce Azrail görmüş gibi çarşafıyla kendini gizlemeye çalışıyor, tabi bunu yaparken suratından düşen bin parça. Bunca yıl evimize girip çıkmış, anam her defasında ikramlarda bulunmuş olduğu halde yaptığının hiç de doğru olmadığını birilerinin ona söylemesi lazım. Paytak paytak yürürken peşinden yetişiyor ve ona anladığı dille şunu söylüyorum. 'Hatice Baco, Allah'ın yarattığı hangi kula, kötü huysuz hastalıklı deme hakkına sahip olabiliyorsun, hele de na-

maz niyaz içinde yaşayan bir insana bu sözler hiç yakışıyor mu?' İkimiz de bir süre sessizce durduktan sonra bu kez acımaya başlıyorum ona. 'Küslüğü bizim aile asla kabul etmez bilesin, olan olmuş yapılan yapılmış daha fazla husumet oluşturmadan yarın bize geliyorsun,' diyorum."

"Hatice Baco'nun acı çektiğini bilmesem böyle davranmayacağım; ama bir utanışı vardı görmeliydiniz. Kolumu tutmuş bırakmıyor, bunu yaparken bir yandan da gözlerinden yaşlar boşalıyordu. Gelen geçenlerden biri bizi görecek diye yaptığım işten pişmanlık bile duymuştum. Hatice Baco yaşını başını almış bir kadındı, muhtemelen yine ayıplanan ben olurdum." İki aile arasında küslük olmadı; ama gidiş gelişleri seyreldi kadıncağızın, kısa süre sonra da öldü. Şimdi gelelim benim olayıma, Gönül'ü istemeye gittiğimizde başlık da istediler, kızlarının taliplerinin çok olduğunu sürekli ima ettiler. Ah, Hatice Baco ah! Onun yüzünden büyük sıkıntılar çektim. O zamanlar başlık parası olmadan imkânı yok evlenemezdin. Berdel yapıldığı zaman bu kural işlemezdi, bizim berdel yapacak durumumuz olmadığına göre mecburen para vermek durumu hâsıl oldu. Çok itiraz ettim, okumuş adama böyle kurallar koymanın ayıp olduğunu dile getirdim, dinleyen olmadı tabi. Gönül'e talep çoktu bu yüzden neredeyse tam iki sene maaşımın yarısını anlamsız bu adet için harcadım. Anamın durumunu anlatmama gerek yok, rahmetli bize çıkarılan tüm zorlukları yıllar yılı eşimin başına kaktı. Şimdi bu kasvetli konuşmaları aralayıp sürekli söylenen gelin kaynana sataşmalarından bir örnek verip hem güldüreyim, hem de rahmetli Hatice Baco kasvetinden kurtarayım sizi. 'Eve serdim kilimi, tut kaynana dilini, akşam oğlun gelende, kıracak kambur belini.' Rahmetli anam ayakta olsaydı ve ben bu tekerlemeyi söylemiş olsaydım, şerefsizim benimle konuşmazdı; ama anamın yüreği yufkaydı, suskunluğu en fazla bir saat olurdu." Zeyyad Bey, yine oğluna bakıp takılmadan edemiyor. "Bana bak len, anan çok pahalıya patladı bana, bunu biliyor musun?" Murat muzipçe başını arkaya dönüyor. "Âşık olmasaydın!" Deyince hepimiz gülüyoruz, oğluyla olan diyalogundaki samimiyet de şaşırtıyor, Murat'ın sözlerine içerleyip savunma du-

rumuna geçiyor Zeyyad Bey. "Şimdiki gençler hazır cevap, her söze verecekleri cevap muhakkak oluyor; ama nasıl olsa para benim cebimde, âşık olsun bakalım benden bir lira çıkıyor mu görsün." Murat'tan cevap gecikmiyor. "Her defasında böyle yapıyorsun. Bu zamanda başlık parası mı kaldı, hem benim zaten evlenmeye niyetim yok."

Gittiğimiz yol boyunca geliş nedenim olan Roza'nın gözlerini her türlü çiçekte görebiliyorum. Rüzgârın savurduğu sarı ve mor çiçeklerin dansını izlerken onun kokusunu bile alabiliyorum, resmen rüya gibi. Uyanmak istemediğim daha da sürsün dediğim keyifler yaşıyorum burada. Ahmet arada bir arabayı durdurup fotoğraflar çekiyor. Rakım olarak yüksekteyiz, hava değişimi bayağı beni yormuş olacak ki başımda ince bir sızı var; ama umursayan kim, tüm dikkatim onların üzerinde. Kendi evliliğinde dürüst davranan, çocukları için de aynı samimiyette olan ve bazı konularda müsamahakâr olmayan Zeyyad Bey'e, Midyat'ta yaşayan liseli aşkım Roza'yı sevdiğimi ve bu nedenle burada olduğumu sonsuza kadar söyleyemeyecektim. Konukseverliğin, samimiyetin içten hissedildiği bu yerlerde, namus kavramının bir o kadar önemli olduğunu bilmek, söylenecek her türlü detayın üzerini yorgan misali kapatıyor. Ahmet ve Murat fotoğraf çekme telaşı içindeyken, başka sularda yüzüyor olmam Zeyyad Bey'in dikkatinden kaçmamış olacak ki yanıma geliyor. "Kubilaycığım, sormayayım diyorum; ama senin kafan bir yerlere takılmış. Azizim nedir seni bu kadar düşündüren?" Bu sözler daldığım rüyadan uyandırıyor beni. "Bünyem, sizin gibi her koşula uygun değil. Sanırım hava çarptı, yoksa kafam herhangi bir şeye takılı değil" diyorum ona. Yüzüme bakınca beni rahat bırakmayacağını anlıyorum. "Yok, mutlaka kafan bir şeye takılı, acelem yok nasıl olsa öğrenirim. Yoksa İstanbul'da kalan çocuklarınla ilgili olabilir mi? Baksana bizim Murat'a, nasıl da horozlanıyor, onun yaşındayken her söze cevap vermeyi bırak, önümüze bakar utanırdık."

Mardin'e girdiğimizde ilk olarak yeni şehir denilen yerden geçiyoruz, betonarme binaların kendini en berbat şekilde hissettirdiği, estetik kaygılardan uzak bulduğum yerleri Zeyyad Bey modern

şehir diye tanıtırken, aynı zamanda eski taş evlerin tarihi kimliğini de yabana atmıyor, gezdikçe onların özelliklerini de anlatacağım diyor. Önceden söylememize rağmen kendilerinde kalmamız için ısrarlarına devam ediyor. Tepe üzerine kurulu şehri görebilen otellerden birinde kalacağız. Kararlı olduğumuz için buna itiraz bile edemiyor Zeyyad Bey.

Otelin önünde arabaların park edildiği bir alan var. Buradan sola bakıldığında görkemli taş evleriyle basamak basamak tepeden aşağıya doğru inen Mardin şehri görülüyor. Arkamızda ise uçsuz bucaksız Mezopotamya ovası var. Yıllarca Türkiye'nin ilginç yerlerini görmüş olmama rağmen buranın başka bir büyüsünün olduğunu söylemeliyim. Roza'nın şu an yanımda olduğunu hayal bile edebiliyorum, bulutların üzerinde uçuyormuşçasına huzurluyum. Zeyyad Bey büyülendiğimi fark etmiş olacak ki beni kendi halime bırakırken, aynı anda Ahmet ve Murat da sessiz sedasız beklemeye koyuluyorlar. Başımın ağrısına rağmen şu koca ovaya doğru içimden, 'seni seviyorum Roza' diye bağırmak geçiyor. Evet, seni seviyorum Roza, sana zarar vermek değil niyetim, tek isteğim sadece o masum deniz gözlerini bir daha görmek inan.

Otel, son yıllarda yapılmış. Konforlu ve rahat edebileceğimiz özelliklere haiz olsa da tarihi değeri yok. Ahmet'le iki ayrı oda tutmak yerine bir odada kalmayı uygun görüyoruz. Hem ekonomik, hem de çalışmalarında yardımım dokunabilir diye bu kararı alıyoruz. Zeyyad Bey, tüm ısrarlarına rağmen otelde kalma seçeneğini tercih etmemizi önemsemiyor bile, uyku dışında rahat bırakmayacağını defalarca ima ediyor.

Eşyalarımızı otele yerleştirir yerleştirmez lobiye iniyoruz. Aldığım ağrı kesicinin nispeten faydasını görüyorum. Başım eskisinden daha az ağrıyor. Baba oğul görev edinmiş gibi bizi bekliyorlar. Ahmet de aşağıya inince doğruca Midyat'a gidiyoruz. Yol boyunca taş evlerin mimarisini görmek bizi heyecanlandırırken içimdeki volkan, ellerimi, ayaklarımı, bedenimin her yanını titretiyor. Sanki Roza her an karşıma çıkacakmış gibi saçma bir fikir aklımın bir köşesine oturmuş. Bu duygulara kapılıp önce seviniyor sonra hayal kurduğum için üzülüyorum. Şu anki durumum,

havanın durumundan farksız, güneş bulutların ardına girip ortalık gölgelenirken birden yeniden ışıltılı parlak yüzünü gösteriyor. Zeyyad Bey, bendeki garipliğin farkında, muhtemelen yüz ifademin tebessüm ederken aniden somurtkan görünüme bürünmesinin garipliğini sorguluyordur.

"Midyat'a giderken sola sapan yolun Mardin'in Savur ilçesine çıktığını söylemesi üzerine, yeniden dikkatimizi Zeyyad Bey'e veriyoruz. "Savur'un da tarih kokan yanları ve çok özel konakları var; ama maalesef Midyat kadar gelişmemiştir. Ah, Midyat ah, şunun şurasında kaç gün geçti, sanki asırlardır uzaklaşmışım gibi. Buralar sizler için sadece görülecek ve birkaç gün haz alınacak yerler olabilir. Gel gelelim ki biz bu topraklarda doğup büyüdük, bu bağların üzümlerini yedik, çocukluğumuz hayatımız buralarda geçti. İstanbul'un tamamını verseler yine kimse koparamaz bizi buralardan."

Taş evler, konaklar ve nihayet Zeyyad Bey'in kuyumcu dükkânının olduğu yere geliyoruz. Dükkânı, yakın akrabalarından birine emanet etmişler. Murat'ın bizi karşılamaya gelmesi bunu gerektirmiş.

Midyat'a girerken cami manastır ve kiliselerin çokluğu dikkatimi çekmişti, deniz seviyesinden oldukça yüksekteyiz, sanki yukarılara çıktıkça dindarlık artıyor, insanlar kaderci ve Tanrı'ya daha çok ihtiyaç duyuyorlar.

Zeyyad Bey'in dükkânını bekleyen yakınıyla da tanışıyoruz; adı Musa, Doğu'nun bütün özelliklerini taşıyor. Kavruk yüzü, sıska bedeni, elleri önde birbirine kenetli itaatkâr görünümüyle kaderci kimliğini önümüze koyuyor. Kuyumcu dükkânında Midyat'a özgü gümüş takılar var. Bölgesel özellikler taşıyan takıların her biri sanat eseri gibi. İçimde kıpır kıpır olan duygulara 'şimdi olmaz' diyorum. Roza'nın evlendiği kocasının da Midyat'ta kuyumculuk yaptığını Samira Hanım'dan öğrenmiştim, durup dururken sormam şüphe uyandırır, şu an sessiz kalmayı yeğliyorum. Ayaküstü sohbeti, çalan telefonum kesiyor, arayan Erdal. "Baba neden aramadın? Merak ettik, şu an neredesin?" diye soruyor. Midyat'ta olduğumuzu anlatırken kendi kendime söylenmeden de

edemiyorum. Kimsenin beni aramasını istemiyorum, her şeyi unutmak, filmi yeniden başa sarmak istiyorum.

Zeyyad Bey öğlen yemeği için meşhur bir lokantanın olduğunu söylüyor ve bizi oraya davet ediyor. Kaburga dolması, içli köfte, maşrapada köpüklü ayran ve künefe, yemek menümüz bunlar. Yorgun bedenler yemekleri arka arkaya mideye indiriyor. Bu esnada Ahmet tez konusunun neden Midyat ve Savur olduğunu açıklıyor. "Baba ocağının olmasının yanı sıra bir de Mardin'in, UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'nde yer almasından inanılmaz etkilendim. Şimdi bu çalışmayı doğru atılmış bir adım olarak görürken ve önümde devasa bir maden varken kalkıp başka projelerin içine girmem benim için ayıp sayılmaz mıydı?" Zeyyad Bey, çatal kaşığını bir kenara bırakıp Ahmet'e şunları söylüyor. "Şanlıurfa'da bir adet vardır. Tepsideki kadayıftan nasiplenmesini engellemek için gelen konuğu konuştururlar. Yemek esnasında konuşturmamıza gerek kalmadan anlatıyorsun, şimdi önündeki künefeyi alırım ona göre." Zeyyad Bey kahkahayı bastıktan sonra elini Ahmet'in omzuna koyuyor. "İstanbullular işte böyledir, önlerine nimet gelir yok şunu yemem, yok şunu bu kadar yerim deyip sonrada doktora koşarlar. Neyse onu boş verelim de konumuza gelelim, bugüne kadar hükümetlerin tümünün varsa yoksa her şeyleri "GAP" oldu. Hep derler projenin bir kolu Mardin'e gelip dayanacak, valla bekliyoruz inşallah o günleri de görürüz, kültürel ve inanç turizmine faydası olur ve bizler de bol bol Midyat'a özgü beyaz altın satarız. Yıllarca karşı çıktığım olumsuzluklar bir nebze olsun bitebilir, sizler de biliyorsunuz ki her şeyi güçlü bir ekonomi ve kültürel alış veriş belirliyor. Bizler yıllar içinde nerelerden nerelere gelebildiğimizi yakinen takip edebiliyoruz, sonuç sıfır, sadece seyretmekle geçiyor ömrümüz."

Sıradan bir insan, paylaşan, hayatı seven, öğrenmek isteyen, bambaşka biri olmuştum. Hayret verici değişimin kısacık bir sürede gerçekleştiğini bilmek hoş, psikologa bu konuda hak vermemek elde değil, kaçman gerektiği anda kaçacaksın dediğinde, bunun o kadar da kolay olmadığını söylemiştim, oysa hayat insana bu koşulları bazen kendiliğinden sunuyor, önemli olan o fırsatları

görüp değerlendirmek. Konuşmalarımız tamamıyla Mardin'i anlatıyor, Roza'nın buralarda yaşamış olduğunu bilmek, merakımı daha fazla artırıyor. Hangi evde olduğunu, hangi sokakları arşınladığını görmek istiyorum.

Ahmet, öğretmen olduğu için Zeyyad Bey'in donanımlı olduğunu biliyor, ona arka arkaya sorular soruyor. "Hayatımın en doğru kararını verdim. Taş evlerin garip bir büyüsü var, bu evlerin mimari yapısını incelerken bana yardımcı olursan sevinirim, yığınla sorum olacak sana", deyince gülüyor Zeyyad Bey. "Sormana bile gerek kalmayacak, seni yakalamışken öyle kolay kurtulamayacaksın benden. Taş evlerle ilgili şiirlerim bile var, şimdi bir dörtlük okuyacağım size." dedikten sonra okumaya başlıyor:

"Taşın sesi yüreğimde,
Akşamın serinliği taş evinde,
Sılaya gitmiş sevdiğim,
Arar dururum her seferinde..."

Zeyyad Bey'in dikkat çeken diğer özelliği de bizleri sınıfındaki öğrenciler gibi görmesi. Hayatı eğitmekle geçmiş bir insana farklı davran demek zaten yanlış olur. Emekli olduktan sonraki ilk birkaç gün ne kadar boşluğa düştüğümü unutamam. Sürekli olarak birilerini suçlu ya da suçsuz olarak görme eğilimimden şu an için nispeten kurtulmuş durumdayım, sonuçta üstesinden gelinecek kolay bir durum değil.

Etrafımıza bakındığımızı gören restoranın sahibi, yabancı olduğumuzu anlamış olacak ki masamıza geliyor. Yemeklerden memnun kalıp kalmadığımızı soruyor. Zeyyad Bey'le önceden tanışıyorlar, küçük yerde herkesin birbirini tanıması doğal.

Karşıma kim çıkarsa çıksın, Roza'yı sormak istiyorum. İçimdeki sancı ve sıkıntı, her dakika daha da zora sokuyor beni. Saplantının nereye götüreceğini bilemesem de verdiği eziyete rağmen şu an değişken akıştan hiç de şikâyetçi değilim.

Taş evlerin birinde kendimi hayal ediyorum. İçlerinin, yazın sıcağında bile serin olduğunu anlatan Zeyyad Bey, akşam yeme-

ğini kendi evlerinde yiyeceğimizi sonra da oğlunun bizi otelimize bırakacağını söylüyor.

Gün çok yorucu geçiyor, restorandaki ağır yemeklerin verdiği rehavetle bir süre orada dinlendikten sonra hesabı ödüyor Zeyyad Bey. Arabasıyla tekrar dükkânına gidiyoruz. Kuyumcuların birçoğunun Süryani olduğundan bahsediyor, ondan daha fazla açılım istiyorum, bu konuyu ayaküstü konuşamayacağını söyledikten sonra akşama öğrenmek istediğim her şeyi sorabileceğimi söylüyor.

Ahmet yapacağı çalışmanın neleri kapsayacağını çok iyi biliyor. Valiliğin yanı sıra muhtarlar, idari amirler ve taş evlerin sahipleriyle olan görüşmelerinde, geçmişten günümüze bu evlerin hangi evrelerden geçtiğini öğrenecek. Bütün bunların yanı sıra mülk sahiplerinin hangi koşullarda evlerini ellerinden çıkartabileceklerinden tut da daha akla gelmeyecek detayları, inceden inceye araştıracak. Midyat'ta seçilmiş evlere gidip fotoğraf çekimlerinin yanı sıra detaylara ulaşmak için yapacağımız yığınla işlerimiz de olacak. Kaderimizde ne varsa onu yaşayacağız, o evlerden birinin kapısını çalıp Roza'yı görmek de olabilir. Deniz gözlerinin aynı oranda beni etkileyip etkileyemeyeceğini ve karşılaşma anının ne getireceğini şimdilik söyleyemem; ama bir gerçek var ki geçmişten kalan Roza'nın bakışlarını gözlerimin önünden bir türlü silemiyorum.

Mağaza komşularından bazılarının selamını alan Zeyyad Bey, bizleri onlarla tanıştırıyor. İçlerinden bazılarının adlarından dolayı Süryani olduklarını zannediyorum. Her tanıştığım insana gülücükler gönderiyorum, ola ki Roza'nın çocuğu torunu olabilir düşüncesi var aklımda. Henüz ben yaşlarda ve adı Amed olan bir kuyumcuyla tanışmış değilim.

Burada akşam çabuk olur diyorlar, ramazanda ilk iftar açan yerlerden biriymiş Mardin. İnsanlar erken yemek yer, erken yatar ve sabahın ilk saatlerinde erkenden yataklarından kalkarlar. Saat henüz akşamın altısı olmasına rağmen yemek için Zeyyad Bey'in evine doğru yol alıyoruz. Evleri ile işyerleri arasındaki mesafe, arabayla gitmeyi gerektirmiyor dolayısıyla yürümeyi tercih edi-

yoruz. Tarihi taş evlerinin arasındaki sokaklar da çok ilginç. Zeyyad Bey, sokakların doğal süreçte yapıların parsele oturmasından sonra kalan kısımlardan oluşturulduğunu söylüyor. Konakların ve büyük evlerin çevresinden geçen sokaklar, özellikle ana cephede geniş tutularak giriş önlerinde meydan olarak nitelendirilebilecek alanlar olarak düzenlenmiş. Birkaç evin kapı girişinin baktığı yerlerde ve büyük dönemeçlerde görülen bu alanlar, parsel sahiplerinin kendi sınırlarını geriye çekmesiyle meydana gelmiş yerlerdir diyor. Genişleyen bu alanlarda odun kesme, tandırda ekmek pişirme ve benzeri işler de yapılmaktaymış. Henüz tandır pişirene rastlamamış olsak da anlattığı sokakların yapısal durumunu görebiliyoruz artık. Zeyyad Bey konuşmalarına Savur ilçesini de dâhil ediyor, yerleşkesinin Midyat'la birbirine çok benzediğinin altını çiziyor. Gördüklerimiz ilginç olmakla beraber birçok sokak, arabaların geçmesini imkânsız kılıyor; çünkü son derece dar, bunun da çeşitli nedenlerinin olduğunu anlatıyor. Mardin'de, Midyat ve Savur'da insan ölçülerinin yanı sıra bölgede kullanılan at, eşek, deve gibi taşıma hayvanlarının ölçüleri dikkate alınarak oldukça dar yapılmış diyor. Halen önümüze çıkan at eşeklerin kullanıldığını görmek de zaten yeterince neden-sebep ilişkisini ortaya çıkarıyor.

Görkemli ev kapılarının önünden geçerken acaba burada olabilir mi diyorum. Öylesi coşkular var ki içimde, duygularımın ne kadar yoğunlaştığını sanırım hiçbir alet ölçemez. Bedenim yaşlı da olsa ruhum o yıllardan kalma. Bir şeyler olmuş ve ben pişman olmuşum yeniden Roza'yla bir hayat kuracakmışım gibi yalancı ve çocuksu bir mutluluk duyuyorum.

Zeyyad Beylerin evlerinin önündeyiz. Kapıları ve hemen üzerindeki çetrefilli demirden tokmak çok ilginç, dededen kalma bu evin sokak ile avlu ilişkisini kuran ana kapının hemen yanında ahır kapısı varmış. Avlu kapısından daha büyük olan bu kapı yıllar önce binek hayvanlarının geçebileceği şekilde tasarlanmış. Kapının üzerindeki tokmağa şakşak diyorlar, Zeyyad Bey dokununca hemen açılıyor. Karşımızda Zeyyad Bey'in çocuklarından en küçüğü ve eşi var. Önceden haberli gittiğimiz için misafirper-

verlik gösteriliyorlar. İçeri giriyoruz. Avlunun büyüklüğü dikkat çekici, kalabalık aile olmadıklarını düşününce, böyle bir evde yaşadıkları için şanslı olmalılar diye aklımdan geçiyor. Eşini büyük bir gururla tanıştırıyor Zeyyad Bey. Evlenirken yaşadıklarını arabada anlatmıştı, aklıma getirince gülmemek için kendimi zor tutuyorum. Diyarbakır'da çalıştığım yıllarda, orada yaşayan kadınların erkeğin yanındaki konumundan farklı bir görünüm içindeler. Zeyyad Bey'in öğretmen olmasının bunda katkısı olabilir. Bir ara benzer bir soru sorduğumda aynen şu yanıtı veriyor Zeyyad Bey. "İster Midyat'ta ister Savur'da olsun her iki yerleşkede de annelerin eğitim durumları il ölçeğine göre iyi durumda. Buradaki kadınların yaşamını Mardin'in diğer ilçelerindeki kadınların yaşamlarıyla karşılaştırdığınızda aradaki farkı görürsünüz. Geleneksel sosyal sınıflanmada, cinsler arası eşitsizliklerden daha az etkilenmişiz. Bu nedenle annelerin aile içindeki rolü ve statüsü bazen erkekten bile ön planda olabiliyor. Bu anlattıklarımdan sakın şunu çıkarmayın. Buradaki eski nesil kadınların okuduğunu söylemeye getirmiyorum. Tabi ki kızlarımızın çoğu okumamıştır, yıllar içindeki çabalarıma rağmen yine de benim bölgemde bile, halen kızlarını okula göndermeyen aileler var. Gün geçtikçe insanlar artık uyanıyor. Herkes çocuğum okusun kendi ayakları üzerinde dursun telaşı içinde. Yoksulluğun gözü kör olsun bizim kırsalımızda da yokluktan dolayı okuldan habersiz bir yığın insan var." Hüzünlü bir ifadeyle uzun süre önüne bakıyor, belli ki onu üzen çok meseller de olmuş, kapıya doğru eşini gözlerken kaldığı yerden sözlerine devam ediyor. "Eskisi gibi değil, nüfus sürekli değişken bu kadar karmaşık yapılanma içindeki insanlardan, çocukları toplayıp hadi okula nasıl diyebilirsiniz? Üstelik bunların her birinin ayrı ayrı diller konuştuğunu düşünecek olursak. Her şeye rağmen kendimi suçlayacağım çok fazla bir şey yok. Çocuklarını okula göndersinler diye insanlarla az kavga etmedim. Kürt kökenli bir çobanın koyun sürüsünü otlatan oğlunu ne yapıp edip sürüden aldım. Babası karşı koyunca itişip kakıştık, asıl ilginç olan ne biliyor musunuz?" Biran durup eşi tarafından donatılan yemek masasına bakıyor Zeyyad Bey. Tam onlara komut verecekken ben dev-

reye giriyorum. "Valla sanırım ilginç olan sizin cesaretiniz, şahsen normal bir eğitmenin yapamayacağı bir iş gibi geliyor bu yaptığınız." Bu cevap karşısında kıs kıs gülüyor Zeyyad Bey. "Karşımda Azrail olsa bile korkmam. İnandığım konunun üzerine giden bir yapım var. Şimdi size sorduğum sorunun cevabını söyleyeceğim. İtiş kalkış esnasında küçük çocuk ne yaptı biliyor musunuz?" Aklımızdan 'her halde babasına arka çıktı' diye bir düşünce geçiyor. "Babasına arka çıkacağına yanımda yer aldı. Olayın büyümesine fırsat vermeden, onları ikna etmeyi başardım tabi. İşte böylesi zorlukların yaşandığı bir bölgede, eğitim vermeye çalışıyoruz." Konuştukça benzer yanlarımız olmasına rağmen aynı zamanda farklılıklarımız da ortaya çıkıyor. Zeyyad Bey'in mutlu bir evliliği var, benimse henüz o seviyeyi yakalayamadığım ortada, diğer taraftan bütün ömrüm suç ve suçluyu belirlemekle geçmiş, işin gerçeği biraz onu kıskanıyorum.

Yemek masası dünya kadar yiyecekle bezeli, bazılarını ilk kez görüyorum. Lebeniye çorbası, Maldum denilen yemek, dolma ve içli köfteden de sembolik olarak konmuş. Öğlen yemeğini yiyeli çok olmamasına karşın ev sahibi gücenmesin diye her birinden birazcık tabağımıza koyuyoruz. Lezzetli bu yemeklerin bölgede Süryaniler tarafından da çokça yapıldığını söylüyor Zeyyad Bey. "Burada yaşayan bütün insanlar birbirinden etkilenmiştir. Mardin'imiz çok büyük yerleşim merkezi olmamasına karşın çok sayıda kültürü bağrında yaşatıyor. Halen, Türk, Arap, Kürt, Gürcü, Çeçen, Süryani, Ermeni, Hint, İran kökenli halkların bir arada yaşamış olmaları ilginç değil mi? Bu insanlar birbiriyle kaynaşarak neredeyse ortak bir kültür oluşturmuşlar." İnsanın hadi be oradan, atıp tutma diyesi geliyor; ama konuşanın bir bilen olduğunu düşününce dinlemekten başka çaremiz de kalmıyor. "Mardin'in kent merkezinde ana dil olarak Arapçanın konuşulmasının çeşitli nedenleri var. Bu özelliğin bilinmemesi çeşitli yanlış anlamalara neden olabiliyor. Örneğin turist olarak buraya gelen insanlar, Arapça konuşulduğunu görünce Arap zannedebiliyor. Oysa insanların bazıları Kürt kökenli olsalar bile Arapça konuşabiliyorlar. İşin asıl ilginç yanı Mardin'de Arapça konuşan bazı insanlar da kendileri-

ni Arap zannedebiliyorlar, zaten İslamiyet'le beraber Mardin'e Arapça gelmiştir. Araplar öncelikle ırk üstünlüğünü getirmişler, daha sonra da dillerini zorla buyrukla yasayla kabul ettirmişler. Şimdi bu anlattıklarıma dayanarak biz öğretmenlerin işlerinin ne kadar zor olduğunu düşünün. Okula gelen bir öğrencinin Süryanice, ya da Kürtçeden başka dil konuşamadığını bilip, ona nasıl Türkçeyi öğreteceksiniz? Hele de bizim zamanımızda kısıtlı miktarda öğretim elemanları varken." Zeyyad Bey durup yüzüme bakıyor ve sözü bana getirecek gibi duruyor. "Tabi sizi kastetmiyorum, Batıdan ahkâm kestikleri zaman kızıyoruz, buradaki bir öğrenci ömür boyu dil öğrenmek için uğraşadursun yaşıtlarına yetişme konusunda ne kadar yol alabilir? Kumaşımız bu yapabileceğimiz başka da bir şey de olmadığına göre işi sevgiye dayandırmaktan başka çaremiz yok. Bütün bu zorluklara rağmen Mardin'de yaşanan ve var olan her şey inanılmaz bir zenginliktir." Zeyyad Bey'in eli dizime dokunuyor. "Kubilay Bey, şimdi size gelelim, bizim buralarda onca farklı kültürden insanlar yaşarken neden illa Süryanilerle ilgili açılım istediniz söyleyin bakalım?" Öğretmen olması, cin gibi olmasını gerektirmiyor. Buranın yapısal ve tarihsel durumunu gözler önüne seren bir insanın, tıpkı benim gibi karşıdakinin meramını şüpheyle karşılayıp öğrenme isteğine şaşıyorum doğrusu. Her halde çocukların gözlerinin içine bakıp ne istediklerini bilecek kadar doluluk taşıyor. Aklıma gelen ilk düşünce kurtarıcım oluyor. "Nasıl anlatsam ki, doktor olan oğlumu evlendirmek üzereyim. Kaç yıldır evlen evlen diye tutturduk, bu yıl sevdiği kızın kolundan tuttuğu gibi evimize getirdi. Hanım kızımız da doktor ve aynı zamanda Süryani. Kendi adıma bir mahsur görmedim; ama eşim işkillendi ve bu işe inceden inceye karşı çıktı. Tam olarak bu kültürün ne ifade ettiğini bilmememiz eşimi endişelendiriyor. Anlayacağınız, Hıristiyan gelin Müslüman damat bizim için hala soru işaretleri ile dolu." Kendi durumumu arz etmenin yerine, imdadıma yetişen bu düşüncenin yalnızca oğlum adına açılım içermediğini aynı zamanda kendi meselemi değerlendirmem konusunda da önemli olacaktır. "Azizim Süryanilerle ilgili açılımı neden akşama bıraktığımı şimdi anlayacaksın; ama bu arada oğlu-

nu tebrik etmeden de geçmeyeceğim, o da benim gibi duygularının aktığı suyolunu takip etmiş, aferin ona." Bu esnada bizlere çay ve yanında tatlı ikramında bulunan Zeyyad Bey'in eşi Gönül Hanım da tebessüm ederek oğlumdan dolayı tebrik ediyor beni.

"Süryaniler, köken olarak Hz. Nuh'un oğlu Şam'a dayanırlar. Yerleşim alanları buralar, kısacası Mezopotamya bölgesidir. Beş bin yıllık uzun bir geçmişleri var. Sonradan gelişen Hıristiyanlık inancı ile Süryani ismi özdeşleşmiş, hatta Antakya Kilise'sini bu isimle anmaya bile başlamışlar. Süryaniler o yıllardan bugüne kadar yaşadıkları topraklar üzerinde kültür ve sanat alanında eşsiz eserleriyle bölgenin sosyal yaşamını da etkilemişler. Çok meziyetleri olan bu insanların konuşmalar esnasında sadece eski taş ustaları olarak tanıtılmasına hep bozuluyorum." Yıllardır bu konu üzerinde ihtisas yapmış gibi en ince detaylara girerken bizi şaşırtmaya devam ediyor. Onun bu kadar bilgili olduğunu tahmin etmiyordum, daha soracağım çok soru olmasına bile gerek bırakmadan Zeyyad Bey bildiklerini birer birer önümüze döküyor. "Sizin oğlunuzun evlenmek istediği kızın kökenini araştırın Mardin'den gitmiş olduklarını görürsünüz. İstanbul Süryanileri diye bir şey yok, genelde onlar Mardin ve çevresinden göç etmiş insanlardır. Çoğu geleneklerini devam ettirmekle birlikte süreç içinde değişime uğrayanlar da vardır, özellikle genç nesil bu konularda daha vurdumduymaz, onlar için değerler çok değişti, bence iyi de oldu. Mardin dâhil olmak üzere, Mezopotamya halkının büyük bölümü birinci yüzyıldan başlayarak dördüncü yüzyılın sonlarına doğru putperestlik inancından uzaklaşıp Hıristiyanlığı benimsemişler. Yalnızca Mardin'le sınırlı kalmıyor bu Diyarbakır'dan kadim kilisenin Mardin'e taşınması, Hıristiyanlığın yerleşmesini hızlandırmıştır. Süryanilerin Suriye ile olan ilişkilerini anlatmaya kalkışırsam bitmez iyisi mi merak ettiğiniz noktaları sorun onları cevaplandırayım."

Yorgunluktan hiç halim kalmamış. Zeyyad Bey'i frenleyelim diye arada bir Ahmet'le bakışıyoruz. Bu sohbetin şu anda sonlanması lazım, bunu nezaketle dille getiriyorum. "Bizden öyle kolay kurtulamazsınız, daha neler isteyeceğiz neler; ama yarına da bir

parçamızın kalması lazım." Zeyyad Bey bizi mutlu ettiği için aynı zamanda mutlu olduğunu da belli ediyor. "Yalnız bir ricam olacak..." deyince ne söyleyeceğimi merak ediyor. Ahmet de aynı anda elindeki kalemi bir kenara bırakıp kulak kabartıyor bana. "Bizi, yarın için kendi halimize bırakıyorsunuz. Hem siz dinlenmiş oluyorsunuz hem de biz kendi kendimize çevreyi gezmiş oluyoruz, kesinlikle itiraz etmiyorsunuz." Bu arada başını sallayan Ahmet, benim söylediklerimi destekler şekilde onaylıyor. "Yarın için biraz uyumuş oluruz, sonra isteseniz de bizden kurtulamazsınız." Zeyyad Bey istemeye istemeye bu emrivakiimizi kabulleniyor. Eşine teşekkür ettikten sonra, oğlu Murat arabasıyla Mardin'deki kaldığımız otele götürüyor bizi. Zeyyad Bey'in evi bizim gibi on misafiri ağırlayacak kadar donanımlı ve büyük; ama maalesef benim başka evde yatıp kalkmak gibi bir âdetim yok.

Saat on, buradaki insanların çoğu şu anda uyumuş. Otele gelir gelmez odamıza çekiliyoruz. Gecenin bu saatinde halen bir şeyler yazıp çiziyor Ahmet. Bundan sonrası için ne yapılacak onu bilmiyorum, henüz hiçbir eve girip çıkmış değiliz. Bir ara başını masadan kaldırıp sohbet etmek istediğini belirten Ahmet'e, uzandığım yataktan arkadaşı olduğumu ima etmeye çalışıyorum. "Bundan sonra sana dostum diyorum, aramızdaki yaş farkını bir kenara bırakıyorsun. İki arkadaş, sırdaş, yoldaş daha ne dersen biz oyuz. Baban gibi değilim, her ne kadar yıllarca karakollarda türlü türlü olaylar yaşamış olsam da özümü hiçbir zaman kaybetmedim. Bunca yıldır insanlarla hep aynı yaştaymışım gibi diyalog kurabildim, kısacası benim kitabımda büyüklük mefhumu yok." Genç adam, geriye doğru yaslanıp gerçek manada niyetimin ne olduğunu anlamaya çalışırken, güven tazelemek için devam diyorum. "Koca günü geride bıraktık, zamanımız çok, bilimsel çalışmalar ha denince olmuyor, daha yapacağın röportajlar ve çekeceğin fotoğraflar var. Bütün bunları yapman için bana ihtiyacın olacak, bırak arkadaş olmayı beni çırağın olarak da kabul edebilirsin." Söylediğim sözler Ahmet'i mutlu ediyor aynı zamanda güven de vermiş olacak ki şunları söylüyor. "Kubilay Amca, zaten yakın hissetmeseydim buralara kadar beraber gelmeyi teklif etmezdim. Bunca yıllık tecrü-

belerinden yararlanmak diğer amacımdı; ama ilk olarak şunu söylemeliyim. Çalıştığım proje için belli bir miktar bütçe oluşturdum, bu bütçeye senin masrafların da dâhildir sakın ola ki elini cebine atmayasın, sonuçta bana yardım etmeye geldin, bu birincisi." Birincisi buysa ikincisini almayayım türünden bir istekte bulunurken, Ahmet'e itirazda gecikmiyorum. "Buna karşı çıkacağımı bildiğin halde neden böyle bir istekte bulunuyorsun?" Daha fazla konuşturmadan söyleyeceklerimin önünü kesiyor Ahmet. "Maksadım seni zora sokmak değil; ama bunu bir iş olarak düşün ve kendini asla üzme. Madem iki arkadaşız, tecrübelerini göz önüne alarak sormak istediğim başka bir mesele daha var." Yüzünün rengi değişiyor, konunun ne olduğunu merak ediyorum. Aklımdan türlü türlü korkular geçiyor, meselenin benimle ilgili olması mümkün değil, peki o zaman onu bu kadar sıkıntıya sokan nedir? Ikınsa da sıkılsa da çaresiz, sonunda onu bunalıma sokan ne varsa anlatmaya kararlı. "Babamı uzun zamandan beri tanırsın, tam anlamıyla baskıcı olmasa da dayattığı bazı meseleler var, bunlardan biri de evlilik." Deyince derin bir oh çekiyorum, asıl derdimin kuruntu olduğunu söylemeliyim, rahatladığım için doğru kararlar vermesine yardımcı olacağım. "Bak sen, çocukların işine karışmıyorum, onlar bildikleri gibi hareket edebilirler diye bana caka satıyordu." Ahmet daha fazla babasının üzerine yüklenmeyeyim diye sözümü kesiyor. "Yok, gerçekten okulumuz dâhil bugüne kadar hiçbir konuda baskıcı olmadı. Fikrini söyledi, zaman zaman da söylendi; ama illa böyle yapacaksınız demedi. Evlilik konusunda annemle hemfikir olmuşlar, tutturmuşlar illa bize gelin olarak Ramazan Bey'in kızını getir diye. Zeyyad Bey babam kadar değer verdiğim bir insan, bilgi ve kültürünü de her zaman örnek almışımdır. Bu kız onun yeğeni, senin anlayacağın sarmaşık gibi karmakarışık bir durum benimkisi. Tavsiye ettikleri kızı, yıllar önce İstanbul'a gezmeye geldiği zaman gördüm. Bunca sene okumuş bir insanım, evlilik gibi önemli bir konuda dayatmalara karşı nasıl tavır alacağımı inan bilmiyorum. İstanbul'da onca kız arkadaşım olmasına karşın onların umursamazlığını ve tahammülsüzlüğünü de aklıma getirince kafam daha bir karışıyor. Bazen

delirecek kadar kendimi kötü hissediyorum. Ne anne babamın önerdiği kızla ne de diğer kız arkadaşlarımla mutlu bir hayat kurabileceğimi de zannetmiyorum. Kısacası mutsuz, karar mekanizması çökmüş çıkmaz sokakta öylece kalakaldım." Uzandığım yerden ona bakıp gülerken ameliyatlı yanım üste gelecek şekilde yan dönüyorum, genç Ahmet tam da karşımda. "Senin yerinde ben de olsam aynı şekilde kafam karışırdı; ama konuyu benimle paylaştığın için de mutluyum."

"Yıllarca karakollarda karı koca kavgalarından tut da cinayete kadar giden süreçlerin şahidi oldum. Neden sonuç ilişkilerinden, olayların karmaşık yapılarına kadar ayrıntılarını didikleyip durdum. Tam olarak doğru şudur noktasına asla gelemedim; ama bazı vakalarda değişik saptamalarım da oldu. Sonuca gidebilmemiz için sorduğum sorulara doğru cevaplar vereceksin." Ahmet, yardımcı olursan minnettar olurum demeye getiriyor, yüzündeki çaresizlik doğru kararlar vermesinin engeli, bundan sonra onun akil yüzü olmaya çalışacağım. Genç adam söz dedikten sonra kendi yaşadıklarımı göz önüne alarak ona sorular sormaya başlıyorum. "Lise ve Üniversitede okurken gerçek anlamda kız arkadaşlarından birinden etkilendin mi? Duygusal şeyler yaşayıp onunla çıktın ve daha ileriye gittin mi? Kısacası âşık oldun mu? Bu soruların cevabını kaçamak olarak istemiyorum, aynanın karşısında kendi kendine itiraf ediyormuşsun gibi düşün." Bir süre duruyor, elindeki kalemi masaya birkaç kez vuruyor. Bu hareketleri ikilemde kaldığının işareti de olsa kısa sürede çözülecektir diyorum, o buna mecbur. "Bu soruyu bekliyordum desem yalan olur; ama aramızda kalması koşuluyla hayatımın bütün ayrıntılarını sana anlatacağım. Lise ve üniversitede çıktığım birçok kız oldu. Bunlar arasında da kısa süreli yakınlaşmalarımız da oldu, kastın deli divane âşık olmaksa o duyguyu henüz tattıran bir kız çıkmadı karşıma. İlgi duyduğum bir kızın ertesi gün bir başkasıyla yakınlaştığını görmek zaten insanın ona yoğunlaşmasını engelliyor. Son dönemlerde maalesef bu şekilde bir ortam var. Benim ailem en ufak kızgınlığında 'hangi çağdayız' diye tavır koyan bir kızla nasıl geçinir?" Vay diyorum içimden, Ahmet'in aklına gelen detaylara takılma-

dan da edemiyorum. "Haklı olabilirsin bu arda çok şanslı olduğunu da söylemeliyim; çünkü henüz tutku derecesinde bir kızla yakınlaşman olmamış, delicesine âşık değilsin, bütün bunlar olumlu. Madem tecrübelerimi mutlu olman adına kullanacağız, öncelikle şunu söylemeliyim. Baban ve annenin istediği ve evlen dedikleri kızla muhakkak tanışacaksın. Peşin hükümlü olman çok doğru değil. Tanışman onunla evlenmen anlamına da gelmiyor. Belki de çok seveceksin ve şu ana kadar hissetmediğin duyguları yaşatacak sana. Ola ki etkilenmedin veya onu beğenmedin kimsenin seni zorla evlendiremeyeceğini de bilmelisin. İnsan akrabası dışında herkesle evlenebilir. Bu evliliği yapan insanlar birbirinin hemşerisi de olabilir. Böyle bir birlikteliğin olumsuz yanlarının yanı sıra olumlu yanları da var kuşkusuz, örneğin uyum gibi. Anne babana tahammül edilmesi gerektiğini bilen bir kız mı sana huzur verir yoksa onları yok sayan ve bildiğinden asla taviz vermeyen anlayışsız bir kız mı? Tabi ki uyum içinde olan bir kız, çok daha mantıklı." Ahmet biraz sessiz kaldıktan sonra gerçek düşüncesini açıklıyor. "Lümpen yaratılışlı pasif ve kişilik ortaya koyamayan birine tahammül edemem. Sırf annem babam istiyor diye böyle bir şeye de asla katlanamam." Kızmamak için kendimi zor tutuyorum, konuştuklarımı çok da dinlemediğini düşünerek onu uyarıyorum. "Senden böyle bir şey isteyen, illa pasif ve kişiliksiz biriyle evlen diyen yok. Genelde anne babaların oğlunun evlenmesini istediği kız öyle algılanır. Bu kızın da senin gibi Üniversite bitirdiğini söylemiştin şayet böyleyse saçma kuruntular içine nasıl düşersin? Ramazan Bey'in aile yaşantılarını ve kızın makul yapısını yakıştırmış olacaklar ki senden böyle bir istekte bulunmuşlar. Anlayışlı yaklaşmalı ve kendini mutlu etmelisin, nasıl olsa aklının bir köşesine takılı başka bir kız yok şu an." Konuştukça açılıyor, yüzünün rengi gerçek tonunu yakalıyor, hatta gülümseyişi bu işe makul yaklaşmasının işareti olabilir. "Haklısın kaskatı kesilmişken şimdi daha sakin düşünebiliyorum, babama ve anneme de hak veriyorum. Tam olarak karar veremediğim bir kızın gerçekten aileme uygunluğunun zor olabileceğini de düşünüyorum. Kısacası peşin hüküm vermeden, olasılıkları keyifle de-

ğerlendir diyorsun söylediklerinden bunu anlıyorum." Ahmet'le kurduğum dialoğa bakılırsa sanki komiser kimliğinden sıyrılıp psikolog kimliğine bürünmüşüm. İşin gerçeğine bakılırsa hayatı bu şekilde konuşmaya benim de ihtiyacım var. Onu karar verecek sonuca götürdüğümü anlayınca aynen devam diyorum kendi kendime. "Bunu ben demiyorum sen öyle çıkarıyorsun, bu düşüncenin yanlış olmadığını biliyorsun. Şimdi gelelim ikinci soruya bu kız üniversitenin hangi bölümden mezun?" "Gıda mühendisi?" "Gıda mühendisliğine genetik bilimler giriyor mu bilmiyorum; ama bu iş olursa iyi ve doğru besleneceğinden emin ol. Peki, nasıl bir araya geleceksiniz?"Ahmet heyecanlanıyor, utandığını zannediyorum, sandalyesini biraz daha öne çekip sorumu yanıtlıyor. "Bizim aileyle tanışmışlıkları var, burada olduğumuzu öğrendikleri an mutlaka yemeğe çağırırlar, şimdi onları bir kenara bırakalım da bundan sonrasını konuşalım. Kararsız olduğumu biliyorsun bana yardımcı olacaksın, şayet kızın olumsuz bir yanını görürsen gizli saklı tutmayıp muhakkak söyleyeceksin, bu iş hayat memat meselesi." Otel odasında konuştuğumuz konu, 'hayat memat meselesi' olunca kahkaham ortalığı inletiyor. Evet, bazen hayat boşa geçiyor ya da insan öyle zannediyor. Kendini anlaşılmaz ve mutsuz hissederken sonra da yollara vurabiliyor. Ara ara daldığımı gören Ahmet, buna daha fazla müsaade etmiyor. "Bunca yorgunluğun üzerine bir de benim meselemi dinliyorsun, sakın içten içe bana söylenmeyesin. Yarın kafama koyduğum programı uygulamak için uyumamız lazım deyince yorganı başıma çekiyorum. Roza nelere kadirsin, şu an otelde Ahmet'le hayatı konuşuyorsam sebebi sensin diyorum kendi kendime.

HASANKEYF

Güneşin doğduğu yer Mardin. Tepelerin ardından gelen, sonrada tüm görkemiyle perdenin aralığından içeriye sızan ışıltılar var. Bu atmosfer kalkmamız gerektiğini söylüyor, daha saat sabahın yedisi. Gün çoktan ağarmış, uyumak istesem de havanın sıcaklığı bunu engelliyor. Kahvaltı için alt kata iniyorum, Ahmet

otelin önündeki şoförle görüşüyor, bugünün programını yapıyorlar. Taksiyi de Zeyyad Bey ayarlamış diye düşünüyorum; çünkü adamın yakın davranma çabaları gözden kaçmıyor. Kahvaltıyı alelacele yaptıktan sonra kendimizi arabanın içinde buluyoruz. İlk gideceğimiz yer Hasankeyf. Yüz kilometrenin üzerinde bir yolumuz var. Araba normal binek arabalardan hacimli ve model olarak daha yeni, biner binmez konuşmaya başlıyor şoför. "Zeyyad Bey'in hatırı büyüktür yoksa bu fiyata hayatta olmazdı. Bundan sonrasını bana bırakın, sizi önce Hasankeyf'e, oradan da Midyat'a ve hemen yanındaki Mor Gabriyel manastırına götüreceğim." Daha konuşur konuşmaz adamın geveze olduğunu anlıyorum, bütün yolculuğumuz süresince ucuza götürdüğünü ima edip durursa yandık diyorum. Ahmet ön koltukta bense arka koltuğa oturmuşum. Henüz yakan bir güneş yok, havanın sıcak olacağını tahmin etsek de her an yağmur yağabileceğini söylüyor şoför.

Bunca yıllık yaşanmışların tümü zihnimin bir yerlerinde donup kalmış. Yeni bir başlangıcın heyecanıyla bütün dikkatim yolda, çocuklardan farkım yok. Ahmet eliyle işaret ediyor. "İşte Savur yolu, yakında oradan da geçeceğiz, Midyat'ın ve oranın altını üstüne getireceğiz. Şimdi neden öncelikle Hasankeyf'e gittiğimizi merak ediyorsundur?" Şoförle konuşmadığı kesin; ama neden diye soracak halim zaten yok. Roza'ya ulaşmak için nereye savrulursak oraya gideceğimi bilmesi de imkânsız. "Buralar o kadar güzel ki benim için hiç fark etmiyor, asistanın olduğumu unutuyorsun, emir komuta sende." Diyorum ona.

Hasankeyf'e giden yol uzun. Üzüm bağlarının bahçelerinin yanından, bazen de bakımsız ve sahipsiz yerlerden geçtiğimiz oluyor. Buralar öylesine garip ve farklılıklar arz ediyor ki şaşırıyorum. Ahmet'ten gittiğimiz yere dair bir yorum gelmeyince bir ara neden Hasankeyf'e gittiğimizi sorgular hale bile geliyorum. Bunu sesli düşününce taksicinin yanıtı gecikmiyor. "Nedenini gidince görürsünüz, sizin gibi neden diyen bir yığın müşterim oldu, oyuk mağaraları gürül gürül akan suyu görünce bu eziyete boşuna katlanmadıklarını anladılar. Hasankeyf fotoğraflarda görüldüğü gibi değildir, yakından insanı çok daha başka etkiliyor."

Farklı yükseltilerden geçiyoruz, Hasankeyf'e yaklaştığımız anda yol bozuluyor, belli ki yapım çalışması var. Yıllarca ihmal edildiğinin resmi şu an önümüzde. Tarihin sahipsizliği ve kaderine terkedilmişliğini Ahmet kendince dile getiriyor, tek suçlu biziz diyor.

Sıcak ve yorucu bir yolculuktan sonra nihayet Hasankeyf'teyiz, onca kilometreden sonra gürül gürül akan Dicle nehri var önümüzde. İçimi kaplayan serinlik çok şeyler anlatıyor, suyun her zerresinde Roza'nın masmavi gözlerini görüyorum, içime akıyor ve bir an duruyorum, sanki hayatımın öncesi yokmuş gibi huzurluyum.

Hasankeyf'in eski tarihi köprüsü yıkılmış, yeni köprünün üzerinden karşıya geçiyoruz, etrafımızı kavruk yüzlü sıska cılız çocuklar sarıyor. Dilleri döndükçe ve bozuk Türkçeleriyle anlatmaya başlıyorlar. Yere oturup heyecanlarını ve şevklerini kırmadan onları dinleyince taksici müdahale ediyor, bu çocukların paracı olduğunu söylüyor. Zeyyad Bey'in anlattıklarına, birebir şahit oluyoruz, iki lisan ve parasızlık bu çocukların kaderi. Çat pat öğrendikleri sözleri onlardan dinlemek çok da uzun zamanımızı almıyor, her birinin eline birkaç kuruş bozuk para sıkıştırıp gönderiyoruz. Bu arada Ahmet durmadan fotoğraf çekiyor. Hazırlayacağı tezin konusu buraya uzanmasa da bölgenin tümünü öğrenme gayretleri var.

Yeşil otlar ve tarihin birbiriyle kaynaştığı yer Hasankeyf, mevsimin tüm coşkusunu gürül gürül akan Dicle nehrinde görmek mümkün. Taksici, Hasankeyf'in diğer tarafındaki tarihi dokunun zenginliğinden bahsedip oraya gideceğimizi söylüyor. Kendimizi bir anda kayaların arasında küçük bir vadide buluyoruz. "Muzaffer, Muzaffer" diye seslenip rehberlik işini ona havale ediyor taksici. Bulunduğumuz yerin iki tarafında gökyüzüne uzanan dikine kayalar var ve bu kayaların her yanı mağara oluşturulmak için oyulmuş. Halen içinde ikamet edenlerin olduğunu görmek hayrete düşürüyor bizi. İlkel koşullarda yaşam mücadelesi veren bazı ailelerin, elektrik ve suyunun olmadığını da öğreniyoruz. Rehberimiz Muzaffer'le beraber kayalara oyulmuş merdivenlerden çıkar-

ken, aynı zamanda kulağımız da onda. Milattan önceye dayanan tarihinin olduğunu bunun yanı sıra Selhaddin-i Eyyubi'nin askerlerinin bu mağaralarda konuşlandığını anlatırken buraları resmen kutsuyor. Binlerce mağaranın olduğunu söylüyor. Bunlardan birine giriyoruz, bu mağara turistik amaçlı düzenlenmiş. İçi otantik döşenmiş bölgeye has oturaklar ve kilimler var duvarlarda. Soğuk hava deposunu andırır bir serinlik hâkim, yazın serin kışınsa oyuk bu kayaların içlerinin sıcak olduğunu söylüyor Muzaffer. Bulunduğumuz yerden en tepe yere çıkarıyor bizi. Bütün çevreye hâkim olan bu yerden gözüken iki minarenin kalfa çırak çekişmesine sahne olduğunu da belirtiyor. Minarelerden çift merdivenli olanının çırak tarafından yapıldığını uzun uzadıya hikâyesiyle birlikte anlatıyor. Turistik amaçlı lokantalarından birinde karnımızı doyuruyoruz. Rehberimiz Muzaffer'i memnun ettikten sonra yeniden taksiciyle birlikte dönüş yolundayız.

İnsan doğar doğmaz geriye dönüşe her an hazır olunmasını emreder bütün dinler. Dinen dönüş tehlikelerle doludur, hazırlıklı isen cennete, hazırlıksızsan cehenneme gidersin. Birde öbür yüzü vardır geriye dönüşün ve bu yüzü farklı şeyler söyler insana. Her zaman kazançlarla doludur. Geriye, gördüklerini yaptıklarını yaşadıklarını taşır insan. Taksici kim bilir kaç kez Hasankeyf'e gelmiştir, bir an önce gezip bitirseler de dönsek diye aklından geçiriyordur muhakkak. Onun için geriye dönüş para demek, benim de ondan farkım yok, her ne kadar para demek olmasa da geri dönüş benim için Roza demek.

Arapça şarkıların olduğu parçalar CD çalardan kulaklarımıza geliyor, arabanın komutanı olan şoföre müdahale etmeye gerek duymuyoruz, görevini yapmış olmanın huzurunu ve mutluluğunu yaşıyor adamcağız. Yol az değil, ileride yeşil örtülü dört ayak üzerine oturtulmuş garip bir tabut var yol kenarında. İlgimi çektiğini görünce, şoför hikâyesini anlatmaya başlıyor. "Bu yol yapılırken taş kırma makinesi o noktada bulunan kayayı ne yapmışsa kıramamış, bununla da kalmayıp kendi dişlisini defalarca kırmış. Neden olabileceğini çok düşünmüşler; ama maalesef bulamamışlar. Beş kilometre aşağıda bir şıh var, muhtemelen onun dedele-

rinden birinin mezarı buralarda olabilir diye yorumlanmış ve burası türbe haline getirilmiş." Ahmet dayanamıyor ve şu soruyu soruyor. "Orda bulunan kayanın altına, zatı muhterem her kim ise onun naşı nasıl girmiş? Koskoca taş kırma makinesi bile üstesinden gelemedikten sonra zamanında hangi amaçla, o muhteremi kayanın altına koymuş olurlar ki?" Taksici, Ahmet'e bir bakış atıyor. "Böyle şeylerin derinliklerine girilmez, buralarda o işin keramet işi olduğu da söyleniyor, fazla kurcalamamak lazım. Bizim çevre köylerin çoğunun benzer inançları vardır ve asla sorgulanamaz." Zaten sorgulamaya niyetimizin olmadığını susarak gösteriyoruz. Benzer durumlarla görevim esnasında karşılaşmıştım. Dolandırılan insanlar mı, ölümüne her suçu işleyebilecek müritler mi dersin daha neler gelirdi karakola. Bunca yıl geçmiş olmasına rağmen halen değişen bir şey yok, yazık diye içimden geçiriyorum.

Hasankeyf'ten Midyat'a doğru giderken arada bir tek tük geçen arabalar dışında yolda kimseler yok. Sapsarı çiçeklerle bezeli tarlalar görülmeye değer, içinde saatler boyunca Roza'yla göz göze el ele hayalim geziyor. Yaşlılığımla ilgilenmiyorum, uçuran duygularla okyanusta salın içinde çarpışma korkusu yaşamadan boyuna salınıp duruyorum. Yılgın yanımın inatçılığıma yenik düştüğünü ve diğer yaşlılara bu anlamda fark attığımı görmek de beni mutlu ediyor. Bu düşünceler içinde coşmuşken taksici ani bir frenle arabayı sağa çekiyor. Bilmediğimiz bu yerde neden durduğuna anlam veremiyoruz. Ahmet'le birbirimize bakıyoruz. Kontağı kapatan şoför aniden arabadan iniyor ve yerden kaptığı koca taşı öyle bir havaya savuruyor ki donup kalıyoruz. Delirmiş olabilir mi diye aklımızdan geçen soruya yine Ahmet cevap veriyor. "Gerçekten delirdi bu adam" diyor. Küfürleri havada uçuyor, söylenmedik laf bırakmıyor şoför, yüzü gözü kan çanağına dönmüş, çıldıracak deyimi hafif kalır, resmen delirmiş. Arabaya döndükten sonra koltuğa oturup birkaç kez kafasını direksiyona vuruyor. Korkuyoruz, sinir krizleri geçirdiğini düşünüyoruz. Benzer durumlarda sanık ya da mağdurlara karakolda su verir sakinleşmelerini sağlardık, burada öyle bir imkânımız yok, sadece kendiliğinden durulması tek dileğimiz. Bir süre öylece kaldıktan sonra başı-

nı direksiyondan kaldırıyor şoför. Muhtemelen ağlamış, arabayı yeniden çalıştırıp yola koyulurken özür diliyor. "Kusura bakmayın bu şahinler beni deli edecek, neler çektiğimi anlatamam. Aşağı yukarı yüzeli tane güvercinim var, hepsi benim parçam evladım gibidir. Onlarla konuşur dertleşirim, akşam olur olmaz soluğu yanlarında alırım." İlk soru benden geliyor. "Bu hareketinizle ne alakası var, neden kendinizi bu duruma soktunuz?" Yüzünde acı bir tebessüm, cevap verecek; ama ne söyleyeceğini nereden başlayacağını bilemez durumda. "Bakın benim içim kuşlarım bir yana ailem bir yana, onlar yoksa ben hiç yokum. Bu taşı niye attığımı merak ediyorsunuz; ama anlatmaya bile içim elvermiyor. Öyle bir güvercinim vardı ki yarış güvercini mi dersiniz yoksa adını başka bir şey mi koyarsınız bilmiyorum. Zaman zaman arkadaşlarla gelir ta Hasankeyf'e yakın yüksekçe bir yerden onu salardık, daha biz eve dönmeden mübarek hayvan geri döner ve diğer güvercinlerin arasına katılırdı. Çok severdim onu, kabullensin diye yüreğime etmediğimi bırakmadım. Psikolog'a git böyle giderse delirirsin dediler. İçimden hep kızdım onlara, 'yahu psikolog kuşumu geri getirirse gideyim; ama getiremeyecekse niye gideyim' derdim." Ahmet'e bakıyorum, gülelim mi ağlayalım mı karar veremiyoruz. Dayanamayıp içimden kızıyorum ona, yüzeli güvercini olan bir insanın, bir güvercin için düştüğü durum hiç de doğru değil. Onu teselli edecek ya da ona kızacak sözler bulmam imkânsız. "Anladık tamam da ne oldu güvercinine?" Bir an durup yüzüme bakıyor, dikkatini yol yerine tamamıyla bana veriyor. "Bakın, sizi bir süreliğine alıkoydum inanın bunu elimde olmadan yaptım. Gökyüzünde gördüğünüz o şahin vardı ya, işte o melun güvercinimi kaptı. Bir gün onu öldüreceğim diye şerefim üzerine yemin ettim, namussuz bir daha böyle bir güvercin salarlar da kaparım düşüncesiyle buralardan bir türlü gitmiyor. Tüfeğim yanımda olsaydı onu mutlaka vururdum. Her defasında Hasankeyf'e bir iş olur da çıkarım diye dua ediyorum. Bir gün kafasını taşla ezmezsem namerdim." İçinde hayvan sevgisi olan bir insanın canavarlaştığının şahidiyiz. Hayat, her an her saat bir şeyler daha öğretiyor, kızmıyorum acımak da değil niyetim. Canım dediği güverci-

ni artık yok. Ondan ne farkım var ki en azından suçluyu cezalandırma konusunda o özgür, ya ben kimi cezalandırayım. Aramızda önemli bir fark daha var. O istemediği halde güvercini elinden alındı, benimkine ne demeli, göz göre göre elimden kaçırdığım kaçmasına göz yumduğum güvercinimin suçlusu kim? Kahretsin, üstelik bir daha görebilmek uğruna bunca sene sonra peşine düşmüşüm. Kendimi düzlüğe çıkardığım an emekliliğin tadına varacağım demiştim; ama şu ana kadar o düzlüğe maalesef gelemedim.

Midyat'ın hemen girişinde betonarme yapılı bir evin önünde duruyor şoför. "Müsaade eder misiniz, bu gün bizim oğlan rahatsız, kuşların yemini ben vereceğim. Aç kaldılar çok sürmez hemen gelirim." Az önce yaşadıklarımız taze, ona anlayışla yaklaşmaktan başka çaremiz yok. İstanbul'da bir taksici müşterisinden böyle bir istekte bulunamaz, yapılacak bir şey yok, mecburen Ahmet'le onay veriyoruz. Kuşların olduğu ağıl benzeri yerin kapılarını açtığında, sanki kırk yıldır görmedikleri bir yakınlarını, sevgililerini görmüşçesine coşkuya kapılıyor güvercinler. İnanılmaz bir şekilde gökyüzüne doğru savruluyorlar. Havada meydan okurcasına taklalar atıp doğanın en güzel görüntülerinden birini sergiliyorlar. Hayat zor da olsa, yaşamak her şeye rağmen güzel diyorlar. Kanat çırpışlarından sahipleriyle olan duygu alışverişlerinden bunu anlamak kolay. Sabırla kendilerini ifade ediyorlar, sadakatlerini gösteriyorlar. Taksi şoförü kendinden geçmiş, bizlerin varlığını bile unutmuş görünüyor. Ailem bir yana kuşlarım bir yana deyişindeki haklılığını şimdi daha çok önemsiyorum. Kendini keşfettiği ve varlığının farkına vardığı tek yer olarak burayı görüyor şoför. Yem verme işi biter bitmez ve kuşlar kanat çırpışlarına son verdikleri anda hepsini toparlayıp içeriye alıyor sonra da kapılarını kapatıyor. Bunu yaparken ne olur bizi ayırmayın dercesine iki taraf da hüzünlü. Yeniden yollardayız, taksicinin durumu öncesinden çok daha farklı, mutluluk gözlerinden okunabiliyor, bir yerlere gidip geldiğini mutlu yüz ifadesiyle belli ediyor.

Midyat'ın hemen kıyısındayız. İçlere girmeden Mor Gabriyel Manastırı'na götüreceğini söylüyor şoför. Yol yordam bilmiyoruz

nereye götürürse götürsün ona tabiyiz, bu günümüzü sadece gezmeye ayırdık. Sıcak kendini daha çok hissettirse de sonuçta özgürlüğün keyfini çıkarıyoruz. Ahmet yapacağı çalışmalar için henüz zamanımızın olduğunu söylerken, şu anki turlarımızı zaman kaybı olarak düşünmemeliyiz diyor. Her geçtiğimiz noktadan genel görünüme dair notlar alıp duruyor, gezimizin Midyat'ın, Savur'un sosyal ve yapısal durumuyla ilgili çalışmalarına faydasının olacağını da söylüyor.

Mor Gabriyel Manastırı, Midyat'a dört beş kilometre uzaklıkta bir yer. Süryaniler için çok önemli ibadet ve mabet yeri olmuş, ta uzaklardan bile görkemli duruyor. Şoför, daha görünür görünmez kendince tanıtmaya başlıyor bile. "Buraya her yerden para akıyor, İstanbul'dan hatta Amerika'dan bile geliyor. Süryaniler de bizler gibi memleketlerini seviyorlar. Her ne kadar yüzlerce yıl bir arada yaşasak da onlarla farklılıklar da gösteriyoruz; ama bu bizim barış içinde yaşamamızı engellemiyor tabi. Mardin'in Süryanileri her yana dağılmış, çoğu da zengindir. Bu yerler onlar için çok önemlidir, şu gördüğünüz duvarları daha yeni yaptırdılar, bahçenin içini bile ağaçlandırdılar." Aklıma gelen en önemli düşüncenin ne olduğunu bilmek beni heyecanlandırıyor, ibadet için Roza'nın burada olabileceğini sadece hayal olarak düşünsem de içimdeki hoşluğa müdahale etmiyorum.

Mor Gabriyel Manastırı'nın kapısından içeriye girer girmez Hasankeyf'te olduğu gibi taksici, Kilisenin duvar dibinde oturan gençlerden birine sesleniyor. Süryanice ya da Arapça bir şeyler söylüyor, sanırım bizimle ilgili, 'al şu turistleri gezdir, mabedi tanıt' şeklinde olmalı söyledikleri. Genç rehber önümüze düşüyor. Tamamen taş yapıdan oluşan ibadethanenin etrafı yine taştan duvarlarla çevrili. Mabedin duvarlarının ötesinde ise tarlalar var. Rehberimiz kendi eksenine göre tanıtımını yapıyor. Bu arada bize anlatılanlardan faydalanmak isteyen birkaç yerli turist daha var çevremizde. "Mor Gabriyel Manastırı 397 yılında Mor Şemul tarafından kurulmuş. Roma Kralları Arkadius, Honorius ve Küçük Theodosius'un bağışlarıyla inşa edilmeye başlanmış. Manastırın içini gezerken çok önemli bir yere giriyoruz. Binlerce rahibin ya-

şamış olduğu bu kutsal mekânın bir odasında bulunan mezarlar 12 adet konumlandırılmış niş içine gömülmüş olsa da sanki onlara nispet başka bir mezarın tamamıyla yer seviyesinde olduğunu da görüyoruz. Bu ilginç mezar için rehberimiz devreye giriyor ve hikâyesini anlatmaya başlıyor. "Orada, Manastıra adını veren Aziz Mor Gabriyel yatmakta. Mütevazı ve insan sevgisi ile dolu olan Aziz Mor Gabriyel, 'mezarımın yüksekliği, bir insanın ayak seviyesini bile geçmesin' diye vasiyet etmiş." İçimden, kasvetli mezarlarla dolu bu odada hayatın ta kendisini sorgulamak geçiyor. İnsan hangi dine mensup olursa olsun, Allah'ın bahşettiği ve temelinde mütevazı olma duygularını değiştirmediğinin şahidi oluyoruz. Aklıma Aziz Nesin geliyor, hatta mabetleştirilmesin diye mezarının yerinin bilinmesini bile yasaklamıştı. Tanrının verdiği düşünme yetisinin bütün insanlarda temel olarak var olduğunu, bu yetiyi kullanmayı da çevresel faktörlerin etkilediğini ya da kişisel olduğunu anlatan bir görüntü var şu an önümüzde. Bütün dinlerde ben olmak yasakken, tevazu ve erdem, temel ilke olarak kendini gösteriyor. İyi insan ol, yalan söyleme, çok çalış, insanlığa yararlı işler çıkar, bedenini ona zarar veren uyuşturucu nesnelerden uzak tut, yardımsever ol, güzel ve olumlu konuş, yaratandan ötürü hayatı, her şeyi sev, daha benzer birçok detayın dinler için temel alındığını ve husumetin anlamsızlığının şahidiyim resmen. Gerçeğe yakın olmak, Tanrının varlığına inanmak ve bütün bu duygularımda Roza'nın etkileri var mıdır diye ayrıca kendimle ilgili şüphelerime ne demeliyim. Hayır, sadece bu tespitleri yapmama vesile olabilir, bunu bilmek daha çok haz veriyor bana. Normal şartlarda İstanbul'dan yola çık, şu an bulunduğum manastıra gel ve bunları düşün deselerdi hadi oradan derdim. Hayat garip, insanoğlu bir çığlık misali oradan oraya savrulup duruyor. Ben derinlere dalmışken, Ahmet de her zaman olduğu gibi resimler çekiyor. Vaftiz havuzunu, törenlerin yapıldığı alanları, avlunun genel görünümünü ve daha bir yığın resim çekiyor. Genç adam ne yapacaksa şimdi yapmalı, önünde daha çok uzun zamanlar var, yaratıcı olmalı, bölgeyi tanıtmalı, zaten öyle de yapıyor gayretkeşliğini hayranlıkla izliyorum. Vücudum heyecanımdan güç al-

masa, bunca koşturmaya dayanmayacak ve olduğum yerde yığılıp kalacağım, oysa her şey umduğumuzdan çok daha güzel gidiyor.

Taşraya gelin giden bir kızın akıbeti hep kötü düşünülür. Oysa nerede huzuru yakalarsa insan, orası onun için cennet olabilir. Varsa yoksa İstanbul ya da deniz kıyısında bir tatil kenti. Denizin faydaları ve insan ruhunu rahatlatan yanı tabi ki inkâr edilemez; ama burada gördüklerim karşısında Roza'nın çok da şanssız olduğunu düşünmüyorum. Benden daha şanslı bile olabilir. Onca yerden savrulup sonunda bir baltaya sap olamamış insan duygusunu yaşayan birinden, yani benden çok daha şanslı...

Bir saat öncesiyle şimdi arasında inanılmaz fark var, hava yavaş yavaş değişiyor. Arabanın içinde öylece oturuyoruz, Mor Gabriyel Manastırı'ndan çıkar çıkmaz batıdan gelen bulut karartısı öyle bir yağmur döküyor ki arabayı kımıldatmanın imkânı yok. Şoför bu mevsimde böyle olduğunu söylüyor, her an tedbirli olmak lazım diye de bizleri uyarıyor. Yerleşmeye niyetli olmadığımız için uyarısının anlamı yok. sadece onu dinlemekle yetiniyoruz.

'Kız çocukları babaya düşkün olur', bu deyimin ne kadarı doğru, ya da kaç yaşına kadar düşkünlükleri devam ediyor bunu bilmiyorum. Her iki çocuğumun anne savunucusu ve fanatiği olduğunu bilmek zaten mutsuz olmam için önemli bir sebep. Baba olarak kızıma olan düşkünlüğümden midir nedir boyuna ondan telefon bekliyorum, oysa şu ana kadar aradığı yok. Birçok ailenin çocuğu, annelerinin babalarıyla kavgalarında babalarını haklı gösterecek şekilde konuşmuyorlar, karakolda bunun örneklerini çok gördüm. Bu nedenle çocuklarıma bugüne kadar neden böyle davranıyorsunuz diye kızmaya gerek duymadım. İnsanın kendisiyle ilgili özeleştiri yapması lazım, geçmişte annemle babam arasındaki husumetlerde sürekli annemin yanında olmuştum, bunun bir nedeni olmalıydı, sanırım çocuk sürekli annenin himayesinde büyüdüğü için babanın annesine karşı her türlü yaptırımının önünde durmak mecburiyetinde hissediyor kendini. Bu eşyanın tabiatında var, doğa insanı var ederken böyle bir misyonu da yüklemiş. Aklımdan benzer düşünceler geçerken sanki kızım düşündüklerimi

duymuş gibi beni arıyor. "Baba nasılsın, daha şimdiden özledim, şu an neredesin?" Bu soruyu ondan beklemiyordum desem yalan olurdu. Kızımın cin gibi olduğunu biliyorum, sürekli olarak gözlerimin içine bakıp gerçek niyetimin ne olduğunu çözmeye çalışması daha dün gibi aklımda; ama ona asla yenik düşmeyeceğim. "İyiyim kızım, beni merak etmeyin Diyarbakır ve Mardin'i geziyoruz, eski görev yerlerine gidiyorum. Annen nasıl?" Bu soru karşısında bir an duruyor, sanırım bam teline dokunuyorum, hemen ardından sessizliğini bozuyor. "Annem kendini yalnız hissediyor, neden onu aramıyorsun? Kafayı abimin konusuna fena takmış, gerçi bir şey demiyor; ama sessiz kalmasından hiç hoşlanmıyorum, bu arada sanki sen de kaçtın gibi geliyor." Ne zaman suçlayacak diye beklerken nihayet sözlerinin arasına beni töhmet altında tutan niyetini de ekliyor, daha fazla üstüme gelmesin diye onu uyarıyorum. "Her zamanki gibi diyeceksin; ama deme, bugüne kadar mesleğim icabı sizleri bırakıp gittim. Benim için kolay olduğunu mu zannediyorsunuz? Onca yıl yemeğimi kendim yaptım, çamaşırımı kendim yıkadım, bundan gocundum mu? Hayır. Hayat insanın önüne neyi koyuyorsa onu yaşıyor. Şu an oradan uzaklaşmamla annenin veya ağabeyinin kesinlikle alakası yok, burada daha ne kadar kalacağımı da bilmiyorum. Şayet özlerseniz ararsınız olur biter kızım." Henüz okulunu bitiremediği için ona karşı sorumluluklarım devam ediyor. Her sözümün onun tarafından yanlış anlaşılmamasına dikkat ederken kısa ve net cevaplar veriyorum ona.

Ahmet, telefonun kapat tuşuna bastığımı görünce kırk yıllık arkadaşıymışım gibi yakın duruyor, eli omzumda. "Gel demekle hata mı ettik, sakın bizim yüzümüzden evle bir sorun yaşamayasın!" Genç adam o kadar yakın duruyor ki artık senli benli olmuşuz, aramızda yaş farkının bile önemi kalmamış. "Yok be dostum, bizim aile hep böyledir, anneleri bilirsin oğullarını kendi elleriyle evlendirmek isterler, şayet oğulları kendi başına evleneceği kızı bulmuşsa bu kez açık yakalamak için sinsi sinsi pusuda beklerler. En küçük bir olumsuzlukta 'ben demiştim, böyle değil de böyle olmalıydı' diye söylenirler. Yalnız aileme özgü bir mesele değil,

kültürümüzde var. Karakola gelin kaynana çekişmesinden az insanlar gelmezdi, ne alıp veremediğiniz var diye resmen kızıp kovardım onları. Her defasında oğlunu paylaşmak istemeyen kaynanalar ile gelinlerin sürtüşmesinin arasında delikanlılar kalırdı. Yapılacak bir şey yok, zaman geldi dönen çark bu kez bizim önümüzde durdu. Şimdi eşime ne anlatırsam anlatayım, söyleyeceğim hiçbir söz amacına ulaşmıyor. Senin anlayacağın burada bulunmam, çenemi boşuna yormaktan kurtardı beni." Ahmet'in yüzündeki gülümseme, bir an olsun donuklaşıyor. "Ne yani, şu ana kadar herhangi bir kız arkadaşımı eve götürüp evleneceğim kız bu demediğim için şanslı mıyım?" "Buna sen karar vereceksin, istersen dene. Şimdi önünde ciddi bir seçeneğin var. İnsanlar severek evlendiği kızla bile mutsuz olabiliyor, kendi düşen ağlamaz misali, suçlayacak kimseyi de bulamıyor etrafında. Senin durumun şu an farklı, hatta bir şansın bile var, şayet anne babanın evlendirmek istedikleri kızı sever de evlenirsen ve Allah korusun mutsuz olursan kendini suçlamak yerine anne babanı suçlama şansın olur." Önce kahkaha atıyor, ardından 'hiç yanımdan ayrılma sana hayatım boyunca ihtiyacım olacak' der gibi yüzüme bakıyor. Benimki kelin ilacı olsa başına sürer misali, genç dostuma bende olanları anlatırken söylediğim her şeyi kesin doğrudur gibi almasını da istemiyorum. "Sen yine de bildiğin gibi davran. Anlattıklarım sadece gözlemlerimdir. Bu reçete her hastaya iyi gelmeyebilir sonrasında mutsuz olmanı da asla istemem. Tek tavsiyem hangi yola girersen gir önceden peşin hükümlü olma."

Yolunu arayan iki arkadaş, ikisinin de hedefleri farklı. Muhabbet konularının ardı arkası kesilmezken arkamızdaki taksici ne konuştuğumuzu merak ediyor ve öylece duruyor. Her ne kadar biz konuşsak da doğa bendeki güzellikleri görün, koşturmadan, tıpkı Bakırköy'ün özgürlük meydanında yağmurda duyduğum haz gibi beni hissedin diyor.

Sarıçiçeklerin ve yeşil otların, reyhanların kokusu öyle bir sarmış ki Tanrı'ya burada olduğumuz için şükrediyorum. İçimdeki sevgilerin, özlemlerin, duygusallığın, insanlığın, paylaşım katmanlarının birer birer açığa çıktığını, derinlemesine ciğerlerime

çektiğim oksijenle daha çok perçinliyorum. Yaşamak insanın en doğal hakkı, ömrünü yaşatmak adına harcamış bir baş komiserin kendini yaşatmasının yolu ise bu. Kızım, oğlum ve geride kalan eşim, her şeyiyle kısıtlanan hayatlarımız. Ne zaman zincirimiz kırılacak diye beklemenin verdiği zorluklar. Hiçbir sorumluluğu yokmuş gibi çekip gitmek, sonunda belki de Roza'yı görmek. İncecik bembeyaz parmakları küçücük ayakları ürkek ve titrek sesi ceylanlar gibi saf temiz yüzü ve deniz gözlerini bir türlü unutamadım ki! Şu anda Midyat'ta bir konakta ya da bir evde, bilemiyorum. Ona bu kadar yakınken ve kokusunu alıyorken beklemekten daha sıkıntılı ne olabilir?

Yeniden yollardayız. Midyat'ı geride bırakıyoruz, bu kez istikametimiz Mardin. Şoför Mardin'e girmeden şehrin biraz dışında bulunan Deyrulzafaran Manastırı'na da götürmek istiyor bizi ve bir anda önünde buluyoruz kendimizi. Muhteşem bir dini mabet, kubbeleri, kemerli sütunları, ahşap el işlemeli kduşkudşinleri "kutsalların kutsalı" anlamındaki ayin bölümü, kapıları, taş mimarisi, dini ve tarihi özelliği ile Süryanilerin dünya çapında eşsiz kültür abidesi olduğundan bahsediliyor. Şoför, o kadar çok insanı bu mabede getirmiş ki ön tanıtım için başka birine gerek kalmıyor, bizleri içeri soktuktan sonra tıpkı Mor Gabriyel kilisesinde bize takılanlar gibi herhangi bir kafileye katılın diyor. İçeriye girilen ana kapının oradan neredeyse bütün çevreyi görebiliyoruz. Bir süre fotoğraf çeken Ahmet'i bekliyorum, ardından kafilelerden birine takılıyoruz. Rehber, daha içeri girer girmez tarihçesini anlatmaya başlıyor. "Dünya Süryani tarihi ve dini değerleri arasında eşsiz yeri olan Deyrulzafaran Manastırı, milattan öncesine ait ve önemli mimari özellik taşıyan yapısıyla birçok evrelerden geçmiş, bahçesinde zafaran (safran) bitkisi ekilmesinden ötürü Deyrulzafaran adını almış sonra da günümüze kadar da bu isimle tanınmış" diyor. Bölüm bölüm geziyoruz, her bölümün kendine özgü güzellikleri var. Rehber, Antakya Süryani Kadim Kiliseleri ile bağlantılarına kadar daha nice detayları bir bir anlatıyor, ardından en ilgi çekici kısma geliyoruz. Önümüzde kırık dökük ve eski bir matbaa aleti var, burada ne aradığını sormaya gerek bıraktırmıyor reh-

ber ve başlıyor onun da hikâyesini anlatmaya. "Antalya Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi Patriği 3. Petrus, 1873 yılında patriklik makamına yükseldikten sonra 1876 yılında İstanbul'a oradan da deniz yoluyla İngiltere'ye geçer. İngiltere Kraliçesiyle iki kez görüşür. Kraliçe kendisine bir nişan verir. Patrik, İngiltere'den basım aletleri satın alarak, Halep'te ikamet eden Süryani kökenli Antinyos Azar'ın yanına gönderir. Patrik daha sonra Hindistan'daki Süryanileri ziyaret etmek ve onların ruhani işlerine bakmak için Londra'dan Hindistan'a geçer. Oradan tekrar Mısır yolu üzerinden Kudüs'e ve oradan da İstanbul'a döner. İstanbul'da üç yıl kaldıktan sonra 1881 yılının Mayıs ayında Urfa'ya gelir ve Halep'e göndermiş olduğu matbaa teçhizatını oradan teslim alır. Patrik, Deyrulzafaran Manastırı'nda iki kattan oluşan bir bina yaptırır ve 1881 yılında matbaayı kurar. Ancak matbaanın kurulması ve çalıştırılması için usta olmadığından, Kudüs metropoliti Abdullah Sadedi'yi İngiltere'ye gönderir. Sadedi orada İngilizce öğrenir ve matbaa hakkında özel kurs görür. İngiltere'den dönerken yanına matbaa makinelerini de alır. Bu matbaaların faaliyete geçmeleri için de İngiltere'den ücretli bir usta getirtir. Matbaanın çalıştırılmasında birçok Rahip sorumlu olarak görevlendirilir. Matbaa, ilk kez 1889 yılında faaliyete geçince, başta Süryanice olmak üzere Osmanlıca ve Arapça eserler basılır. Ayrıca Latin harfleriyle kitabeler yazılmasının yanı sıra, bölgenin bütün resmi evrakları da bu matbaada basılıp devletin resmi dairelerine dağıtılır. Şu anda gördüğünüz basım aleti o zamanın eseri ve burada muhafaza edilmekte."

Bunca sene önce taşıma araçlarının doğru dürüst olmadığı zamanlarda, Patrik'in Mardin gibi bir yerden yollara düşüp İngiltere Kraliçesi'yle görüşmesi, bin bir meşakkatlerle, matbaa aletini buralara kadar getirmesine şaşmamak mümkün değil. Üstelik kullanacak birini bulmak için özel kursiyeri oralara göndermesi ya da oradan matbaa aletini çalıştırmak için adam getirmesi de son derece ilginç. Amaçlar hedefler arayışlar insanlara neler yaptırıyor, normalde bütün bunlar imkânsızken, diğer taraftan insanoğlunun istediği zaman neler yapabileceğini gözler önüne sermiş oluyor.

Deyrulzafaran Manastırının mutfağından tut da daha birçok yerini gezdikten sonra ibadet edilen yerde duruyoruz. Rehber şu an içeriye giremeyeceğimizi, ayin yapıldığını söylüyor. Her köşede, her gizemin içinde onu arıyorum, Roza'm içeride ibadet yapanlarla beraber mi diye de bir soru aklıma takılıyor. Şayet içeride ise bunu hissederdim, kokusundan ve ondan bana akacak enerjinin gücünden de olsa anlardım diyorum. Benimkisi sadece teselli, içeriye girmemizin yasak olduğunu bildiğim için sadece senaryolar üretip kendimi avutuyorum.

Koca mabedin etrafında ne bir ev ne de başka bir şey var, sadece ibadet için varım diyen dini bir yapı var. Güneş batmak üzere, çevredeki yeşil otların dışında kalan çorak toprağın rengi gün batımıyla beraber kızıla boyanmış. Manastırın kendi içinde makûs talihiyle baş başa kalmadığını da öğreniyoruz. Suriye'den, Antakya Süryani Kilisesine hatta İngiltere'lere kadar uzandığını görmek de zenginliğin birer parçası gibi önümüzde duruyor.

Taksi şoförünün 'hadi yeter sizi otelinize bırakayım' diyen yüz ifadesi ile Manastırdaki gezimiz son buluyor. Arabaya binip yola koyulmuşken Ahmet'in telefonu çalıyor, arayan Zeyyad Bey. Nerede olduğumuzu sorduktan sonra akşama beklediğini iletiyor. Bu teklifi nazikçe reddediyoruz, yarın için zaten bir arada olacağımızı söylüyoruz ona. Bunu kabul ediyor, sabah saat sekiz buçukta Murat'ı arabayla göndereceğini ve bizi aldıracağını söyledikten sonra telefonu kapatıyoruz.

Bugünkü gezi boyunca Kilise ve Manastırlar dışında tek bir camiye gitmedik. Sanki taksiciyi, Manastırları görmemiz için biz yönlendirmişiz. Yalnız bununla kalsa iyi üstelik bilgiler alırken tanıdığı Süryani bir ailenin yaşadığı olayı da öğreniyoruz ondan. "İstanbul Yeşilköy'de yaşayan Süryani bir adam, yine Süryani olan eşini aldatıyor. İyi hoş da bu zamanda aldatmayan eş az diye düşünebilirsiniz; ama Süryanilerde kurallar çok katıdır. İnsanlar evlendikten sonra asla boşanamazlar, yeniden evlenemezler, kuma mefhumu yasaktır. Bir insanın evlenebilmesi için eşinin mutlaka ölmüş olması lazımdır. Boşanma nedenlerinin en başında zina gelir, şayet eş zina etmişse günah çıkarması bile zorlaşır." Kuralla-

rın yalnızca Süryanilere mahsus olmadığını Müslümanlıkta da yasaklandığını ve kul hakkına girdiğini biliyorsunuz, sadece şekil olarak farklılık gösterebiliyor. Dört eş helal gibi bilinse de her eşin mutlak muvafakati gerekli, erkeğin önceki eşinin gönül rızası ve kabulü ile yeni bir evlilik söz konusu olabiliyor, aksi takdirde yeniden evlenme şansına sahip değil erkek. Hangi kadın doğası gereği bir başka kadınla kocasını paylaşabilir? Böyle bir helalliğin söz konusu olacağını zannetmediğimden Süryanilerle ortak anlayış olarak algılayabiliyorum tek eşliliği." Taksici öylesine ciddi anlatıyor ki yaşananın etkisinde kaldığını çokça belli ediyor. "İstanbul'daki Süryani kadın, aldatıldığını anladığı anda evini terk ediyor. Kocası kimleri araya koyarsa koysun maalesef onu geri döndüremiyor. Çaresiz kalınca çok farklı tekliflerde bulunuyor ve kadın kurtulamayacağını anladığı an, dört şart koşuyor ona. Bir diyor, Yeşilköy'deki evi üstüme yapacaksın. İki, yazlığın tapusunu vereceksin sonra da banka hesabıma şu kadar para yatıracaksın diye isteklerde bulunuyor. Adam eşinin her isteğini yerine getirdiği halde son bir isteğinin daha olduğunu öğreniyor. Kiliseye beraber gidip günah çıkarmaları gerektiğini de söylüyor kadın. Buna da eyvallah diyor. Kiliseye gittiklerinde, Rahip'in önünde zina yaptığını itiraf etmek zorunda kalıyor adam, bunu fırsat bilen kadın, Rahip'e boşanmak istediğini söylüyor ve Rahip onları boşuyor. Süryani olmak kolay değil, katı kuralları olan yapısı var. Müslümanlıkta olduğu gibi zinanın çok ağır bedellerinin olduğunu bilin." Sanki biz zinanın çok doğru bir iş olduğunu savunuyormuşuz gibi ders vermesine bozuluyorum. Yaşını başını almış üstelik bugüne kadar dürüstlüğü destur edinmiş bir baş komisere ders verecek durumda olmadığını bu güvercin ve şahin bunağı adama anlatmaya bile gerek duymuyorum. Sırtımı yasladığım koltukta gerindikçe gerinirken, benzer daha yığınla detaylara giriyor taksici, dinleye dinleye otelin olduğu yere kadar geliyoruz. Ahmet cebinden para çıkarıp veriyor ve onu gönderiyor.

Ayağımı oynatacak halim kalmamış, Ahmet'in durumu benden daha kötü, hem fotoğraf çekmiş hem de notlar alarak daha fazla yorulmuştu. Duşa girip yıkandıktan sonra yatağa giriyorum.

Masanın başında bir şeyler yazıp çiziyor Ahmet, her ne kadar farklı amaçlar uğruna burada bulunmuş olsak da ikimizin de merak ettiği ve bir an önce görmek istediği birileri var. Kafamdaki soruların birbirine dolaşacağı ve beni huzursuz edeceği bir anda ondan şöyle bir soru geliyor. "Şayet beğenmezsem, Zeyyad Bey'e ve yakınlarına ayıp olmaz mı?" Şoktayım, durup dururken bu soruyu sorması, kafasının ne kadar karışık ve meşgul olduğunun işareti, onu rahatlatmalıyım; ama nasıl? Kalemi boyuna masaya vurup duruyor, çare olacak sözler bekliyor benden, işte tam bu noktada ona direktifler veriyorum. "Bak dostum, herkese evlenmek için ortalığa düşmediğini hissettirmelisin. Kızın ailesine kendini zorla davet ettirmeyip buraya hazırlayacağın tez için geldiğini Zeyyad Bey dâhil herkese ima etmelisin. Ramazan Bey davet ederse icabet edersin. Gittiğinde de sakin hareket edip yüreğin neyi işaret ediyorsa öyle davranmalısın."

Elimden geleni yapıyorum. Ahmet'in diğer yanımışım gibi kesin komutlar vermekten kendimi alamıyorum. Okumuş, hayatını neredeyse rayına koyacak olan bir insanı çaresiz halde görmek gerçekten zor bir mesele. Ahmet konuştukça ve ben onu rahatlattıkça tortu gibi çözülüyor ya da suya düşmüş şeker tabletinden farksız. Yavaş yavaş gevşeyip ferahlarken elindeki kalemi bırakıyor, geriye doğru yaslanarak bunu belli ediyor. "Kız muhabbetinden sıkıldın biliyorum; ama davet edilirsek en az benim kadar gözlemle ne olur, inan kendi başıma karar verecek durumda değilim." Yatağımdan kalkıp sürahiden bir bardak su içerken aynı zamanda konuşmaya da devam ediyorum. "Canım kardeşim şair evlenmesi dönemi bitti, hem bu kız evde kalmış ve seni bekliyor değil ki; belki de ne yaparsan yap seni beğenmeyecek ve seninle evlenmek istemeyecek." Şimdiye kadar konuşmalarımızın içinde böyle bir olasılık yoktu, bu sözler işleri biraz daha değiştiriyor. Ahmet, rahatlarken bir o kadar da geriliyor. Reddedilme ihtimali hiçbir insanın isteyerek kabulleneceği bir durum değil, hele hele hayatın bundan sonraki dönemi için ortaklaşa yaşam düşünülen bir insan tarafından. Kahrolası bu düşüncenin gelip geçmişimi sorgulaması ayrıca beni zora sokan bir durum, ne yapabilirim? İki

tarafın da beğenisi söz konusu iken olmayacak ya da kesin olarak zihinsel yasaklı, kuramlı sıkıntıların tabi ki Ahmet'in durumuyla ilgisi yok. Ona vereceğim her öğüt veya tavsiyenin mutlaka beni sarsacağını kabulleniyorum. Psikolojimin bozulmaması için onun durumunu kendimle ilişkilendirmeyi bundan sonra asla yapmayacağıma dair söz verirken, aynı zamanda tavsiye ve tecrübelerimi genç adama anlatmaktan da sakınmayacağım. "Bütün hayatım, siyah ve beyazı ayrıt ederek geçti. Mesleğim, yıllar içinde insan ruhunu ve düşüncesini okumak gibi bir beceri de kazandırdı bana, oysa yaşam yalnızca bundan ibaret olmadığını diğer renkleri tanıya tanıya öğreniyor insan. Şimdi sıkı dur bir anımı anlatacağım. Sürekli olarak hırsızlık ve yankesicilikten içeriye attığımız bir şahıs vardı. Her defasında ben çalmadım diye bağırır karakolu yırtardı, bununla kalmaz zulasına gizlediği bir jileti çıkarır, 'daha fazla üzerime gelirseniz kendimi keserim' diye çığlık bile atardı. Yeni mezun polisler bu durumdan korkardı; çünkü her şeyi göze almış bir deli var önlerinde, ne yapılabilir ki? Maalesef tehdide boyun eğer ve geri çekilirlerdi. Odamda, hiçbir şey olmamış gibi olan biteni dinlerdim, delireceğim ana kadar beklerdim, sonra da karakolu yırtan zanlıdan daha fazla çıldırmış olarak odamdan çıkardım. İnsanların gözüne bakıp ne yapmak istediklerini anlarım ya, önce zanlı ve diğer polislerin yanında ciddi bir tavırla, 'olay nedir' diye sorardım. Gerçekten sorgulanan sanık kendini jiletleyecek mi, çalmış ya da gasp etmiş mi diye dikkatlice yüzüne bakardım. Yüzündeki ifade soracağımız soruların cevabı olurdu. Suçlu olduğunu ve kendine zarar vermeyeceğini anladığım an inanılmaz derecede bağırırdım. 'Kes yoksa ben seni keseceğim ulan' derdim. Zanlının elindeki jilet birden düşer ve korkudan suçunu itiraf ederdi. Tabi bütün polislerin ağzı açık kalırdı; çünkü benim kükreyişimden onlar da korkardı. Bunun kararını vermek hiç de kolay değil, şayet zanlı kendini kesmiş olsa hem ayrı bir soruşturma hem de durum karmaşık bir hal da alırdı. Polislerin yaralanma ihtimali de olasılıklar arasında, her şeyin tecrübeyle belirlendiği dönemler çok gerilerde kaldı. Şimdi CUMUK denilen Avrupa yasaları var, sorgularken avukat bile isteyebiliyor zanlı. Görevde ol-

sam ve böyle bir suçlu gelse, yine aynı yaptırımları uygulamaya cesaret edebilir misin diye sorabilirsin. Asla öyle bir şeye cesaret edemezdim; çünkü şu an organize suçlu ve gaspçıların çoğunun hukuk bilgileri bizden daha fazla. Yalnız o da değil yakalayıp getirirken zanlının avukatı bizden önce karakola geliyor. Bunca yıllık tecrübelerime dayalı olarak kızın ailesinin yapısal tahlilini istiyorsun benden, elimden geleni yapacağım söz. Benim söyleyeceklerimin dışında o ailenin nasıl insanlar olduğunu bilebilmen için onlarla bir süreliğine de olsa birlikte olman gerekiyor. Sadece yapacağım gözlemlerime bağlı kalma ben yaşlandım, yanlış yorumlamak başkaları hakkında olumsuz sözler etmek haddime değil."

Hayatım boyunca hep danışılan oldum, sürekli olarak doğruları anlatmak, yanlışların karşısında dimdik durmak ve suç işlemesin diye insanları uyarmakla geçti ömrüm. Suç nedir? Hangi koşullarda işlenir. Bir insana isnat edilirken neden sonuç ilişkisi neden konuşulmaz? Hangi koşullarda yargı suçun cezasını verir. İtiraf suçun pişmanlığı mı? Sürekli olarak ak ve karanın peşinde olmak insanın yaratıcılığını ne kadar öldürür? Her gün aynı üniformayı giymek amirim, memurum diyen bir insanın yaşam kalitesini hangi seviyeye çeker ve sonuç olarak yaşanamamışlıkların peşine düşmek ne kadar suçtur?

Gecenin bir yarısı ne olduğunu bilemediğim şekilde daralma ve sıkıntı hissediyorum, resmen nefes alamaz durumdayım. Gözlerimi tavana dikmiş hırıltılar çıkarıyorum, soluksuz kalmışım, ölüyorum gibi aymazlar var düşüncelerimde. Ellerim göğsümün üzerine bile koymaktan korkuyorum, gözlerim yerinden fırlayacakmış gibi açık. Ahmet başımda bekliyor, hastaneye götürmek için taksi çağırdığını söylüyor, üstüm başım terden sırılsıklam. Zar zor yataktan doğruluyorum, pijamamı çıkarıp elbiselerimi giymeme yardımcı oluyor Ahmet. Saat sabahın dördü, birkaç saat sonra ortalık hareketlenecek. Otel görevlilerinin yardımıyla taksiye binip doğruca hastaneye gidiyoruz. Hastanenin acilindeki doktor, tıpkı suç işlemiş zanlılara baktığım gibi bakıyor yüzüme. Acildeki bir bölüme uzatıyorlar beni. Nabız kontrolü, tansiyon öl-

çümü ve neremin ağrıdığını sorduktan sonra hemşire hanım serum dolu bir şişeyle odaya giriyor. Bir saate yakın serum şişesinin bitmesini bekliyorum. Neyimin olduğunu bilmeden yaptığı bu tedavinin ne anlama geldiğini soruyorum doktora. Ahmet 'in yüzünde, korku dolu ifadeler var, belli ki sorumluluk aldığı için endişeli. Daha sonra yanımıza gelen doktor içimi rahatlatıyor. "Amcacığım sanırım bir panik atak geçirmişsiniz, kalp krizi falan değil endişelenmeyin, bence bir psikologa gitmelisiniz." Kan ter içinde uyanmam, soluksuz kalmam bunların tümünün sıkıntıdan olduğunu söyledikten sonra reçeteye anti depresan bir ilaç da yazıyor, kısacası benim panik atak geçirdiğimi söylüyor.

Saat altı otuz, nöbetçi eczaneden ilacımı aldıktan sonra taksiyle yeniden otele dönüyoruz. Serumun verdiği güçle kendimi her zamankinden daha iyi hissediyorum, moralimin iyi olduğunu gören Ahmet 'ten şöyle bir soru geliyor. "Gecenin bir yarısı konuştuğunu görünce bir anlam veremedim. Seni uyandırmak da istemedim; ama sonrası konuşmaların içeriği ilginç bir hal aldı. Midyat'ta Roza adında bir kadını sevmişsin, kocası bunu anlamış ve kavga ediyorsunuz, niyetinin kötü olmadığını söylüyorsun ona, sonra da garip hırıltılar çıkarıyorsun. Bir ara acaba kalp krizi mi diye bayağı korktum. Allah korusun daha kötüsü de olabilirdi. Madem şimdi iyisin ve aramızda ayrı gayrı olmadığına göre kim bu Roza? Neden Midyat'ta yaşıyor? Kafanı niye ona taktın? Amed Efendi kim? Yalnız bunlar değil, bütün gece ev ev arıyordun onu, aramızda sır olmadığına göre sayıklayıp durduğun Roza'yı muhakkak açıklamalısın." Ahmet yüzüme suçluymuşum gibi bakıyor. Ondan çok şeyler gizlediğimi tahmin ediyor, buraya geliş nedenimin ne olduğunu kestirmeye çalışıyor. Geçmişten günümüze kadar sessizliğini koruyan ve kendi halinde duran bir volkanın aniden harekete geçtiğini ona nasıl anlatırım? Kahvaltı anında lokmalar boğazımda düğümleniyor, yaşını başını almış bir insanın geçmişte yaşadıklarını itiraf etmesinden daha zor ne olabilir? Bu durumu ilaç arayan hastanın derdini doktora anlatması gibi kabullenmeliyim; aksi takdirde amacıma ulaşmak ve Roza'nın deniz gözlerini bir daha görmek hayal olacak. Benden yaş-

ça çok küçük olmasına rağmen Ahmet'e anlatmaya niyetleniyorum, sonuçta onunla sırdaş olmayı kabullenmiş hayatın bütün bilinmezlerini çözmek adına sözleşmiştik. "Canım kardeşim, yüzüne baktığımda kendi gençliğimi görüyorum. Hızlı, atılgan, tuttuğunu koparan bir yapım vardı, polis olmamın asıl sebebi bu olabilir. Hatırlarsan lise ve üniversiteden kalma sevdiğin bir kız var mı diye bir soru sormuştum sana. Bu sorunun altında birazdan anlatacağım nedenler yatıyor. Lise yıllarında, sevdiğim bir kız arkadaşım vardı. Âşık olmuştum da denebilir, en çok onun masmavi gözlerini sevdim. Uzun süre onunla çıktık, beraberken dünyalar benim olurdu, gök ve deniz daha maviydi. Yalnız o kadarla da değil, hayatım boyunca kokusunu bir daha hiçbir çiçekten alamadım, adı Roza'ydı. Dünyayı yıkacak kadar sevgi doluydum, benim her şeyimdi o. Ağzımdan Roza diye harfler döküldüğü an, içimi inanılmaz bir serinlik kaplardı. Yatağa girdiğim zaman o aklıma gelirdi, yolda yürürken ders çalışırken annemle konuşurken, ta ki onun Süryani olduğunu öğrendiğim ana dek. Bir dükkânın kepenklerinin, ya da kör bir kuyunun hiç açılmamacasına insanın üzerine kapandığını düşün, öylesine duygusal bir zindanda yıllarca yaşadım. Hayata karşı sertleştim, polis okulunu neredeyse birincilikle bitirdim. Görev yerlerimde parmakla gösterildim, omuzlarım ileride başım dik, dürüst çalışkan ve kimsenin asla göremeyeceği bir yanı yaralı Baş komiserdim artık." Ahmet'in gözlerinde hüzün bulutları varken, kendiminkini daha fazla tutamıyorum, genç adam dayanamayıp suçlu hissettiren o lanet soruyu soruyor. "Neden evlenmediniz? Süryanilerin, Müslümanlara kız vermediklerini biliyorum, onlar mı istemedi, yoksa siz mi?" Bu sorunun cevabını nasıl verebilirim; aptallık, eşeklik, sadece ikimiz istiyorduk kurallar ve ne derlerin kurbanı olduk mu diyecektim? "Canı yanan, yakınını kaybeden, hakarete maruz kalan, sevgilisini ya da eşinin ölümüyle yıkılan nice insana merhem olmuş ve geriye bakmayın diye bunca yıl tavsiyelerde bulunmuştum. Beni dinler gibi yaparlardı, doğru budur derdim onlara, dinlemeyene anlamayana kızardım. Şimdi kendime ne yapmalıyım diye sana soruyorum. Roza'yı yıllarca unutmuşken yeniden zihnimin

bir yerlerinde filizlenmesinin adı sence ne olabilir? Bu sevginin yuvaya dönüşmesini neden başaramadınız diye bir soru sordun bana. Kim istemezdi ki, bu sorunun cevabını bildiğin halde soruyorsun, şu an pasif olarak başka şeklini sen yaşıyorsun, dolayısıyla benden daha fazla cevap bekleme. Asıl ilginç olan ne biliyor musun? Kahrolası tesadüf öyle bir yaktı ki içimi, oğlumun evlenmek istediği kız Roza'nın yeğeni, anlayacağın kız kardeşinin kızı." Ahmet gülmeye başlarken elimde olmadan ona eşlik ediyorum, gözümden akan birkaç damla çoktan kurumuş, sandalyesini daha da yaklaştırıyor ve yanıma geliyor. "İnanamıyorum, gerçekten böyle bir tesadüf olabilir mi diye insan kendi kendine soruyor. İbret alınacak bir durum mu desem yoksa başka bir adı var mı bilemiyorum. Yalnız merak ettiğim bir başka konu var, Roza ve Midyat, ne alaka?" Gizli saklım kalmamış üstelik her şeyi bilmesi işimi kolaylaştıracak, ağzının sıkı olduğunu defalarca söylediği halde içimdeki şüphecilik yiyip bitirecek beni. Allah korusun birileri öğrendiği zaman rezalet çıkabilir ve burada olmam, İstanbul'a farklı yansıyabilir bu yüzden Ahmet'i uyarmayı ihmal etmiyorum. "Ne olur daha fazlasını isteme, bundan sonrası gerçekten tehlikeli, belki de bilmemen gerekiyor." Yüzü asılıyor, neredeyse aramızdaki dostluğu koparacakmış gibi bir hal alıyor. Neden geldik buralara, neden bir aradayız, neyiz o zaman, sana kendi gerçeğimi niye anlattım ben? Benzer soruları arka arkaya yüzünden okuyorum, kurtuluşum yok, ne olursa olsun varsın ne olacaksa olsun sözcüğü beynimin her hücresinde, tepki vermesine bile gerek kalmadan mecburmuşum gibi anlatmaya başlıyorum. "Liseden birkaç yıl sonra Roza'yı Mardin'e gelin vermişler. Şu an gözlerine ve kokusuna hasret kaldığım o kadın burada. Zeyyad Bey'e Süryanilerle ilgili sorular sormamın altında Roza'nın varlığı yatmaktaydı. Kahrolası sevgi öylesine yakan bir ateş ki hiçbir su onu dindiremiyor. Bu saatten sonra benimkisi başka bir arayış, sadece onun gözlerindeki ışıltının büyüsüyle yeniden hayata merhaba demek, kendimi vicdan azabından kurtarıp ikinci baharın kapılarını aralamak istiyorum. Senin anlayacağın tek dileğim onu mutlu görmek. Beraber yaşlanamadık; ama sonuçta bu yaşa kadar aynı

dünyada yaşamak bile çok güzel bir duygu ve bunun adı aşk, biliyor musun? Kalbimiz farklı yerlerde attı, farklı şeylere güldük, farklı heyecanlar yaşadık ve o zamanlar içimizdeki volkanın üzerini beraber kapattık. Bunca yıl geçmiş olmasına rağmen onu unutmadığım gibi onun da beni unutmadığını sanıyorum. Kız kardeşi Samira Hanım'dan, Roza'nın eşinin Midyat'ın önemli ailelerinden birine mensup olduğunu, kuyumculuk mesleğiyle uğraştığını öğrendim. Senden tek ricam var, Zeyyad Bey'in bu konudan haberi olmasın, aksi takdirde kimsenin yüzüne bakamam." Ahmet önce önüne, sonra da gözlerime bakıyor. "Gerçekten yazık olmuş, bütün olan biteni ailene yansıtmamış olman bile müthiş. Hiç merak etme ne yapacağını bilen biriyim. Hem söylememekle kalmayacak aynı zamanda Zeyyad Amca'ya hissettirmeden Roza Hanım'ı seninle karşılaştırmanın mutlaka bir yolunu da bulacağım. Yalnız, Zeyyad Amca'nın da hakkını yememek lazım, bağnaz ve tutucu bir insan değil." Bir süre düşündükten sonra şüphelerime hak verir şekilde şunları söylüyor. "Haklı olabilirsin, benzer konularda farklı tutumlar takınabiliyor, üstelik benim onun yeğeniyle olan durumum da var, en iyisi kendi aramızda bu işe çözüm bulalım. Birazdan Murat gelip bizi alacak, muhtarlıktan araştıracağım evlerin listesini alacağım. Biz bu işleri yaparken sen de Midyat'ın eski taş evlerinin çevresini gezme imkânı bulursun." Çantasının içinden fotoğraf makinesinin olduğu ikinci küçük çantayı çıkarıp bana uzatıyor. "Nasıl fotoğraf çekildiğini öğrendin, yanında dursun, ilgini çeken bir kare olursa deklanşöre basarsın." Tekrar, tekrar gösteriyor, açılıp kapandığından nasıl çekileceğine kadar yığınla konuyu bir bir sıralarken sonunda sözü dönüp dolaştırıp benimle ilgili meseleye getiriyor. "Roza Hanım'la ilgili duruma gelince, akşama kadar bu konuyla ilgili bir formül geliştireceğim, sürpriz gelişmeler için hazırlıklı ol." Öyle bir sahiplenişi ve güven verişi var ki ayağa kalkıp kucaklamak istiyorum onu. Elimi dostça uzatıp ellerinin üzerine koyuyorum. Birbirimizi anlayan iki insan olduğumuzun resmini verirken nihayet Zeyyad Bey'in oğlu Murat kahvaltı yaptığımız yere geliyor. Hürmetkâr, saygılı ve samimi, babasının emirlerini harfiyen yapmak ve bizleri mem-

nun etmek için elinden gelen her şeyi yapıyor. Zeyyad Bey eğitimci de olsa, çocuklarımı özgür bırakmışım da dese, yıllar önceki düşüncelerimle onu takdir ederdim. Şimdi ise işler çok değişti, hayat sürekli yeni şeyler öğretiyor insana. Örneğin Erdal, kişiliğini ortaya koyarak gururla 'Süryani bir kızla evleneceğim' dediğini düşündükçe bizi almaya gelen Murat'ın ona göre daha az şanslı olduğunu görüyorum. Maalesef baba eğitimci de olsa koşullar ve çevre faktörü gerçekten bazı şeylere mecbur ediyor insanı. Sabahın bu saatinde tanımadığı iki insanın önünde asker gibi bekleyip saygı göstermek bizler adına güzel; ama bu çocuk için sıkıntılı bir durum. Abartılı bağlılığın, yaratıcılığın önünde ciddi birer engel olduğunu artık biliyorum. Bu düşüncemin oluşmasının asıl nedeni oğlum ve aldığı evlilik kararı. Bu arada dün akşam geçirmiş olduğum sinir krizinden ve hastaneye gidişimizden Zeyyad Bey'e asla söz etmesin diye Ahmet'i yeniden uyarıyorum.

Mardin'den çıkıp yeniden Midyat'ın yollarındayız. Roza'nın gözlerinin rengi ve burnuma gelen kokusu huzura ermemin adı, yol kenarındaki her çiçeğin, her böceğin özünde onu görüyorum. Heyecanımı dizginlemenin ve ölçmenin imkânı yok. Ahmet arada bir geriye dönüp bana bakıyor. Bayram yerine giden iki çocuktan farksızız. Neredeyse yolu yarılarken telefonum çalıyor, arayan Erdal. "Baba, nasılsın?" İyiyim dedikten sonra neden aradığını soruyorum. "Hani beyninde problem olan Musa vardı ya, işte o genci bugün acilen ameliyata alacağız. Gerekli olan her türlü işlemi tamamladık, bilgilenmek istersin diye düşündüm. Şu anda ağabeyi Mustafa yanımda konuşmak ister misin?" Diye sorunca bir an duruyorum, kimseyle konuşacak durumda değilim, vah vah diyecek durumum da yok. Benim için önemli olan Musa'nın tedavisinin yapılmasıydı bu da yapıldığına göre tabi ki mesele yok. "Hayır, çok selam söylersin bu arada sizler nasılsınız oğlum?" Erdal'a hep haksızlık ettiğimin farkındayım, kendi ayakları üzerinde durmalarını onlardan hep istemişimdir. Bugüne kadar beni üzmemiş ve dayattığım direktiflere de harfiyen uymuşlardı. O zaman neden ona karşı olumsuz tavırlar içindeyim diye düşünürken, acaba oğlumu kıskanıyor muyum diye sıkıcı bir soru da beraberinde geli-

yor. Kendime sorduğum sorunun cevabı için uzun süre suskun kalıyorum. Erdal'dan aldığım yanıt hiç de kötü değil, annesinin depresif durumunun benimle alakalı olmadığını bildiğini söylüyor. Oğluma, ameliyat için başarı dileklerimi sıraladıktan sonra annesine sahip çıkmasını ve Musa ile ilgili gelişmeleri anı anına bildirmesini istiyorum ondan.

Arabanın içi sıcak, pencereleri aralıyorum. Kekik ve reyhan kokularının her yanı sardığı baharın bu güzel gününde, akıbetimizin ne olacağını bilmediğimiz Midyat'a doğru yol alıyoruz. Ahmet ve Murat'a, Erdal'la konuştuğum Musa'nın hikâyesini de anlatıyorum.

Midyat, daha uzaktan Roza benim diyen gülücükler savuruyor. Bunca yılın bütün özlemlerini, sancılarını, sevgilerini, acılarını her şeyini Roza'yı bende gör diyor. Konuşuyoruz birbirimizle; ama ben seninle yetinemem diyorum ona. Roza'nın kendisini görmeliyim, bunun için buralardayım diyen sessiz çığlığım her yanı sarıyor. Beni duyan tek bir kişi var ön koltukta oturan Ahmet, arada bir dönüp bakışlarıyla belli ediyor. Düşüncelerim her defasında zihnimde volkan misali parlayan Roza'ya kayıyor. O zamanlar küçücük bir günlüğü vardı, çıkarır sürekli bir şeyler yazardı, bir defasında elinden tutuğum gibi okumak istemiştim, o kadar ağlamıştı ki mecburen geri vermek zorunda kalmıştım. Geride kalan her yaşanmışlık birer birer açığa çıkıyor, halen o günlüğü duruyor mu diye de merak ediyorum. Zeyyad Bey'in oğlu Murat yol boyunca köyleri ve yolları tarif ediyor, neye yarar, aradığım tek bir yol var o da Roza'ya çıkan yol, onun bunu bilmesi imkânsız.

Midyat'ta Zeyyad Bey'in dükkânın önündeyiz. Günün sıkı geçeceği belli, Ahmet'in tezi için mülki amirleri ziyaret etmekten tut daha farklı çalışmalar da gerekebilecek. Bu arada Zeyyad Bey'den bir öneri geliyor bana. "Ahmet'le muhtarlık, kaymakamlık, İlçe İmar Müdürlüğü ve belediyeyi ziyaret edeceğiz. Bizimle mi gelmek istersiniz, yoksa Midyat'ı gezeceğim beni o işlere bulaştırmayın mı diyeceksiniz? Sıkmamak adına vereceğiniz kararda, sizi tamamen özgür bırakıyorum." Mülki erkânı ziyaretleri, muhtemelen Ahmet'in araştıracağı ve tarihi perspektif doğrultu-

sundaki evlerin tespitini kapsayacak. Hem kalabalık oluşturmamak, hem de sıkıcı bu işten uzak kalmak için teklifinin ikinci şıkkını, onlarla gitmemeyi kabul ediyorum. Zeyyad Bey olumlu baksa da rahat bırakmayacağını anlatan şu sözleri söylüyor. "Öyle gelmiyorum diyerek kurtulduğunuzu sanmayın, oğlum Murat size eşlik edecek yoksa Midyat'ı nereden bilip gezeceksiniz?" Murat'a emirler veriyor, dükkânlarını yine yeğenlerinden biri bekleyecek. İnanılmaz sahiplenme karşısında ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilemiyorum, hiçbir itirazı dinlemiyorlar. Ağırlarken aynı zamanda kişisel özgürlüğü de sınırlıyorlar, bunu yaptıklarının farkında bile değiller. Onlar arabaya atlayıp ayrılır ayrılmaz Murat dükkânın önünde bir süre yeğeniyle sohbet ediyor. Gerekli talimatları verdikten sonra Midyat'ın eski taş evlerinin olduğu yerlere kendimizi savuruyoruz. Ayaklarım birbirine dolaşıyor, dar sokakların arasından geçerken soluğum kesiliyor, içimi kavuran derin duygular Roza'ya çok yaklaştığımın sinyallerini veriyor. Murat'ın hızlı adımlarına yetişemeyince, yavaşlamasını istiyorum.

Geniş kapıları olan bir evin önündeyiz, henüz ne olduğunu bilemediğim garip duygular var içimde. Aldığım kokunun Roza'nın kokusuyla birebir aynı olduğunu tahmin etmek dizlerimin bağını çözüyor. Duvarın kenarında bulunan çıkıntıya oturuyorum, genç adam ne yapmak istediğimi çözemiyor. Yaşlılıktan dolayı uzun soluklu yürüyemediğimi söylüyorum ona. Taş evin duvarlarına sırtımı yaslıyorum, şu an yaşadığım duyguları tarif etmem imkânsız, kaskatı kesilmişim. Oturduğum duvarın az ilerisindeki evin kapısı aralanıyor, yaşlı bir kadın çıkıyor. Onun Roza olup olmadığını merak ediyorum, çıkar çıkmaz tam ters istikamete gidiyor. Şüphelenip istem dışı da olsa ardı sıra gidiyorum, aramızdaki mesafe çok az, kadın birden dönünce onun Roza olmadığını anlıyorum. İçine düştüğüm durumu Murat'a nasıl izah edeceğim. Hem kadına hem de ona bir şey uydurmalıyım derken, aklıma gelen ilk mazereti söylüyorum. "Affedersiniz su bulabileceğimiz bir bakkal var mı buralarda?" Kadın yüzüme bakıyor, Arapça bir şeyler mırıldandıktan sonra hızla yanımdan uzaklaşıyor. Murat, neden ona değil de kadına sorduğumu merak etmiş olacak ki şu soruyu soru-

yor bana. "Bir şey oldu diye korktum, niçin bana söylemediniz? Az ileride bir bakkal var oradan alırız." Şaşkınlığını atması için kadının evden su verebileceğini göz önüne alarak böyle bir istekte bulunduğumu söylüyorum. İşin gerçeğinin başka olduğunu nasıl söyleyebilirim. Evin çevresinde, Roza'nın kokusunu duyduğumu ve o kadının Roza olabileceğini düşündüğümü, peşinden onun için gittiğimi! Aman Allah'ım neler yapıyorum. Bakkaldan aldığımız suyu kafama dikerken aynı zamanda yeniden Roza'nın olabileceğini tahmin ettiğim eve doğru tekrar yönelmem Murat'ı şaşırtıyor. "Amca o tarafa değil şu yöne gidelim, orada başka bir şey yok." Sanki bunak bir ihtiyarın yolunu şaşırmasına bozuluyormuş gibi davranması çıldırtacak beni. Roza'mın yerini bulmuşum ve bu genç adam beni ondan uzaklaştırmak adına çaba gösteriyor gibi geliyor. Karmakarışık bu duygulardan sıyrılmak için Murat'ın geleceği ile ilgili hayallerini dinleyerek fikirlerine ortak da oluyorum. "Size bir şey danışmak istiyorum. Babamla beraber kuyumcu dükkânını işletiyoruz; ama buraların her gün potansiyeli artıyor, çeyiz eşyaları almak için insanımız kalkıp Gazianteplere kadar gidiyor. Geçen gün bir arkadaşımdan teklif aldım, çok büyük bir dükkânları varmış, ortaklaşa kurumsal bir çeyiz dükkânı haline getirelim istiyor. Babama henüz söylemedim, isterseniz yolumuzun üzerinde olan bu dükkâna beraber bakalım ne dersiniz?" Bunca yıl devletin kapısında çalışmışken ticaretten ne anlarım ki diyebilirim; ama Murat'ın heyecanını bitirmemek için teklifini kabul ediyorum. Uzun bir yürüyüşten sonra Midyat'ın işlek caddelerinden birinin tam da orta yerinde, üç katlı boş bir dükkânın önünde duruyoruz. "Nasıl beğendiniz mi? Burada çeyizle ilgili bir mağaza iş yapar mı?" Asayişle ilgili tüm sorulara cevap verebilirdim, ticaret en son yapabileceğim iş olurdu her halde. Genç adam benden bir yanıt beklediği için tecrübelerime dayalı değil bir yerlerde okuduğum bilgilerimi aktarmak durumundayım." İnsan kurumsal bir mağaza açmak istediği zaman, mutlaka o sektör hakkında bilgili olmalı, aksi takdirde başarısız olabilir. Şimdi A firmasının kapısını çaldığınızı varsayalım, önce sizi baştan aşağıya süzerler ardından bu işle ilgili tecrübelerinizi sorarlar. Bununla da

kalmaz, nerede, hangi caddede, kaç metrekarelik bir mağazayı açacağınızdan tut da teminata kadar çeşitli zorluklar bile çıkarırlar. Bildiğim kadarıyla bu şekilde bayilik veren firmaların ayrıca eğitim kursları da var. Kısacası meşakkatli bir yol bu yol. Bütün bunların yanı sıra baban gerçeğini ne yapacaksın, baksana bir dakika bile dükkânda durmaya niyeti yok, yeğeniniz mi işletecek kuyumcu dükkânını?" Kafası karışık olan Murat'ın işini daha da zora sokuyorum; çünkü sessiz kalması bu projenin sadece söylemde kaldığının işareti. "Yok, henüz herhangi bir teşebbüsümüz olmadı, sadece konuşuyorduk. Bir firmayla görüşmüşler, her yıl mutlaka şu kadar ürün çekeceksiniz demişler üstelik satamadığımız malları da geri almazlarmış. Satılmayan altının değeri düşmez, ya da az düşer; ama çeyiz ürünleri için aynı şeyi söylemek mümkün değil. İçim şimdi daha da rahatladı, önümde hazır bir tezgâh varken el âlemle ortaklı iş kurmak çok da akıllıca değil. Sağ ol kafamdan sildim attım bu konuyu."

Caddeleri sokakları karış karış geziyoruz. İşin asıl ilginç yanı, sokakta rastladığımız kadınların Müslüman ya da Süryani olduklarını tahmin edebiliyorum artık. Yaşlı Süryani kadınların başında örtü olmasına karşın uç kısmından sarkan saçları beni bu düşünceye itiyor. Önümden, yanımdan, arkamdan geçen bütün yaşlı kadınlara bakıyorum, acaba Roza olabilir mi diye? Bu düşünceyi çürüten zihnimdeki bir diğer düşünce de kendini gösteriyor ve şöyle diyor. 'Roza olsaydı kokusundan muhakkak anlardın.'

Yürüdüğümüz yolların uzunluğunu birbirine eklersek hayli yol yapar, yoruldum diyeceğim bir anda yağmur çiseliyor ve biz dükkânlardan birinin saçaklarının altına sığınıyoruz. Neredeyse öğlen olmuş ezan seslerinin yankılandığı bir caddedeyiz. Murat karşımızdaki restoranı işaret ediyor, tereddütsüz girip karnımızı doyuruyoruz. Roza'nın kocasının adresini Murat'a sorup soramayacağım aklıma gelse de hemen bu fikrimden vazgeçiyorum, ardından ondan karşı sorular gelebilir diye çekiniyorum. Örneğin, nereden tanıyorsunuz, gelin sizi götüreyim, alacak verecek meselesi mi var? Daha benzer soruların muhatabı olmaya hiç mi hiç niyetim yok. Murat'la aramızdaki sessizlik şu sözlerle son buluyor. "Ya-

zın Midyat çok daha kalabalık oluyor, Amerika'dan bile gelenler oluyor, yıllar içinde büyük şehirlere göç eden insanları da eklersek, o zaman yoğunluğun ne kadar olduğunu düşünün. Hatta 2004'te İngiltere Galler Veliahdı Prens Charles bile geldi, buradaki Kilise ve Manastırları gezdi. Yazın gelseydiniz buralarda daha farklı güzellikler bulurdunuz. Babam sizleri üzüm bağına götüreceğini söyledi; ama daha geç bir zaman olsaydı keşke, üzümlerin ve narların olduğu zamanlarda çok daha keyif alırdınız."

Bazen yaşamın anlamını sorguluyorum, sürekli olarak bir şeyleri beklemek bir şeylerin olacağını düşünmek sadece avuntu; çünkü her dakika her saat daha da yaşlandığını hissediyor insan ve sonunda da ölüm gerçeği kendini hatırlatıyor. Dün gece kalp krizi de geçirebilirdim ya da daha vahim bir son olabilirdi. İşte bu noktada malın mülkün ve diğer duygusal hislerin hiçbir önemi kalmazdı. Peki bu saydıklarım benim için ne ifade ediyor, hayatın sonu anlamına gelen ölüm gerçeğine rağmen inandığım yolda devam etmem, inatçılığımın ve deliliğimin göstergesi olabilir mi diye de kendime soruyorum.

Murat'la geldiğimiz güzergâhtan geri dönüyoruz. Yeniden aynı evin önünden geçiyoruz, yüreğimdeki sevgi yumağı ve burnuma aldığım koku tamamıyla Roza'ya ait. Volkanın içimden savurduğu öteki ses, onun kesinlikle bu evde yaşadığını söylüyor. Şayet öyleyse ve ben bu gerçeği hissetmişsem oturup şuracıkta ağlayabilirim. Murat'a, biraz soluklanmamız gerektiğini çok yorulduğumu söylüyorum. Saygının esas olduğu bu diyarda söylenen ve buna dayalı arzular itaat edilmesi gereken istekler olarak algılanıyor. Gelirken oturduğum aynı taşın üzerine oturuyorum, burnuma gelen ya da benim öyle hissettiğim kokunun sarhoşluğunu yaşıyorum halen. Murat yüzümdeki hoşnutluk ifadesini başka sebeplere yoruyor. "Bu sokak çok serin, insanın başka yere gidesi gelmiyor." Evet, başka yere gidesim yok, hatta burada bir ömür kalabilirim. Murat'ı daha fazla şüphelendirmeden istemeye istemeye oturduğum yerden kalkıyorum. Beraberimde getirdiğim Ahmet'in fotoğraf makinesini çıkarıp birkaç kez çek tuşuna basıyorum. Roza'nın olabileceğini tahmin ettiğim evin kapısının fo-

toğrafını çektiğimi gören Murat, daha güzel yerlerin olduğunu söylüyor ve yorulmamamı salık veriyor. Tam kapının yanına geldiğim anda durup inceliyorum, Murat'sız gelir kapının önde beklerim diye sokağın her santimini kafama yazıyorum. Bazı tespitlerde bulunuyorum, örneğin ilişkili çift kanatlı sade ve basık kemerli bu kapının diğerlerinden farklı görkemli bir yapısı var. Kapının hemen üzerinde kitabeye benzer bir yazı olsa da benim anlamam mümkün değil, tek ilgilendiğim ve şüphelendiğim Roza'nın burada oturup oturmadığı. Kapıyı ve sokağı kafama yazdıktan sonra oradan ayrılırken gözlerim burnumun aldığı koku ile geriye bakakalıyor...

İnsan ne yaparsa yapsın ne düşünürse düşünsün asla büyük konuşmamalı. Ne söylersen neye gülersen, muhakkak başına gelebiliyor. Benzer olaylar yaşayan, ben yaştaki herkese muhakkak gülerdim. Şu ana kadar yaşadıklarımın elime ayağıma dolaşmamasının tek nedeni tecrübeli iş hayatından gelmiş olmam.

Zeyyad Bey'in kuyumcu dükkânının önündeyiz. Yeğeni işlerin çok durgun olduğunu söylüyor. Dükkânın bulunduğu yer, trafiğin yoğun olduğu yerlerden değil. Eski taş evlerin arasındaki bu sokakta, onların dükkânı gibi daha birçok kuyumcu var. Murat kendi dükkânlarına girince, diğer kuyumcu dükkânlarını tek tek incelemeye koyuluyorum. Hiçbir esnaftan Roza'nın kocası olan Amed Bey'in dükkânını sormaya cesaretim yok. Biri çıkar burası der ve ne istediğimi sorarsa o zaman zor durumda kalır ve tesadüfî görüşmemin kaderiyle de oynamış olurum. Bir süre boş gezenin boş kalfası gibi dolaştıktan sonra tekrar Zeyyad Bey'in kürkçü dükkânına geri dönüyorum. Dükkânların içi hem sıcak, hem de konuk ağırlayamayacak kadar da dar olduğu için dışarıya bir sandalye koyuyorlar.

Gökyüzü tüm berraklığıyla selam veriyor, hava tertemiz derinden içime çekiyorum. Bir arabanın zar zor girebileceği sokaktan, gelip geçen insanları seyretmek de ayrıca büyük bir ayrıcalık. Aynı zamanda bu sokak farklı dildeki ve kültürlerin derinliklerini de hissettiriyor insana. Uzun bir oturumdan sonra nihayet Zeyyad Bey'in arabası sokağa giriyor. Arabadan iniyorlar, Ahmet'in elin-

de çantası ve daha yığınla kâğıt var, yüzündeki ifade ise çok şeylerin hallolduğunu anlatıyor. Arabayı park ettikten sonra yanıma geliyorlar. "Yahu azizim inşallah sıkılmamışsındır, biz bayağı yol aldık, bundan sonrası size kalmış. Elimi yüzümü yıkayıp hemen geliyorum" diyor Zeyyad Bey. O dükkânına giredursun Ahmet bir sandalye bulup yanıma ilişiyor. "İnanamayacağın işler yaptık, tarihi eser konumunda olan birçok evin sahiplerinin ad soyadı ve telefonlarına ulaştık. Sağ olsun Zeyyad Ağabey nüfusunu kullandı." Ahmet'in heyecanına ortak olmak çok güzel, yapacağı çalışmalar için titizlenmesi, ona olan saygımı bir kat daha artırıyor. İşine son derece vakıf ve aynı ciddiyetle olan biteni anlatmaya başlıyor. "Benim tez çalışmalarımla alakalı olmasa da taş evlerle ilgili benzer araştırmaların yapıldığını söylediler. Bütün bunlar beni yıldırmadı, hatta daha detaylı ve kapsamlı bir çalışma yapacağım sonucunu çıkardı. Bu arda araştırmanın yol haritasını da belirledik, ilk olarak Savur'dan başlayacağız her iki yerleşim biriminin, Midyat ve Savur'un birbirinden farksız olduğunu söylediler. Buraya gelmeden ön çalışmalarımda da aynı şeyleri düşünmüştüm. Sonuçta her iki yerin ayrı yerleşkeler olduğunu kabul ederek ele almak lazım." Ahmet kendi doğrultusunda sevinç yaşarken, ona Savur'un Roza'yla alakalı olmadığını nasıl söyleyebilirim. Ben Midyat'ta kalıyorum deme şansına da sahip değilim, üzerime bir moralsizlik çöküyor, omuzlarıma yüklenmiş ağırca bir yükün varlığını da hissedebiliyorum. Zeyyad Bey ellerini yıkadıktan sonra yanımıza geliyor. "Savur'u da Midyat kadar çok seveceksiniz, orada da tanıdıklarımız var. Hiç merak etmeyin, işlerinizi kolaylaştırmak için elimden ne geliyorsa yapacağım." Söylediklerinin bana yararından çok zararının olduğunu Zeyyad Bey nereden bilsin. Buralarda bulunacağımız sayılı günlerden birinde Roza'yı görememekten duyduğum sıkıntı yüzüme vurmuş olacak ki, Ahmet, bir lafın arasında akşam konuşacaklarımız var diyor. Zeyyad Bey'in akşama bizi evine davet ettiğini düşünecek olursak, Roza ile ilgili konuya onun da dâhil olup olmayacağını gerçekten merak ediyorum. Şüpheci bakışlarım ve huzursuz halim her an bir şeyler olacakmış gibi korkular yaşatıyor bana. Ne olursa olsun, olumlu ya da olum-

suz söylemlere rağmen her saat her gün Roza'ya daha çok yaklaştığımı hissediyorum. Ahmet'in yüzündeki tebessüm yalnızca tezi ile ilgili işinin doğru gitmesinden değil, mutlaka beni ilgilendiren yanlarının olduğunu da söylüyor.

Zeyyad Bey'lerin evindeyiz. Yemek yiyeceğimiz odada, evin hanımından başka bir hanım daha var. Alnının tam orta yerinde dak olan bu kadını, Ramazan Bey'in bir yakını olarak tanıtıyor Zeyyad Bey. Kilolu bu kadının alnındaki dak işaretinin ne anlama geldiğini sorunca da gerekli yanıtı veriyor. "Dak ya da 'neşh' denir buna. Kadınların yanı sıra zaman zaman erkekler de yapar, silinmez makyajdır bu. Her yere yapılmaz, dudak, alın, burun, gerdan, yanak göğüs, kol ve bacaklara." Kadına bakarak gülüyorum ve ardından; "Yahu azizim saydıklarının dışında neresi kaldı, vücudun görünen başka bir yeri yok ki?" Zeyyad Bey hem gülüyor hem de alaycı tavır takınıyor. "E anlat dedin anlatıyorum, dedim ya bu kalıcı makyajdır diye. Artı, çarpı, nokta, üçgen, daire, güneş, ay, yarımay, tarak, gül, çiçek daha sayayım mı? Gezerken bu şekillerin hepsine rastlayabilirsin, sevgi saygı ve sonunda aşkı anlatır, kadına güzellik erkeğe yiğitlik verir. Urfa, Diyarbakır, Karacadağ ve bizim buralarda çokça görürsün bu daklardan. Daha çocukken üç dört aylıkken yapılır. Çocuğun iğne ile dövme yapılacak yeri kanatılıp istenilen şekil çizilir, bu şeklin üzerine çıra isine yeni kız çocuğu doğurmuş bir kadının sütü karıştırılarak elde edilen ilaç dökülür. Kolay değil, ancak bu yara birkaç hafta sonra iyileşir. Batıdaki dövmelerin bizimkilerden farklı yapılış tarifi olabilir bu konuda inan bilgim yok." Bizi izleyen kadın, dakı ile ilgili konuştuğumuzu anlamış olacak ki Zeyyad Bey'e bir şeyler soruyor. Aldığı cevapla sanki 'Allah müstahak'ını versin' dercesine kahkahalar atıyor. Yaşı geçkin, hatta yaşlı diyebileceğim kadınların artık erkekleştiğinin şahidiyim, çünkü normal yaştaki bir kadının bu şekilde gülmesi rahat hareket etmesi hoş görülmüyor buralarda. Bendeki şaşkınlığı görünce elinin üzerindeki dakı da görebilmem için bana doğru uzatıyor. Aklıma ilk gelen düşünce şu oluyor, Kürtlerin yapmış olduğu bu daklardan, Süryani olan Roza'da yaptırmış mıdır? Gerçi Zeyyad Bey çocuklukta yapılan bir işlem olduğunu söy-

ledi, Roza'nın İstanbul'da doğup büyüdüğü düşünülürse böyle bir süslemenin onda olması imkânsız gibi geliyor.

Taş evin odaları, dışarıdan daha serin, böyle bir mekânda günün yorgunluğu ayaklarımızdan dışarıya doğru akıyor. Konuşmaların neredeyse tümü Ahmet'in tez konusu ile ilgili. Bir ara konak sahiplerinin adlarını sesli konuşurlarken, Roza'nın kocası olan Amed Bey'in adı da telaffuz ediliyor. Yorgun bedenim yayılmış olduğu yerden doğrulurken bunu gören Ahmet, bana bakıp gülümsüyor. Zeyyad Bey'le ellerindeki fotokopiler ve öncesi çalışmaların olduğu kâğıtları düzene koyuyorlar. Onlar çalışırken sıkılmayayım diye Zeyyad Bey, yıllarca hazırlayıp bir türlü bastıramadığı şiir ve yazılarının olduğu defteri bana uzatıyor. Öğretmenlik mesleğinin kendisine kazandırdığı yeteneklerden birinin de yazmak olduğunu söylüyor. Zeyyad Bey'in özeli olan çalışmalarının olduğu defteri elinden alıyorum. İlk sayfayı çevirince her taşında Roza'nın kokusunu aldığım Mardin'le ilgili şiiriyle karşılaşıyorum.

Bir damla akar, düşer taşın üstüne
Dağlar öksüz ve yalnız, kızıla boyalı her yan
İnceden bir esinti, notalar güzelliğinde sesler
Tüm görkemiyle Dicle, Mezopotamya'ya bakar
Aşiretler her dem barışı konuşur
Cemaatler, dinsel ayinler düzenler
Revaklı çarşıdan, yaşlıca bir ses haykırır
Duyar İstanbullu kıyısında Haliç'in
Safran kokar, Deyrülzafaran'dan gelir burnuma
Adımlarım uzun, "Marde" der Süryaniler
Adım taş, soyadım inanç
Gücümü sevgiden almışım.
Söğüt dalına bir ırmak akar
Yaşlı tökezleyen bir at, keyiflice yayılır çimene
Bir damla sakızı
Bir ses
Zalim bir azar işitir Mazıdağlı

Akçadağ, Dibek ve Karakaş dağları, seyreder beni
Hasankeyf, su serinliğinde oyuk
Kayalara yazılı kitabeler, benim adım
Sevgi ile yoğrulmuş her yanım
Hayat, benimle başlamış
Medeniyet gözlerimden okunmuş
Persler gelmiş "Maride" demiş adıma
Ne fark eder, ne değişir, giden gitmiş kalmış sevgiden bir name
Üzüm bağlarımda, çiçek açmış nar ağaçları
Şu an saat Amerika'nın Los Angeles'inde
İstanbul'da, Yeşilköy'de ben varım
Özlem, bitmeyen sevda denir sempatime
Dağlarım coşkulu, Reyhanîye camiim
Derik, Kızıltepe, Mazıdağı, Midyat'ım
Güzel yavrum Savur'um, Yeşilli'm, Ömerli'm
Dicle'm, kavruk yüzlü çocuklarım
Daha öğreteceğim, dahası sizden öğrenilecek
Kervanlar geçecek, Ulu camide konaklayacak huzur
Mezopotamya'm
Kasımiye Medresem
Mor Gabriyel Manastırım...
Onuruma, gururuma, sevdama
İnceden bir esinti, notalar güzelliğinde sesler
Kapılar, enikli
Kapılar üstünde süsleme bezelemeler
Ayvanlı avlular
İnce bir kete, reyhan kokusu
Sevginin her dinin coşkusu
Seni seviyorum, "Marde, Maride'm"
Seni seviyorum, "Mardi'm"
Evet, hem de çok seviyorum, "Mardin'im" hem de çok...

Bir şehir ancak bu kadar sevilebilir. Zeyyad Bey'e bakışlarımla hayranlığımı ifade ediyorum. Edebiyattan çok anladığım söylenemez; ama okuduğum her satırından farklı hazlar alıyorum.

Alnında dak olan kadın yanımıza gelip Ahmet'le konuşmak istiyor. Zeyyad Bey, Zekiye Hanım'ın, Midyat'taki Abdülkadir Bey'in eski komşuları olduğundan bahsederken, kadının özlem ve hayranlıkla Ahmet'i seyretmesine şaşmıyorum artık. Göçenlerin kalanlar üzerinde olumsuz etkiler bıraktığının örneği önümde duruyor, göç gerçekten her iki kesime de büyük özlemler yüklüyor.

Evin duvarlarında çeşitli süslemelerin yanı sıra Şahmeran suretli bir resim de var. Diyarbakır'da görev yaparken bazı evlerin duvarlarında bu resmi görmüştüm. Oturduğum yerden kalkıp resmin asılı olduğu yere doğru gidiyorum. İlgimin olduğunu gören Zeyyad Bey, resmin yaşamındaki macerasını anlatmaya başlıyor. "Şahmeran resmini ilk defa çocukken bir yakınımızın evinde görmüştüm. Bembeyaz yüksek duvarlarında asılı olan bu resimden başlangıçta korkmuştum. Nedenini bilmiyorum, bir insanın alt kısmının farklı olmasını kabullenememekten de olabilir. Her ne kadar korkmuş olsam da bizim eve de aynısını asmak için teşebbüse geçtim; ama ne yazık ki babam bu resmin asılmasını yasaklamıştı. Şahmeran motifi ve dramatik öyküsü, insan başlı yılan gövdeli kimliği, acı kırmızı pullarla örülü bedeni, beni görsel ve duygusal olarak gerçekten çok etkilemişti. Hatta etkilenmekle kalmamış onu dinsel bir hurafe olarak düşünmek de ayrıca kolayıma gitmişti. Nedenini bilmediğim halde bu resimle aramızda gizli bağlar kurmuştum, sanırım bunda babamın etkisi çok büyüktü; çünkü yasakladığı her konuya karşı ilgim kendiliğinden oluşuyordu. Babamdan miras kalan bu masal konusundan ve korkusundan zihnimi uzun yıllar soyutlayamadım. Yıllar sonra eğitimci olunca bu korkularla yaşanılmayacağını kendime kabul ettirebildim ancak. Babamın vefatından sonra bu resmi eve getirdiğim zaman annemin tepkisini ölçmeye kalkıştım, bırak tepki vermeyi gülmesi beni deliye döndürdü. Aslında tüm resimlere karşı alerjisi vardı babamın, rahmetli annemin söylediğine göre Hz. Muhammed'in yüzü peçeli resmini eve getirip asışında bile kıyametleri koparmış. Resmin günah olduğunu kendine kabul ettirmiş bir kere. Böyle bir insana şahmeran gibi bir resmi nasıl kabul ettirirsiniz? Bu resmi şu an Mardin'de turistik amaçlı yapıp satıyorlar.

Sevdiyseniz size bir tane hediye edebilirim." Ağzımdan ne çıkarsa çıksın, neye baksam bakayım hemen hediye etmeye kalkıyor Zeyyad Bey. "Babanız gibi olmasa da benim de resme karşı alerjim var; ama bu jestiniz için yine de teşekkür ederim. Bu söylediğim işin şakası tabi, Mardin'i gezerken muhakkak ben de alacağım, sakın hediye falan demeyin asla kabul etmem."

Şahmeran'ın yüzüne dikkatlice bakıyorum, gözlerindeki ifade Roza'nınkine benziyor mu diye kendi kendime sorular soruyorum. Her sevdada her acıda, resmen ondan izler arıyorum. Yerime döndüğümde gözlerim halen şahmeranın gözlerinde. Zeyyad Bey eşinden kahve yapmasını isterken, ardından bana dönüyor. "Rahmetli annem, babama hiç benzemezdi, onunla asla tartışmaz doğru bildiği konuları bile babama dikta etmezdi." Zeyyad Bey, evlilik ve çok eşliliğe dayalı konular gündemimize geldiğinde, o konularla ilgili de diyeceklerinin olduğunu söylüyor. "Buraların ilginç bir yapısı var, özellikle Süryani etkinliği söz konusu olduğundan, Diyarbakır ve Mardin kırsalındaki gibi çok eşliliğe müsamaha gösterilmez. Süryaniler çok eşli ailelere ilgi göstermezler. Babam çok istemesine rağmen ayıplanırım korkusuyla bir daha hiç evlenmedi, tabi ki dünyanın en güzel kadını değildi annem, her ne kadar babamın ona sevgisi olsa da buraları bilirsiniz özellikle aşiretlerle olan ticari münasebetlerden olsa gerek, benzer etkileşimler olabiliyor." Çok eşliliğin, sadece kırsalda olduğunu demeye getiriyor Zeyyad Bey. Mardin'in merkezinde, özellikle Midyat ve Savur halkında böyle bir gelenek yok derken aynı zamanda babasına sitem etmekten de geri kalmıyor. "Bazen takılıyorum ve çocuklarım bunu ciddiye alıyor, işin aslı tamamıyla babama gönderme yapmak. Allah huzur içinde yatırsın, her ikisini de inanılmaz derecede özlüyorum, gördüğünüz bu evin her taşında onların izleri var. Çocuklarıma da anlatıyorum, yalnızca olumlu yanlarını değil olumsuzluklarını da bilsinler istiyorum, bilsinler ki yarınlara güzel şeyler taşısınlar. Anacığım bir defasında kendi anne babasından kaynaklı çektiği sıkıntıları anlatmıştı, tabi sonrasında o sıkıntıları devralan ben oldum. Çocuklarımızın yarınlarda dertlerinin çok daha başka olacağını biliyorum. Baksanı-

za internet kâfeler, cep telefonları varken şahmeran, çift eşlilik kimin umurunda? Dünya değişken, yapacak başka da bir şey yok, hele de bu değişim olumlu yönde seyrediyorsa şahsen benim mutlu olmaktan başka söyleyecek sözüm de olmaz." Zeyyad Bey anlatırken hem yaşıyor, hem de çok uzaklara gidiyor. Geçmişi konuşurken insanın çevresini hüzün bulutları sarıyor ve bulutlar odada bulunan her kesin üzerinde, Zeyyad Bey durunca bu kez sözü ben alıyorum. "İnsanlar bazen bile bile bu sıkıntıları çekiyor, sonrası da çöz diye bana geliyordu. Bir defasında çift eşli bir aile karakola geldi, adamın ilk eşi resmi nikâhlı, yeni eşi de imam nikâhlıydı. İlk eşinden çocukları yoktu, imam nikâhlı olan eşindense çocukları olmuş ve o çocukların nüfus kaydını resmi nikâhlı olan ilk eşinin adı yazılmıştı. Aile parçalanmış, çocuklar yetişmiş. O zamanlar DNA testi de yok, karakolda arbede yaşanıyor. Peki, niye karakola gelmişler diye sorabilirsiniz, adam öldüğü için miras kavgası yüzünden. İlk eşinin akrabaları ve alakalı alakasız insanlar gelmişti, 'niye geldiniz diye onlara soruyorum', halamın dayısının kızının bilmem neyi olduğu için diyorlar. Savunma ya da kavga amaçlı, ne olursa olsun sonuçta vurmaya gelmiş adam. Bu tarzda karakola düşen adamları adliyeye sevk edinceye kadar anamdan emdiğim süt burnumdan gelirdi. Kim kimin çocuğudur, neyin nesidir bir türlü işin içinden çıkamazdık. Aslında her iki eş de suçlu, ölen kocaları hepsinden daha suçlu, kanun tümünü sorguluyor; ama gel gelelim ki geleneklerin kanun falan dinlediği yok. Şimdilerde bu durumlar fazla yaşanmıyor, bu çok iyi bir gelişme."

Zeyyad Bey, geçmişe dair hüzünleri bir bir önümüze dökmüşken, gelen kahveler bu atmosferi bir anda neşeli havaya çeviriyor. Riyasız, gizlisi saklısı olmayan doğal olan bu tarz konuşmalara uzun süredir hasret kalmışım. Bu arada Ahmet'in Süryanilerle ilgili söylediği bir söze takılıyor Zeyyad Bey. "Mardin'in Süryanileri sanıldığının aksine memleketlerine çok bağlıdırlar. Senin bu projeye başlarkenki tedirginliğinin temelinde evham var, onlarla ilgili insanımız çok da bilgili değil. Hatta Atatürk'ün varlığından övünç duyduklarını ve attığı her yenilikçi adımı, Süryani cemaati

liderleri takip etmiş ve mutlak suretle uygulanmasını istemiş. Yeni Türk alfabesi kabul edildiğinde, Hindistan ziyaretinde bulunan 3'üncü İlyas hemen cemaat temsilcisiyle birlikte kendi vekillerine telgraf çekip bütün idari işlemlerin yeni Türk alfabesine çevrilmesini bildirmiş ve harf devrimini dışarıdan destekleyen ilk kişi olmuş. Kıyafet devrimi yapıldığında Patrik vekili Herepiskopos Abdullahad sivil kıyafetlerle dışarı çıkmış. Kısacası öyle sanıldığı gibi bağnaz ve ayrılıkçı bir kesim değil Süryaniler. Bunun dışında bizlere de çok benzerler, onların yaptığı dualarla bizlerin yaptığı dualar arasında da benzerlikler var. Örneğin onlarda dua, insan aklının düşüncesinin Allah'a yönelmesi ve ruhi sözlerle arzu ve isteklerini sunmasıdır. Dua ile Allah'a tapınılır. İhtiyaç ve şükranlar arz edilir. Onlar da bizler gibi senenin belli zamanlarında oruç tutarlar. Süryanilerin de beş oruç ve perhiz var. Bu oruçlardan elli günlük olanı ve Ninova Orucu hem perhiz hem de oruç olarak tutulur. Oruçlu günlerde hiçbir şekilde sıvı yiyecek yenilmez. Gün doğuşundan akşam duasına veya gün doğuşundan öğle duasına kadar tutulur. Perhizli günlerde ise sadece bitkisel gıdalar tüketilir, Et, peynir, tereyağı gibi hayvansal ürünler de yenmez." Her söz ve anlattığı her detay içten içe beni kahrediyor. O zaman neden ötürü mutluluğumu engellemişim diye sorguluyorum kendimi. Oruç ve ibadetin temelinde benzerlikler gösterdiğini bilseydim bu yaşantımda değişimlerin adı olabilir miydi bunu bilmiyorum. Kısacası beni engelleyen her şeye kızıyorum. Zeyyad Bey, hızını alamamış olacak ki onlarla ilgili birçok ayrıntıya daha giriyor. "Evlilik de onların en zorlu konularından, her ne kadar babam onların etkisiyle bir daha evlenmediyse de kendi içlerinde birçok zorluğu yaşadıklarını söylemeliyim. Süryaniler için evlilik en kutsal müessesedir. Rahipler, rahibeler, episkopos, metropolit, mafiryan ve patrikler kesinlikle evlenemezler. Askerliğini yapmayan bir genç de evlenemez. Süryanilerde yakın akraba evliliği kesinlikle yasak. Aileler tarafından uygun görülen evlilik yaşına gelmiş gençler, kendi rızaları ile evlendirilir." Bunu duyduğum an Ahmet'e bakıyorum, aynı anda onun da bana baktığını görüyorum. Kendi rızası ile evlilik konusu onu ilgilendiriyor. Aklıma ta-

kılan konu için uygun zaman diyerek Zeyyad Bey'e şu soruyu soruyorum. "Şimdiye kadar Süryanileri hep göklere çıkardınız, asıl merak ettiğim konuyu size sormadan edemeyeceğim. Birincisi türlü türlü olumsuzluklar yaşanan bir bölgede nasıl olurda kendilerini koruyabilmişler? İkinci sorum, kadın erkek eşitliği ile ilgili olacak, gerçekten onlarda kadın erkek eşit koşullarda mı hayatını idame ettiriyorlar?" Zeyyad Bey'le öğrenci, öğretmen misali konuşuyoruz. Biz soruyoruz o cevaplıyor.

Alnında dak olan kadının Türkçeyi bilmediğini, sadece bizi gözleriyle izlediğinden kuşkum yok; çünkü gülünmesi gereken yerde gülmüyor, hüzünlü bir meseleyi konuşurken bu kez başka dünyaları yaşıyor. Zeyyad Bey, 'bu da ne azizim' dercesine yüzüme bakıyor. "Valla şaşırdım, böyle bir soru beklemiyordum; ama iyi de oldu, hem anlatacak bir mecra yakalamışken bendekileri dökeyim bari." Şüpheli ve manidar bakışlarının ardından gerekli yanıtları vermeye başlıyor. "Süryanilerde de kadınlar baş tacı edilmez. Aynı coğrafyada, birbirinden etkilenen dinler, kadına benzer türden giysiler dikmiş. Bu konularda da bazı araştırmalarım oldu, örneğin bir defasında Manastıra gittiğimde, Rahibe olarak bulunan kadınlar yemek temizlik vb. gibi işlerden sorumluydular. Dua ve ayinlerde erkeklerin gerisinde durmak suretiyle ibadete katılıyorlardı. Tıpkı bizim kadınların camide arka saflarda durduğu gibi. Kilisede nasıl davranılması gerektiğini anlatan ifadeler sanırım kadının öğrenme hakkını kısıtlayan türden. Tanıdık bir din adamından öğrendiğim şuydu. Kadınlar toplantıda sessiz ve uysal olsun, öğrenmek istedikleri bir şey varsa akşamları kocalarına sorsunlar; çünkü toplantı sırasında kadının konuşması ayıptır. Bundan dolayı kadının dinsel törenleri yönetmesi de engellenmiştir. Kâhinlik rütbesine erişmesi imkânsız olduğu için rahibin yetkilerine sahip olması asla mümkün değildir. Şimdi bu yetkinin ne olduğunu da soracaksınız, kısacası kadın nikâh kıyamaz, vaftiz edemez. Süryani ayin uygulamaları sırasında, erkeklerin daima başı açık, kadınların ise mutlak örtülüdür. Tüm dinlerde 'kocalarına sorsunlar' diye kadınlar için bir ibare var, bir eğitimci olarak düşünüyorum da 'ya koca bilmiyorsa', kadını onun bilgisi sınırında

tutmak ne anlama geliyor. Öğretmenlik yaptığım yıllarda, merkezde yaşayan Süryani ailelerin kız çocuklarını okuttuklarını, buna mukabil kırsalda yaşayan ailelerin ise ancak ilkokulun bitimine kadar müsaade ettiklerini de hatırlıyorum. Siz de takdir edersiniz ki Mardin Süryanilerinin büyük bölümü İstanbul'dan ta Amerika'ya uzanmıştır. Bu ailelerde kız çocuklarını okutmayı bir kenara bırak her türlü sosyal etkinlikten de mahrum bırakmadıklarını duyuyorum." Zeyyad Bey'in bilimsel tanımlamalarından etkilenmiş olsam da asıl öğrenmek istediğim noktaya getirmek istiyorum onu. Kadın, madem sosyal haklardan mahrum o zaman Roza'nın hangi koşullarda yaşadığını bilmek istememden daha doğal ne olabilir ve bu soruyu ona sormaktan da kendimi alamıyorum. "Mardin'de, Süryani ailede yaşayan kadının hakları ile İstanbul'da yaşayan Süryani kadının hakları arasında farklılıklar söz konusu mu?" diye başka bir soru soruyorum. Bu soruyu sorduğuma inanamıyorum, Zeyyad Bey yüzüme bakıyor, yaşını başını almış üstelik devletin önemli kademesinde görev yapmış bir insanın dönüp dolaştırıp Süryani kadınlarla ilgili sorular sormasını manidar buluyor ve bunu belli de ediyor. "Azizim, sanki Süryani bir kadınla evlenecekmişsin gibi bir düşünceye kapıldım, yoksa İstanbul'da bilmediğimiz bir durum mu var?" Bu sözün arkasından Ahmet, daha fazla üstüme gelmesine fırsat vermeden bana destek çıkıyor. "Dünden beri Manastırları gezip etkisi altında kaldık, Kubilay Amca'nın bu soruları sorması son derece doğal." Zeyyad Bey tebessüm edip biraz daha yanıma yaklaşıyor. "İşin aslını ben de çok merak etmiştim, hatta bizde mi yanlış var onlarda mı diye sormuştum kendi kendime; ama gördüm ki aramızda çok da uçurum yok. Süryani bir ailede kadına biçilen rol, eş ve anne biçiminde. Tevrat'ta hem de İncil'de erkeğin statüsü her zaman birinci planda olmuş, kadınlarınki bazen ikinci veya daha diplerde. Dünyada ilk günahın baş aktörü olarak kadının görülmesi, baş tacı edilmesini mümkün kılar mı? Tabi ki hayır! Hatta bazı erkeklerin 'kadın şeytandır' deyimini bu sebepten kullandıklarını da zannediyorum. Kadının doğum sancısıyla acı çekmesinin, bir suçun cezası olarak ifade edildiği de ima ediliyor. Bir başka husus daha var, bu yöre-

de erkek evlat isteme âdetine Süryaniler de katılmıştır, onlarda da bu gelenek var. Hani üzüm üzüme baka baka kararır derler ya aynen öyle. Şimdi gelelim ayrılık konusuna, kırsalda olmasa da büyük kentlerde ve yurt dışında Süryani olup da boşanan insanları şimdilerde duyuyoruz. Sizin anlayacağınız üç semavi din, farklılıklar gösterse de kadın bir kenara itilmiştir." Zeyyad Bey'e kadın haklarını çok da umursamadığımı söylememe imkân yok. Asıl derdimin Roza'nın hangi koşullarda yaşadığını öğrenme isteğimdi. Ahmet, her sorduğum sorunun ardından muhakkak tebessüm ediyor. Sonunda konu benden uzaklaşırken, Zeyyad Bey bu kez onu ilgilendirecek sözler söylüyor. "Yarın akşam Ramazan Bey, sizi yemeğe bekliyor." Bunu söylerken Ahmet'i muhatap alıyor, bir an kendimi dışlanmış gibi hissedince ilk aşamada sessiz kalmayı yeğliyorum. "Babamın çok sevdiği insanlar; ama yarın için Savur'a gideceğiz. Geç kalma ihtimalimiz var, ayıp olur mu?" "Yok, niye ayıp olsun, ona göre ayarlarsınız olur biter." Zeyyad Bey'in çoğul konuşmasının ardından müdahale ediyorum. "Beni affedin, yarın gece için otele dönüp biraz dinlensem diyorum." Böyle bir yanıtı beklemeyen Ahmet, sözümü neredeyse yarım kesiyor. "Seninle birlikte Mardin'e geldik, nereye gideceksek yine birlikte gideceğiz. Sensiz bir yere asla gitmem. Alt tarafı yemeğe gideceğiz." Zeyyad Bey'de Ahmet'in söylediklerini destekler şekilde konuşuyor. "Şimdi yanlış bir şey mi yaptık diye kendi kendime kızacağım. Buralar İstanbul'a benzemez azizim, hemen yan çizmeyin gideceğimiz insanlar sizin bildiğin gibi değiller, onlar çok misafirperverdir." Düşüncelerimin zaman zaman yanılgılar taşıdığını, her söze şüpheyle bakmamın da mesleğimin mirası olduğunu biliyorum. Buradaki insanların henüz çağın yırtıcı ve bağnaz pençesinden nasiplenmediğini görmek son derece mutluluk verici.

İlk şiirini okuduktan sonra yanıma koyduğum defteri, yeniden elime adlığımı gören Zeyyad Bey'in gözleri gülmeye başlıyor. "Alabilirsiniz, okudukça daha farklı konulara da rastlayacaksınız. İçindeki bazı metinler Ahmet'e yarayabilir." Zeyyad Bey'e olan hayranlığım her geçen dakika daha çok artıyor. "Yahu güzel kar-

deşim, ne mübarek adamsın, lügatinde kibir ve olumsuzluğa yer yok mu? İnsan bu kadar mı samimi ve içten olur. Sizden bir parça İstanbul'a götürsem nasıl olur diye düşünüyorum, maalesef oralarda böyle samimiyetler kalmadı. İnan şu an ne söyleyeceğimi bilemiyorum, defteri alıp almamak konusunda kararsız kaldım, şayet çok özel şeyler yazılı değilse alayım." Evhamım boşuna, edebiyat öğretmeni olduğunu unutmuş gibi konuşuyorum, yaşadığı yerle barışık olan bir insanın yöresiyle ilgili sevgisini dile getiren yazılar yazmasından daha doğal ne olabilir? Evin hanımı arada bir sözleriyle müdahale ediyor, genel konuşmalar içinde onun yeri pek yok gibi, buna rağmen yüzündeki gülümsemeyi kesinlikle eksik etmiyor.

Yarın için gerekli programları yaptıktan sonra Zeyyad Beylerin evinden ayrılıyoruz. Murat, Mardin'deki otelimize bırakmak için yeniden harekete geçiyor. Dönüş esnasında konuşmuyoruz, ayakta duracak halimiz kalmamış, sessiz sedasız otele geliyoruz. Mesleğim gereği İstanbul dışında yaşamaya alışkın olsam da Ahmet'in bu duruma pek alışkın olmadığını ve gerildiğini, sonrasında da ne yapmak istediğini bir türlü kestiremiyorum. İşte gergin anlarından biri, sadece yüzüme bakarken bir şeyler söyleyecek kesin. "Şimdi sıkı dur, araştırılacak evlerden biri kimin evi olsa iyi?" diye bir soru soruyor. Hiçbir fikrim yok demeyeceğim tahmin ettiğim gibiyse Roza'ya dair bir konu olabilir. Buraya geliş nedenimin ne olduğunu bilen Ahmet'e heyecandan da olsa, "Yoksa..." diyorum. "Tam da üstüne bastın, araştırma konusuna giren evlerden birinin Amed Bey'in evinin olduğunu görünce göklere uçtum. İşin asıl şanslı ve ilginç yanı nedir biliyor musun? Hem Savur'da hem de Midyat'ta evleri var, iki listede de adları geçiyor." Donup kaldığımı görünce; "Bakıyorum şaşırdın" diyor. Gerçekten bir an ne söyleyeceğimi şaşırıyorum, hem nasıl şaşırmayayım ki her iki yerde evlerinin olması neyi anlatıyor. Bu demektir ki Savur'da da karşılaşma ihtimalimiz olabilir. "Kısacası Savur'a gideceğimiz için sevinmeliyim mi demek istiyorsun?" Durağan halim heyecanını söndürmüş olacak ki yüzüme bakmadan konuşuyor. "Orasını bilemem çok istediğini zannediyordum.

Savur'a gelmek istemiyorsan Zeyyad Amca'nın oğlu gelir seni alır ve Midyat'a götürür, ne dersin?" Beni sınıyor ya da dalga geçiyor, her ne olursa olsun Savur şunun şurası üstelik gidip Roza'yı görmek de var işin ucunda. "Geliyorum, hem de kervanın başını tutarak. Ne demiştik, anca beraber diye. Allah'tan yarın sabah yine aynı taksici gelecek, adama bayağı ısındık inşallah önce güvercinlerim deyip bizi tekrar Midyat'a götürmez."

Ahmet, kâğıtlarını karıştırırken bir isim telaffuz ediyor. "Zeyyad Bey'in bize rehberlik edecek arkadaşı Savur'da emekli bir öğretmen, üstelik Süryani." İşler rast mı gidiyor yoksa sarpa mı sarıyor henüz belli değil. İçimdeki daralmanın farkındayım, doktorun verdiği haplardan bir tane alıyorum. Bu gecenin iyi geçmesi hatta yarın için yüz ifademin yorgun görünmemesi lazım, malum bunca yıl sonra Roza ile karşılaşma ihtimali var.

SAVUR

Mardin'in en güzel yanı sabah uyumak isteseniz de uyuyamıyor, kendinizi dinç, zinde ve bir anda ayakta bulabiliyorsunuz. Dikişlerim alındığından beri bu kadar dinlenmiş ve mutlu hissetmemiştim kendimi. Aşağı iner inmez taksiciyi karşımızda buluyoruz. Ekonomik krizin buraları da vurduğunu ima eden sözleri daha önce ondan duymuştuk. Bizim gibi yağlı müşteriyi memnun etmek adına asker misali erkenden kalkıp gelmiş. Onu da kahvaltıya dâhil ediyoruz, sonuçta götürmekle kalmıyor yol boyunca bildiklerini de bizimle paylaşıyor.

Savur, il merkezine yaklaşık kırk yedi kilometre uzaklıkta. Yerleşim düzeni mimarisi başta olmak üzere bazı yönleriyle Mardin'le benzerlik gösteriyor. Doğusunda Midyat batısında Mardin, kısacası her iki yerin tam orta yerinde bulunuyor. Ahmet'in bu detayları bana anlatmasının nedenini anlıyorum, ikili sohbet ederek taksiciyi konunun dışında tutmak istiyor; ama taksicinin buna müsaade etmeyeceği daha başından belli. "Hiç merak etmeyin yolu biliyorum, hem öyle görünse de çok uzak sayılmaz. Yalnız size bir şey soracağım, Savur'da sıkılırsınız ne yapacaksınız ki orda?"

Müdahale edeyim mi diye Ahmet'e bakarken güldüğünü görüyorum. Eliyle işaret edip taksiciyi ciddiye almamam gerektiğini söyleyen bakışlar atıyor bana. "Yok be dostum, yer bakacağız, bir ev satılıyor onunla ilgileneceğiz." diyor Ahmet. Adam kendisini savuşturduğumuzu anlayınca arabanın içinde bir süre sessizlik oluyor, nihayet Savur'a geliyoruz. Gidilen yerin yabancısı da olsa insan, orada kendini mutlu hissedebilir. Evet, Savur'a geldiğimiz için çok mutluyuz. Numan adındaki emekli öğretmen ilçeye girer girmez bizi karşılıyor. Taksiciyle tekrar buluşacağımız saati belirledikten sonra onu serbest bırakıyoruz. Numan Bey, öncelikle bizi ağırlayacağı yere götürmek istiyor, itiraz etmiyoruz. Konuşmalar arasında doğru adres olarak kendisini tarif etmesini yadırgasak da anlattıklarıyla bir süre sonra ona hak vermek zorunda kalıyoruz. "Savur özgün mimarisiyle kimliği olan bir kenttir, sahip olduğu zengin mimarisiyle barındırdığı kültür, uzun yıllar sonucunda oluşmuş. Zaman içinde adeta insanı ve doğasıyla bütünleşerek biçim kazanmış. Savur'un büyük kentlere uzaklığı, kökeni çok eskilere dayanan aşiret ilişkileriyle iç içe geçen ve nesilden nesile miras kalan mülkler, Savurluları yerinde tutan en önemli etken." diyor Numan Bey. "Yalnız bu da değil, ilçenin karayolu üzerinde yer almaması bizim için en büyük şanstır. İnsanımızın geleneksel evlerde yaşamaktan memnun olması, tarlasını, bağını bahçesini terk etmemesi, büyük kentlere yönelen insanların yılın belli zamanlarında özellikle de bağ bozumu zamanlarında tatillerini Savur'da geçirmesi, buranın bakir kalmasının nedeni." Sabahın ilk ışıklarının kendine özgü güzellik kattığı bu yerleşim biriminin üzerindeki huzuru görebiliyoruz. Numan Bey bizleri kendi evinde ağırlarken, Ahmet çoktan devreye girmiş ve söylenenleri yazmaya başlamıştı bile. Zeyyad Bey'den gerekli talimatları almış olacak ki; Numan Bey dersine çalışmış bülbül gibi konuştukça konuşuyor. "Savur'daki yapıların fiziki görünümlerinin iyi ve korunmuş olması bugünkü mirasçıların şehri terk edip Batıya göçmelerini engelledi. Miras olarak kuşaktan kuşağa aktarılan kavaklar, bağ ve bahçeler, tarlalar bugün insanımızın geçim kaynağı. Ne yazık ki artık eskisi gibi değil, eğitime verilen önem gençleri

büyük şehirdeki üniversitelere yönlendirdi dolayısıyla bir kısım insanımızı bu nedenden dolayı buradan uğurlamak zorunda kaldık. Çocuklarıyla beraber büyük şehirlerde yaşayan aileler, yaz aylarında geriye gelip hasat işleri ve bunların satışlarıyla uğraşıyorlar. Sizinle inceleyeceğimiz bazı evlerin içinde şu an için yaşayan insan yok." Deyince; Ahmet, Numan Bey'i onaylar şekilde konuşuyor. " İlçe halkının birkaç nesil yaşadığı evlerin bakımını yapıp anılarla dolu dekoratif ve kişisel eşyalarını koruyarak gelenek ve göreneklerini devam ettirmeleri kültürel sürekliliği de beraberinde getiriyor sanırım. Bütün bu imkânsızlıklara rağmen örnekleri arasında oldukça korunmuş yapılarıyla Savur'u seçmiş olmam önemli bir neden değil mi sizce?" Konuşmalar neredeyse akademik tarzda ilerlerken söze giriyorum. "Canım Ahmet'im sen babana dua et, yoksa buralar zor aklına gelirdi." Yüzüme bakıp itiraf etmek yerine sadece gülüyor, içimden e hadi ne zaman harekete geçeceksek geçelim diyen sesi onlara duyurmaya çalışıyorum. Sanki sesimi duymuş gibi Ahmet ayağa kalkıyor, "Oyalanmayalım, ne dersiniz?" dedikten hemen sonra Numan Bey'e dönüyor. "Size ayaküstü bir sorum olacak. Bu evlerin sahipleri arasında ilk sahibi olmayıp sonradan gelip yerleşmiş insanlar var mı?" Ahmet'in bu sorusunun gayesini anlamış değilim; ama sanırım Roza'nın evi ile alakalı olabilir, soruyu bütün ciddiyetiyle yanıtlıyor Numan Bey. "Evlerin birinde ben oturuyorum, bizler Savur'un yerli halkındanız. Bugünkü ve geçmişteki mülkiyet sahiplerini belirlemek, kimlere ve kaçıncı kuşaklara indiğini ya da ne kadar zamandan beri aynı ailenin mülkiyetinde olduğunu çoğu kez biliyoruz. Yapılan çalışmalara rağmen ilçenin kadastro ve koruma planını henüz tamamlanmadı. Ancak her evin yapımından itibaren kuşaklar boyunca aynı ailenin mülkiyetinde olduğunu biliyorum."

Roza ve ailesinin Savur'daki evlerini görmek için sabırsızlanıyorum. Sıra oraya gelinceye kadar sabırlı olmam gerekiyor. Ahmet'e yardıma geldiğimi unutmamalıyım, bu düşünceleri sürekli zihnimde tekrarlayıp duruyorum. Roza'nın evini bugüne yetiştirme şansımız var, öyle olmasa bile refakatçimize illa da şu evden

başlayalım diyemeyiz tabi. Sabır, sabır sabır, Tanrı'dan dilediğim tek şey sabır.

Evler gün doğusuna ve merkezi bir mekâna bakıyor. Ortak kullanıma hizmet eden çarşı, kamu yapıları, cami ve benzer yerler de var. Dışa karşı yaşamı gizleyecek şekilde yapılmış, sokaktan içlerini avlularını görmek mümkün değil. Numan Bey'le ilk girdiğimiz evden bakınca enteresandır, sokağın neredeyse tamamını görme şansını yakalıyoruz. O kadar ilginç konumlanma söz konusu ki hiçbir ev, diğer evin ne güneşini, yelini ne de havasını kesiyor. Yapıların çevresi pırıl pırıl, Güneydoğu'nun diğer yerlerinden farklılıklar gösteriyor bu yerleşim birimi. Hiç kimsenin kimseyi tozuyla, suyuyla, kiriyle üzmediğini anlatıyor. Dışa kapalı, her biri kendi içinde birer dünya olan bu yapılar, yörenin iklim koşulları, topografya ve zarif taş işçiliğiyle biçimlenmiş, anıtsal yapı niteliğinde örnekler olduğunu dile getiriyor Numan Bey. Girdiğimiz evin sahiplerinden ve yapısal özelliklerine kadar her türlü detayları not alıyoruz. Odalar yan yana dizili ve avlu ile bağlantılı, aralarındaki geçişler yine aynı şekilde avlu kullanılarak yapılıyor. Bu evin ilave kısımları ailenin nüfusunun artmasıyla oluşmuş. Şu anda sahiplerinden sadece yaşlıca bir kadın var içinde. Bizlere kahve ikram etmek istiyor, teşekkür edip içemeyeceğimizi söylüyoruz. Bu arada Ahmet elindeki metreyle boyuna sağı solu ölçüp biçiyor. Savur'da şu an bulunduğumuz ev Midyat'taki Zeyyad Bey'in evinden farklı değil, genel anlamıyla göçenlerin azlığı sayesinde dokusal değişime uğramadığını anlatıyor Numan Bey.

Benden birkaç yaş daha büyük olan evin sahibi, yalnız yaşamanın getirdiği endişeleri taşıyor. Ne yapmak istediğimizi bildiği halde tedirgin, her an ters bir söz duyabiliriz ondan. Ahmet işini halledinceye kadar onu oyalayacağım, yaklaşıp konuşmaya çalışıyorum. "Kimseniz yok mu? Sanırım bu evde yalnız yaşıyorsunuz?" Kasvet bir anda yok oluyor, ardından cevap gecikmiyor. "Evet, çocuklarım İstanbul'da yaşıyor, çok istedikleri halde oralara gitmiyorum, burada doğdum burada ölürüm diyorum onlara. Bağımız bahçemiz burada, oraların adetleri de bize göre değil.

Numan söylemiştir, benim gibi Süryani asıllı birkaç aile kaldı buralarda, geriye kalan ailelerin çoğu Kürt aşiretlerinden. Yalnızlık kolay değil yaşıtlarımdan birçoğu öldü, onların çocukları da şimdilerde yok, evlerini kilitleyip gittiler, yazdan yaza geliyorlar." Gerçekten kadıncağızın durumu vahim ötesi, bir an onu nasıl teselli edeceğimi şaşırıyorum. "Koca evde insan yalnız başına sıkılır, ne bileyim bunalıma girer yahu." Gülünce bir iki dişinin eksik olduğu da ortaya çıkıyor, sanki söylediklerim umurunda değilmiş gibi tavırlar takınıyor. "Allah iyiliğini versin, biz alışkınız, buralar böyle, kendimize sürekli birer gaile buluruz. İstanbul'daki gibi eve kapanmayız, Manastıra gidip geliriz. E, bu saatten sonra yapacağımız başka da bir şey de yok zaten." Ellerindeki damarlar belirginleşmiş, iç kısmındaki nasırlar bağ bahçeyle uğraştığını belli ediyor. Bütün dikkatimi ona veriyorum Süryani olan bu kadının, Roza ile bağlantısı olabilir mi diye kendi kendime kuruyorum. Bu düşünceler içindeyken sürekli beni süzdüğünü hatta garipsediğini de görüyorum. Yaşadığı gerginliğin bir başka türünü şu anda ben de yaşıyorum, kısacası kadın gergin ben gergin.

Numan Bey sürekli olarak Ahmet 'e anlatıyor, "Duvarların örülmesinde bağlayıcı malzeme olan harç; taş kırığı, kireç ve sudan oluşuyor. Taşın hâkim olduğu bu evler, yaz aylarında serin, kış aylarında ise ısıyı tuttuğu için sıcak oluyor. Evlerimizi Midyat'tan getirilen Ermeni ve Süryani taş ustaları yapmış" diyor. Mahzen, mutfak, hayvanlar için olan bölüm, evin avlusundaki kısımlar hatta evin giriş kapısına kadar bütün alanlar Ahmet tarafından tek tek tespit edilip fotoğrafları çekiliyor. Kadının adının Aziza olduğunu öğreniyoruz. Arada bir Numan Bey'le Arapça da konuşuyor. Savur'da Arapçanın dışında birçok evde Türkçenin konuşulduğunu söylüyor Numan Bey.

Diyarbakır'da kaldığım süre içinde evlerin şekli, yapısı hep dikkatimi çekmişti, oralarda mahremiyet kavramının katı biçimde öne çıkmasına karşın burada aynı şekilde yapılaşmanın söz konusu olmadığı ortada. Özellikle evlerin sokak cephelerinde manzaraya bakan pencereler, eyvanlar ve teraslarda yer alıyor. Ahmet yazdıklarına ilaveten yaşlı kadının anlattıklarını da birer birer

kayda geçirdikten sonra bu evden ayrılıyoruz. Önünden geçtiğimiz ve henüz girmediğimiz konakların çevresinden geçen sokaklar, tıpkı Midyat'ta olduğu gibi özellikle ana cephede geniş tutularak giriş önleri meydan olarak düzenlenmiş. Ev sahiplerinin bazılarının evinin önünde boşluk bırakmasının çeşitli nedenlere dayandığını anlatan Numan Bey, buralarda odun kesildiğini tandır ekmeği pişirildiğini söylüyor. Bu arada sokak aralarında karşımıza çıkan ve yük taşıyan birkaç eşeği görüyoruz, halen buralarda hayvanlarla işlerin görüldüğünün şahidiyiz. Savur'da da Güneydoğu'nun diğer yerlerinde olduğu gibi alışverişler erkekler tarafından yapılıyor, çarşısında sadece erkekler var. Kadınlar mahremiyet nedeniyle ara sokaklardan süklüm püklüm geçiyorlar.

Anlatıldığı gibi bazı evlerin boş olduğu da dikkatimizden kaçmıyor, bu arada kaideyi bozmadan Numan Bey'in sıralamasına göre belirlenen evlere giriyoruz. Aynı işlemler devam ediyor, Ahmet tarafından çekilen fotoğraflar, ölçümler, ayrıntılar hepsi teker teker not ediliyor. Her dakika her saat Roza'nın evine daha da yaklaştığımızın işareti bu çalışmalar. Ahmet girdiğimiz evleri elindeki listeden işaretliyor ve bunu yaparken yüzüme bakmayı da ihmal etmiyor.

Roza'nın daha çok Midyat'ta oturduğunu kız kardeşinden öğrenmiştim, muhtemelen burayı yazın kullandıkları bir mekân olarak tutuyorlar. Yine de umudumu yitirmiyorum, şayet onu burada yakalarsam iyi olacak; çünkü akrabalarının ve yakınlarının büyük bölümü Midyat'ta olacağı için daha huzurlu görüşme imkânı bulacağım. Yıllar sonra beni tanımama olasılığı olan Roza'yla ilgili derinlemesine bir saplantının tam da içine düşmüşüm, Allah'ım ne olur yardım et!

Kapalı kapılardan birinin ardında olduğunu düşünmek kadar zor bir durum olamaz, nezarete attığım insanların tam da çıkarırkenki yüz ifadesini taşıyorum. Polisin biri kapıya gelecek, içerideki zanlı ile göz göze gelecek ve zanlı özgürlüğüne, sevenlerine kavuşacak. Sanki kapı açılacak, Roza ile aynı şekilde göz göze geleceğiz. Bunca yıl sonra olmayacak bir düşün gerçeğe dönüşeceğine inanamıyorum, yüreğim bu heyecana nasıl dayanacak?

Numan Bey arada bir beni gözlüyor, yüz ifademin aniden değiştiğini zaman zaman da derinlere dalıp gittiğimi görüyor. Deli olduğumu ya da tutarsız biri olduğumu düşünebilir. Allahtan, Ahmet o kadar yoğun işler yüklemiş ki ona, beni izlemeye ve sorgulamaya zamanı yok.

Öğle ezanı okunurken ara vereceğimizi ve kendi evlerinde yemek yiyeceğimizi söylüyor Numan Bey. Ahmet ve ben buna itiraz etsek de buralarda yerli ve yabancı turistlerin konaklayabileceği ve yöreye özgü yemeklerin yenebileceği bir mekân yok. Savur'un karayolu üzerinde olmaması da böyle bir ihtiyacın doğmasını engellemiş. Utana sıkıla Numan Bey'in peşine düşüyoruz. Evleri şu ana kadar gördüğümüz birçok konaktan daha küçük, hanımı güler yüzle bizleri karşılıyor. Öncesinden geleceğimizi bildirmiş olacak ki mükellef sofra hazır. Yorgunluktan olsa gerek neredeyse bir sürahi ayranı tek başıma içiyorum. Tandır ekmeği, pilav ve kavurma etinden kurulu sofrada karnımızı doyuruyoruz. Bu arada Numan Bey sormuşuz gibi yalnızca emekli maaşının olmadığını, her yıl yetiştirdikleri mahsulü sattıklarını ve bu yolla hayatlarını idame ettiklerini söylüyor. Devlet kademesinden gelen bir insan olarak ne anlatmak istediğini pek ala anlıyorum. Ondaki rehavete rağmen bir an önce kalkıp Amed Bey'in konağına gitme isteğimi nasıl anlatabilirim diye düşünürken, kıvrandığımı görüyor Ahmet. Zaman kaybetmemiz gerektiğini söylüyor. Yeniden kaldığımız yerden devam etmek için yolla çıkıyoruz. Önümüzde üç konağın daha incelenme işi var. Bunlardan birini söylemeye dilim varmıyor. Gerçeği kabul etmekten başka çare yok. Evet, evlerden biri Roza'nın evi...

İnsan bazen istediğine tam kavuşacakken boşluğa düşebiliyor, ardından da ne yapacağını şaşırabiliyor. Şu an o evin önündeyiz, kalp ritmim sayılamayacak kadar hızlı atıyor. Numan Bey bize dönüp biraz beklememiz gerektiğini söylerken, bendeki sıkıntının da farkına varıyor. "Azizim neyiniz var? Sizi iyi görmüyorum, şayet rahatsızsanız ara verebiliriz!" "Yok yok biraz dinlenince geçer. Siz beni düşünmeyin." Diyorum ona. Ahmet'in de en az benim kadar heyecanlandığı gözlerinden belli. Roza'yı o kadar met-

hetmiştim ki alakası olmasa da benim gibi renkten renge giriyor.

Zaman geriye sarmış, yıllar yıllar öncesine ayrıldığımız o ana dönmüş. Pişman oldum geri döndüm her şeye rağmen süreci yeniden başlatalım dercesine heyecanlıyım. Ne olur bir kez daha gözlerime bak, seni görmezsem ölürüm dercesine acınası söylemlerle doluyum. Yavaşlatılmış filmin her karesinden türlü türlü anlamlar çıkarıyorum.

Yüksekçe duvarları bulunan evin, kemerli olmakla birlikte iki kanatlı olan kapısının üzerindeki şakşakla içeriye sesleniyor Numan Bey. "Ramsin, kapıyı aç." Ramsin'in kim olduğunu bile sormaya gerek duymuyorum. Heyecandan neredeyse olduğum yerde kalacağım. Kapıyı genç ve güçlü bir adam açıyor. Geleceğimizden haberli olacak ki açar açmaz bizi içeriye davet ediyor. Yaşadığım süre içerisinde gözlerimin bu denli etrafı hızla taradığına şahit olmamıştım. Roza'nın varlığını ararken içeride bir başka kadın daha var. Koca konakta kimsenin olmadığını yalnızca bu iki insanın olduğunu öğrenince Savur'a dair bütün hayallerim bir anda yok olup gidiyor. Onca yaşadığım sıkıntının sonucunun bu olmamasını diliyordum. Gel gör ki kendimi gereksiz yere bu kadar umutla hazırladığım için de ayrıca suçluluk duyuyorum. Ramsin içeri girerken, avluya koyduğu sandalyelerden birine oturmamı istiyor. Dediğini yapıyorum. Evin kendilerine ait olmadığını sadece bir bölümünü kullandıklarını dile getiriyor Ramsin. Asıl sahiplerinin amcası Amed Bey olduğunu, onların sadece yazın geldiklerini üst kattaki bölümleri de yazlık olarak kullandıklarını belirtiyor. Gözlerim görebildiği her noktayı tarıyor. Sevdiğim, zamanında canım dediğim Roza'nın yazları burada kaldığını bilmek bile heyecanlandırıyor beni.

Gazi Mahallesi'nin yüksekçe yerinde bulunan Amed Bey'in konağının içinde ilk şoku atlattıktan sonra normale dönmeye çalışıyorum. Muhtemelen seksen doksan yıllık bir konak burası, genel yapılaşmaya uygun olarak inşa edilmiş, her bölüme ayrı ayrı girişler verilmek suretiyle kullanım kolaylığı sağlanmış. Diğer konaklarda gördüğüm haremlik selamlık da bu konakta yok. Roza'nın hangi odada kaldığını kişisel eşyalarını görme isteğim için

sabretmeliyim; çünkü evin şu an için sorumlusu Ramsin. Onun yönlendirmesiyle hareket ediyoruz. Zemin kat, geniş bir avlu içinde yer alan iki revak ve bunların gerisinde gelişen ahırlardan oluşuyor. Revaklardan geçilerek ulaştığımız ve bey atlarının bırakıldığı ahıra ulaşıyoruz. Orası da yüksek beşik tonozla örtülü, avlunun içinde at yemlikleri, bağlama yerleri, atların su içme yerleri için kuma, daha ilgi çeken detaylar bir bir önümüze geliyor. Avlunun batı kısmından eyvanına açılan bir kapı ile duvar kalınlığından faydalanılarak yapılmış ikinci kata çıkan bir merdiven bulunuyor. Merdivenlerden usulca çıkıyoruz, önümüze çıkan kapılar ve dolapların ceviz ağacından yapılmış olmasının yanı sıra bezemeli oluşları da güzelliğine güzellik katmış. Odalardaki bir diğer hoşluk da duvarları ikişer sıra halinde saran zarif işlemeli alçı raflar, lambalıklar ve vitraylı tepe pencereler. Suçluluk duyuyorum, bütün gördüğüm bu güzelliklerin ne kadarını ona verebilirdim? Sultanlar gibi yaşadığı bu ortamda, İstanbul'dan gelip geçmişi hatırlatmanın ne anlamı var diye bir an içime huzursuzluk çöküyor. Moralimin bozulduğunu gören Ahmet, Numan Bey ve Ramsin'in göremeyeceği bir yerde, neden keyifsizleştiğimi soruyor. Ona geldiğim için pişman olduğumu mu söylesem diye bir düşünce var aklımda; ama söylemekten son anda vazgeçiyorum. Hayır, sadece duygulandığımı herhangi bir sorunumun olmadığını söyleyerek rahatlatıyorum onu. Buraya kendisine yardım etmek için geldiğimi hatırlatıyor, bunu yapmasının nedeni çok belli, yaşadığım sıkıntılardan beni uzaklaştırmak. Geçen gece yarısı hastaneye gidişimi hatırlamış olacak ki silkelenmemi istiyor. Dediklerini aynen yapıyorum, o çalışırken elindeki fotoğraf makinesini alıyor ve istediği resimleri çekiyorum. Resimler çekilirken tam da Roza'nın yatak odası diyebileceğim odanın önüne geliyoruz. Ramsin o odaya giremeyeceğimizi belirtiyor. Anahtarının kendilerinde olmadığını, Roza yengesinde olduğunu belirtiyor. İlk defa Mardin'de bir başka insanın ağzından Roza'nın adını duymak o kadar hoşuma gidiyor ki koşup genç Ramsin'i öpmek istiyorum. Tabi bunu yapmamın imkânı yok, sadece gülücükler gönderiyorum ona. Benim için bu durum inanılmaz bir gelişme sayılır. Roza'nın

adı artık Mardin'de tescillenmiş oluyor. Ahmet olayın farkında, daha Roza'nın adı geçtiği anda bana dönüyor. Yapılacak bir şey yok, elimde olmadan refleks veriyorum. Sonuçta Ahmet'le her şeyimizi paylaşmışız, bundan sonrası için tek yol var, su akacak mecrasını bulacak.

Evin kalan kısımlarını da gezip incelememize devam ediyoruz. Arka arkaya çektiğim fotoğrafları numaralandırıp nereye ait olduklarını yazıyor Ahmet. Yeni bölümler ve banyoların olduğu yerden mutfağın olduğu bölüme kadar her yeri didik didik ediyoruz. Tonozlarla örtülü kısımları, oda duvarlarında bulunan oyuk yüklükleri, nişleri, ne görsek görelim hem fotoğraflarını hem de detaylarını not ediyoruz. Asker gibi çalışıyorum, içimdeki heyecan dalgası kendine güvenli liman yakalamış gibi huzurluyum. Bütün bu koşturmalar olurken Ramsin yorgunluğumuzu alsın diye bizlere birer maşrapa ayran ikram ediyor.

Roza'nın Savur'da olabileceği ihtimali ile ilgili umutlarım maalesef bitiyor. Kişisel olabilecek ve onu anımsatacak hiçbir veriye ulaşamıyorum. Ramsin'e teşekkür edip evden ayrılıyoruz. Ahmet, çok mutlu, iyi iş çıkardığımızı söyleyip boyuna keyifleniyor. Gün nerdeyse sonlanmak üzere, uygun bir yer bulup elimizi yüzümüzü yıkayıp paklanıyoruz. Muhtemelen yarın yine geleceğiz, kalan yerlerle ilgili araştırmaları yapıp Savur defterini kapatacağız.

Numan Bey, buraya özgü kurutulmuş yiyeceklerden hediye etmek istiyor, bunu yaparken de o yiyecekleri methetmeyi ihmal etmiyor. "Eskisi gibi olmasa da evlerimizde yiyecek üretimi geçmişte olduğu gibi sürüyor. Salça, reçel, turşu, pekmez, pestil, sucuk daha birçok yiyeceği kendimiz yapıyoruz, sizi mahzenimize götüreyim neyi severseniz onu hediye edeyim." Diyor. Doğu insanını anlamak çok önemlidir, samimiyetinizden kuşku duyulmadığı sürece, neleri var neleri yok önünüze sermek isterler. Numan Bey'in yaptığı da şu an için o. Teşekkür ediyoruz, vereceği eşyaları muhafaza edip götürme şansımızın olmadığını söylüyoruz ona.

Güneş batmaya doğru buraların hali görülmeye değer, bahar olmasından mıdır nedir sarıçiçekler ve yemyeşil çevrenin rengi

bambaşka şekle bürünüyor, başka bir gezegende, başka zamanları yaşıyor insan...

Küçük şeylerle mutlu olmak ne kadar önemlidir. Bazen bir başkası için küçük görülen bir oluşumun bir diğeri için çok daha farklı anlamları olabiliyor. Taksicinin neşesine diyecek yok, bizi bıraktıktan sonra iyi işler aldığını zannetsek de neşesinin nedeni az sonra ortaya çıkıyor. "Yahu ayağınız ne kadar uğurlu, bugün iki tane güvercin düşürdüm hem de kelepir fiyata. Allah inandırsın siz olmasaydınız o güvercinleri aldıktan sonra kesseler beni buraya gelmezdim. Hala inanamıyorum, ayıp olmayacağını bilsem şu an arabadan çıkıp burada oynardım." Komik davranışları ikimizi de güldürüyor, ona takılmadan edemiyorum. "Dikkat et de şahinlere kaptırmayasın!" Deyince birden ciddileşiyor. "Ağzından yel alsın ağabey, değil şahin, şahinler ordusu gelse yine vız gelir. Bir daha benden güvercin kaldırmaya hiçbir hayvan cesaret edemez." Adamın küllenen sıkıntısını durup dururken açığa çıkardığım için de pişmanlık duyuyorum.

İstikametimiz Midyat, bendeki gerginliğin farklı yere kaydığı ortada, Ahmet'in parmaklarıyla boyuna ön paneli tıklatıyor oluşu ne kadar sıkıntıda olduğunun işareti. Savur yolundan Midyat'a giden ana yola çıkıyoruz, arada bir bana bakıyor güç almak istercesine korkan, ürkek bakışları var üzerimde. Gözlerimle sakin olmasını işaret ediyorum, ne yaparsam yapayım durumu sünnete giden çocuklardan farksız. Üniversiteyi okumuş bir insanın bu şekilde huzursuzluk duymasının baş nedeni ailesi olsa da, ortak gayede hem evlenmesinin hem de tüm ailesinin mutlu olması var. Gel gör ki şu an ne söylesem ne yaparsam yapayım maalesef işe yaramayacak. Ailelerin birbirini tanımış olması da olumsuzluğun diğer adı; çünkü bu işin olmaması ya da olduktan sonraki süreçte yaşanılacak terslikte aralarına husumet de girebilir.

Midyat'a geleli birkaç gün olmasına karşın sanki burada doğmuşum, burada büyümüş ve burada Roza'yı sevmişim. 'Başlangıçta nasıl bakarsan hep öyle görürsün derler' Roza'dan dolayı çok sevmiş olabilirim Midyat'ı; ama yalnızca benim sevmiş olmam burayı güzelleştirmemiş, Midyat gerçekten güzel bir şehir.

Şoför her defasında buranın güzelliğini tekrar edip duruyor. "Mardin denince Midyat akla geliyor, benim evimin burada olduğundan dolayı söylemiyorum. Kime sorarsanız sorun size aynı şeyi söyleyecektir." Diyor. O anlatadursun daha Midyat'ın sınırlarına girer girmez Roza'nın kokusunu yeniden almaya başlıyorum, karşımda duran koca şehir Midyat, Roza'nın masmavi gözlerinden farksız, bu güzelliğe uzun süre hayran hayran bakıyorum.

Evinin kapısının önünde, oğlu ve eşi ile bizleri bekliyor Zeyyad Bey. Zamanlamamız çok doğru, bizi görünce yüzündeki heyecan artıyor. "Yahu haber aldım Savur'un altını üstüne getirmişsiniz. Orada ne var anlamadım, peki işinize yardı mı bari?" İşin şakasında olduğu besbelli, bizi Midyat dışında başka yerde görmek istemiyor. Böyle alışmışlar, bugüne kadar gelen misafirler, onların yönlendirmesi ile hareket etmiş. Daha fazla müdahale etmesine fırsat vermeyen Ahmet, onu uyarmak için harekete geçiyor. "Zeyyad Amca herhalde bizim neden geldiğimizi unutuyorsun, keşke iş için olmasaydı da senin refakatinde gezebilseydik; ama için rahat olsun günümüzün çok iyi geçtiğini söyleyebilirim." Kendi kendime gülerken bunu görüyor Zeyyad Bey, "Yahu kardeşim senin ne işin var, bizim oğlanı Ahmet'e eşlik etsin diye verirdik, şimdi sıkılmışsındır Savur'da." Zeyyad Bey'in anlayabileceği şekilde sıkılmadığımı bilakis memnun kaldığımı anlatmaya çalışırken, bir anda kendimizi arabanın içinde buluyoruz. Yolumuz Ramazan Beylerin evi. Kız bakmaya gidiyoruz, bunu benle Ahmet'ten başka bilen yok. Biraz gittikten hemen sonra telefonum çalıyor. İstanbul'dan Ahmet'in babası Abdülkadir Bey telefonun diğer ucunda. Şu an nereye gittiğimizi biliyor, muhtemelen Zeyyad Bey'den öğrenmiş olacak. Arabada olduğumuzu ve yemeğe gittiğimizi söyleyince sesini kısarak konuşuyor. Oğlunun, Ramazan Bey'in kızını göreceğini, yemeğin akabinde ona cesaret vermemi ve Ahmet'i olumlu yönde etkilememi istiyor. Ayrıca bu işin olması durumunda bana minnettar kalacağını da belirtiyor. Resmen ne suretle olursa olsun Ahmet'i ikna et demeye getiriyor. Ne diyeceğimi şaşırıyorum, evet, hayır gibi kısa sözcüklerle onu mutlu etmeye çalışıyorum. Zaten yapılabilecek başka da bir şey

yok. Zeyyad Bey ve ailesi yanımdayken, ne doğruları savunma ne de onu fikrinden vazgeçirme şansım olabilir.

Ramazan Beylerin evi de taş evlerden, içeri girer girmez Ahmet 'i hasretle öpen yaşlı insanlar var. Yıllarca süren özlemlerini gidermeye çalışıyorlar, sıcak karşılama gerçekten Zeyyad Bey'i haklı çıkarıyor. İstanbul'da kesinlikle bu güzelliği yaşamak olası değil, benim kim olduğumu neden burada olduğumu da kısaca Zeyyad Bey açıklıyor onlara. Bu sıcak ilgi, başlangıçta bu davete gelip gelmemek konusunda duyduğum tereddütlerin tümünü bir anda ortadan kaldırıyor.

İçeride bayağı kalabalık var. Aileler arası saygıya dayalı bu görüntü, davetin kesinlikle kız görmesi ile alakalı olmadığını ortaya seriyor. Kaldı ki henüz iki aile arasında bunu ima eden tek bir kelime konuşulmamış. Genişçe bir salona geçiyoruz, Kürt kökenli olan bu ailenin kendi aralarında Kürtçe konuştuklarını duyuyoruz.

Ramazan Bey'in evi, Savur'da gördüğümüz evlerden birine benziyor, hatta haremlik selamlık denen bölümleri de var. Oturduğumuz geniş ve yüksekçe olan salonun duvarlarında, kilim benzeri süslü örtülerin yanı sıra aynı zamanda duvara oyuk yüklükler de dikkatimizi çekiyor. Burada bulunan uçları dantellerle bezeli yastıklar ve süslü şamdanlar odaya doğal birer güzellik katmış. Yer minderlerine oturuyoruz, Zeyyad Beylerde olduğu gibi yemek masası ve sandalyeleri yok. Parasızlıktan değil de geleneklerini devam ettirme arzusundan kaynaklandığını belirtiyor Zeyyad Bey. Bugüne kadar bu şekilde oturmamış olmamızdan, hem ben, hem de Ahmet, ikide bir sağa sola kaykılarak şekil değiştiriyoruz.

Ramazan Bey, Ahmet'in ailesiyle çok uzun yıllar önce iç içe büyüdüklerini, onlar İstanbul'a göçünce yalnız kaldıklarını anlatırken hüzünlendiğini belli ediyor. Bunca yıl sonra Ahmet'in büyüdüğünü görmekten dolayı mutlu olduğunu da söylüyor. Esmer, genç ve güzel bir kız elindeki kahve tepsisiyle olduğumuz odaya giriyor. Başka da Ramazan Bey'in çocukları ve ayrıca iki yaşlı misafir daha var odada. Çocuklar bizleri merakla süzerken, yüzlerindeki ifade mutlu olduklarını anlatıyor. Ramazan Bey'in kızının

bu kadar güzel olduğunu tahmin etmiyorduk, içeri girer girmez gözlerim Ahmet'e takılıyor, ondan etkilendiğini ve beğendiğini belli eden gülücükler saçıyor, deyim yerindeyse ağzı kulaklarında.

Kahkahalar karmaşık konuşmalar görülmeye değer, ev ahalisinden olmadığını tahmin ettiğim yaşlıca bir adam, Ahmet'in babası ile ilgili geçmişte yaşadığı anısını Kürtçe anlatıyor. Hiçbir şey anlayamasam da adamın kendi anlattıklarının etkisinde kaldığını görünce ne içerdiğini Ramazan Bey'e soruyorum. O da Türkçeye tercüme ediyor. "Buralarda kız kaçırmanın bedeli çok ağırdır, tam kız kaçıracakken kendisini caydırmış Abdülkadir Bey. Hayatımı kurtardı diyor, yoksa yüzde yüz beni öldürürlerdi. Abdülkadir Bey aracı ve kefil olmuş, ancak öyle evlenebilmiş, hatta başlık için borç bile vermiş ona; ama yaz duvara kalsın bahara yapmış bu adam. Şimdilerde zaman aşımına uğradı istiyorsa vereyim diyor, tabi o zamanın parasıyla ondan gülüyor. Abdülkadir Bey'i arda bir arayıp helâlık istiyor, o da vermeyince her sene pestil sucuk göndererek ödeşmeye çalışıyormuş."

Hayatla barışık, birbirlerinin nazını çeken ve anlayış gösteren garip insanlar diye aklımdan geçiyor, Güneydoğunun her yerinde benzer durumların yaşandığını daha Diyarbakır'da görev yaparken biliyordum. Şu anda anlatılanların yıllar öncesine denk geldiğini ve o yıllarda insanlarda masumiyetin ve saflığın dürüstlüğün ön planda olduğunu da unutmuş değilim.

Ahmet'in kahveyi içişinden ne kadar mutlu olduğu belli, aklına takılan bütün sorular uçup gitmiş. Oysa henüz kızın sesini bile duymuş değil, bütün bu gelişmeler beni de mutlu ediyor. Konuşmalar sözler bir Türkçe bir Kürtçe şeklinde olurken bazılarına katılıyor, bazılarını da anlayamıyorum. Yalnız ben değil, Ahmet de aynı şekilde ne dediler, ne konuşuyorlar diye boyuna soruyor. Yemekler yer sofrasına dizilirken bile Ahmet'in gözleri genç kızın üzerinde. Belli olacak diye çekiniyorum, neyse ki hanımlar ayrı yerde bizler ayrı yerde haremlik selamlık şeklinde yiyoruz yemekleri. Şimdilik ne bir söz söyleme ne de konuyu ima etme şansımız var, yarın Zeyyad Bey'le bu iki gencin buluşması gerektiği-

ni konuşacağım. Tabi öncelikle Ahmet'in bu işe muhakkak onay vermesi lazım.

Yemekler yeniyor ve biraz daha oturuyoruz. Bu süre zarfında Ramazan Bey'in kızı oturduğumuz yere bir daha da gelmiyor. Yarınki yoğun işlerimizi bahane edip izin isteyerek evlerinden ayrılıyoruz. Üzerimizde koca günün yorgunluğu var, dinlenmemiz lazım. Yeniden sabahın köründe kalkıp, Savur'daki son işlerimizi de halledeceğiz.

Kendimi otel odasına atar atmaz ilk iş olarak duşun altına giriyorum, bunca yıldır ne böylesine bir akış ne de böylesine bir ilgi görebildim. Memuriyet yıllarımda emrimdeki polislerin prosedür gereği davranışlarının içinde de böyle bir sıcaklık yoktu, sürekli olarak karşılıklı açıkları yakalamak adına gösterilen gayretlerin içinde ne kadar samimiyet olabilir ki?

Duştan çıktıktan sonra bir süre bedenim dinlensin ve kurusun diye bekliyorum. Vücudumu tam kurutmadan yatağa girdiğim her gecenin sabahında resmen komaya giriyorum. Baş ağrısı, kol ve bacaklarımda şişmeler daha benzer olumsuzluklar beni bekliyor, kabul etmek lazım, yaşlandım artık. Benden sonra banyoya giren Ahmet'le aramızda evlilik konusuyla ilgili henüz herhangi bir konuşma geçmedi. Zeyyad Bey'in sözleri aklımdan hiç çıkmıyor. Bizleri ağırlayışlarından ve samimiyetini hissettirişinden de olsa, bu işin olması için kendiliğinden olumlu konuşacak. Ahmet'in banyoya girmesi ile çıkması bir oluyor. Heyecanlı olduğu her halinden belli, çıkar çıkmaz ağzından olumlu sözler duyuyorum. "Ne güzel kız etkilenmemek mümkün değil, çok beğendim." Fikrimi sormayı unuttuğuna göre resmen âşık oldu diyeceğim. Bu yaşlarda insanın kanının kaynadığı ve hormonlarının en üst düzeyde çalıştığını bilen biri olarak durumunu normal karşılıyorum. Fikrini söyledikten sonra ilk olarak şöyle bir soru soruyor. "Sence verirler mi?" Bu soru karşısında kahkahayı basıyor sonra da ciddi bir tavır takınıyorum. "Sana hiç yakışmadı. Şöyle sormalıydın. 'Acaba kız beni ister mi?' Sonuçta senin suçun yok, aileler bu şekilde büyütüyorlar. Üniversiteyi bitirmiş aklı başında ve gördüğüm kadarıyla koca bekleyen bir hali de yoktu kızın." Sözlerim

onu mutsuz etmiş gibi yüzü düşüyor. İlginç olan iki gün önceki durumdan çok daha farklı bir yere geliyoruz, resmen ibre tersine dönüyor. Bu şekilde konuşmamın iki nedeni var. Birincisi, babasının bana yüklediği görevi yerine getirmek için kızın öyle kolay lokma olmadığını, önemli bir değer olduğunu Ahmet'e hissettirmek. Diğer neden ise maalesef kızın yüzündeki ifadeyi hiç mi hiç beğenmemiş olmamdan.

Gelinlik çağda bir kız, çok güzel giyinip çok güzel konuşabilir, buna ilaveten çok güzel de olabilir; ama alakalı gence hiç ilgi göstermiyorsa o zaman bütün bunların bir önemi kalmaz. Ahmet'e, bu düşüncelerimin hiçbirini söyleme lüksüm yok. Mardin'in farklı adetleri var. Hani içimden muhalif düşünceler de geçmiyor değil, inşallah yanılırım diyorum kendi kendime, şu anda gözlerimin içine bakan genç adama umut yüklüyorum. "Yarın ola hayrola, nasıl olsa kızın yavaş yavaş niyeti anlaşılır. Hele şu Savur işini bitirip Midyat'a dönelim gerisi kolay. Sen konunun içinde yokmuşsun gibi konuşup halledeceğim. Ramazan Bey'in kızından söz açacağım, sonra getirip konuyu bağlayacağım. Bakalım ne tepki verecek, şayet olumlu yaklaşırsa, nasıl bir yol izleneceği kendiliğinden ortaya çıkar. Midyat, Savur gibi küçük bir yer değil, özel bir yerde bu pastane de olabilir, bir araya gelir konuşursunuz. Aranızda duygusal yakınlaşma söz konusu olursa o zaman olaylar kendi akışı içinde çözümlenir. Önce söz kesilir, ardından nişan ve düğün yapılır." Düşüncelerimi ona aktarırken utandığını hissettiriyor. "Yahu ne yapıyorsun o tarz merasimlerden nefret ederim, her şey sessiz sedasız olmalı. Tamam, hoşlanmış olabilirim; ama henüz âşık olmadım, bakalım o safhalara nasıl getireceğiz işi bilemiyorum."

Gerçekten Ahmet'in işi zor, başlangıçta kendimle ilgili sıkıntılarım varken şimdi tam tersi oluyor, onunla ilgili kaygılar da duymaya başlıyorum; çünkü bunca yıllık baş komiserim, güzelliğine rağmen kızın yüzündeki ifade resmen bu iş olmaz diyordu. Ahmet kurulanır kurulanmaz çalışmalarını düzene koymak için masasına kurulurken telefonum çalıyor. Bu kez arayan eşim Saime. Saat neredeyse gecenin on ikisi, aramak için neden bu saate

kadar beklediğini merak ediyorum. "Ne zaman döneceksin?" Nasılsın iyi misin bile demeden ilk olarak bu soruyu alıyorum ondan. Maraza çıkarmaya niyetim yok, onu mutlu edecek sözlerle birlikte kısa zamanda döneceğimi söyleyip telefonu kapatıyorum. Ahmet bana bakıp gülüyor. "Ağabey istersen evlenme fikrimden vazgeçeyim, şu ana kadar çevremdeki evliliklerin hiçbirinde aşk yok, örneğin ne sende ne babamda." Uzandığım yerden dönüyorum, tavana bakan yüzüm bu kez ona takılıyor. Açılım bekliyor, söyleyeceğim sözler olumlu ya da olumsuz etkileyebilir onu. Ne olursa olsun nasıl etkilenirse etkilensin düşüncelerimi yol arkadaşımla paylaşacağım. "Eşimle konuşunca merak ediyorsun, evli üstelik yaşını başını almış bu adamın şu anki durumuna şaşıyorsun. Normaldir, insan evlenirken tabi ki ayakları yerden kesiliyor, kelebek misali bir yerlere uçup gidiyorsun, gün geliyor daha öncesini kısmen unutuyorsun. Sonra çocukların oluyor, hayatı idame ettirmek ve onları geleceğe hazırlamak için çalışmaya aynen devam ediyorsun. Adam ediyorsun onları, kimisi evleniyor bir diğeri belki de başına kalıyor sonra vücudun arızalar veriyor, kıçın başın ağrıyor. Bunların tümüne eyvallah diyorsun, evliliğe başlarken sırtladığın aşk nerede, birden kayboluyor. İşte o an sakın geriye bakmaman gerekiyor; ama elinde olmadan geriye dönüyorsun, aşkın mesanesi bile kalmamış, eriyip gitmiş tıpkı ben gibi bir kadın kalmış geriye. Bir bardak suyu bile ondan isteyemiyorsun, isteyeceğin o kadın sensin, kızdığın zaman kendine kızıyorsun, üzüldüğün zaman yine kendine, ne kaçacak bir durumun ne de geriye dönüş yapacağın bir zaman dilimin kalıyor. Kısacası insanın yaşı bir yerlere geldiği zaman özüne dönüyor, yalnızlığına. Düşünecek çok zamanın oluyor. Arî, saf, masum, ağrısız günlerde yaşadıkların birer birer gözlerinin önüne geliyor. Bazı insanlarda daha farklı gelişiyor, örneğin benim gibi yollara düştüğü de oluyor. Ben dışında her hayat benzerini yaşıyor, gönüller genç kalsa da bedenler ve alışkanlıklar değişiyor, eşler birbirinin tıpatıp benzeri oluyor, buna mecbur ediliyor."

'Ahmet'in ağzının bir karış açık kalmasını doğal karşılıyorum. Sonuçta genç adam daha hayata yeni başlayacak ve tecrübesi ek-

sik. Söylediklerim onun için ne ifade ediyor bilemiyorum; ama bununla yetinmeyeceği kesin, soracağı başka sorular da olabilir. Nitekim kafasının karıştığını belli ediyor. "Anlattıklarına göre evlenmek çok tehlikeli, ileride kendine benzeyecek biriyle! Aman Allah'ım düşüncesi bile çok tuhaf." Abdülkadir Bey'e verdiğim sözle Ahmet'e söylediğim sözler çelişiyor, düşüncelerimi frenleyemediğim için kendime kızıyorum. "Bak evlat ya da arkadaş, şimdi bunlarla kafanı yorma belki de ben yanılıyorumdur. Bu söylediklerimin seni ilgilendirmediğini belirtmeliyim. Bu durum geçmiş neslin kendi içindeki durumundan kaynaklanabilir. Sizler çok farklısınız, kuşkusuz eşlerinizle beraber yaşlanıp bir ömür mutlu olacaksınız bunları düşün ve mutlu olmaya bak."

Gecenin bu saatinde çok büyük olmayan otel odasının, havalansın diye penceresini açıyorum. Ahmet önündeki kâğıtlara bir şeyler yazıp çizerken, bende lambanın açık olmasını fırsat bilip, Zeyyad Bey'in bana verdiği defterini elime alıyorum. Dikkatimi çeken bir metin var, bu metni Ona da okumak istiyorum, elindeki kalemi bir kenara bırakıp, sırtını sandalyeye yaslıyor Ahmet.

KERTENKELE...

"Bir kertenkeleyim. Daha kabuğumdan çıkar çıkmaz, kalker ve lavlarla bezeli kızıla boyalı dağlarda buldum kendimi. Bulutların hemen üstümden geçtiğine şahit oldum, adımlarım ardı ardına yürüdü. Taşın, toprağın sesini duydum. Meşe, dişbudak, çınar, söğüt, kavak yelleriydi esen, savurdular birden bire... Mezopotamya çığlığı sardı bir uçtan. Yürüdükçe güçlendi bacaklarım, son demi kapakları açıldı gözlerim. Karşımda görkemli taştan abide, birileri Deyrulzafaran deyip duruyor. Yere yapışık hızlı adımlarla takip ettim onları, gezdim birer birer her yanını... Eller açılmıştı Tanrı'ya; 'Bağışla ne olur' diye yalvarıyor insanlar...

Rüzgâr bu, karşısında durulmuyor, üstelik ya bulutlar, damlalar ardı ardına yüzümde, sular sürüklüyor bir yerden diğer bir yere, ayaklarım artık iş göremez durumda. Öldüm, bittim dediğim anda, sesler duyuyorum, Kasımiye Medresesi diyorlar, yere bastıkça güven duyuyorum kendime. Yine insanlar, yine konuşuyor-

lar, yine peşlerindeyim, yine elleri havada, 'Ya Rab, ne olur affet' diyorlar...

Güneş çıkıyor, yağan yağmurlar buhar. Adımlarım yorgun, sesim kısık, atmacalar geliyor tepelerin ardından, saklanacak yer arıyorum, bir taş, bin taş var çevremde. Taş evlerden birinin duvarı oyuk, tam bana göre, gizleyecek beni biliyorum. Sessizce duruyorum, atmaca gitsin diye ellerim havada; Ne olur koru beni, koru Tanrım diyorum...

Revaklı çarşıdayım, nasıl geldim bilemiyorum, kimseler beni tanımıyor, kimsenin gördüğü yok, kaç dil konuşuluyor kim bilir, Arapça, Kürtçe, Türkçe hatta Çeçence, kaç sevdaya çeyizler hazırlanıyor, kaç kefen ölenlere? Kimler geldi kimler savruldu buradan, cemaatler selamlaştı topluca. Yaşlı bir adam, yüzünde bin bir çizgi, benden daha yaşlı olduğu her halinden belli, bir ara göz göze geliyoruz, kımıldayacak hali yok, yoksa gene ellerim kalkardı göklere. 'Tanrım bu adamı vicdanlı kıl' diye...

Taş, toprak, yaşayan her şey inanç kokuyor. Sevda inmiş her zerreye, huzur bahçede, tarlada, üzüm, nar olmuş. Reyhanîye Cami'ine gidiyorum, tutabilene aşk olsun. Günlerden cuma, mahşeri kalabalık var çevrede, durun, basmayın bana. Yan yana dizili insanlar sokaklara taşıyor, hep bir ağızdan sesler duyuyorum. Çocuk misali yakarışlar var, sessizce duruyorum, işim yok, zamanım çok. Sonunu bekliyorum, eller yeniden havaya kalkıyor, 'Allah'ım koru bizi, belalardan' diye...

Bir kertenkeleyim, gücüm ayaklarımda, bir adım öne, yeniden bir adım daha öne, duvarlar kayalar toprak, soluk alıp verişim, daha yaşayacak günlerim... Başımı olabildiğince yukarı kaldırıyorum, içime çekiyorum, reyhan, safran kokusunu, biraz daha, biraz daha derken, bir çocuk karşımda, alabildiğince bağırıyor, annesi koşarak geliyor, kucaklıyor onu; "Şükürler olsun sana Allah'ım" diyor...

Bir kamyonun köşesine sığınmış yollardayım, nereye gidiyorum belli değil, dur durak bilmiyor, olabildiğince süratli, inecek var desem kendim duyacağım. Safran, baharat, ipek, bakır kervanları geçermiş, konuşuyorlar, konuştukça dağlar aşılıyor, kor-

ku var bedenimde, nereye, daha ne kadar gideceğiz demeden birden araba duruyor. Adamlar iniyor, şoförün elleri havada, "Ya Rab, çok şükür gelebildik!" diye...

Hasankeyf'in çocukları kavruk yüzlü, ben gibi çocuklar. Ellerinde bir iki defter, yakaladıkları yabancılara buraları anlatıyorlar. Selhaddin-i Eyyubi'nin askerleri bu mağaralarda konuşlandı, başımı olabildiğince kaldırıyorum, bulunduğum yerden onlara bakmak zor, hatta onları duymak bile. Daha ne varsa eteklerinde birer birer döküyorlar. Aldıkları üç paralar için dua ediyorlar. "Allah bereket versin."

Sırtımda biri var. Hayır, hayır birkaçı, üstelik küçücük kertenkele bunlar. Beni buldukları için dua ediyorlar, seviyorum onları, birer birer başlarını okşuyorum. Ne desem ne yapsam uyacaklar, peşime takılıyorlar, döneceğim diyorum onlara. Yönüm belli değil diyorum, dinleyen yok. Seninle geleceğiz, seninle kalacağız diyorlar, elleri havaya kalkıyor, yeniden dua başlıyor. "Ayırma bizi Tanrım, ne olur" diye...

Kamyonun kasası büyük, daha kaç kertenkele alır bilmiyorum. Yaşadıklarımı bir bir anlatıyorum onlara. Her şeye açlar, zihinleri boş, ne sunsam, ne versem alıyorlar. Duygulanıyorum, yalnız değilim artık, bu kez benim ellerim yeniden göklere açılıyor, 'Şükürler olsun, beni yalnız koymadın' diye..."

Okumaya dalıp gitmişken Ahmet, birden el işareti yaparak durmamı istiyor. "Ne yapıyorsun ağabey, öldürdün beni. Bu nedir Allah aşkına, inan devamını merak ettim. Gecenin bu saatinde inanılmaz gidiyor. Bak sen, Zeyyad Amca neymiş de haberimiz yokmuş. En iyisi tezimi ben değil de o hazırlasın." Ahmet'e katılmamak mümkün değil, Roza'yı neden sevdiğimi şimdi daha iyi anlıyorum. Hamurunun bu topraklarda yoğrulmuş olması gerçeğini bir kenara atamazdım, yalnız bu da değil kertenkele misali gelip de hayran kalmış olabilir buralara. Zeyyad Bey'in anlattığı kertenkele gibi görüyorum onu. Ahmet'in hadi devam et diyen sesini duyduktan sonra, kertenkelenin serüvenini aynen okumaya devam ediyorum.

"Kaç küçük kertenkele bilmiyorum, kaç sevda, kaç dile gelmez aşk, ben önde onlar peşim sıra. Salına salına, zıplaya zıplaya, korka korka Mardin'deyiz. Oklar var önümüzde, Kızıltepe, Nusaybin, daha ötesi Suriye. Ağaçlara tırmanıyorlar, hâkimiyetim zayıf, her yana dağılıyorlar. Durun, durun diyorum. Sesimi duyan yok. Adım kertenkele, daha çok şey öğreteceğim size dediğim anda çevremi sarıyorlar. Bir evin topraktan damının üzerindeyiz, gecenin bir vakti gökyüzünde ay var, tahtın üzerinde küçük bir çocuk, elleri yıldız koparıyor, duaları çınlıyor kulağımızda, "Allah'ım bir an önce babamı bana kavuştur" diye.

Bütün kertenkeleler bana bakıyor, ne anlattı ne söyledi diyorlar. Durun bekleyin, soru sormanıza gerek kalmayacak. Hırçın kertenkelenin biri damdan aşağıya düşüyor, diğerleri tir tir. Tümünün gözleri bende, benim ellerim göklerde, 'Bir daha yaşatma ne olur Tanrım' diye...

Sokaklardayız, "Abbara" denilen tünellerle birbirine bağlanan evlerde, taşların sesi kulaklarımızda, Yezidiler, Müslümanlar, Süryaniler, Kürtler, konuşulan bütün diller Mardin'im diyor. Soru yok. Taşlar, yollar dillenmiş, çan sesleri bir yerlerden. Savruluyoruz bir anda. Bir ihtiyar cami kenarında, onun da elleri havada. "Şefaat ya Rabbi" diye yalvaran sesi kulaklarımızda.

Gerçekten tutamıyorum onları, beni dinleyen yok, açılmak istiyorlar, mevcut olan her şey kifayetsiz, mekân dar geliyor onlara, daha da öğrenmek istiyorlar, dahası görmek. Başka kertenkeleler onları bekliyor, bunu diyorlar, arkalarından bakakalıyorum. Kimisi Mor Gabriyel'in, kimisi Ulu camii yolunda, kimisi Dibek, Karakaş Dağları'nı yeğliyor. Derik, Mazıdağı, Akçadağ, Midyat, Nusaybin, Savur, Yeşilli onları bekliyor. Canlarım diyorum, ellerim havada. "Allah'ıma şükürler olsun bundan sonra rüzgâr savursun, kasırga vursun hiç fark etmez. Varsın dağlardan aşağıya savrulayım, en acımasız ayakların altında ezileyim, gözlerimden yaşlar eksik olmasın, ne fark eder ki! Şu an her yerde nasıl olsa ben varım. İstanbul, Amerika, her yer benden birer parça taşır. Ben Mardin'im. Ellerim inmiyor gökyüzünden, 'Sana şükürler olsun' diye kalakalıyorum olduğum yerde...

Mardin'e geleli kaç gün oldu, yorgunluklar söz konusu olsa da havasından mıdır nedir yataktan kalktığımda vücudum gerçek manada dinlenmiş oluyor. Sabahın ilk ışıkları pencereden sızıyor, perdeyi hafif aralayınca rengârenk ışıltılar geliyor gözlerime. Ahmet henüz uyuyor, onu uyandırmak için gürültü ediyorum, taksici her an gelebilir bekletmemek lazım.

Baharın bu güzel gününde mis gibi taze peynir getirmiş taksici. Tuzsuz peynir bu mevsimin en güzel yiyeceğidir diyor. Getirdiği peyniri dilim dilim doğruyor, ardından överek göklere çıkarıyor. Defter, fotoğraf makinesi kalem ve malzemelerin bulunduğu çantaları yeniden arabaya yerleştiriyoruz. Bugün Savur'daki araştırmanın noktasını koyacağız, sonrasını söylemeye dilim varmıyor.

Sessiz uysal şehir Savur. Yine oradayız, taksici erken geldiğimizi söylüyor, arzu ettiğiniz takdirde Numan Bey'le buluşacağımız saate kadar sizi gezdirebilirim diyor. Teklifini kabul ediyoruz, Savur küçücük yer, taksiyle altını üstüne getirmek mümkün, dün göremediğimiz yerlere bizi götürmesini istiyoruz. Şehrin yerleşimine uygun gelişmiş iki ana caddesi bulunuyor. Genellikle bazı dükkânların üst kısmında evler bulunuyor. Cumhuriyet Caddesi'nin batısında, yörenin önemli gelir kaynağı olan kavaklar, bağ bahçelerin bulunduğu yeşil alan ve Hükümet Konağı yer alıyor. Ahmet gördüğümüz bütün bu yerlerin fotoğraflarını çekip notlar alıyor. Taksici zaman zaman sorularımıza yanıt verirken bazılarını da yanıtsız bırakıyor, muhtemelen bilgisi yetersiz kalıyor. Savur'u arabayla turladıktan sonra Numan Bey'le buluşacağımız noktaya gelirken, onu bizi beklerken buluyoruz. Aksi istikametten geldiğimizi görünce bozuluyor, neden haber vermediniz diye sitem ediyor. "Azizim İstanbul'da randevu saati esastır, erken gelen bekler. Ola ki sizi zor durumda bırakmayalım diye aramadık, huzurlu olun biz de zaten şimdi gelmiştik." Diyorum ona.

Mardin'e geldiğimizden bu yana en sıcak gün, henüz sabah olmasına karşın güneşin altında durmanın imkânı yok, buluştuğumuz yerden Savur şehri tüm görkemiyle görülüyor. Hele kalenin olduğu tepe bambaşka duruyor. Ahmet resimlerini çekmeye baş-

layınca Numan Bey detaylara giriyor. Kendi yerleşim bölgesinden olacak tarihini çok iyi biliyor. Kısa bir duraksamadan sonra önceden belirlenen ve kalan evler için yeniden harekete geçiyoruz. Ölçümler, çekilen fotoğraflar, yazım çizim işleri yeniden başlıyor. Bazı evlerde bulunan çocukların şaşkın bakışları arasında işimizi yapmaya çalışıyoruz, ikram edilen ayranlar içiliyor, haremlik, selamlıklar, korkuluklar, silmeler, çörtenler, yazıtlar, tarafımızdan ev ev tespit ediliyor. Numan Bey yalnızca Zeyyad Bey'in ricasıyla devreye girmiş değil, gelen yabancıya konukseverlik göstermek bir mecburiyet gibi algılanıyor buralarda.

Akşama doğru bir önceki günün aynı saatinde arabaya bindiğimiz yerdeyiz. Taksiciyi bizleri bıraktığı yerde beklerken buluyoruz, buradaki işimiz son bulduğundan bir daha da Savur'a gelmeyeceğiz. Numan Bey beklememizi salık veriyor. Bir süre sonra kolları dolu bir şekilde yanımıza geliyor. İçinde ne olduğunu bilmediğimiz iki poşeti ellerimize tutuşturuyor "çam sakızı çoban armağanı" diyor. Bütün ısrarlarımıza rağmen bir anda poşetlerle birlikte kendimizi yolda buluyoruz.

İnsan hedefe yaklaşırken, nasıl ki çeşitli badireler atlatır ve her engeli aştığında kendini hafiflemiş hisseder, benimkisi de aynen öyle. Savur sonrası kendimi rahatlamış hissediyorum. Bulutlar kadar hafif ve akışkan, sular seller gibi yürüyüp giden zaman, her gün Roza'ya daha çok yaklaştırıyor beni.

Yolun yarısında Zeyyad Bey, telefonla arayıp bizi Midyat'a beklediğini söylüyor. Bu daveti kibarca geri çeviriyoruz. Savur'da işimizin bittiğini ve nasıl olsa yarın geleceğimizi söyleyerek telefonu kapatırken tek koşul sürüyor. Sabahın köründe, Murat bizi Midyat'a götürecekmiş.

Bütün gün Savur'da önemli işler çıkardığımız halde, Ahmet son derece düşünceli. Geleceği ile ilgili kafasını meşgul eden sorularla boğuşuyor. Henüz tanımadığı ve ilk görüşte beğendiği bir eş adayı var önünde. Şayet yanlış karar verip evlenirse Süryani'ler gibi ayrılma şansı da olmayacak. Aileler arası muhabbet ve geçmişten kalan ahde vefa böyle bir ayrılığa asla müsaade etmez. Gelin olacak hanım, Ahmet'ten çok bütün aileye hizmet eden bir el-

bise giymişken kalkıp biz anlaşamıyoruz, ayrılmak istiyoruz gibi fanteziler de kuramayacak. Elim omzuna gidiyor, onu rahatlatmak adına yaptığım bu işleme kayıtsız kalmıyor. İkimizin de derdi farklı, benimkisi gör geç türünden olacakken, onunki bir ömür birliktelik için atılacak adım olacak.

Buranın insanını sevmemek mümkün değil, dinsel oluşum dışında hayatın izahı yapılamazken, burada yaşayanların Tanrısal güç olarak sundukları sevgi yumağı, her şeyi farklı boyuta getiriyor. Savur rehberimiz Numan Bey'in verdiği poşetleri bavulumuza yerleştiriyoruz. Muhtemelen içinde pestil, sucuk olan bu poşetleri merak edip açıyoruz, evet tahminimiz doğru, pestil ve cevizli sucuk var içinde.

Sabahın erken saatlerinde yapılan hiçbir programın kesinliğine inanamam; çünkü günün stresi bedeni öyle bir yoruyor ki; insan kendini bir an önce dinleneceği yere atmak istiyor. Bu akşam da kendimi çok yorgun hissediyorum, dikişli yanımı zorlamış olmalıyım. Ahmet banyodan çıkar çıkmaz benimle konuşmak istiyor. Sorduğu soruların cevabını daha önce aldığı halde her defasında tekrar yeniden duymak ona ne kazandıracak bilemiyorum; ama belki de cesaret veriyordur. İşin aslına bakılırsa konusunu konuşmak benim de hoşuma gidiyor, bu arada kendi çocuklarımla kuramadığım diyalogun nedenlerini de sorguluyorum. Onları birey olarak görememenin getirdiği bir eksiklik olabilir diyorum. Kendimi yeterince yorgun hissetsem de Ahmet'tin sorularının ardı arkası kesilmiyor. "Zeyyad Amca'ya meselemi hangi yolla anlatacaksın inan merak ediyorum. Örneğin nasıl görüşeceğiz, akış yolu nasıl sağlanacak?" Ardından of çekerek duaya başlıyor. "Allah'ım sen yardım et!" Ahmet'in heyecanının otel tavanına vurduğunu, buna mukabil bu gece önünde bulunan tez konusuna şu ana kadar el sürülmediğini görmek, aşkın ne kadar zalim olduğunun işareti. "Bunları sormakta son derece haklısın. Olumlu ya da olumsuz olma ihtimalini hep cepte saklı tutmak lazım. Bugüne kadar aileler arasında akıp giden muhabbetin, kız meselesi yüzünden daha da ballanmasını diliyorum, aksi takdirde soğukluk gire-

bilir aranıza." Sevinelim mi üzülelim mi neye karar vereceğimizi bilmiyoruz, bütün duygular geçişken, her şeyi sırasıyla yaşıyoruz. Ahmet'i teselli edip toparlama işi yine bana düşüyor. "Zeyyad Bey'le bugün görüşeceğiz. Listene bakılırsa Roza'nın evine ancak iki gün sonra gitme ihtimalimiz var, dolayısıyla yarın için Murat sana yardım eder. Gün içinde Zeyyad Bey'le sohbet sırasında, senin haberin yokmuş ve ben çöpçatanlık yapıyormuşum gibi hareket ederim. Siz iki genci bir araya getirip evlenmenize vesile oluruz babında bir sevap işleyelim derim. Kızla bir kez konuşmanın senin karar vermene ne kadar faydası olur bilmiyorum; ama sonuçta o da üniversite mezunu, bu gerçekten yola çıkarsak işin daha da kolaylaşır. Bak ne diyeceğim, kızı beğen bu iş olumlu olsun, şöyle keyifli bir köy düğünü yapalım ne dersin?" "Yapma be ağabey, kızı beğenmiş olmam hemen olur evlenelim anlamına mı geliyor, belki de olmayacak ya da kızın ses tonunu beğenmeyeceğim." "Her halde beni örnek almıyorsun, bunca yıl sonra Roza'nın gözlerinin ve kokusunun peşine düşmüş olmam dışında sesinden hiç bahsettim mi hayır. Belki de gözlerinden ya da ellerinden etkileneceksin, kültüründen ya da başka bir şeyinden de olabilir bilemiyorum. İnsanın karşı cinste neyi beğeneceği belli olmaz. İstersen bu işten vazgeçelim, hiç söylemeyelim konu kapansın ne dersin?" Birden yüzünün rengi değişiyor, kızdan etkilendiği her halinden belli. "Yok yok, babamın gönlünü de yapmak lazım. Hayırlısıysa olsun, yarın aynen anlattığın yolu izleyip çözelim bu işi." "Hah şöyle yola gel, ben çok beğendim de korkma. İnşallah olur hayırlısıysa bir yuva kurarım de, hatta pencereyi açayım istiyorsan bağır benim gibi, Rozaaaaa diye!" Gecenin ilerleyen saati iki kafadar, sonunun nereye gideceği belli olmayan aşk ve sevgi meselelerini masaya yatırıp konuşuyorlar. Bir tanesi yaşını başını almış, kafasındaki takıntının peşine düşmüş, diğeri geleceğinin çok iyi konuşlanması gerektiğini düşünerek sürekli panik halini yaşıyor. Hayat böyle bir şey, asla doyuma ulaştırmıyor insanı. Sürekli bekle mutluluk yakındır diyor, konuştuğumuz her detayın verdiği haz şu anda canlı şekilde bizler tarafından yaşanıyor, bunun kıymetini bilmek lazım.

Gece uzun, gece her zamankinden farklı, Roza'yı düşünmek ve onu kafaya takmak beni ne kadar uyutabilir? Ahmet'in sağa sola dönüşünden anlıyorum ki o da uyuyamamış, hem sevinç hem de bilinmeze giden bir yol var önümüzde. Yataktan kalkmak istesem de kımıldamadan duruyorum, şayet uyumuşsa onu uyandırmamalıyım diye sürekli gözlerimi kapalı tutuyorum, oysa beynim sabaha kadar uyanık, dokunsalar uykudan değil kendiliğinden kalkacağım.

Bazı yerleşim birimlerinin adı il olsa da kasvet ve gürültüden kendini koruyabiliyor. Bu sabah ilk kez Mardin'de horoz sesiyle uyanıyoruz, yakınlarda ev olmamasına rağmen gelen ses o kadar güçlü ki ta uzaklardan geldiğini anlayabiliyoruz. Güneş her gün olduğu gibi tüm heybetiyle ortalığı aydınlatmış, yataktan kalkar kalkmaz geriniyorum. Sabaha doğru birkaç saat dalabilmiş ve bedenimi dinlendirmiş olmama rağmen üzerimde aşırı gerginlik var. Aşağı iner inmez Murat'ı beklerken görüyoruz, neden gelir gelmez haber vermedi diye sitem ediyoruz ona. Akşama kadar aşağıya inmesek bile beklemek zorunda olduğunu söylüyor, adetlerimiz böyle diyor. Güneşin kızıldan daha aydınlığa dönüştüğü saatteyiz, yola çıktığımız anda üzerimizdeki gerilim kısmen yok oluyor, aramızdaki muhabbet genel anlamıyla ortamı yumuşatıyor. Murat, Ahmet'e, "Bugün için sana yardım edeceğim, babam bu şekilde organize etti" diyor. Genç adam belli ki rutin, sıkıcı hayattan kaçmak için babasının bu talimatına balıklama atlamış. En azından öğlene kadar boşa çıkmam anlamını taşıyan bu düşüncenin beni rehavete düşürdüğü anda Ahmet, geriye dönüp bakıyor, davran diyor.

Midyat'tayız, koşturan insanların, öğrencilerin okullarına yetişme telaşları var. Gide gide sonunda Zeyyad Bey'in dükkânının önünde duruyoruz. Çantalarımızı ve eşyalarımızı arabadan indirirken dükkân komşuları tarafından da ilgi ile karşılanıyoruz, Zeyyad Bey yeni insanlarla tanıştırırken bu arada şaka yapmaktan da geri kalmıyor; 'Kadın kısmı köşke, biz erkek kısmı işe' diyor.

Yan sokaklarındaki çay ocağına giriyoruz, Ahmet'in gözleri sürekli bende, aklı başında bir insanın olmadık çaresizliğini yaşı-

yor. Murat ve Ahmet'e, Midyat'ın eskilerinden hatırı sayılır bir zat eşlik edecek. Evlerin giriş çıkışı ve incelenmesi işinin, Zeyyad Bey tarafından önceden organize edilmiş olması işlerini kolaylaştıracak. İki ya da üç gün sonra hedeflediğim Roza'ya ulaşma noktasına da gelmiş olacağız.

Zeyyad Bey'i iyi tanıdıkça çok farklı yanları ortaya çıkıyor, bunca yıl binlerce öğrenci yetiştirmiş ve onları dünyanın her yerine savurmuş gerçek yetişkin bir kertenkele desem de bu tanımlamayı kendisinin yaptığını defterinden okumuştum; ama hak ettiğini de söylemeliyim. Murat, Ahmet ve Resul Bey gittikten sonra baş başa kalıyoruz, onun da bu durumdan memnun hali var. "Azizim nihayet bir aradayız, bugün seninle işimiz uzun. Midyat'ı gezeceğiz." Muhtemelen çarşısından bahsediyor, dükkânının önünde gereksiz adam olmaktansa bu teklifini kabul ediyorum. İtiraf etmeliyim ki bir saniye bile Ahmet'in konusunu kafamdan atabilmiş değilim. Uygun zaman, uygun koşul hangi an bilemiyorum; ama sonuçta gün uzun, muhakkak makul zamanda konuyu ona açacağım.

Güneş tüm heybetiyle her yanı ısıtmış olmasına rağmen terlemiyoruz. Geze geze nihayet Midyat'ın çarşısının içindeyiz, insanlar işleri için koşturuyor. Burası Savur'a göre daha canlı, çok olmasa da tek tük kadınlara da rastlamak mümkün. Yeni açılmış mağazaların yanı sıra, çok eskilerden gelen meslekleri babadan devralıp icra eden dükkânlar da var. Zeyyad Bey her birini ayrı ayrı tanıtıyor. "Mardin'in çarşısında gördünüz mü bilmiyorum; ama halı, kilim dokuma, kuyumcu, bakırcı, terziler ve tekstilcilerin olduğu çokça dükkânlarımız var. Buralardaki Süryaniler, yalnızca kuyumculukla değil, şarap işiyle de uğraşıyorlar, bizim bağlardan üzüm aldıkları da oluyor. Ahmet'in işi biter bitmez sizi bağa götüreceğim. Gerçi üzüm mevsimi değil; ama dutlarımız olmuştur bol bol yeriz." Dedikten az sonra başka bir caddeye giriyoruz, bu kez oradaki esnaflarla ilgili detaylar veriyor Zeyyad Bey. "Şu gördüğün kuyumcular sırf gümüş işi yapar. Midyat'ın üzerine gümüş işçiliği yapılan başka bir yer tanımıyorum. Her ne kadar Mardin bize rakip olsa da onların sadece altın üzerine iddi-

ları vardır. Sana ilginç bir şey daha söyleyeyim, bizim gibi gümüş işi yapan Müslümanlar da azdır buralarda, bu işlerle genelde Süryaniler uğraşır." Mağazalardan bir iki tanesine giriyoruz, Zeyyad Bey'le önceden tanıştıkları için bizi ağırlamak istiyorlar zamanın kısıtlılığını göz önüne alarak her defasında özür dileyip ayrılıyoruz.

Bölgenin en önemli özelliği mutfağıdır. Diyarbakır'dayken bazen bağırsaklarımı bozduğum olurdu, yağlı yiyecekleri fazlaca kaçırdığım zamanlar hep sorun yaşardım, o yüzden Mardin'e geldiğimden beri çok dikkatli davranıyorum. Midyat'ın merkezinde güzel bir restorandayız. Bir süre havadan sudan konuştuktan sonra Ahmet'in meselesini açıyorum ona. "Azizim sizin düzeninize hayran kaldım, eşinizle olan diyalogunuz, aile içindeki saygınlığınız gerçekten takdir edilecek türden. Bu arada aklıma gelmişken bir meseleyi danışacağım size. Abdülkadir Bey çok eski dostunuz, oğlu Ahmet de çok efendi ve aklı başında bir genç. Kaç gündür beraberiz en ufak bir yanlışı yok. Gençlerin evlilik yaşı geldiğinde bekletmeyecek ve evlendireceksin, insanımızın genel kanısı bu. Gerçi haddim değil; ama yine de söylemeden edemeyeceğim. Ramazan Bey'in yetişkin okumuş bir kızı var, geçen akşam gördüm ve iki genci birbirine çok yakıştırdım. Şimdi işler eskisi gibi değil, gençler kendi bildiği doğrultuda yürüse de bazen yardımcı olmak da lazım." Hayatı, tartıp biçmiş, yaşamış, anlamış bir insanın karşısında gevelemenin gereksizliğini tebessüm ederek yüzüme vuruyor Zeyyad Bey. "Azizim ağzındaki baklayı çıkarsana! Ne yani haberleri olmadan bu işe mi soyunalım diyorsunuz? Şayet böyle bir şey diyorsanız çok tehlikeli; çünkü olmazsa aileler arasına tatsızlık girebilir ki bunu asla istemem." Sözünü tam olarak bitirmeden müdahale ediyorum ona. "Sandığın gibi değil bu istek Ahmet'ten de geldi. Siz okumuş tecrübeli bir insansınız, buralarda bu tür işlerin ne kadar hassas olduğunu bilmediğimi mi zannediyorsunuz? Önerim çok daha farklı olacak, anne babasının bile haberi olmadan bu iki genci bir araya getirelim. Şayet anlaşırlarsa ve geleceğe dönük mutlu bir yuva kuracaklarına inanırlarsa o zaman bütün ağırlığımızı koyarız." Zeyyad Bey duraksıyor,

sonra eli çenesine gidiyor, işin neresinden tutulacağını muhakkak düşünüyordur. Ne yapmak istediğini ellerinin hareketlerinden bakışlarından ve yüz ifadesinden anlamaya çalışıyorum. Bir süre sonra buna bile gerek kalmıyor ve sonunda kararını açıklıyor. "Olabilir, sonuçta kız yeğenim, yalnız sizden bir ricam olacak, görüşmeleri konuşmaları, her şey gizlilik içinde olsun. Yer ve zamanını ben belirleyeceğim, uygun bir anda Zühal'i arar bu işi programlarım." Bir saat öncesine kadar neşeyle şakalar yapan Zeyyad Bey'le sanki kız ve erkek tarafı olmuştuk. Bu durumdan rahatsız olunca onu uyarıyorum. "Şayet beni Ahmet'in tarafı olarak düşünüyorsan yanılıyorsun, ben kız tarafıyım siz erkek tarafısınız, Abdülkadir Beylerle olan yakınlığınızı unutmayın." Zeyyad Bey'in eli yeniden omzuma uzanıyor. "Yok be azizim, sakın üstüne alma gençlerin mutlu olmasını istememden daha önemli ne olabilir, aklım başka meselelerde, neyse bütün ayrıntıları boş verip künefenin tadına varalım." Mevsim taze peynir mevsimi, künefeden bir dilim koparıncaya kadar peynirin lastik gibi uzayan görüntüsüne bayılıyorum. Mardin'e geldiğimden beri kendimi tanıyamaz oldum, onca koşturma ve yorulmamıza rağmen kilo bile aldım sayılır.

İnsan yorgun hissettiği zaman, 'neden bunca koşturma? Ne yapıyorsun? Amacın ne? Niye bu kadar düşünüyorsun diye suçlayabilir kendini. Sorduğu soruların ardı arkası kesilmez, cevap bulsa bile akış neyi gerektiriyorsa öyle davranmaya devam eder.

Stres yakamızı bir türlü bırakmıyor, şu ana kadar kafası karışık iki adam varken, şimdi Zeyyad Bey'le bu üçe çıkmış oldu. Bir süre daha oturduktan sonra restorandan çıkıp yeniden yollara koyuluyoruz. Meseleyi dondurduk, günü bilinmez bir konunun gölgesine düşürmeye niyetimiz yok dediğim anda, Zeyyad Bey başka bir konu açıyor. Belli ki az önce konuştuklarımızı unutturmak istiyor, o anlatıyor ben mecburen onu dinliyorum.

Yorucu bir gezintiden sonra işyerinin olduğu dükkânın önüne kadar geliyoruz. Zeyyad Bey'in daracık dükkânda oturmak hiç de cazip değil, içeride oturduğum anlar çok sık olmasa da arada bir giren müşterilerin karşısında mahcup tavırlar takınmak zor du-

rumda bırakıyor beni. Memuriyet esnasında bazen elimizdeki telsizle esnafın dükkânına girer ve içerdeki müşterinin gerilmesine neden olurduk, en haz etmediğim durumdu bu, elimde telsiz olmasa da bu alışkanlığım aynen devam ediyor.

Aylaklık hoş, sorumluluk duymadan özgürce oradan oraya savrulmak güzel, hele birde içindeki sıkıntıyı dışarıya vurup rahatlamışsa insan daha ne ister. Saat öğlen sonrası üç, mağazaların önünde turlarken Murat, Ahmet ve Resul Bey kısmen işlerini halletmiş olarak dönüyorlar. Ahmet'in yüzündeki 'acaba' ifadesi çok belirgin, onu rahatlatma şansım yok. Toplandığımızı gören Zeyyad Bey de işini bitirmiş olarak yanımızda bitiyor. Dükkânın önünde kalabalık oluşturuyoruz. Ahmet, son bir evin kaldığını onun da yerleşkesini belirledikten sonra işinin biteceğini söyleyince Murat'la yer değiştiriyoruz. O asli işi olan kuyumculuğa dönecek, bende Ahmet'e yardımcı olacağım.

Resul Bey önde, biz de peşi sıra gidiyoruz. Ahmet'ten henüz soru almış olmasam da hadi anlat dercesine sürekli taciz eden bakışlar atıyor bana. Onu daha fazla bekletmeye niyetim yok, kısaca "Zeyyad Bey'le görüşmenin olumlu geçtiğini, sizin girişiminizin olmadığını söyledim, son derece olumlu yaklaştı; ama devamını akşam anlatacağım" diyorum ona.

Ara sokaklardan geçerken yine aynı yerdeyiz, yine içimde fırtınalar kopuyor, vücudumu titreten garip bir durum var bu sokakta. Kokusunu aldığım ve masmavi gözlerini gördüğüm Roza'nın karşımdaki evde olduğunu düşünüyorum, bunu kimseyle paylaşamam Ahmet'le bile. Delirdiğimi düşünebilir. Arkama baka baka giderken sokağın sonuna geldiğimiz anda geriye bakıyorum, evin önüne küçük bir minibüs yanaşıyor. Evet, sendeleyerek zar zor minibüse bindirilen bir kadın var. Koku çok daha yakın, sanki yanımda veya tam karşımda. İçimden, koş minibüse binenin Roza olup olmadığını kontrol et diye bir düşünce geçiyor. Daha ben düşünürken minibüs çoktan yol alıp uzaklaşıyor, çaresizce arkama baka baka bizimkileri takip ediyorum.

Yerleşkesini belirleyeceğimiz ev çok büyük. Ahmet, içimdeki isteksizliği anlamış olacak ki bir yerde oturup dinlenmemi istiyor,

beraberimizde gelen adam ona yardım etmek için gönüllü. Evin ahalisine Arapça talimatlar verirken hemen ardından da kahvelerimiz servis ediliyor. Aklımın giden minibüste kalması bir yana her saniye aldığım kokunun araçla uzaklaştığını bilmek de başka acı veriyor. Gerçekten Roza o minibüste miydi? Şayet öyle ise, durumunun hiç de iyi olmadığı ortada. Muhtemelen hastaneye ya da doktora götürüyorlardır. Kuruntularım yiyip bitirecek beni, kendi kendime bu Roza'nın evidir, bu odur, onu hastaneye götürüyorlar diye diye delireceğim sonunda. Zeyyad Bey'in hikâyesindeki kertenkele misali elimi göklere açıp yalvarırken, 'Allah'ım ne olur huzur ver bana!' diyorum.

Evin her yanını didik didik ediyoruz, yaşlıca bir kadın oturduğu köşeden bana sesleniyor, hiçbir şey anlamıyorum. Arapça konuşuyor, yüzüne tebessümle bakıyorum, Roza diye kendi kendime söyleniyorum, birden gözleri açılıyor ve "Rozaaa" diye tekrar ediyor. Muhtemelen onu tanıyor; ama mırıldandığım için ayrıca pişmanlık duyuyorum. Kadın zaten Türkçe bilmiyor, ellerimle ona işaret ediyorum. Yok, Roza değil. Delisin dercesine yüzünü yana çevirip elinin tersiyle beni itercesine hareket çekiyor. Müslüman oldukları her hallerinden belli, yaşlı kadının bütünüyle kapalı olması ve arada bir 'Elhamdülillah' demesi bu kanaatimi güçlendiriyor.

Kahve sonrası maşrapa ile gelen ayranı yudumlarken etrafımı bir yığın çocuk sarıyor. Uzaydan gelmişim gibi inceliyorlar, kendi aralarında Arapça konuşmalarına rağmen arada bir Türkçe sorular da yöneltiyorlar bana. Her birinin ayrı ayrı adlarını öğreniyorum, bunun yanı sıra neden buralara geldiğimizi de merak ediyorlar. Gerçek cevabını söylememe imkân yok, sadece "hiç" demekle yetiniyorum. Tamı tamına iki saat bu evde kalıyoruz, her noktasının fotoğraflarını çekiyor Ahmet. Kapı kolundan duvardaki taş oymalarına kadar bütün özelliklerini defterine kaydediyor.

Bu akşam olgun bir hava var, Zeyyad Bey'le her ne kadar kız tarafı erkek tarafı değiliz, ayrı gayrımız yok diye karar almış olsak da şu an ki tebessümlerimiz ve gülücüklerimiz ölçülü. Gönül Hanım, yine hünerlerini göstermiş, benim iştahım açık; ama Ah-

met kaşıkları ağzına zoraki götürürken sürekli olarak Zeyyad Bey'i kesiyor. Tepkisini ölçüyor, bu istekten memnun kalıp kalmadığını gözlemliyor. Zeyyad Bey ise oralı değil başka yöne bakıp onunla göz göze gelmemeye çalışıyor. Yemekler yendikten sonra yorgun olduğumuzu söyleyerek izin istiyoruz, yeniden bizi otelimize götürecek Murat. Yolda, gezimizin Zeyyad Bey için çok masraflı olduğunu söyleyince Murat'tan şu yanıt geliyor. "Burada mazot çok ucuz, Irak'tan yok pahasına geliyor, dert etmeyin, gidiş geliş masrafı diye bir şey yok. E benim şikâyetim de yok." Mutlu ve halinden memnun olduğunu, hayatlarına renk kattığımızı, babasının gelişimizden son derece memnun kaldığını ballandıra ballandıra anlatıyor Murat.

Gecenin en güzel yanı gökyüzündeki yıldızlar, İstanbul'un kirli havasından onları bu kadar net görmek mümkün değil. Evet, bir gün daha bitiyor ve yeniden otel odamızdayız. İlk telefon bana geliyor, diğer ucunda oğlum Erdal var. "Baba ne zaman geleceksin annemin huzursuzluğu bayağı arttı, tekrar psikologa götüreyim diyorum ona da yanaşmıyor. Sanırım yapacağım evliliğin tüm sorumluluğunu üslenmiş gibi hissediyor. Ne kadar söylersem söyleyeyim asla gevşemiyor. Bir şey dediği de yok, biraz açılsa belki de halledeceğiz; ama öylece sessiz kalmayı yeğliyor." Gizliden yıldırma politikası denir buna, karakoldan benzer tavırları biliyorum, belki de Erdal Süryani kızla evlenmekten cayar ya da ben koşa koşa giderim isteksizliğini görür olaya el koyarım diye bekliyor. Kısacası günah keçisi yapacak beni. "Bak oğlum ona bir şey olmaz, kendi mutluluğunuzu düşünün, şunun şurasında birkaç gün daha kalıp döneceğim. Annen dışında yapılması gereken bir görev varsa söyle?" Bir süre sessizlik olunca yeniden kaldığım yerden devam ediyorum. "Tabi ki hayır diyeceksin; ama ne yapayım kendi kendini yiyip bitirmesinin adı nedir? Benimle geleceğini bilseydim çok ısrarcı olurdum, siz de biliyorsunuz ki hayatta gelmez buralara." Kahkahayı atınca Erdal bozuluyor. "Baba yapma! Böyle söyleyerek beni daha çok üzüyorsun, annem olduğunu unutuyorsun, tek taraflı düşünme, belki de gerçekten sana ihtiyaç duyuyordur." Erdal'a söyleyecek fazla bir lafım yok, birkaç gün

içinde işlerimin biteceğini ve döneceğimi söyleyerek telefonu kapatıyorum. Bu arada Ahmet sabırsızlıkla konuşmamın bitmesini beklemiş. Kapat tuşuna basar basmaz, şu soru geliyor ondan. "Zeyyad Bey'e söyleyelim gerçekten evlenmekten vazgeçtim." Gülüyorum, söylediği sözleri ciddiye almadığımı hissettirirken bütün bu konuşmaların evliliğin cilveleri olduğunu anlatmaya çalışıyorum ona. Genç adamın şüpheci bakışlarına rağmen kendisi ile ilgili benden alacağı habere kilitlendiğini görmek de ayrıca rahatlatıyor beni. Olup biteni beklediği şekilde anlatıyorum, yakında görüşebileceklerinin müjdesini veriyorum ona.

Yatağımdan, Ahmet'in sürekli çalıştığı masaya bakıyorum. Yıllar önce böyle bir akışın içinde olabileceğimi söyleseler di 'hadi oradan terbiyesizler' der kovalardım söyleyeni, oysa gerçek çok daha farklı gelişebiliyor. Tanışalı çok az bir zaman olmuşken, otel odasında genç adamın geleceğini yönlendirecek doğru sözler bulma telaşındayım. Kısa aralıklarla işine yoğunlaşsa da aklı bende, dayanamıyor ve konusu ile ilgili yeniden yorum yapmaya başlıyor Ahmet. "Ismarlama bir buluşmada ne konuşulur bilmiyorum, kızı beğenmiş olmam yeterli olmayacak. Onun da benden etkilenmesi için özel bir duruş sergilemeliyim. Şimdi bana tavsiyelerini sırala? İlk buluşmada ona ne demeliyim?" Arka arkaya benzer sorular geliyor, kelin ilacı olsa başına sürer misali benimkisi. Muhtemelen anne ve babası 'git gör beğenirsen isteyelim' gibi sözler söylemişler ona. Bir dükkâna gidip kumaş seçer ya da beğenir gibi kıza bakılacak. Olacak şey değil, bazı gelenekler öyle kolay kolay terk edilmiyor. Yıllarca bir arada yaşayan insanlar bile günün birinde 'yazıklar olsun bunca yıldır seni tanıyamamışım' diyebiliyorlar. Kaldı ki bir saat oturacakları pastanede ne kadar birbirlerini tanıyabilecekler ki? Tek teselli ailelerin kültürel anlamda birbirleriyle benzerlik göstermesi, iki taraf açısından uyumun olması belki de işi kolaylaştıracak. "Bak güzelim hiçbir şey yapmana gerek yok, son derece doğal ol yeter. Karşındaki kız da senin gibi üniversite mezunu, şayet rahat davranmazsan onu sıkıntıya sokabilirsin, 'bununla evlenilir mi' diye kendi kendine sorar." Bir an durduktan sonra onu rahatlatmak için tekrar harekete

geçiyorum. "Zeyyad Bey, nerede ve saat kaçta işaret ederse o saatte orada olursun, ardından kız da aynı yere gelir. Sonrası sana kalmış, şirin davran olsun bitsin."

İnsanlar sordukları soruların cevabını bildikleri halde bazen birbirlerine aynı şeyi tekrar, tekrar sorup durabiliyorlar. Bunu yapmaktaki amaç belli, bilinen doğrunun bir başkası tarafından tescillenmesi anlamına geliyor. Ahmet'in sorduğu soruların cevabını bazen dinlemeye bile gerek duymadan ikinci soruya geçmesini buna bağlıyorum. Yerimden kalkıp bugün yaptığı çalışmalara bakıyorum, dikkatini işine vermesini isteyen bir davranış şekli benimkisi. Ne yapmak istediğimi anlatırken bu kez onun telefonu çalıyor, arayan annesi. Sorulan sorulara tek tek cevap veriyor Ahmet. "Yok, şu an oteldeyiz, Kubilay Amca'yla oturmuş sohbet ediyoruz. Henüz belli değil. Bakalım, hayırlısı, gördüm; ama henüz konuşamadım, yakında gelişmeleri anlatırım. Sen nasılsın anacığım?" Kesik kesik sözleri varken, annesinin Ahmet'e ne söylediğinin çok da önemi kalmıyor. Gördüğüm kadarıyla oğlundan ziyade kendilerine gelin gelecek kızın durumuyla meşguller. Genç adamın üzerindeki yük, her geçen gün her geçen dakika daha da ağırlaşıyor. Gecenin bir yarısında sağa sola dönen uykusuz iki adam var. Evet, bu gece de ikimiz için çok zor geçecek.

SÜPRİZ

Sabahın körü, bu kez gökyüzünde güneş yok, bulutlar neredeyse her yanı karartmış. Zavallı Murat yine aynı saatte, aynı şekilde otel kapısının önünde asker gibi dikilmiş bizi bekliyor. Roza'ya kavuşmama ramak kalmışken içimde garip bir yalnızlık hissi var. Aklım yeniden o minibüse takılıyor, Ahmet'le giderken sanki arabaya binen oydu, dünden beri kokusunu alamıyorum, hüzün mutsuzlukla harmanlanıp, beynimin en temel noktasına perçinlemiş kendini.

Yollar gidip geldikçe daha kısalıyor, ya da insana öyle geliyor. Sürenin anlamsızlığı öyle bir koyuyor ki; gaza basma ihtiyacı duyuyor insan. Murat bugün taksiyi delicesine kullanıyor, onunkisi

farklı bir nedene dayanıyor, inşallah yağmura yakalanmayız diye dua ediyor. Bolluk bereket anlamında olan yağmurun bazen ekili alanlara zarar verme ihtimali de olabiliyormuş. Bu konuyla ilgili birkaç hikâye anlatıyor, Midyat'ta gelmeden inanılmaz bir yağmur başlıyor. İçimdeki sıkıntı, havanın görüntüsü ile benzerlikler taşısa da yağmuru kıskanıyorum, dökerek rahatlamanın yolunu bulmuş oysa ben patlayacak bomba gibiyim, nereye nasıl yağacağımı bilemeden sadece içime akıtıyorum sıkıntımı.

Zeyyad Bey'in yeğeni, arabadan inerken yağan yağmura karşı şemsiye tutuyor bize. Alelacele çıkıp dükkâna giriyoruz, bu kez kahvaltı için başka yere gitmemize gerek kalmıyor. Önceden hazırladığı kahvaltı sofrasının üzerindeki gazeteleri kaldırıyor. Bize rehberlik ve refakat eden Resul Bey'de bizimle kahvaltı edecek. Zeyyad Bey bu adamın çok dil bildiğini söylüyor. Bölgede erenler sınıfına girdiğini, hem Süryanilerin hem de Müslümanların takdirini kazandığını söylerken, adam onu susturmaya çalışıyor. Belli ki abartılı anlatılmaktan hoşlanmıyor. Asıl ilginç olan Zeyyad Bey dün olduğu gibi düşünceli değil, üzerindeki şaşkınlığı atmış, bize söyleyeceklerinin olduğunu belli ediyor. Kahvaltıyı yapar yapmaz yeniden dükkânın dışına çıkıyoruz, ardımızdan beni yalnız olarak içeriye çağırıyor. "Yarın için yeğenime emrivaki yaptım, muhakkak gelecek. Ahmet, saat dörtten önce pastanede bulunsun, şimdi ben ona söylemeyeyim" diyor ve devam ediyor. "Bu kâğıtta oranın adresi yazılı, tesadüfen bir araya gelsinler. Burası küçük yer, her türlü dedikoduya müsait bir yapı var, iki taraf da zor durumda kalmasın." "Haklısın, hiç merak etme muhakkak o saatte kadar bazı şeyleri rayına koyarız, için rahat olsun, asla kimseler de duymaz." Diyorum ona.

Zeyyad Bey'i rahatlattıktan sonra yeniden yollardayız. Abdülkadir Bey yakın dostları olmasa, böyle bir konuya aracı olmayı bırak, duymuş olmaktan bile rahatsızlık duyardı Zeyyad Bey. Zafer kazanmış komutan edasıyla bir an önce dükkândan uzaklaşıp inceleyeceğimiz eve gidiyoruz. Resul Bey yine aynı güzergâhı kullandırıyor. Roza'nın olabileceğini tahmin ettiğim evin önünden geçiyoruz. Yeniden gözlerim onun hayalimdeki gözleriyle kenet-

leniyor, koş kapıyı kır ve onu gör diyen deliliğim bile var. Yalnız, bugünün bir önceki günden farklı bir durumu daha var, böyle olsa da ne olduğunu bir türlü çözemiyorum. Orada fazlaca oyalandığımı gören Ahmet, yaşlı adama bu evin kime ait olduğunu soruyor. "Amed Efendi'ye" deyince bitiyorum, damarlarımdaki bütün kanlar çekiliyor ve ben bayılacak gibi oluyorum. Evet, tahmin ettiğim gibi bu ev Roza'nın evi. Ahmet kolumdan tutup beni sokağın dışına çıkarmaya çalışıyor, bize refakat eden Resul Bey'de ona yardım ediyor. "Neyi var?" diye sorarken, ona verilecek cevabımız maalesef yok. Sadece arada bir tansiyonumun düştüğünü ve bayılma moduna girdiğimi söyleyerek onu inandırmaya çalışıyoruz. Resul Bey kendi kendine söyleniyor, Ahmet'e beni Mor Mihayel Kilisesine götürmesini salık veriyor, bu mabedin iyileştirici etkilerinin olduğunu anlatıyor.

Önceki gelişimde burnuma gelen kokunun etkisiyle içimdeki sesin sürekli olarak, 'bu ev Roza'nın oturduğu evdir' demesine ne kadar bozulmuştum, oysa gerçek manada varlığını ve kokusunu içime hapsettiğimin işaretiydi bu.

Kendimi hiç iyi hissetmiyorum, yaşımın verdiği sıkıntıları da ilave edersek durumumun anormallik taşımadığı ortada. Ahmet benden hayır gelmeyeceğini anlamış olacak ki incelediği ilk evin avlusuna koyduğu sandalyeye oturtuyor beni. Bize rehberlik eden Resul Bey, bu kez hangi dilden olduğunu anlayamadığım şekilde evin sahibine bir şeyler anlatıyor. Konuşmaların içeriği muhtemelen benim; çünkü az sonra yiyecek ve içeceklerle dolu bir tepsi önüme konuyor. Sanki açlıktan zafiyet geçirmişim gibi davranılmasını kabul edemiyorum. Ahmet'e iyiyim böyle yapmalarına gerek yok dediğim anda, onun yerine evin sahibi Türkçe yanıt veriyor. "Hele buyurun bir şeyler yiyin. Siz kötüsünüz diye ikram etmiyoruz, afiyet olsun." Adam konuşmalarımızın tümünü anlamış ve sitem eder gibi tavırlar takındıktan sonra misafirperverliğini de gösteriyor.

Ev sahibinin devlet dairesinde çalıştığını öğreniyoruz. Ahmet ölçüm işlerine ara verdiği an, evin yapımında kullanılan taşlarla ilgili konuşmak istiyor ev sahibi. Kendimi daha iyi hissedebilmek

ve Roza'yı şu an kafamdan silebilmek için bütün dikkatimi onunla Ahmet'e veriyorum.

Avlunun orta yerinde, huzurun merkezindeyiz. Bir ara yalnız kalmamızdan istifade ederek Zeyyad Bey'in tam olarak ne söylediğini öğrenmek istiyor Ahmet. Olan biten her şeyi ona anlatıyorum. Korku, endişe, sevinç gibi benzer tüm duyguları beraber yaşıyoruz. Bu saatten sonra doğrunun ve yanlışın ne olduğunu tahmin etmemize bile imkân yok.

Zeyyad Bey, bizi bırakması için yeniden oğlunu görevlendirirken, yarın için kendi imkânlarımızla Midyat'a geleceğimizi kabul ettiriyoruz ona. Kaldı ki Zeyyad Bey'in tutumu, yaratıcılığımı ve özgürlüğümü kısıtlıyor diye boyuna şikâyette de bulunuyordu Ahmet. Yemek için yapılan bütün ısrarları kibarca geri çeviriyoruz. Sebebi çok belli, istesek de istemesek de bilinmezin iki taraflı muhatabıyız artık. Ahmet'le otele girip bir şeyler atıştırdıktan sonra yeniden günün muhasebesini yapmak ve geceyi kucaklamak adına odamıza çekiliyoruz.

Hani derler ya; en iyi ve en güzel yer insanın kendi evidir, şimdilerde bizim evimiz otel odası ve biz bundan memnunuz. Mardin'in havasından olsa gerek, insanı rahatlatan ve huzur veren bir atmosferi var. Ahmet banyodan çıktıktan sonra bir süre bornozuyla çalışma masasının önünde öylece oturuyor. Yarını düşündüğü belli; ama ona ne söyleyebilirim? Bu saatten sonra benden beklentisinin olmadığı ortada; çünkü öncesi gözlerimin içine bakıp; ben ne yapacağım diye hayıflanırdı.

Banyo sonrası bir an önce kurulanıp giyinsin diye telkinde bulunuyorum Ahmet'e. "Giyineyim giyinmesine de ya yarın Ramazan Bey'in kızı başka türlü saz çalarsa yandım! Adetlerimiz çok farklı, gerçi biz de Mardinliyiz; ama biliyorsun buraların takı ve benzeri istekleri bitmez. Şayet böyle bir durum olursa ve önümüze olmayacak isteklerde bulunurlarsa ne yaparız diye düşünüyorum." Genç adam çok farklı bir akışa girmiş bile; oysa ben halen kafasının karışık olabileceğini düşünmüşken bu sözleri, evliliğe sıcak ve olumlu baktığının adı oluyor. "Dur hele, hem daha işin başındasın, kızın da senin gibi üniversiteyi bitirdiğini unutuyor-

sun. Evet ya da hayır diye yanıt vermiş gibi nerelere getirmişsin olayı, sakin ol, havlu ile kurulan, giyin ve öyle gel konuşalım."

Kadını yok sayan, sürekli olarak itaat eden bir varlık olarak gören eğilimimiz okusak da devam ediyor, Ahmet'in durumu bunun göstergesi. Onunla görüşebilecek olması, evet anlamını taşıyormuş gibi ayrıntılara girmesi de ayrıca komik.

Banyodan çıktıktan sonra doktorun bana verdiği uyku haplardan birini ona vermek isteyince geri çeviriyor. Bu hapların bağımlılık yaptığından dem vuruyor. Bu gece muhtemelen yine uzun olacak; çünkü hassas bir mesele var önümüzde, iki gencin ebediyete kadar hayatı paylaşmalarının kararı verilecek. Konunun bu şekle girmesine de seviniyorum. Ahmet'in meselesi olmasaydı, benim oyalanacağım bir durum da olmayacaktı ve belki de Roza'yı düşünmekten kafayı yiyecektim. Böyle söylememe rağmen çok rahat sayılmam. Kendi durumumdan hala endişe ediyorum, ne olacak, ne zaman karşılaşacağız diye yığınla soru var kafamda. Şayet yarına yetişmezse muhakkak ertesi gün Roza ile göz göze geleceğiz. Buna kendimi o kadar inandırmışım ki bir terslik çıkar da onu göremezsem! Aman Tanrım bunu düşünmek bile istemiyorum.

Bugün her günden biraz daha farklı, doktorun verdiği hapı içerek sabaha kadar deliksiz uyumuşum. Zinde hissediyorum kendimi. Heyecanlı olmama rağmen gerginlik yok. Sabahın köründe kendi çabalarımızla taksiye binip Midyat'ta geliyor ve uygun bir yerde kahvaltı ediyoruz. Suç işlemiş ya da suç işlemeye meyilli iki insan gibi sessiz duruyoruz. Ahmet hem görücü gidecek, hem de görücüye çıkacak, zor bir durum.

Zeyyad Bey'le buluştuğumuz anda ilk sitem geliyor, neden kahvaltı için gelmediniz? Bir an göz göze geliyoruz. Ahmet'in olduğu kadar Zeyyad Bey'in de gergin olduğu her halinden belli, kısa sürede gönlünü alıp tekrar yola çıkıyoruz. Bugün önemli bir işimiz var, tabir yerindeyse kendimizi yormuyoruz. Ahmet sürekli fotoğraflar çekiyor, yazılacak konular olduğu zaman kâğıt kaleme sarılıp yardımcı olmaya çalışıyorum, damat adayımız yorulmamalı.

Mardin'e ilk geldiğimizde, yemeklerin farklılığından rahatsız olabileceğimi düşünmüştüm; ama kısa sürede alıştım diyebilirim. Öğlende incelediğimiz evin ikramları ile karnımızı doyururken bu arada saat üçe geliyor. Elimizdeki evin yerleşkesinin kayıtlarını ve fotoğraflarını aldıktan sonra Resul Bey'i gönderip pastanenin olduğu mahale yönleniyoruz. Adresi bulur bulmaz oradan uzaklaşıyorum, saat beş için Zeyyad Bey'in dükkânında buluşmak üzere randevulaşıyoruz Ahmet'le.

Ismarlama tanışın anlaşın diyen baskılar, tutucu bir şehir ve zavallı iki üniversite öğrencisi. Oğluma her zamankinden daha fazla hak veriyorum; çünkü üzerimizden önemli bir sorumluluğu almış ve bizi rahatlatmış. Burada yaşanılanların tanığı olmakla bunu daha iyi anlayabiliyorum.

İnsanoğlu aynayı kendine tutmak yerine, sürekli başkalarına tutmayı daha çok tercih ediyor. Dayatılan istekler, karşıdakine ne kadar uygundur diye de düşünmüyor. Yıllarca ibreyi hep başkalarına tutmuş olmam benim için bir eksiklik sayılmalı. Özeleştiri yapmaktan sakınmıyorum artık. İçimdeki öteki benin yaptıklarına ne demeliyim, sürekli yanlışlar yaptırıp olmadık durumlara sokabiliyor beni. Hem de sanki gizli bir güç sayesinde bunu yapıyor. Bu düşünceler içindeyken farkında olmadan Roza'nın evinin bulunduğu sokağa kadar yürüyorum. Ne yapacağım konusunda da henüz bir fikrim yok, bir baştan bir başa defalarca gidip geldiğim halde Roza'nın kokusunu bir türlü alamıyorum. Geçen gün arabaya bindirip götürdükleri oydu diyorum kendi kendime. Bu süreç içinde evden çarşaflı bir kadınla genç bir erkek çıkınca adımlarım hızlanıyor ve yakınlarına gidip yüzlerine bakıyorum. Hayır, Roza değil! Adam kimsin dercesine garip bir şekilde beni süzüyor. Bu yöreye ait olmadığım, yüzümün şeklinden ve giyim tarzımdan belli, davranışımı garipsese de hiçbir şey söylemeden kadınla beraber süratle yanımdan uzaklaşıyor. Yeniden turlarımı atmaya devam ediyorum, tıpkı psikolojik sorunları olan yaşlı bir bunak gibi, ya da evin çevresinden ayrılmayan kedi misali durumum.

Beklentiler, umulan ve benzer birçok istekler amacına ulaşamayınca hayal kırıklığı yaratabiliyor. Daha fazla kendime eziyet etme niyetinde değilim. Saat neredeyse akşamın beşi, Roza'nın evinin oradan hızla uzaklaşıyorum. Yarına şunun şurasında ne kaldı diyerek kendimi teselli ediyorum. Zeyyad Bey'in dükkânının önüne geldiğimde bir sürpriz beni bekliyor, gördüğüm kalabalık korkutuyor beni. Eski bir komiser olarak görüntünün hayra alamet olmadığından adım gibi eminim. Neyse ki korkularım boşa çıkıyor. Bütün bu insanlar hırsızlık girişiminde bulunan bir kadını yakalamak için birikmiş, derin bir nefes alıyorum. Bölgenin namus konusunda ne kadar acımasız olduğunu benden daha iyi kim bilebilir?

Zeyyad Bey, beni görünce kalabalığı yarıp yanıma geliyor. Kadın, oradaki esnaf ve gençler tarafından hem darp edilmiş, hem de kollarından kıskıvrak yakalanmış. Az sonra da meslektaşım olan polisler de geliyor ve kadını alıp götürüyorlar. Hırsızlık konusunda sohbetler ediyoruz, dükkânlarına alarm taktıklarını ama gündüz gözüyle Midyat dışından gelen kadınların bazen çarşaflarının altına bir şeyleri gizleyebildiklerinden yakınıyor Zeyyad Bey.

Hava yavaş yavaş renk değiştirmeye başladı bile, nerede kaldı diye söylenirken Ahmet yanımda bitiyor. Görüntüsü hiç de hoş değil, elleri titrek, gol yemiş kaleciden farksız duruyor. Başımla, burnumla, gözümle işaret ediyorum. Ne oldu diye sessizce sorular soruyorum ona. Bu arada Zeyyad Bey dükkânındaki müşterisiyle meşgul. Ahmet'ten tek cevap yok. "Boş ver" diye geçiştirmeye çalışıyor, ruhsal anlamda enkazdan farksız görüyorum onu.

Zeyyad Bey, akşam için yine ısrarcı, yine kendilerinde kalmamız için dil döküyor. Ahmet'in durumu iyi değil, bu ortamdan bir an önce uzaklaştırmanın hayırlı olacağını düşünerek teklifini geri çeviriyorum. Zeyyad Bey'in de gözleri sürekli Ahmet'in üzerinde, sonucun ne olduğunu hepimizden daha çok o merak ediyor. Ahmet ona baktığında tebessüm etmeye çalışırken, aynı zamanda renk vermemeye de gayret ediyor.

Otel odasına, uzunca bir süre sessizlik hâkim. Onun kendi kendine açılmasını bekliyorum, Mardin'e gelirken asıl mesele ben olduğum halde ibrenin Ahmet'e dönmesi önceleri beni memnun etmişti, oysa son zamanda bir o kadar da mutsuz etmeye başladı. Çünkü yol arkadaşımın şu an hangi duygular içinde olduğunu bilemiyorum dediğim anda, Ahmet'in yumrukları ardı ardına masaya iniyor. "Allah Kahretsin ya! Allah Kahretsin!" diye çıkan yüksek sesinden tedirgin oluyorum. Yatağımdan doğrulup yanına gidiyorum, çocuklar gibi şefkate muhtaç. "Ağabey ne günah işledim de bu duruma düştüm? Neden? Neden?" diye söylenirken, ne olduğunu bilmediğim için ona yardımcı da olamıyorum. "Önce sakinleş, bir bardak su iç ve kendine gel. Nedir? Ne oldu? Başından anlat bakayım." Sudan bir iki yudum daha içiyor. Oturduğu sandalyeye kolları yana sarkık olarak yayılırcasına kendini bırakıyor. "Ankara'da sevdiği bir sınıf arkadaşı varmış, gelecekte onunla evlenmeyi düşünüyormuş." Şaşkınlığım daha da artıyor. "O zaman seninle niye görüştü, neden seni umutlandırdı anlayamadım." Sessiz kalmasından, daha başka şeylerin de olabileceğini tahmin ediyorum. Yavaş yavaş, bu iş içinden çıkılmaz bir hal alıyor dediğim anda, Ahmet olup biteni anlatmaya başlıyor. "Neresinden tutsan elinde kalıyor, doktorasını yapan bir insanın içine düştüğü bu iğrenç durumu sana nasıl anlatayım ki. Zilli, 'sakın benden duymuş olma' diye başladı, 'çünkü' dedi, 'beni isterseniz, annem ve babam asla dinlemez ve sana verirler. Ben bir başkasını severken bu şekilde kabul eder misin?' deyince, yok deve diye aklımdan amiyane bir tabir geçti, üzerime kaynar sular döküldü. Sanki ben onun için yollara düşmüşüm ve ortada kalmışım, inanılmaz derecede kara sevdalara tutulmuşum da bu durumları yaşamışım gibi oldu. Lanet olsun her şeye! Zeyyad Bey'e de rezil oldum. Üstelik kıza söz verdim, onun değil de benim beğenmediğimi ima edeceğime dair. İnan bazen yaşamak çok ağır geliyor, evliliğine de, aşkına da, kadınına da, kızına da daha kim kalmışsa... Ne yapacağıma karar ver verebilirsen, daha bu aileyi bile tanımıyorum. Anne babama, 'kız başkasını seviyor' dediğim anda ellerinde olmadan o aileyle iplerini koparacak hale gelebilirler. Zeyyad Bey'e ne

diyeceğiz, 'ben yeğenini beğenmedim, evlenmeye de niyetim yok, laf olsun beri gelsin diye buluştuk' mu diyeceğim. Kahretsin ya! Ver oradan üç beş tane uyku hapı hepsini birden içeyim."

Karşı cinsten birine yapılan teklifin geri çevrilmesi ya da o teklifin reddedilmesinden daha kötü ne olabilir? Hani bir tabir vardır 'eşekten düşmüşten beter' diye. Ahmet'in şu anki durumu ondan farksız, söyleyecek söz bulamıyorum. Durumu daha da kötüleşmesin diye bavulumdan kolonya çıkararak sakinleşmesine yardımcı oluyorum. İçine düştüğü bunalımın aynısının yıllar önce Roza'nın yaşamış olabileceğini aklıma getirince ben de kötü oluyorum. Şu an Ahmet 'zilli' diye bir tabir kullandı, Roza'yı terk ettiğim zaman onun benimle ilgili ne düşündüğünü bilemiyorum. İki sıkıntılı insana otel odası resmen dar geliyor, odanın penceresi açık olduğu halde nefes darlığı çekiyoruz. Gecenin bir vakti aşağı iniyoruz. Otelin bahçesinden uçsuz bucaksız Mezopotamya ovası görülüyor, hemen yandaki korkuluklara dayanıyoruz. Ahmet üzerindeki sıkıntıları nispeten atmış, bana açılmakla çok iyi ettiğini söylüyorum ona. "Şimdi duyduklarına inanamayacaksın, seni ne kadar kıskandığımı bilemezsin. Nedenine gelince, anne ve babanı mutlu edecek şekilde hareket ettiğini düşünerek huzurlu olabilirsin. Ne olduğunu, nasıl huyda olduğunu bilmediğin bir kızla evlilik yapmaktan da kurtulmuş oldun. Bundan daha iyi ne olabilir?" Kurumaya yüz tutmuş bir bitkiye su döker gibiyim, köküne su gittikçe canlandığını görüyor insan ve Ahmet'in durumu da bunun aynısı, böyle olunca da daha fazla karamsarlığa düşmesine izin vermiyorum. "Zeyyad Bey'i dert etme. Nasıl olsa ondan başka bu konuyu bilen yok. Uygun bir lisanla anlatır ve kimsenin mağdur olmamasını sağlarım, için rahat olsun. Bu arada annen baban ararsa onlara da İstanbul'a döndüğünde konuyu izah edeceğini söyleyerek meselenin dallanıp budaklanmasını önlersin. Konuşmalarım karakola düşmüş ailelere yaptığım nasihatlere benziyor, söylediklerimin amacına ulaştığını görmek de ayrıca beni mutlu ediyor. Ahmet'in yüzünün şekli değişiyor. Öncesinde söylediğim sözler aklıma geliyor, asla kimseyi hor görme, bazen seçici konumunda olmayabilir insan diye. Söylediklerimi kulak ar-

kası etmiş olacak ki karşı cinsin reddinin ağırlığıyla sıkıntılar yaşıyor. Konular bu eksende dönüp dolaşırken mıh gibi zihnime çakılı duran ve Roza'yla yarın karşılaşacak olmam düşüncesine karşı kim beni rahatlatacak. Ahmet'in içinde bulunduğu durum buna müsait değil, sürekli olarak teselli eden yapıcı tavrımı kendi eksenime çevirmeye çalışıyorum. Sakin olmalıyım, karşılaşmanın tamamıyla tesadüfî olduğu sanılmalı, hatta zor bir durumda kalabileceğini düşünürsem hiç istemediğim halde sadece bakmakla yetinip tanınamazlıktan da gelebilirim onu. Allah'ım neler geçiyor aklımdan, en olmadık hikâyeler, hatta kan davalarını oluşturacak süreçler, Türk filmlerindeki ağır ağır koşup kavuşan sevgililer, daha türlü türlü senaryolar kurguluyorum. Mezopotamya ovasına bakarken ayaklarımdan biri sürekli olarak titreme halinde nedeni ise gerginliğim.

Yeniden otel odasındayız, dün olduğu gibi bu gece de deliksiz uyumam lazım, yarın bu kez Ahmet'in yerine ben görücüye çıkacağım. Yaşlı bedenim sağlıklı ve düzgün görünmeli, uyku hapını alır almaz geceyi sonluyorum.

Beğendirmek kelimesine hep takmışımdır. İnsanın, bir başkasına kendini beğendirme çabalarına ne denir bilmiyorum. Bazı insanlar güzelliklerini, bazıları da meziyetlerini beğendirme telaşına girer. Ya ben, bu saatten sonra neyimi beğendirebilirim, sadece acınacak halde olan bir insanın bu anlamda beklentisi ne olabilir. Adımlarım bu düşüncelerle ağırlaşırken Zeyyad Bey'in sabırsızlıkla bizi beklediğini bilmek de ayrıca rahatsız ediyor. Ahmet'in konusunu benimle konuşmak için her an oğlunu onunla görevlendirebilir, tabi buna müsaade etmem söz konusu değil. Roza'yı görme şansını yakalamışken hiçbir güç beni yolumdan edemez.

Sabah, yeniden Zeyyad Bey'in oğlu kapıda bekliyor, yeniden Midyat yolundayız. Bu kez kalbim yerinden çıkacak. Ahmet, arada bir beni yokluyor, ruhsal durumumu ve Roza'nın gerçekten masmavi gözlerinin olup olmadığını merak ederken, fotoğraf makinesini gösteriyor. Onun fotoğrafını çekeceğini ima eden hareketler yapıyor. Dalga geçtiğini söylemek için acele etmiyorum; ama Roza ile karşılaşma anımı merak etiğini biliyorum. Korku, heye-

can, stres, yüklüyüz bunu belli de ediyoruz, Zeyyad Bey'in oğlu arada bir bizlere bakıyor, bir gariplik olduğunu anlamış olacak ki şöyle bir soru alıyoruz ondan. "Bugün özel bir durum mu var? Babam beni de görevlendirdi, bütün gün yine beraberiz. Bana verilecek farklı bir göreviniz var mı?" Diye sorunca korktuğum başıma geliyor, sakin olmam için boyuna kendimi uyarıyorum. Paniklediğimi gören Ahmet, söz alıyor. "Bugün hepinize, Kubilay Amca'ya da sana da ihtiyacım var." Bu sözler müdahaleme gerek bırakmıyor ve mazeret uydurmadan sıyrılabileceğimi gösteriyor. Zeyyad Bey'e işlerin kalan kısmını bitireceğimizi ve erken davranmamız gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Elleri diz kapağımın üzerine geliyor, 'sen burada kal' dercesine bir tutum sergilese de nafile; çünkü Ahmet işinin gereği ağırlığını koyup müdahale ediyor. "Bugün herkese ihtiyacım var, işimiz erken biterse kutlamak için akşama doğru bir araya geliriz." diyor. Zeyyad Bey, mecburen bu isteği kabullenirken aynı zamanda bana kaş göz işareti de yapıyor. Belli ki neticeyi öğrenmek istiyor, akşama doğu konuşacağımızı ima eden hareketler yapıyorum ona, yapabileceği başka da bir şey yok mecburen kabul ediyor.

Bazen günlerce beklediği halde, tam hedefine ulaşacağı zaman vidalarını gevşetebiliyor insan, bunun psikolojideki adı nedir bilmiyorum. Korkunun dizginlenmesi, heyecanın bastırılması ya da başka bir şey, adı ne olursa olsun benim bu anlamda gayretlerim var. Şu anda kafile önde ve ayaklarımı peşleri sıra sürüklüyorum. Roza'nın evi incelenecek evlerin ikinci sırasında, kendimi avutacak ve nasıl olsa onun evine daha var dedirtecek hale getiriyorum.

İlk sıradaki evi hallediyoruz, ardından yeniden o sokaktayız. Roza'nın hayalimdeki gözleri şekilden şekle giriyor, masmavi gözler okyanus olup üzerime inerken, ondan bana akan sevgi ve öfke seliyle sanki kucak kucağa kalıyorum. Kapının Önüne geliyoruz, tokmağı Resul Bey kaldırıp indiriyor. Saklanacak yerim yok, Ahmet, sürekli beni kontrol ediyor, dünyanın bütün sakinleştiricilerini içirseler faydasız, bütün sinir sistemim resmen hareket halinde. Bekleme anında birbirimize bakıyoruz, benim gözlerimde korku ve sevinç karışımı duygular var.

Kapı açılıyor, genç bir delikanlı çıkıyor belli ki önceden geleceğimizden haberli, başlangıçta korkularım boşa çıkıyor, Roza'nın kapıyı açmaması hayal kırıklığı yaratırken aynı zamanda sevindiriyor da beni. Her ikimiz için de ilk karşılaşma şoku kötü sonuçlar doğurabilirdi.

Koca avlusu olan evin içindeyiz. Roza'nın masmavi gözlerini taşıyan çocuklar var önümüzde. Ahmet dudaklarını büzerek, 'haklıymışsın' demeye getiriyor, muhtemelen bu çocuklar onun torunları olmalı. Roza'yı bulmaya kararlı olduğumu kendim dâhil herkese haykırmak istiyorum. Evin her noktasını didik didik edeceğiz, nerede hangi odada Roza'yla karşılaşacağımız belli olmaz, bu nedenle en çalışkan günüm olmalı diyorum bugün. Ayaklarımdan en tepeme doğru yürüyen ürperti dalgaları, beni sarsacak türden. Dokunsalar ağlayacağım, bu duyguları sözcüklerle ifade etmek gerçekten çok zor.

Evin alt katında kiler ve hayvanlar için özel bölümler olmasına karşın şu an sadece bir iki bölümünü kullandıklarını söylüyor genç adam. Adını soruyorum, cevap verirken bir şey dikkatimden kaçmıyor, kulağının hemen yanında bir ben var, Roza'daki benin aynısı ve aynı yerde. Evet evet kulağının yanında olduğunu hatırlıyorum, o yıllarda sürekli beniyle alay ederdim, her seferinde kızar ve kulaklarını saçlarıyla örterdi.

Adının Abay olduğunu öğrendiğim gencin, kolundan kavrayıp kenara çekiyorum. İlk başta bir anlam veremiyor, davranışımın abartılı olduğunu düşünerek kendimi toparlıyorum. Yetişkin bu gence Roza'yı nasıl sorabilirim, pişmanlık duyar gibi oluyorum, başka yol bulmalıyım diye düşünürken aklıma yeni bir fikir geliyor. "Baban ne iş yapıyor?" diye soruyorum ona. Genç adam kendisini çocuk yerine koymuşum gibi garipsiyor, ardından cevap gecikmiyor ondan. "Telkari ustası; ama şimdi çalışmıyor." Telkarinin ne olduğunu da bilmiyorum, daha fazla açılım isterken aynı zamanda avluda oturacağım uygun bir yer arıyorum kendime. Gerekli zemin hazırlanıyor ve birer sandalye bulup oturuyoruz. Roza'yı tekrar görebilmek için gözlerim her yeri didik didik etse de henüz ortada yok. Ben ve Abay oturup sohbet ederken, bu esnada

alt katın genel yerleşkesinin tüm özelliklerini kâğıda döküyor Ahmet.

Taş duvarlar, huzur veren serinlik, cıvıl cıvıl çocuklar, tek eksik var Roza. Onu görmek için oturduğum yere mıh gibi çakılmışım. Abay kendisini dinlediğimi görünce baba mesleğini anlatmaya başlıyor."Biz Süryanilerin yüzyıllardır yaşattığı en önemli sanatlardan biridir telkari. Babam da bu sanatın en iyi ustalarındandır. Kelime anlamı, tel ile yapılan bir sanat; ama tel ile yapılan her sanata tabi ki telkari sanatı denmiyor, örneğin Trabzon işi hasır örgü bilezik yapımına telkari sanatı diyemiyoruz. Sigara ağızlığından çeyiz tepsisine, fincan zarfından aynalığa kadar birçok şey üretiyoruz. Bu sanat, Midyat'tan dünyanın her yerine yayılmıştır, hatta Anadolu üzerinden Avrupa'ya bile." Abay, kendilerini öven daha bir yığın ayrıntıya giriyor, babasının mesleği ile ilgili açılımları ondan duymak beni de mutlu ediyor. "Gümüşün şekillenmesi desek de o kadar basit değil. Babam bazen anlatıyor, gümüş levhayı tel haline getirmek eskiden çok daha zormuş, önce çekiçle dövüp sonra haddeden geçirip inceltirlermiş. Tel kaymasın diye belimize bacağımıza bağlayıp öyle çeker, bazen de arka üstü düşerdik diyor. Sizin işiniz kolaylaştı diye sürekli söylenir durur bize, haksız da sayılmaz şimdilerde çeşit çeşit çekme makineleri çıktı. Göz nuru ve beyin yorgunluğu olsa da artık gerisi mi geri düşmüyoruz. Bizi.n gibi bu mesleği yapan çok insan kalmadı; ama babam inadına devam diyor." Abay'ın anlattıklarını çok dikkatli dinliyorum, bağ bahçeleri ve hali vakti yerinde olmalarına rağmen baba mesleğine olan saygılarını korumaları çok önemli. Roza'mın kuzucuğu olduğu için daha da hayran bakıyorum ona.

Yaşamak bazen ağır, beklemekse ömür törpülüyor. Roza ne zaman aşağı inecek ve oğlunun yanına gelecek diye beklerken birden Abay'ın telefonu çalıyor, telefonun diğer ucunda muhtemelen babası, 'baba' dedikten sonra konuşmasının ne içerdiğini anlayamıyorum. Arapça ya da Süryanice konuşuyorlar. Kelimeler Abay'ın ağzından süratle çıkıyor. Telefon konuşmasının sonuna doğru mutluluğu yüzünden okunuyor, kendisine baktığımı görünce kiminle konuştuğunu açıklamak zorunda kalıyor Abay. "Ba-

bamla görüştüm, annem rahatsızlanmıştı. Uzun zamandır bel ağrıları çekiyordu meğerse safra kesesinde taş varmış" diyor. Bütün gördüklerim ve tahmin ettiklerim doğru çıkıyor geçen gün paldır palas arabaya bindirip götürdükleri Roza'ymış. Kendi kendime kahrediyorum. İçimde inanılmaz sıkıntılar var, evin avlusunda hüngür hüngür ağlamak istiyorum. Bendeki değişimin farkında olmayan Abay, anlatmaya devam ediyor. "Diyarbakır'da ameliyat oldu, babam şu an onun yanında." Roza'nın masmavi gözlerinde olmasa da onun yansıması gökyüzü sanki başıma iniyor ve ben derin okyanuslarda boğuluyorum. Roza yok, bunca çabam boşa gidiyor. Kanımın çekildiğini hissediyorum. Sandalyeye her an yığılıp kalabilirim. Kendimi teskin edecek ne bir söz, ne de bir düşünce var aklımda. Yaşlı bir kadın Abay'a sesleniyor. Yine yabancı sözcükler var dilinde, bu sözcüklerin arasında Roza'nın da adı geçiyor, muhtemelen Abay'dan Roza'nın akıbetini soruyor. Yüzüm düşüyor, omuzlarıma inen tonlarca yük var, daralıyorum, bunca eziyet ve sıkıntıdan sonra böyle olmamalıydı diye kendimi kahrediyorum. Şimdi kalkıp ilk vesaitle Diyarbakır'daki hastaneye gitme şansım da yok, orada kocasının yanındayken ben geldim demek delilik olmaz mı? Allah'ım bana yardım et dediğim anda Abay'ın çocukları yanıma geliyor. Sıkıntılarıma rağmen her birini teker teker sevmeye çalışıyorum, şu an en az onlar kadar şefkate ihtiyacım var. İkram ettikleri hiçbir şeye elim gitmiyor, boğazım düğümlenmiş. Ahmet'ten çok daha beter durumdayım. Bendeki sıkıntıyı anlamış olacak ki direkt Ahmet'le görüşüyor Abay. Ne konuştuklarını duyamıyorum, doktora götürmesi için uyarıyor onu. Kader deyip yerimden kalkıyorum, iyi olduğumu anlatmak için kendimi şekilden şekle sokuyorum. Ahmet koşarak yanıma geliyor, bir şeyim yok diyerek onu da rahatlatıyorum. Damdan ya da ağaçtan düşmüş gibi her yanım sızlıyor, bu güne kadar böylesine şiddetli bir hayal kırıklığı yaşamamıştım. Madem Roza yok, hatıralarının olduğu bu evi didik didik etmeliyim diyorum. Sırasıyla odaları geziyoruz, canlı dinamik olmam konusunda kendime defalarca telkinlerde bulunmuş olsam da duyduklarımdan sonra artık böyle bir şansa da sahip değilim, çaresizce aşağıya inip Ah-

met'in işini bitirmesini bekliyorum. Abay peşimden ayrılmıyor, beni memnun edecek bir formül arıyor. Neye yarar, İstanbul'dan Roza'yı görmek için Midyat'a geldim, sonuç hüsranla sonuçlandı, olacak şey değil. Ellerim gökyüzüne doğru açılamıyor; ama yüreğimdeki öteki, delicesine sessiz çığlığını atarken 'Tanrım ne günah işledim' diye isyan ediyor. Bir daha onu görememe olasılığını düşünemiyorum, böyle bir ihtimalin ne anlama geldiğini biliyorum. Bir ömür gözlerimin önünden gitmeyen bakışlarıyla vicdan azabı çekecek ve kendime eziyet ederek yaşayacağım.

Evin yerleşkesini kâğıt üzerine bir bir döküyorlar, işimiz neredeyse bitmek üzere. Kalan evleri yalnız başınıza inceleyin diyorum Ahmet'e. Adım atacak halim kalmamış, son gücümle Zeyyad Bey'in dükkânına kadar ancak yürüyebiliyorum. Oysa sabah yataktan kalktığımda kilometrelerce yürüyecek kadar zinde hissediyordum, şimdi durum çok farklı, enkazdan farksızım.

Sokak kapısında Abay'a tekrar tekrar geçmiş olsun dileklerimizi ilettikten sonra evin ahalisiyle vedalaşıyoruz. Benim istikametim Zeyyad Bey'in dükkânı, daha yola çıkarken hangi duygular içinde olduğumu bilmeyen Ahmet, kendi derdine düşmüş olacak ki Zeyyad Bey'i idare etmemi ve ona makul bir cevap vermemi istiyor. Bundan daha kolay ne olabilir, bütün gün çalıştığı halde sadece Zeyyad Bey'in idare edilmesiyle meşgul olması işinin ne kadar kolay olduğunu gösteriyor, peki benim durumum ne olacak? Yerlerde sürünen onca duygularımın ayağa kalkmasına kim yardımcı olacak? Evet, bunun cevabını biliyorum, sadece hiç kimse diyebilirim. Tanrı böyle istemiş ve ben bunun üstesinden yalnız başıma gelmek zorundayım. Nasıl ki yalnız başıma sevdiysem, yine aynı şekilde kendimi yeniden ayağa kaldırmak için yalnız başıma mücadele etmeliyim.

Zeyyad Bey emekli olduktan sonra da çalışıyor, akıllı adam vesselam. Böylesi bir bunalımın içinde oluşumun asıl nedeni, emekliliğin rehavetine kapılıp boşluğa düşmüş olmam olabilir mi? İster çalışayım ister boşta gezeyim durumum değişmeyecek. Roza'ya yaptığım haksızlığı yüz kat yerin dibine girsem de asla unutamayacağım ve bu ruh hali sürekli benimle yaşayacak.

Zeyyad Bey'in dükkânının önünde kısa bir süre bekliyorum, içeride müşterisi var. Kapısının önünden geçtiğimi görence bekle geliyorum diye işaret ediyor. Kendi kendime konuşarak dükkânların önünden sağa sola doğru tur atıyorum. Az sonra müşterisini göndermiş ve dükkânını yeğenine teslim etmiş şekilde yanıma geliyor. Yeniden rahat konuşabileceğimiz ve kahve içebileceğimiz bir yere gidiyoruz. "Ne oldu azizim, bir sorun yok değil mi?" Var, Roza'ya ve bana dair hem de çok büyük sorun var demek istesem de diyemiyorum, bunu kimseye diyemem. İçimdeki volkanın bana ettikleri yüzüme vurmuşken, Ahmet'in meselesinden kaynaklı algılayabilir Zeyyad Bey. "Yok, sorun falan yok; ama konuştuklarımızın kesinlikle aramızda kalması lazım, aksi takdirde başka şeyler söylemek zorunda kalacağım." Eli yeniden omzuma değiyor, güven tazelemek adına bu hareketi. "Neresinden başlayacağımı bilemiyorum. Senin eğitimci olduğunu bilmesem bunları asla anlatamam; ama işin özüne gireceğim. Ahmet'e bu işi ben dikta ettim, olumlu yaklaştı, tanışalım dedi, kesin kararlı değildi, o yüzden onun cephesinde bir problem yok. Şimdi gelelim kızımıza, Ankara'da okuduğu sıralarda bir arkadaşı varmış, muhtemelen gelip onu isteyecekler. O da kayıtsız değilmiş ona. Buraya kadar her şey güzel, yalnız bundan sonrası çok önemli, hiçbir şey belli etmemelisiniz, nasıl olsa kimsenin bu konuyla ilgili bilgisi yok. Kayıtsız kalmanız ve kızımıza karşı sanki Ahmet'in olumsuz yaklaştığı ile ilgili bilginizin olduğunu hissettirmelisiniz." Yüzü düşüyor, az da olsa kızgınlığını belli ediyor. "Vay, vay vay, bunca yıl kendisiyle içli dışlıyız, kimseyle konuşamadığı konuları benimle konuşur, madem böyle bir düşüncesi vardı neden gizledi ve neden alet etti beni anlayamadım." Korktuğum başıma geliyor, kızgınlığı ve mutsuzluğu yüzünden okunuyor, yanlış bir şey yaparsa aileler arası mutsuzluğa taşınabilir. Müdahale etmeli miyim diye düşünürken Zeyyad Bey, "Yok, önemli değil, işin aslına bakarsak kız haklı, şayet bu konu anne babasının kulağına giderse kıyamet kopar. Ankara'dan birilerinin gelip isteyeceği kızı paketledikleri gibi Ahmet'e verirler ve asla dinlemezler. Aferin, benim bile haberimin olmamasını istemesi çok akıllıca, şu an bu konuyu

hiç yaşanmamış kabul ediyorum. Belki de hakkımızda hayırlı olan budur, ileride herhangi bir olumsuzluk yaşandığı zaman sorumlu olmak istemem" diyor. İstediğim gibi konuşunca müdahale etmeme bile gerek kalmıyor.

İki dost, biri öğretmen emeklisi, diğeri baş komiser emeklisi, biri hayatı öğreten yönüyle mutlu, diğeri hayata küs, biri her olumsuzluğu anlamlandırmasını biliyor, diğeri kahrolası ben, umutları tükenmiş beklentilerinin karşılığını alamamış ve içinde bulunduğu ortamı maalesef anlamlandıramamış. İşte iki insan, Zeyyad Bey ve Baş Komiser Kubilay...

Bir süre Midyat'tan, Mardin'den, Camilerden, Manastırlardan, Süryani'lerden konuşuyoruz. Konuşulan sözcükler havada uçan damlacıklar gibi gözlerimin önünde kayboluyor. Gidip gelen çaycının bile farkında değilim. Ahmet bir an önce gelse de uçağa atlayıp buralardan gitsek diye inanılmaz sıkıntılarım var. Nefes almakta bile güçlük çekiyorum. Gözlerimin bulanıklaştığını, konuşmalarımın ruhsuzlaştığının farkındayım. Bir süre sonra benden istediği hazzı alamayan Zeyyad Bey, kalkabileceğimizi söylüyor ve yeniden dükkânın olduğu yere dönüyoruz. Böylelikle Ahmet'in evlilik meselesi Mardin için ebediyete kadar son buluyor.

Sıcak bir günün neredeyse sonuna geldik. Şikâyet etmiyorum; ama burada da daha fazla kalmaya da niyetim yok. İlk uçakla İstanbul'a döneceğim ve bu düşüncemi öncelikle Ahmet'e açıklayacağım. Nihayet ekip geliyor, sokağın tam ortasında günün kısa yorumu yapılıyor. Neredeyse bütün işleri bitirmişler, durum bundan ibaret olunca zamanı diyerek İstanbul'a döneceğimi ima ediyorum Ahmet'e. İlk tepkiyi Zeyyad Bey veriyor. "Yapma azizim şimdiye kadar iş yapıyorsunuz diye dokunmadım. Tam da gezdirmeye zamanımızın olduğu bir sırada ben gidiyorum diyorsun, olacak iş mi?" dediği anda, Ahmet devreye giriyor. "Yalnız Kubilay Amca'nın değil, benim de dönmem gerekiyor. Sürekli hocalarımdan telefon alıyorum, yardımcı olacağım ve tamamlayacağım işler var orada. En kısa zamanda tekrar geleceğiz, bizden öyle kolay kurtuluş yok. Yarın bize yardımcı olan insanlara teşekkür ziyareti edeceğim, sonra da oteldeki eşyalarımızı toplar, akşam uçağıyla da

döneriz." Diyor. Sarsılmış ve hayal kırıklığı içindeyken yarını bile bekleyecek durumda değilim; ama başka da çarem yok.

İnsanın bir günü diğer bir günüyle aynı olmayabiliyor. Hele de hayal kırıklığı yaşamışsa o zaman durum daha da vahim bir hal alabiliyor ve bir öncesi günü mumla arar oluyor. Benim ne bir öncesi, ne de bir sonrası günle ilgilenecek halim kalmış. Tek hedefim bir an önce geriye dönmek. Otel odasındayız. Bu kez Ahmet yatağına uzanmışken, benimse ellerim çenemde. Masanın başına oturmuş öylece boş boş ona bakıyorum. Soru sormaya cesareti yok, ne diyebilir her şey zaten ayan beyan ortada. Roza'yı, en az benim kadar merak etmişken onun da hayal kırıklığına uğradığını biliyorum. Durumumdan korkup suskunluğunu bozuyor Ahmet. "İstersen Diyarbakır'a, bulunduğu hastaneye gidip görelim ne dersin?" Üniversite mezunu bir insanın böylesine saçma bir teklifte bulunduğuna inanamıyorum ve tepkim gecikmiyor ona. "Güzelim şaşırdın mı hangi hastanede olduğunu bilmiyoruz, şu an Mardin'e dönüyor da olabilir." Bir süre sessiz kaldıktan sonra neden olamayacağını ona anlatıyorum. "Hadi her şeyi bir kenara bırak, adını ne koyacağız? Kısmet değilmiş der sineye çekerim olur biter, boş ver üzülme." Diğer yandan kendi meselesini merak ettiğini ve üzüntümden dolayı soramadığını görünce kendiliğimden anlatmaya başlıyorum. "Senin konunu Zeyyad Bey'le konuştum, son derece makul karşıladı hatta böyle bir olayı hiç yaşanmamış gibi kabul etti. Anlayacağın tamamen düzlüktesin sorun yok."

Çevremi saran çıkmazın içinden ancak başka konuları konuşarak çıkabiliyorum. Ahmet böyle istediğimi bildiği için Roza'ya dair başka da soru sormuyor. Bu gece uyku hapına gerek kalmayacak, o kadar yorgunum ki dokunsalar bayılacağım. Beklentisi olmayan insanların daha huzurlu olabildiklerini çok iyi biliyorum. Gamsız, tasasız, ne olacaksa olsun diyen yığınla insan var, bunun tam tersi sürekli dünyanın derdini sıkıntısını kendine mal etmiş insanlar da var. Bu tarz insanlar zaman içinde sinirlerini kopma noktasına getirip benim gibi doktora koşabiliyorlar. Gamsız olmalıyım sözlerini yüzlerce kez kendi kendime tekrarladıktan sonra, oturduğum yerden kalkıp yatağıma gidiyorum. Gidip gelen piş-

manlıklarıma rağmen Mardin'e geldiğim için çok şanslı görüyorum kendimi. Her taşında her sokağında Roza'nın gözlerini görmek ve onun kokusunu duymak çok güzeldi, olumlu düşüncelerle kendimi mutlu etmekten başka çarem yok. Yatağıma girdiğim anda Ahmet tekrar masasına yönelip çalışmalarını düzene koyuyor, kısacası toparlanıyoruz.

İnsan doğduğu andan itibaren zaman zaman ağlıyor, bütün bir ömür ağlayacak nedenler de bulabiliyor kendine. Yakınını kaybederken ya da çok sevindiği zaman da ağlayabiliyor, yaşını başını almış bir insan, bunca yıl sızlananlara merhem olmuşken, kalkıp acizlik gösterip ağlayamaz diye düşünülse de sonuçta insanız.

Sabahın ilk ışıkları perdeden içeriye sızıyor, tembellik etmeden kalkıp eşyalarımı topluyorum, bunu yaparken gözlerimden akan yaşlara da engel olamıyorum. Diş fırçamı, tıraş takımımı, terlik ve çamaşırlarımı usulca bavuluma yerleştiriyorum. Bu işleri Ahmet de yapıyor, dönüş sessizliği içindeyiz. Her şey hazır olunca bavullarımızı kaptığımız gibi aşağıya iniyoruz, bütün ısrarlarıma rağmen otelin masraflarını ödememe müsaade etmiyor, kendisinin değil babasının misafiri olduğumu söylüyor. Abdülkadir Bey'le çok uzun yıllardan beri tanışıyoruz, müşterisi olduğum halde her defasında kadim dost gibi ağırlanmış ve neredeyse yok denecek paralarla türlü türlü yemişler almıştım. Resmen Mardin'e özgü güzellikleri İstanbul'a taşımıştı Abdülkadir Bey. Otelin hesabını öder ödemez yeniden istikametimiz Midyat.

İnsanoğlu zayıf ve bir o kadar da zalim olabiliyor. Değişken yapıda biri olduğumu, şu ana kadar olayları tek bakış açısına göre sabitlerken, aşkın bütün ahlaki yasaları yalanladığına da şahit oluyorum. Mesleğimi yaparken suçluları kanunların emrettiği gibi tek bakış açısıyla yargılamış ve dünya kadar hatalar yapmıştım. Şu an kanuni olmasa da eşime karşı vicdani suçlar işlemiş olabilirim, böyle olsa bile asla pişmanlık duymuyor olmam acaba bu suçun ne kadarının vicdani suç olduğunu sorgulatıyor bana.

Yol boyunca CD çalarda Kürtçe hareketli parçalar dinliyoruz. Murat eliyle direksiyona vurup tempo tutuyor, babasının disipli-

nine rağmen aralarındaki ilişkinin sağlam olduğunun işaretleri bunlar.

Zeyyad Bey, her zaman olduğu gibi kapıda karşılıyor bizi. Mardin'den, İstanbul'a uçak bileti bulamadığını buna mukabil saat dokuz kırk beşte Diyarbakır - İstanbul uçağında yer ayırttığını söylüyor. Geriye dönüş tıpkı benim Roza'yı aramak için Mardin'e gelişim gibi heyecan verici. Uzun yıllar uzak kalmış olmama rağmen, yalnızlık duygusundan da olabilir, İstanbul'daki aileme her zamankinden daha çok ihtiyaç duyuyorum. Sorunlarımız olsa da bunca yıllık yaşanmışlık bağımlılık yapıyor ve Saime'nin yokluğunu düşündüğümde işler değişiyor. İki genç insan, karşı karşıya geldiğimiz ilk anda Saime'nin gözlerinden beni sevdiğini anlamıştım. Ona karşı duygularım tabi ki oldu; ama ne hikmetse yüreğime yerleşen Roza'nın gitmeye niyeti yokmuş, bunca yıl sonra saklandığı yerden çıkmış ve ben, iki kadın arasında sıkışıp kalmışım. Biri kalbimdeki, diğeri gerçek yaşamda ve kader birliği yaptığım benzerim hatta ta kendim dediğim Saime.

Ahmet'le Zeyyad Bey gerekli yerlere teşekkür etmek için beni de kendilerine dâhil etmek istiyorlar. Bu teklifi geri çeviriyorum, Midyat'ı gezmeye ve onlar gelinceye kadar özgür olmaya niyetliyim. İstediğimi zorla kabul ettiriyorum, itiraz etmiyorlar arabaya binip gittikten sonra elimde olmadan son kez Roza'nın evinin olduğu sokakta buluyorum kendimi. Son bir umutla yeniden sağa sola kendimi atıyorum. Ne gelen ne giden var, üstelik evden de kimseler çıkmıyor. Kabullendiğim için bu bekleyiş çok zor gelmiyor, Roza'nın kokusunu şu an için duymuyorum, henüz Diyarbakır'dan dönmediğini tahmin ediyorum. Sokaktan ayrılır ayrılmaz Midyat'ı avare avare dolaşıyorum. Bütün gün yapabileceğim bir şey yok, bu esnada oğlum Erdal'dan yeni bir telefon geliyor ve bir an önce dönmem için ısrarcı oluyor. Akşama döneceğimi söyleyerek telefonu kapatıyorum. Çarşısından Midyat'a özgü birkaç hediyelik eşya aldıktan sonra yeniden Zeyyad Bey'in dükkânın olduğu yere dönüyorum. Çoktan işlerini bitirmiş ve dönmüşler, beni görünce Zeyyad Bey'in yüzü gülmeye başlıyor, yerinden kalktığı gibi koluma giriyor. Samimiyetini hissettirmek için elinden

geleni yapıyor, bir anda kendimi dükkânının içinde buluyorum. Yalnız o kadar da değil çekmecesinden çıkardığı hediye paketini bana uzatıyor. "Azizim şimdi nişan falan yapacaksınız, bizim gelme şansımız yok, bu da amcasından naçizane bir hediye olsun." Diyor. Hiç para harcamadan Mardin'e gideceksin krallar gibi ağırlanacaksın ve ardından da hediyeni alıp döneceksin deselerdi asla inanamazdım. İşte insanlığın burada yaşayanlara yüklediği meziyetlerden biri de bu. Batı bu davranışları ahmaklık olarak algılasa da burada yaşayanlar bunun çok daha başka adlarının olduğunu biliyor. Kelime olarak belirtmeseler de her hareketlerinin içinden o sözcüğü çıkarabiliyor insan, 'katıksız sevgi' Zeyyad Bey'e mahcup mahcup bakarken gerçek duygularımı rahatlıkla ona sunuyorum. "Söyleyecek tek sözüm yok, minnettarlığımı nasıl ifade ederim bilemiyorum, bizi bu kadar ağırladınız bunun altından nasıl kalkacağız? Her yıl Abdülkadir Bey'e dünya kadar zahire gönderip helâlık isteyen o adamın durumuna düştüm valla. Ne yapsam hakkınızı ödeyemem." Sıcak eli omzumda, yalnız bana değil aynı zamanda Ahmet'e da annesine götürmesi için yine gümüş takıların olduğu hediye kutusunu verirken sitem etmekten de geri kalmıyor. "Daha bağlara gidip erik ve dut yiyecektik. Şu anda dut ağacının üzeri inanılmaz doludur. Ne yapalım kısmetinizde yok." Bu kadar hediyelere boğduğu halde bir şeyler daha yapma gayretine şaşıyoruz.

Saat akşamın beşi, Midyat'a elveda diyeceğiz. Geriye dönüş hem hüzün, hem de sevinç içeriyor. Her iki duyguyu da yaşayarak arabaya biniyoruz. Sabah yerleştirdiğimiz gibi eşyalarımız bagajda duruyor, Ben, Ahmet, Murat ve Zeyyad Bey Diyarbakır yolundayız. Yaşanılan ve yaşanılmamış dünya kadar beklenti kendiliğinden buharlaşıyor. Geride kalan Roza'nın varlığını aklıma getirmemeye çalışıyorum. Gol yemiş olsam da onun yaşadığı ve soluduğu bu yerleri görmek benim için çok büyük bir kazanç, tek tesellim bu oluyor.

Gönlümüzü açan ve yol kenarlarını saran sarıçiçeklerin görüntüsü Diyarbakır'a kadar devam ediyor, yaklaştıkça kenger satan çocuklara da rastlıyoruz. Bu görüntüler dâhilinde hissettiğimiz se-

vinç, eve dönüyor olmamızdan da kaynaklanabilir. Hiçbir şey düşünmeden akıp giden görüntüye kendimi kaptırmışken yol boyunca Ahmet'in merak ettiği her türlü eksik detayı sabırla anlatmaya devam ediyor Zeyyad Bey.

Diyarbakır'a geldiğimizde saat altı buçuk, kısacası uçağın kalkmasına daha zamanımız var. Zeyyad Bey ve Murat'ı geçe bırakmamak için Mardin'e dönmelerini istesek de bunu başaramıyoruz. Buralarda misafirin uçağı kalkmadan uğurlayan geri dönemezmiş, ne diyebiliriz, nasıl olsa bizi dinleyen yok.

Şeytan yeniden aklımın köşesinden dürtüyor; ama oralı değilim. Roza'nın Diyarbakır'da hastanede olması neyi değiştirir, şu an aldığım kokunun onun olduğunu bilmek bile anlamsız. Benim geçmişten kalan aşkım burada olabilir mi diye kimin kapısını çalabilirim?

Diyarbakır'ın ana caddelerinden en işlek olanındayız, her iki dükkândan biri tatlıcı. İlk defa para harcarken kendimin yanı sıra Ahmet'e ve Zeyyad Bey'e de eve götürsünler diye kadayıf alıyorum. Ara sokaklardan birinde ciğer yedikten sonra nihayet saatimizin geldiğini kabul edip havaalanının yolunu tutuyoruz.

Kırk yıllık dostmuşuz gibi vedalaşmak ne kadar güzel, bizler kırk yıllık dostmuşuz gibi vedalaşıyoruz. Uçak kalktığı an taşın ve toprağın sesini ta yüreğimde duyuyorum. İnancın şehri Mardin'i çok gerilerde bıraktığımızı şimdi daha iyi anlıyorum, yalnız o değil, bir de onunla beraber Roza var tabi, elimde olmadan gözlerimden birkaç damla yaş akıyor. Süryani aşkım, gözlerinin mavisini yüreğime işlediğim Roza, artık çok uzaklara, belki de bir daha onu göremeyeceğim.

Uçakta hizmet eden hosteslerin sorularını yanıtsız bırakıyorum, hiçbir şeye ihtiyacım yok. Ahmet kafamın karışık olduğunu anlamış olacak ki kendi konusuna getiriyor. "İyi iş çıkardık değil mi?" diye soruyor. Zoraki cevap veriyorum. "Evet, iyi iş çıkardık, gerçi yardımdan çok sana ayak bağı oldum; ama ne olur hakkını helal et!" diyorum ona. Aramızda çok yaş farkı olmasına rağmen, onunla çok şey paylaştık. Ahmet'in şikâyeti yok,"Bundan sonra bana sık sık ayak bağı ol!" diyen sözlerini de duyuyorum.

Gecenin ilerleyen saatinde bizler İstanbul'da olacak ve hayatımıza kaldığımız yerden devam edeceğiz. Hayat insanın önüne sürekli uğraş diye bir şeyler koyuyor, beğensen de beğenmesen de bu böyle, 'şöyle değil böyle olsaydı' diye saçma bir düşüncenin gölgesinde yaşıyoruz. Bunların tümünü bilmek bile farklı düşünmekten ve söylenmekten insanı alıkoymuyor.

İSTANBUL'A DÖNÜŞ

İnsanın doğduğu yer çok önemlidir, nereye gidilirse gidilsin mutlaka toprağa gömülü bir parçası kalıyor, gezip farklı yerlerde iş kursa bile, tekrar bir şekilde geriye dönüyor insan. Evet, geriye dönüş hep vardır. Zaten kural da bu değil midir? İnsan doğar yaşar ve doğduğu yerde ölmek ister, ince bir devinimdir bu. Hele doğduğunuz yer İstanbul'sa bunun anlamı çok daha büyüktür; çünkü size kendini hatırlatacak çok yönleri vardır. Boğazın bir ucundan diğer ucuna derinlemesine duyulacak hazzı hangi şehir verebilir? Galata Kulesi'nin ta tepesine çıkıp şöyle üç yüz atmış beş derece dönerek edinilen keyfi hangi sözcük anlatabilir? Ya kız kulesi, Ortaköy, daha sayılacak o kadar çok yeri var ki insanın ölesi bile gelmez bu şehirde. Huzuru da var huzursuzluğu da, sevgisi de var sevgisizliği de, tamamen insana bırakır her şeyi. Neyi almak istersen onunla yaşarsın, son zamanlarda İstanbul'la hiç anlaşamadım sürekli bana huzursuzluğu sattı, bununla da kalmadı hayallere daldırıp çok yordu diyebilirim. İstanbul'a önerken bu itirafı yapmak gerçekten çok zor, şu anki hayal kırıklığımla da alakalı olabilir bu durum.

Gecenin bir vakti evin zilini çalmak sıkıntı verici; ama benim için alışılmadık bir durum değil, dışarıda görev yaptığım sıralarda eve gelişlerim hep böyle olurdu. Bu gece için de aynısını söylemek mümkün, karım kapıyı açar açmaz 'hoş geldin' dedikten sonra yatağına gidiyor. 'Bunca yıldır görev dolayısıyla çekip gitmelerini çektim, o iş bittiğine göre otur oturduğun yerde' dercesine bozuk atıyor. Onu kınamıyorum, olumsuz gördüğüm bütün davranışlarının altında ektiğim tohumlar var, sanki ihmal etmişim gi-

bi suçluluk duyguları da eteklerime yapışmış. Böyle olsa bile ilk defa, ama ilk defa kendim için bir şeyler yapmaya çıktığım için gösterdiği bu tavrı da garipsiyorum. Kabullenmekten başka çarem yok. Bunca yıl dışarıda görev yapmak nispeten onu benden uzaklaştırmış, emekli olduktan sonra bu durum çok daha açık şekilde su yüzüne çıktı. Saat yarım, oğlum ve kızım çoktan uyumuş, uyanmasınlar diye mümkün olduğunca sessiz hareket ediyorum. Yarın ne olacak, hiçbir fikrim yok, belki de bütün aile bir araya gelip benimle kavga edecek bunu da bilmiyorum.

Sabahın erken saatlerinde Erdal ve Sezen'in hareketlendiğini görünce tuvalet bahanesiyle kalkar gibi yapıyorum, her ikisi de gelip sarılıyorlar bana. Bu arada Erdal, öğleden sonrası için hastaneye çağırıyor, neden olduğunu bile sormuyorum ya dikişli yerimin gözden geçirilmesi ya da başka bir konu olabilir. Kızımın derdi ise daha başka, sınavlarının başarılı geçtiğinin müjdesini veriyor.

İnsanın kendi evinde kahvaltı etmesinin ayrı bir keyfi var. İstediğin gibi özgürce yayılıp keyfini çıkara çıkara mutlu olma imkânı verirken, bazen de bu olumlu havayı sabote eden başka bir durum da çıkabiliyor ortaya. İşte o anlardan biri, eşimin önceden kurguladığı konuyu açması için ortam yaratma gayretlerine yardımcı oluyorum. "Gel beraber kahvaltı edelim yine diyette misin?" Diye soruyorum ona. Sessiz kalan Saime, konuşacak konuşmasına ama nedense uygun zamanın ne zaman olduğuna bir türlü karar veremiyor. "Yok, ben sofrayı hazırlarken bir şeyler atıştırdım. Aklıma gelmişken beş numarada oturan komşumuzun güvenlik şirketi vardı ya..." Bakla büyük ve beni ilgilendiriyor. "E, ne olmuş?" diye soruyorum. "Geçen gün kadıncağız geldi kocası işinden çok yorulmuş, şirketinin başına emekli deneyimli bir polis ya da komiser arıyorlarmış." Dilinin altındaki iri bakla nihayet çıkıyor, benim evde oturmamı hazmetmediği her halinden belli. "Tamam, anladık da ya çalışmak istemiyorsam? Yalnız bu değil, bize durup dururken niye böyle bir teklifte bulunsunlar ki?" Zora sokma çabalarıma karşı sürekli savunma durumunda kalıyor Saime. "Niye olmasın şu an boşta değil misin? Ortalıkta deli fişek

gibi dolanıp duruyorsun, bir işin olsa kötü mü olur?" "Tamam, düşüneceğim." Deyip konuyu kapatıyorum. İşin aslı öyle de olsa kabullenmek istemiyorum, gerçekten emekli olduğumdan beri ortalıkta deli fişek gibi dolanıyorum, hatta o kadar ki Roza'yı tekrar göreceğim diye ta Mardin'lere bile gidebiliyorum.

Eşim bavulumu karıştırırken kendisine ve kızıma aldığım eşyaların yanı sıra, Mardin'de Zeyyad Bey'in verdiği gümüş takıları da görüyor. Onları gelin Hanım'a Midyat'ta bir dostumun hediye olarak gönderdiğini duyunca olamaz diye feveran ediyor. "Bunlar kızıma kalacak." Diyor. Bütün hareketlerine gülüyorum, itiraz edecek ne halim ne de başka söz söylemeye niyetim var, nasıl istersen öyle yap demekten başka laf çıkmıyor ağzımdan.

Başıboş gezmekten daha kötü ne olabilir, işsizlik ve aylaklık insana verilecek en beter cezadır. Avare gezip düşünen insan, kafayı üşütebilir. Evden çıkarken gerçekten nereye gideceğime karar verebilmiş değilim, kısacası şu an serseri mayın gibi ortalıktayım.

Sabahları hastanede inanılmaz bir yoğunluk oluyor, dolayısıyla öğleden sonra Erdal'a gitmek benim için daha cazip. Bütün gün ortalıkta dolanıp dururken saat üç olduğunda hastanede oluyorum. Beni tanıyan görevlilerle selamlaşıp oğlumun olduğu bölüme geçiyorum. Son hastasını muayene edene kadar onu bekliyorum, beni görüyor ve 'neden geldiğimi haber vermedim' diye yine öncesinde olduğu gibi sitem ediyor. Ameliyatlı yanımı muayene edecek diye beklerken, "Hadi gidiyoruz" diyor. Koridor boyunca yürüyoruz, sonra asansöre binip üst katlardan birine çıkıyoruz. Ameliyat edilip istirahata çekilen hastaların bölümündeyiz. Evet aklıma gelen doğru çıkıyor Mustafa, Musa ve annesi aynı odadalar. Bizleri görünce mutluluktan gülücükler saçıyorlar. Ameliyatın son derece başarılı geçtiğini söylüyor oğlum, Mustafa'nın ağzından arka arkaya "Allah razı olsun!" sözcükleri dökülüyor. İnsanın insana düşmanlığının bir anda minnettarlığa dönüşmesinin adı bu olsa gerek. Anneleri Kürtçe dualar ederken hepsinin gözleri ışıldıyor, ameliyat olan Musa'nın uzandığı yatağın köşesine bir süre oturuyorum, Erdal'ın elleri omzumda, beni mutlu edecek sözler

söylüyor. "Artık için rahat olsun yakında Musa taburcu olacak, hiçbir şeyciği kalmayacak. Raporları temiz çıktı, durumu umduğumuzdan da iyiye gidiyor, bir süre sonra okula bile gidebilir." diyor. Yoksulluk yüzden suç işleyen, suça itilen o kadar çok çocuk elimden geçti ki hiç birinin okuması için uygun zemin yoktu.

Hayat bir anda her şeyi öğretmiyor, sabırlı olmak lazım, bazen tam ölüm döşeğinde bile bir şeyler öğrenebiliyor insan. Emekli olduktan sonra başka renkler hayatıma girdi ve o renkleri tek tek öğrenmeye çalışırken bundan sonrasının ne getireceği önem kazanıyor. Yanımda bulunan çocuklardan Erdal'a gelen tehdit telefonlarına karşı polis ekip otosuyla baskın düzenleyebilir, ya da savcılık kanalıyla başka türlü yaptırımlarım da olabilirdi; oysa şu anki durum çok farklı. İçimizdeki kötülüklerin kendimize yaptıklarını bir başkasının yapma şansı asla yok.

Minnet dolu bakışlarla bakan bu insanların Mustafa, Musa ve annesinin yanından ayrılıyoruz. Koridordaki yürüyüşümüz boyunca çocuğun durumuyla ilgili ayrıntıları aktarıyor Erdal. Bundan sonra da onlara sahip çıkacağına dair söz veriyor bana. Hastanenin içinde mutsuz insanlar var. Derdine çare arayandan, yakınının akıbetini öğrenmeye gelen insanlara kadar türlü türlüsüne rastlamak mümkün. Hızlı adımlarla koridordan geçip Erdal'ın odasına geçiyoruz. Musa'nın işinin bittiğini gururla anlatan oğlum nihayet ameliyatlı yanımı hatırlıyor ve görmek istiyor. Tam olarak iyileştiğimi her hangi bir sorunumun olmadığını söyledikten sonra, bir süre daha sohbet ediyoruz. Bu arada yalnızca çocuklar için beni çağırmadığı da ortaya çıkıyor, "Nişan töreninin olacağı tarihi Simele'yle beraber yakın tarihe çektik" diyor. Bir süre önüne bakarken sıkıntısının olduğu da belli ediyor. "Baba senden bir isteğim olacak. Ne olur annemi idare et bu işe karşı biraz daha hoşgörülü olsun. İnan çok üzülüyorum." Ne olur ona ilgi göster ve bu konunun doğruluğuna ikna et demeye getiriyor, onu da tıpkı Mardin'de Ahmet'i rahatlattığım gibi rahatlatıyorum. "Hiç merak etme o işi bana bırak, yetişkin bir insan diğer yetişkin bir insanın geleceğini ilgilendiren meseleye zorbaca müdahale edemez. Çocuğu dahi olsa bu fark etmez." Bu konuşmamın ardından

sarılmak istiyor Erdal, çocukluğundan bu yana çok yaşamadığımız bir durum bu. "Peki, nişan ne zaman? Tarihi belli oldu mu?" Diye sorunca, "On beş gün sonra..." yanıtını alıyorum ondan. Evet, oğlum on beş gün sonra Süryani bir kızla nişanlanacak ve benim yapamadığımı o yapacak. Erdal'a gerekli sözleri verdikten sonra hastaneden ayrılıyorum, yeniden masmavi gözlerin hayali ile karşı karşıyayım; ama Roza'nın lisedeyken yaşadığı evin önünden artık geçmiyorum, gidebileceğim tek yer var evim.

Emeklilik, sorgulayan hayatı başka yönden gören meziyetler de kazandırıyor insana. Bu nedenle yeniden çalışma fikrine sıcak bakmıyorum desem bile bu şekilde devam ettirmeme de imkân yok. Saime ile yıllarca kesik kesik yaşadık, bunu derinleştirmemek ve aramıza daha büyük soğukluk sokmamak için kaskatı duruşumu muhakkak yumuşatmalıyım. Böyle devam ederse yılların verdiği huzursuzluğun bizi patlama noktasına getirmeyeceğini kim söyleyebilir?

İnsan yaşlanınca bazı değerler kendiliğinden ortaya çıkıyor, beden ağırlaşıyor eklemlerde ağrılar sızılar kendini gösteriyor, tabi bunların yanı sıra keyifli yanları da var yaşlılığın, örneğin orta şekerli Türk kahvesi içmek gibi. Kahvemi yudumlarken telefonum çalıyor diğer ucunda Abdülkadir Bey. "Yahu azizim yediklerinizi sizin olsun nasıl geçti, memnun kalabildiniz mi?" Gelen bu telefon, ne kadar ayıp ettiğimi hatırlatıyor. İlgi alaka ve ağırlandıktan sonra muhakkak onu ve Mardin'deki Zeyyad Bey'i aramalıydım diye kendi kendimi kahrediyorum. "Yarın sana geleceğimi bilerek aramadım; ama bu jestinizin altından nasıl kalkacağım diye kafam allak bullak. Hayatımın en güzel günlerini orada geçirdim desem yalan olmaz, istersen şimdilik anlatmayayım yarın geldiğimde konuşuruz." Bütün sözlerime Saime kulak misafiri oluyor, Abdülkadir Bey'in ve yakınlarının gösterdikleri inceliklerini bir bir ona da anlatıyorum. O kadar etkileniyor ki tanışmak maksadıyla bir akşam yemeğe bile davet edebileceğimizi söylüyor. Saime'nin isteğiyle ilk defa evde misafir ağırlayacağız.

Erdal, akşam eve geldiğinde farklı bir havada buluyor bizi. Bugün Saime'yle mesafeli durmuyoruz, başka şeyler olmuş, ya da si-

hirli bir değnek dokunmuş bize. Gerçek git gide netleşiyor gözümde, görev maksadıyla bundan sonra şehir dışına kaçma şansım yok, o zaman olumlu davranmak ruhsal anlamda bana da çok iyi gelecek, bunu bilmek için bir psikologa da ihtiyacım yok.

Sezen abartılı giyinmeyi sevmez, genelde spor kıyafetleri tercih eder. Bugüne kadar, 'kızım kendine çeki düzen ver' dediğim olmamıştır, bunda annesinin payı büyük, inkâr edemem; ama annelerinin onlara olan düşkünlüğü bazen abartılı hal alıyor. Sezen eve girdiğinde, Saime getirdiğim gümüş takıları ona sunuyor, bu takılar gelinimiz Simele'ye ait olsa da sırf huzursuzluk çıkmasın diye sessizliğimi koruyorum. Gecenin bu vakti olumlu havayı gören Erdal, odasına çekiliyor. Sezen bu sene mezun olacak, son sınavlarının da çok iyi geçtiğini söylemişti, yetişkin olmasına rağmen halen onu evin kedisi gibi görme eğilimlerim var. Bakış açımdan dolayı her defasında beni uyarıyor, 'baba böyle yapma, ben büyüdüm, omzunu ovamam' Her türlü isteklerimi geri çevirirken nedense gümüş takıları aldıktan sonra kendiliğinden omzuma masaj yapıyor. Çıkar dünyası, tıpkı bugün Erdal'a söylediğim sözlerden dolayı boynuma sarılışı gibi.

Roza'nın gözlerini bir daha görmemiş olsam da edindiğim dostlukların çok önemli olduğunu bir kez daha düşünüyorum. Yalnız o da değil, gidişimin tüm ailem üzerindeki olumlu katkılarını da yabana atamam. Saime'nin birkaç gün önceki olumsuz tavırlarından artık eser yok, getirdiğim hediyelerin etkisi ya da benim yüzümdeki olumlu ifadeden etkilenmiş de olabilir. Mutlak suretle böyledir desem de oğluma verdiğim sözün temelinde güler yüzlü ve yapıcı tavır takınmak var.

Günlerden Salı, Beyoğlu'na gidiyorum. Şimdilerde TRT olarak kullanılan eski Tüyap binasının yanındaki otoparka arabamı bırakıyorum. İstanbul'un merkezindeyim. Yıllar yılı buraya her gelişimde ilk defa geliyormuşçasına heyecanlanırken, Abdülkadir Bey'in eşine sunulmak üzere aldığım vazo paketini arabadan çıkarıyorum. Yaşlı bedenim taşımakta zorluk çekiyor. Dükkânına gittiğimde bir sürprizle karşılaşıyorum, Ahmet de orada. Uzun yıllar görüşme imkânı bulamayan iki dost nasıl ki bir araya gel-

diklerinde sevinir ve kucaklaşırlarsa öylesine hasret gideriyoruz. Abdülkadir Bey başlangıçta şaşırıyor, kendisinin dostu olduğum halde Ahmet'le olan yakınlaşmamızı kıskanıyor olabilir, bu duyguya kapılmasın diye hemen önünü alıyorum. "Yahu azizim, Allah bağışlasın, pırıl pırıl temiz bir evlat yetiştirmişsin seni kutlarım, çocuklarıma, eşime, anlata anlata bitiremedim. Ne kadar teşekkür etsem azdır, hayatımın en güzel günlerini geçirdim, neden bugüne kadar Mardin'e götürmedin diye de boyuna söylendim sana." Ahmet, hayatımın en güzel günleri dediğim için yüzüme bakıyor, bu güzel günleri gölgeleyen hayal kırıklığından da bahsetsene dercesine. Hemen çaylarımız söyleniyor, ardından paketin içinde bulunan vazoyu annesine hediye getirdiğimi söyleyerek Ahmet'e uzatıyorum. Onlar gibi esnaf olmadığımı, memur ve emekli adamın gücünün ancak buna yettiğini mahcup bir dille ifade ediyorum. Gözü gönlü tok insanlar, zaten böyle olduğunu tahmin ettiği için eşimin şaşkınlığı söz konusu oldu ve onları davet etmemi istedi; çünkü İstanbul'da her yapılanın mutlaka karşılığı beklenir.

Mardin'i genel hatlarıyla uzun süre konuşurken, Abdülkadir Bey Ahmet'e bakıp, "Sen artık gidebilirsin." Diyor. Neden onu göndermek istediğini tahmin etmek zor değil, sanırım yalnızken öğrenmek isteyeceği ayrıntılar olabilir, nitekim öyle de oluyor, Ahmet gider gitmez sorgulama başlıyor. "Senin ne kadar samimi olduğunu bilmesem böyle bir soru sormazdım şimdi bu çocukla ilgili bazı ayrıntılar isteyeceğim senden." Ahmet'in meselesine getireceğini belli ediyor, ne yapacağımı bir an şaşırsam da çok da iç işlerine karışmak istemiyorum doğrusu. "Buyur emret, inşallah yardımım dokunur." Sandalyesini biraz daha yaklaştırıyor belli ki çok gergin. "Eşimle karar almıştık, Ahmet'i Mardin'deki yakın bir dostumuzun kızıyla evlendirmek istiyorduk bunu biliyorsun. Her ne kadar görüşeceğine dair söz vermiş olsa da bazı yanlışları olmuş olabilir. Siz beraberdiniz, gerçekten görüştüler mi? Bize bu evliliğin olamayacağını iki ayrı dünyanın insanı olduklarını söyleyip duruyor. Bunlar öyle aile değil! Acaba diyorum bizi başından savmak için mi kızın dünyasının kendi dünyasına uymadığı-

nı söylüyor?" Abdülkadir Bey, halen Mardin'den geldiği gibi kalmış. Yetişkin, üniversite mezunu bir insanın üzerinde tasarrufları varmış gibi davranmasını kınayacak hangi sözleri bulabilirim. "Bak dostum pırlanta ne kadar değerli ise senin Ahmet ondan daha değerli, öncelikle bunu kabul et, sonrasını şimdi anlatacağım. Yalnız anlatmadan önce bir şartım var, kesinlikle söylediklerimi eşine bile söylemeyeceksin. Hanımlar ellerinde olmadan öğrendiklerini dostlarıyla paylaşabiliyorlar. Şayet ortalıkta duyulursa Ahmet çok incinir ve büyük zarar görür." Nazik üslup kullanıyorum, bunun farkında olan Abdülkadir Bey, "Yok, be dostum aramızda kalacak, şu an endişelerine ve söylediğin her söze katılıyorum, için rahat olsun kesinlikle benden çıkmayacak" diyor. Alttan alıyor. Buna karakolda ne denir biliyorum, karşıdakini yavaş yavaş çözme ve bildiklerini döktürme taktiğidir. "Kızın Ankara'da sevdiği varmış diye öğrendik, buna rağmen siz mutlu olun diye, Ahmet onun kendi ağzından da duymak istedi. Gizliden bir araya geldiler ve kız ona 'ne olur babamlar duymasın kıyamet koparır ve beni sana verirler, şimdi ben başkasını severken sen beni almak ister misin?' Demiş. Yetişkin bir insan, üstelik üniversite mezunu bir genç olan Ahmet'e, ne kadar yazık ettiğinizin farkında mısınız? Şu an onu sorgulamanız bile çok yanlış, kesinlikle bundan sonra her söylediğine güveneceksiniz. Eşinizin farklı yaklaşımı söz konusu olsa bile onu incitecek hareketlerde asla bulunmayın." Abdülkadir Bey, can kulağıyla dinlerken yüzünün kızardığı da oluyor, bunca söylediklerine ve oğlunu sorguladığına pişman olduğunu anlatan bir yüz ifadesi taşıyor. Onu daha fazla zora sokmaya niyetim yok. "Her şeyi kenara bırakıp eşimin söylediğine bakıyorsunuz. Yemeğe bekliyor, sizlerle tanışmak istiyor, itiraz istemiyoruz. Gününü kararlaştırıp bize bildirin, aynı zamanda Ahmet'i de bekliyoruz." Direksiyonu elime almışım istediğim yöne çeviriyorum. Öylesine bilge konuşuyorum ki Abdülkadir Bey, her söylediğim sözü dikkate alıyor artık. İkimizin de evlendireceği çocukları var, bununla birlikte akıbetlerinin iyi olması için çalışıyoruz. Uzun süre konuştuktan sonra ondan, geliriz sözü alıp dükkânından ayrılıyorum.

Çocukken Beyoğlu'na çok nadir getirirdi babam. İnsanlar burada birbirine saygılıydı, üst başları temizdi, İstanbul'un en önemli mağazaları terzileri buradaydı. Lisedeyken Roza'yla kaçtığımız zamanlar, burada bulunan seçkin pastanelere gelir muhallebi yerdik, dünyalar bizim olurdu. Kendime güvenim artardı, aynı muhallebiyi evde yediğim halde şu an karşımda duran muhallebicininki kadar lezzetli gelmezdi bana. Sevdiğin insan yanındaysa her yan tozpembe görünebiliyor. Evet, yediklerimize tat katan Roza'nın kendisiydi. Pastanede oturduğumuz köşede yıllar sonra tek başıma oturuyorum. Yediğim muhallebide aynı tat yok, şişkinlik hissediyorum. Yine de burada bulunmam, kendimi mutlu etmem için bir neden sayılır.

Beyoğlu eskisi gibi değil, son yıllarda gençlerin kendilerini özgür hissettikleri bir yer haline geldi. Benim gibilere artık burada hayat yok, ne yiyecekler bana uygun ne de huzur bulabileceğim bir sessizlik var. Evet, Roza da yok, istemesem bile zihnimdeki bütün yollar ona çıkıyor, umutlarım tükenmiş tamamıyla hayale dönmüş olan bir geçmişin peşine düşmek beni bunalımlara sürüklüyor. Kuşkular ve şüpheler yakamı bırakmıyor, her şeyi sorguluyorum. Her ne kadar Ahmet kimseye söylemeyeceğine dair söz vermiş olsa da bir gün babasına veya Zeyyad Bey'e söylemesi durumunda gerçekten zor durumda kalabilirim dediğim anda telefonun diğer ucunda Ahmet var. Babasının kendisi ile ilgili soru sorup sormadığını öğrenmek istiyor. Son derece kötü bir durum, ne söyleyeceğimi bilemiyorum, kısa bir afallamadan sonra gereken cevabı veriyorum ona. "Senin ne kadar şanslı olduğunu söylemiş miydim, böyle bir babaya sahip olduğun için Tanrı'ya şükretmen lazım. Tabi ki seninle ilgili konu geçti; ama evlilikle ilgili değil, tamamıyla işinle ilgili. Bütün bu ölçüp biçmeler işine yarayacak mı diye sordu. Tamamen benim oğlumu konuştuk ve baban kendini suçladı, ayrıntıya girmeden 'biz yanlış yapıyoruz' diye hayıflandı o kadar." Sözlerim Ahmet'in ses tonunun farklılaşmasına neden oluyor, bu saatten sonra artık umurunda olmadığını da belli ediyor. Eşimin tüm ailesini yemeğe beklediğini söylüyorum, seve seve geleceklerini ve çektiği fotoğrafları da getireceğini söylü-

yor. Bütün bu gelişmeler Roza'nın peşine düşmüşken değişik renkleri de beraberinde hayatımıza sokuyor.

Çarşamba günü haftanın tam ortasına geldiği için farklı duygular veriyor insana, sanki haftanın sonuna yaklaştın hadi program yap dercesine keyiflendiriyor. Bu sabah da öyle, hatta bugünün ayrı bir önemi de var. Sınavlarını başarıyla veren kızımla baş başa yemek yiyeceğiz. Öğlen olduğunda Bakırköy'ün seçkin restoranlarından birine gidip kuruluyoruz, baba kız bir aradayız. Sevinçten gözlerinin içi gülüyor, annesi gibi öğretmen olacak kızım. Bugünün koşullarında hemen göreve başlaması tabi ki mümkün değil; ama kadrolu bir yere girmesi için bir süre mücadele edecek, belki de bu nedenle sınavlara bile girebilecek. Konuştuğumuz konular dönüp dolaşıp annesine geliyor ve ben yokken olup biteni anlatmaya başlıyor kızım. "Annemin asıl düşüncesi ağabeyimi yıldırıp bu kararından vazgeçirmekti, bunu hem Erdal hem de ben biliyorduk; ama maalesef planı tutmadı. Bir de senden destek bulamayınca kabullenmek zorunda kaldı, bir ara şöyle bir soru bile sordu bana. 'Acaba baban gerçekten bu kızı istemediğini söyleyemediği için mi İstanbul'dan uzaklaştı?' Bu düşüncesine ve sorusuna çok kızdım, kendince bizi düşündüğünü zannediyordu ama..." Sözünü daha bitirmeden onu engelliyorum, konuşturdukça annesine yüklenebilir onun ardından benim annesine yüklenmem durumunda ise bana cephe alacağı kesin. Benzer bu durumların yüzlercesini karakolda bire bir yaşamıştım. "Annene haksızlık etme, tabi ki sizi düşünerek zaman zaman olumsuz tavırlar takınabiliyor. Hayatla ilgili tecrübeleriniz henüz tam değil, böyle olması da doğal, hep beraber onu anlamaktan başka çaremiz yok. Dünden beri olayı kabullendiğinin sinyallerini alıyorum. Erdal ve ailemiz için hayırlısı bu." Bu sözleri söyleyişimin altındaki neden tabi ki önemli, nice filozoflar, din adamları ve devlet başkanları gelip gitti, buna rağmen halen hiçbir şeyin adı yok; dediğim anda ne garip yalnızca annem aklıma geliyor; tabi Roza'ya onay vermemiş olsa bile. Aramızdaki sessizlik uzun sürmüyor, gerçek düşüncemin ne olduğunu bildiği halde bu düşünceyi güçlendirecek sözler de ediyorum kızıma. "Simele kibar ve mesleki kariyeri olan

çok cici bir kız, ilerleyen zamanlarda onu daha çok seveceğimiz kesin. Benim için insani değerleri taşısın, güzel ve akıllı torunlar versin yeter, bu saatten sonra daha ne isteyebilirim?"

Restoranın öğlen saati olması dolayısıyla bütün masalar dolu, zar zor yer bulabiliyoruz. Yemekler söyleniyor ve aramızda inceden muhabbet başlıyor. Konuşmalarım sırasında Sezen'in sürekli olarak beni sınamasının bir anlamı olmalı. Gerçek manada fikrimin ne olduğunu merak ediyor olabilir, haksız da sayılmaz yarın ertesi gün kendisi de bir arkadaşını getirip 'bu evleneceğim gençtir' diyebilir. Ardından ağabeyine verilmiş olan vizenin aynısından da isteyebilir. Aklıma gelen bu düşüncenin cevabını yine kendi içimden veriyorum. Ne olursa olsun kızım, ipsize, soysuza gitmesin de varsın insan olan erdemli kim varsa onunla evlensin diye aklımdan geçiriyorum. Sezen'le konuşmalarımız devam ederken Abdülkadir Bey telefonun diğer ucundan cumartesi akşamı yemeğe gelebileceklerini söylüyor. Uygun musunuz diye sormaya gerek duymadan, oturduğumuz evin adresini istiyor. Kızım henüz olup bitenden habersiz, misafir geleceğini duyunca önce burun kıvırıyor, şimdiki gençlerin hiçbir şeye tahammülleri yok. İlla internet ya da cep telefonlarıyla sanal gevezelik edecekler, daha fazla tepki vermesine müsaade etmiyorum. "Nasıl olsa okulun bitti, cumartesi günü için annene yardım edeceksin yoksa harçlığından keserim." Diyorum ona. Baba kız şakalaşıyoruz, her ne kadar tepkisel görünüm içinde olsa da son derece uysaldır kızım.

Bir süre İstanbul caddesinde yürüdükten sonra yeniden evin yolunu tutuyoruz. Telefonla aradığımızda Saime'yi evde bulamıyoruz. Her zamanki gibi komşular arası yapılan güne gitmiş, emekli olduktan sonra tamamen değişti, sanki eski Saime gitti yenisi geldi. Onu kınamaya hakkım yok, en azından benim gibi başka amaçlarla yollara düşmüş değil.

Apartmandan içeriye girerken güvenlik şirketi bulunan komşumuzla karşılaşıyoruz, bizi görünce seviniyor. "Komşum nasılsın? Uzun süredir bir araya gelmeye çalışıyordum kısmet bu güneymiş" diyor. Eşimin söylediği sözler aklımda, daha doğrusu bu komşumuzun yapmış olduğu iş teklifi. Nasıl olduğumu bile söy-

leyemeden adam sözlerine devam ediyor. "Azizim boşta gezeni Allah sevmez. Seninle konuşmamız lazım, bunca yıllık tecrübeni heba etmemelisin. İstersen yarın benim şirkete gel birer kahve içelim ne dersin?" Yapılan görüşme teklifini kabul ederken aynı zamanda içim içimi yiyor, tam da hayatın başka renkleriyle tanışmışken yeniden siyah beyaz keskinliğine döneceğim için huzursuzum. Karar vermiş değilim, inşallah olumsuz akış olur da bir bahaneyle sıyrılırım diye de dua ediyorum. Şayet kabul edersem tek nedeni Saime, yalnız o değil bir de bundan sonrası için olumlu, yapıcı ve uysal kedi olacağıma dair oğluma verdiğim söz de var.

Eski apartmanların en büyük hendikapı asansörlerinin bulunmayışı, kesinlikle yaşlanan insanlar için zulüm niteliği taşıyor. Son zamanlarda basamakları çıkarken of uflar çekiyorum, bu gün de öyle üstelik yerde birikmiş suda Roza'yı görüyorum. Hüzün ruhuma kene gibi yapışmış, hayatın her anından türlü türlü sıkıntılar çıkarıyorum. Güvenlik şirketi olan komşumuzun teklifi düşündürücü olsa da içimdeki mutsuzluğa diğer yanım akıllıca tavsiyelerde bulunuyor, 'karamsar olma, teklifi kabul et, bu karar sana huzur getirecek' diyor.

Sezen odasına çekilip bir süre dinleneceğini söyleyince bilgisayarı açıyorum, Roza'nın olduğu resim yeniden karşımda silip silmeme konusunda kararsız kalıyorum, işin asıl kötü yanı bu resim burada durduğu sürece kendimi mutsuz ve suçlu hissedeceğim. İstem dışı gözlerim hedefine kilitlenirken evin kapısı açılıyor, gelen Saime, ellerim kapat tuşuna gidiyor, şimdilik Roza'ya elveda diyorum.

Saime'nin iki gündür garip hallerinin olmasını neye yorumlamalıyım bilmiyorum. Bir süre düşündükten sonra tecrübelerime dayanarak olayı çözüyorum. Örneğin nezarete attığım bir insan orayı kabullenmemişse sinir krizleri geçirebilir, kabulleneni üç gün orada tutabiliyordum ve çıktığında da hiçbir şey olmamış gibi davranabiliyordu. Şimdi eşimin durumu onlardan farksız, herhalde her şeyi olduğu gibi kabullendi. Bunu benim telkinimle yapmadığı kesin, mutlaka arkadaşlarından birinin söylemiyle yap-

mıştır. Kötü mü oldu hayır, hem Erdal'ın adına hem de bana karşı davranışlarında gözle görülür iyileşmeler var.

Hani derler ya, aile bir araya gelip sofraya birlikte oturmaları, birliği dirliği güçlendirir diye. Bizim ailenin de en büyük özelliği sofraya hep beraber oturuyoruz. Özellikle bunda Saime'nin payı büyük, öğretmen oluşu bu disiplini getirmiş olabilir. Akşam yemeği yenirken Erdal, nişan için kız tarafının gerekli hazırlıkları yaptığını ve bu organizasyonun mütevazı bir şekilde evlerinde olacağını söylemesi üzerine Saime devreye giriyor. "Benim gördüğüm kadarıyla evleri bu işe uygun; ama kalabalık gidersek işleri zorlaşabilir." Oğlumun çok da umurunda değil; çünkü buna benzer merasimlerin sadece formalite olduğunu yıllardan beri söyleyip duruyor. Benim için ise hiç fark etmiyor, geçmişte Roza'nın yaşadığı eve bir daha gitmek kadar anlamlı ne olabilir. Konuşmalar sürüp giderken Cumartesi günü Abdülkadir Beylerin akşam için yemeğe geleceklerinin haberini veriyorum. 'Davet et' teklifi, Saime'den geldiği için halinden memnun. Bu arada Erdal onlarla ilgili daha fazla açılım isteyince olan biteni anlatıyorum. Aile saadetimize diyecek yok, içimdeki Roza dışında herhangi bir olumsuzluk da yok.

Cumartesi sabahı kalktığımda Saime'yi hummalı bir şekilde mutfakta çalışırken buluyorum. Akşama misafirlerimiz var. Bir yerine iki dostumu, Abdülkadir Bey ve Ahmet'i ağırlamanın keyfini süreceğim. Yalnız işin garip tarafı, yaşıtım Abdülkadir Bey'le olan dostluğumuzun daha paylaşımcı olanını Ahmet'le yaşadık.

Sabah oğlum çıkarken annesine, her zamankinden daha erken eve döneceğini söylemiş. Benim yapabileceğim ve Saime'ye yardım edebileceğim bir durum yok. Bugünlük işim, sadece komşumuzun elime tutuşturduğu kartın izini sürmek olabilir, yarın güvenlik şirketime gel görüşelim demişti. Evde oturup Saime'nin ve kızımın stresli koşturmalarını izlemek çok da cazip değil. Saime'ye dün olup biteni anlattıktan ve gidip görüşeceğimi söyledikten sonra evden çıkıyorum. Duyar duymaz bu kadar sevineceğini tahmin etmiyordum, paraya ihtiyacımız olmadığı halde se-

vinç gösterisinin nedeni, ne olabilir? Örneğin benden kurtulmak isteyebilir. Bütün yol boyunca bunları düşünüp durdum.

Komşumuz Remzi Bey son derece mütevazı ve cana yakın karşılıyor beni. Odasına geçiyoruz, önce hissettirmeden tepeden tırnağa süzüyor, sanırım biçtiği elbiseyi taşıyıp taşıyamayacağıma karar verecek. "Azizim, işi bilmeyen insanlarla çalışmak kadar zor bir durum olamaz. Bizim şirketin müşterileri büyük holdinglerden oluşuyor dolayısıyla sorumluluklarımız da çok ağır. Şimdi aklına şöyle bir düşünce gelebilir, acaba komşum boşta görünce, 'hadi gel bizim şirkette çalış' diye mi düşündü. Kesinlikle öyle bir durum yok, bilakis sizin tecrübelerinize ihtiyacımız var, ne olur bu teklifimizi reddetmeyin." Meramını anlayınca durum çok daha da farklı bir boyut kazanıyor, aklımdaki şüpheci bulutlar savrulup gidiyor. Teklife sıcak baktığımı bu işi aile meclisinde karara bağladıktan sonra gerekli cevabı vereceğimi söylüyorum ona.

Komşumuzun bu kadar büyük şirketinin olabileceğini aklıma getirmemiştim. Bunca yıl zor şartların altından kalkmışken ve oradan oraya sürülmüşken, özel sektörde çalışacağımı hiç düşünmemiştim. Bundan sonra sürülmem söz konusu olmadığına göre, herhangi bir olumsuzlukta mutlaka işime son verirler, onların beni işten atmasından daha kolay ne olabilir?

Eşim Saime'yle anlaşamadığımız konuların başında, neden dalkavuk olmadığım yatıyor. Siyasilerle iyi geçinmeyip isteklerine boyun eğmeyerek İstanbul'da görev yapma şansına sahip olmayışıma hep kızmıştır Saime. Memleketin her karışında yaşayan insanlarımız varken, kalkıp şurası sürülecek kötü bir yerdir demeye kimin hakkı var; maalesef bu düşünceyi taşıyan bir yığın siyasetçi hala ortalıkta dolaşıyor.

İki insan bir araya geliyor, biri işveren diğeri aldığı görevi yerine getiren. İnsan aynı apartmanda yaşadığı zaman bu durumlar ağır gelebiliyor, kısacası komşum patronum oldu. Zor da olsa bu duruma alışmaya çalışacağım. Remzi Bey'le prensipte anlaşamadığımız bir konu kalmıyor. Disiplinimin yanı sıra görüntünün yalnızca siyah beyazdan oluşmadığını bu renklere başka renklerin de katılabileceğinin sinyallerini veriyorum ona, söylediğim her şeyi

kabulleniyor Remzi Bey, üstelik bununla da kalmıyor zaten böyle istediğini farklı şekillerde ifade ediyor. Bunca yıl aynı apartmanda oturduğumuzdan olacak, beni çok iyi tanıdığını, onlara katılmakla güçleneceklerini dile getiriyor. Güvenlik şirketinin içinde çalışan onlarca insan var, bilgisayarlarının başında yazışırlarken göz ucuyla bana bakmayı da ihmal etmiyorlar, sonuçta işe başladığım an komuta kademesinde olacağım. Remzi Bey'le gerekli saptamaları yaptıktan sonra yanından ayrılıyorum.

Hayat ne garip, insan insanı halen tehlike olarak görebiliyor, medeniyet için bunca kavramlar üretilirken erdemli insan olmak adına bunca kitap yazılırken bile tehlikeler devam ediyorsa yanlış giden bir şeyler var. İnsanoğlu, kendisi gibi diğer insanları ezmekten asla vazgeçmiyor, bunu inançlarına rağmen yapıyor. Güçlü güçsüzü ezerek yaşama alanı yaratıyor kendine, doğanın en büyük gerçeği bu. Tanrı benim gibileri, sırf bu iki kutup arasındaki didişmeyi engellemek için dünyaya göndermiş. Güçlü ve güçsüzü kavga ettirmeden bir arada yaşat demiş.

Eve geldiğimde salonda mükemmel bir sofra buluyorum. Saime'nin gayesi ile benimkinin benzerlikler gösterdiğini belirtmeliyim. Sonuçta yıllar içinde ben gibi bir eşim var. Banyoya girdikten hemen sonra kapı çalıyor ve misafirler şu an evin içinde, iki ayrı bölgenin iki farklı kültürüyüz. Abdülkadir Bey ve eşi Mardin'den geldiği gibi kalmış olmalarına rağmen, aynı doğallık ve mütevazı duruşlarıyla uyum sağlıyorlar bize. Yemek masasına oturuyoruz, damak zevkimiz farklı da olsa yedikleri yemekten şikâyetçi gibi görünmüyorlar. Bu arada Ahmet babasının ilk defa böyle bir davete icabet ettiğini, bütün ısrarlara rağmen dışarıda hiç kimsenin yemek davetine gitmediğini söylüyor.

Hanımlar kendi aralarında konuşuyorlar, bu muhabbet yemek sonrasına kadar devam ediyor. Bir süre sonra kendiliğinden haremlik selamlık oluyoruz. Abdülkadir Bey, Erdal'ın doktor olduğunu bildiğinden ona bazı sorunlarını anlatıyor, hal böyle olunca boşta kalıyorum ve Ahmet'in oturduğu yere dönüp bakıyorum. Evet, boşalan yemek masanın başında, Ahmet'le Sezen sohbet ediyorlar. Mardin'de çektiğimiz resimlere bakıyorlar. Bir an pa-

nikliyorum, bu şekilde yakınlaşabilecekleri hiç aklıma gelmezken acaba diye bir kuşku da düşüyor içime. Kızımdan bir bardak su istiyorum, istem dışı yapıyorum bunu, sanki içimi saran başka korkular da var. Beni bu denli endişelendiren korkuların ne olabileceği çok belli, Ahmet daha fazla yakınlaşır ve gelecekte kızımla evlenmek isterlerse! Kahretsin bu denli kuruntulara girmemin anlamsızlığını kendime kabul ettirmeliyim. Böyle bir ihtimalin olması bile çok tehlikeli; çünkü Ahmet benimle çok samimi olmuş ve gizli saklım ne varsa her şeyimi öğrenmişti. Yalnız o da değil anne ve babasının kendilerine hizmet edecek bir gelin istediklerini unutmuş değilim. Hiçbir şey umurumda değil, hani derler ya hakkımızda hayırlı olan ne ise o olsun bende onu söylüyorum.

Yemek sonrası misafirlerle beraber bütün aile bir aradayız. Paylaştığımız özel konular dışında, ne var ne yok Mardin'de yaşadıklarımızı fotoğraflarıyla beraber ortaya döküyor Ahmet. O anlatırken Abdülkadir Bey bıyık altından gülüyor. Mardin ondan sorulurmuş da Ahmet'inki laf ola beri gele veya sanki hariçten gazel okuyormuş gibi ona bakışlar atıyor.

Gelişen bazı olayları insan kabullenemiyor, lise yıllarında yaşadıklarımın masumiyetini kendi kendime tescillemişken bir baba olarak neden kendi içimde huzursuzluk yaşadığımı da sorguluyorum. Sanırım bu duygular istem dışı da olsa kendini açığa çıkarıyor. Karakola gelen benzer durumlarda hep ebeveynlere hak vermiş ve kızlarını azarlamaktan geri durmamıştım, bunu yaparken de onların güvenliğini göz önüne alarak böyle yapıyorum demiştim. Bütün bunları neden düşündüğüm ortada, kızımın Ahmet'e olan hayran bakışları gözümden kaçmıyor. Hazmedemediğim bu görüntünün verdiği duyguyu ilk kez tadıyorum, karşı cinsten hiçbir erkekle paylaşmaya hazır değilim onu, yıllarca etrafımda pervane olmuş ve babasına hayranlık duyan bir kuzu olarak gördüğümdendir belki. Bu esnada Abdülkadir Bey, yeniden içsel konulara dönünce Sezen için duyduğum kıskançlık duygularını bir nebze de olsa bastırıyorum.

Geceyi çok samimi havada sonlandırırken başka bir gelişme daha oluyor. Ahmet'le kızım karşılıklı internet adreslerini birbiri-

ne veriyorlar. Bazı şeyler için yapılabilecek bir şey kalmıyor, hayat nereye sürüklerse hazırlıklı olmak lazım. Saime Abdülkadir Bey'in Hanımı ile samimiyeti o kadar ilerletiyor ki; onları nişan törenine bile davet ediyor. Saime, ne olur siz de gelin dediği anda Erdal'ın yüzü düşüyor, muhtemelen iki aile arasında olmasını istediği nişan törenine daha şimdiden annesinin davetli bulmasına bozuluyor.

Güvenlik her yerde aranan önemli bir gereksinimdir. Yiyeceklerin, farelere, böceklere karşı güvenliği, tavukların, tilkilere karşı güvenliği ve insanın insana karşı güvenliği önemlidir. Bütün yaşamım boyunca en güvenilir canlının insan olduğunu ve aynı şekilde en güvensizinin de insan olduğunu tespit etmiş bulunuyorum. Kısacası doğaya en aykırı canlı insan, dengelerin tek düşmanı ve bu düşmanı yola getirmek için Kubilay maalesef bir ömür yırtınıp dursun.

İki gün sonra özel güvenlik şirketinin sahibi olan Remzi Bey'i arıyorum. Oğlumun nişan olayının olduğunu ve bunun akabinde işe başlayabileceğimi söyleyerek cevabımın olumlu olduğunu iletiyorum ona. Hem siyah beyaz, hem de çok renklilikle bundan sonraki yaşantıma ve mesleki hayatıma yön vereceğim, son kararım bu. İnsanı insana karşı koruma görevim yeniden başlayacak.

Günler birbirini kovalıyor, bayramı bekleyen çocuklar ya da terhisini bekleyen askerler gibiyiz. Tüm aile aynı heyecanla hazırlık yapıyor. Kızım kendine özel tuvaletler diktiriyor, annesi ise daha mütevazı sayılacak bir takım alırken bu masraflar Erdal tarafından karşılanıyor. Oğlumun ısrarlarına rağmen hiçbir şey istemiyorum. Bohçalar gidip geliyor, takılar alınıyor, kendi aralarında benzer organizasyonlar yapılıyor. Saime'nin artık saplantı haline getirdiği Süryani Müslüman birlikteliğinin olmazı da artık yok, bu yüzden evdeki bütün sıkıntılar uçup gitmiş. İnsanların en büyük inançlarının kendi vicdanları olduğunu son günlerde beynine binlerce kez kazıdım, kabullenir gibi yapmak yerine tam olarak bu düşünceyi sözde değil özde kabullendi. Erdal'ın ise hiçbir şey umurunda değil, aradığını bulan ve onu çok seven bir insana bu tarz sorunlar ayrıntıymış gibi geliyor. Zamanında bu konuyu

temel mesele olarak ele almıştık ve bu vesileyle yeniden derinlere dalıyorum, yeniden Roza'nın, hayalimdeki masmavi gözleri gözlerimin önüne geliyor ve iki damla yaş süzülüyor yanaklarıma. Ne fayda ki yaşanmışın şeridini geriye sarmanın imkânı yok, mutsuzluğumun kısmen son bulduğunu bilsem de bazı sıkıntıların öyle kolay atılmadığını tecrübelerim söylüyor. Roza'nın Mardin'de huzur içinde yaşadığını görseydim beklide şimdilerde çok daha rahat ve mutlu olacaktım.

NİŞAN

İki insanın bir arada yaşayacağının ilk işaretidir alyans. Gençlere takıldığı zaman sahipsiz olmadıklarını ilan ederler ve bunu törenlerle yaparlar, mutlu yuva kuracağız bunu paylaşalım diye insanlar çağrılır. Heyecan vericidir, gençlerle birlikte tüm aile coşkuya kapılır. O gün erkenden kalkılır, aslında çok iş de yoktur; ama sanki bir şeyler eksik kalacak ve mahcup olunacak duygusu hâkimdir herkeste. Bu gün bizde de durum bundan farksız, bütün aile erkenden yatağından kalkmış. İşi olanlar dışında sabahın bu saatinde kimseler uykusundan uyanmaz. Hummalı bir koşturma var, bir şeyler eksik kalacak ve mahcup olacağız düşüncesiyle herkes tedirgin. Bana düşen görevler de var, Erdal alınganlık göstermesin diye ortamı hoşnut eden gülücükler saçıyorum. Kısacası şirinlik yapıyorum. Babalık bu olsa gerek. Erdal, izinli olduğu halde kontrole gelecek olan Musa'nın yanında olmak için bir ara hastanede olacağını söylüyor, sırf beni mutlu etmek için bunu yaptığını zannetmiyorum. Oğlumun insani yanlarını sürekli koruyan ve yardımsever olduğunu biliyorum. Sezen'in telaşı ise başka, yalnızca ağabeyinin nişan törenine hazırlanmıyor, son günlerde bilgisayarının başından kalktığı yok. Korktuğum gibiyse muhakkak Ahmet'le mesajlaşıyorlar, akşama birbirine yakın dururlarsa bunun altından başka şeyler de çıkabilir, bekleyip göreceğim.

İnsan bir yaştan sonra aynaya bakarken korkabilir; çünkü ne yaparsa yapsın yüzündeki kırışıklıkları yorgunlukları gizleyemi-

yor. Hatta yüz yaşında bile olsa bu durumu kabullenmek zor olabilir. İnsanoğlunun kendi içindeki Tanrısal gücün varlığından da kaynaklanabilir bu durum. Kendime kabul ettiremediğim tek gerçek yaşlılık. Yüzümdeki derin kırışıklıkların yok etmem ve Roza'nın kız kardeşine güzel görünmem lazım, bu nedenle ilk önce kuaföre gidiyorum. Yaşını başını almış üstelik emekli olmuş bir adam, yüz bakımı yaptırır mı? Evet, yüz bakımından tut da daha ne varsa manikür pedikür her şeyi yapın diyorum çalışanlara. Sebebini bilmediğim coşkular var içimde. Nişan için gereken bütün hazırlıklar yapılmış. Yüzükler alınmış, her iki tarafın çok yakınlarına haberler salınmış durumda. Bu konu ile ilgili tecrübemiz yok, ilk defa çocuklarımızdan birini nişanlayacağız.

Beklenen an saat nihayet akşamın yedisi, henüz ortalık aydınlık. Abdülkadir Bey, eşi ve Ahmet'in yanı sıra Saime'nin uzaktan iki yakını, bir de komşularımız bizim evdeler. Ayaküstü bir şeyler yiyip hep beraber kız evine gideceğiz.

Arabalara biniyoruz, damat babasıyım, gururlanacağım bir durum varken şu an garip bir halim var. Roza'nın geçmişte yaşadığı eve tekrardan gitmek hem keyifli, hem de bir o kadar tedirgin edici. Arabayı oğlum kullanıyor, ön koltukta ben, arka koltukta ise kızımla eşim oturuyor. Abdülkadir Bey, ailesi ve komşularımız da peşimizden geliyor. Eve yaklaştıkça içimdeki tedirginlik inanılmaz derecede artıyor. Erdal'a takılmak istesem de bu mümkün değil! Bedenime garip şeyler oluyor beni zora sokacak büyüklükte sıkıntılarla dolu ürperti ve depremler var içimde. Ne olduğunu bilmiyorum, aldığım kokuyla birlikte boğulacak gibi oluyorum. Kızıyorum, böyle bir şeyin imkânı yok diyorum. Bendeki gerilimin farkına varan Erdal soruyor. "Baba bir şeyin yok değil mi?" Benim yerime Saime cevap veriyor. "E, damat babası olmak kolay değil, tabi ki heyecanlanacak." Kahretsin eve yaklaştıkça, kokuyu daha çok almaya başlıyorum. Bu işte bir gariplik olduğu kesin. Zihnim sürekli bu konuyu işliyor, dolayısıyla bu nedenden dolayı kokuyu almış olabilir miyim diye kendi kendime soruyorum. Allah'tan Saime'nin az önceki cevabı ile kurtulmuş durumdayım. 'Damat babası olmak kolay değil!'

Ahşap görünümlü evin kapısının önündeyiz, ne kadar dua varsa dudaklarımdan dökülürken içimdeki ürpertileri ve vücudumdaki değişimlerin varlığı korkutuyor beni. Tir tir titriyor ve dikkatleri kendi üzerimden başka yerlere çekmeye çalışıyorum. Huzursuzluğumu fark edenlerden biri de Ahmet, sürekli olarak gözleriyle beni takip ediyor.

Diğer arabadan inen kalabalık da yanımıza geliyor, tümümüz kız evinin önünde kapının açılmasını bekliyoruz. Sonunda açılıyor. Korkularım, sevinçlerim, kederlerim, tüm duygularım boğazıma düğümlenmiş ve dizlerimin bağı çözülür gibi oluyor. En karanlık nezaretlerin bir köşesine yığılmak, sonsuza kadar kımıldamadan orada öylece kalmak ve gün yüzüne çıkmak istemiyorum.

İçeri girer girmez salona geçiyoruz, bir an Ahmet'le göz göze geliyoruz. Henüz budur demiş olmamama rağmen Roza'yı anlattığım gözlerinden dolayı tanıyor ve ardından tekrar tekrar bana bakıyor. Evet, Roza burada ve ben ölümlerden ölüm beğeniyorum. Ahmet kadar rahat değilim, Roza'ya bakmaya korkuyorum, Allah'ım yardım et, benim yüzünden kimsenin mutsuz olmasını istemiyorum. Roza'ya bakmayıp gözlerimi kapatsam bile gözleri göz kapaklarımın içine nüfuz ediyor, sonunda dayanamayıp ona bakıyorum. Yıllardır yüreğimin bir köşesine oturup yerleşen sultan, kraliçe daha adı konmamış sevgililerin sevgilisi Roza tam da karşımda. Olgun bir ifade var bakışlarında, masmavi gözleri yerli yerinde duruyor. Nedir yaşadığım diye defalarca sorguluyorum... Yüreğimdeki bütün melekler ağlıyor. Bir yandan eşim Saime, diğer yandan yıllar önce kendimi olmazlara mahkûm ettiğim Roza, ne diyebilirim? Bu gece en şiddetli çatışmanın tam da hedefi gibiyim, öyle de olsun istiyorum, daha ne kadar öleceksem öleyim, kim vuracaksa vursun beni diyorum. Bak gör oğlunu anne, bak gör neler yaşıyor. Ya sen baba! Senin için çalıştım de, ev bıraktım, para, meslek edindirdim de daha ne kalmışsa, hakaret bile et, torunun bir Süryani ile evleniyor ve ben buna onay veriyorum. Varsın cehennem beni beklesin, varsın yaratanın hışmına uğrayayım, şu an yaşadığım acıdan daha büyük ne olabilir? Roza her zaman olduğu gibi sımsıcak bakıyor, Midyat gibi, tıpkı sarıçiçekle-

rin mahzun yüzü var bakışlarında... Ah kader ah! Hüzün dolu yaşanmışlık ve bunun vebalini taşıyan anacığım ahh!

Evdeki ahalinin 'hoş geldiniz' söylemlerine "Hoş bulduk" diye karşılık veriyoruz. Hoş bulduk. Yaralı yürek, gerçekten Roza'yı hoş buluyor. Hal hatır sormaları kolonya ikramları derken Simele'nin babası Davit Bey, herkese hitaben şu konuşmayı yapıyor. "Bugün eşimin ablası Roza Hanım ve değerli eşi Amed Bey, ta Mardin'den nişan için İstanbul'a geldiler. Şayet uygun görürseniz nişan yüzüklerini onlar taksınlar." Zıpkın yemiş balık, ölüm döşeğinde bir yaşlı, suda boğulmuş bir genç ve ben, ne farkımız var. Yaşananların henüz adı yok... Davit Bey'in bu isteği bizler tarafından makul karşılanırken, Amed Bey ve Roza yerlerinden kalkıp, Erdal'la Simele'ye yüzükleri takmak için hazırlık yapıyorlar. Elimde olmadan gözlerim sürekli Roza'ya kayıyor. Bunca yıl sonra bembeyaz ellerinin ve aynı berraklıkta gözlerinin olduğunu görmek ne kadar sevindirici ise bir o kadar da acı veriyor bana. Onlar konuşurken ve yüzükler takılırken benim gözlerimden damlalar süzülüyor, görenler oğlumdan dolayı yaşlarımın aktığını düşünebilir oysa bunun nedenini bilen sadece üç kişi var ve onların gözleri sürekli olarak beni kesiyor. Roza, Ahmet ve Samira Hanım. Ahmet çok etkilenmiş olacak ki hissettirmeden gözlerini siliyor, duygular karmakarışık olmuş, sevinç ve hüzün kardeş olmuş bu gecede. Amed Bey, Mardin'den getirdiği telkari sanatı ile hazırlanmış onca gümüşü takıyor, ardından çocuklar sırasıyla ellerimizi öpüyorlar, pastalar, limonatalar, fotoğraf ve kamerayla çekimler, inanılmaz faaliyetler var evin içinde.

Ah, Roza ah! Bunca yıl hatamın cezasını nasıl çektiğimi bir bilsen herhalde sende gözyaşlarını tutamazdın. Şu an bile masmavi gözlerinin içinde yüzüyorum, herkes eğlenirken benim akan gözyaşlarım var ve bunu hiç kimseye hissettirmemeye çalışıyorum. Ahmet yanıma yaklaşıp boşalan yere oturuyor, destek verecek bana biliyorum. Söylediğin kadar varmış dercesine onun da gözleri Roza'nın gözlerinde. Abdülkadir Bey lavabodan dönünce oğlu Ahmet yanımdan uzaklaşıyor ve maalesef soluğu kızımın yanında alıyor.

Nişan, takılar, konuşmalar, yiyip içmeler ve enkaza dönmüş ben... İçinde bulunduğum durumu anlatmanın imkânı yok. Abdülkadir Bey'le Roza'nın kocası Amed Bey bir araya geliyorlar, Midyat'tan tanışmışlıkları var ya da ortak dostları, oysa benim şu an Roza'nın yanına gitme şansım bile yok. Her türlü konuşmayı gürültü olarak algılıyorum. Bu zulmün her saniyesinde her dakikasında binlerce kez ölüp ölüp diriliyorum ve nihayet gecenin sonuna yaklaşıyoruz. Amed Bey'in yarın Midyat'a döneceğini ve Roza'nın birkaç gün daha kendilerinde kalacağını söylüyor Davit Bey. Bunun için sevinmeli miyim? Bu sorunun cevabı maalesef henüz yok, oysa daha Roza'nın sesini bile duymuş değilim. Sadece arada bir göz göze geliyoruz ve o sırada deyim yerindeyse aptallaşıyorum. Hayat acımasız yüzünü en gaddar şekilde gösterirken gece son buluyor ve biz oradan ayrılıyoruz. Geçmişten kalan duyguların etkisiyle ruhumu sanki Roza'ya bırakmış oluyorum.

Yaşanılan her gün, insanın yüzünde derin izler bırakıyor. Roza'nın yüz hatlarında derin çizgiler oluşmuş olsa da hala güzelliğini kaybetmediğini, üstelik yılların ona çok meziyetler kazandırdığını görkemli duruşundan okuyabildim. Bunca yoğun duygular yaşadığım gecede, eşim Saime'nin ve çocuklarımın hangi ruh hali içinde olduğumu bilmemeleri ne kadar garip...

Erdal'ın, yapacağı evliliğin bizler tarafından tescillendiğinin de adı oluyor bu nişan. Gece bitmek tükenmek bilmiyor sabaha kadar sağdan sola, soldan sağa dönüşüm, eşimi de huylandırıyor.

Roza İstanbul'da ve ben ona ulaşamıyorum. İçimi kasıp kavuran bin türlü haller varken ona ulaşsam bile ne diyebilirim ki? Geçmişte sana karşı haksızlık yapmakla aynı zamanda kendimi de cezalandırdım mı demeliyim? Hayır hayır, bu sözler aptalca olmalı, başka sözler bulunmalı diye söylenirken bile aklımdan geçirdiğim onlarca senaryo var.

İstanbul'u her zamankinden daha çok seviyorum. Bu sabah yorgun kalksam da içimde tarif edilmez duygular var. Salonun bir köşesinde oturmuş kahvaltı sofrasının kurulmasını bekliyorum.

Saime yanıma geliyor ve hiç beklemediğim sözler söylüyor. "Samira Hanım'ın kız kardeşinin gözlerini gördün mü ne kadar güzeldi, masmavi boncuk gibiydi adeta. Sağ olsunlar Mardin'den nişan için yollara düşüp gelmişler, dünya kadar da takı taktılar." Sessizliğimi koruyorum, deniz gözlü kadın benim için gelmiş ve liseden kalan sevgilim deme şansım asla olmayacak. Roza'yı gördükten sonra bu kez Saime ile onu mukayese ediyorum. Kahrolası bu aymaz, çıkmazlar içinde bırakıyor beni. Roza, hayata merhaba bile demeden tertemiz duygular beslediğim eski aşkım, diğer taraftan ondan kalan yaraları sarıp sarmalamış, benimle yaşlanmış iki de çocuk vermiş son zamanlarda ilgisizliğine rağmen fedakâr anne Saime...

Bardaktaki köpük sönünce geriye ne kadar dolu olduğu ortaya çıkıyor, benim için de durum aynısı. Köpük gitmiş ve yeni bir gün başlamış. Ayaklarım tazı hızıyla oradan oraya sürüklüyor beni. Ortalıkta tam bir saat başıboş dolaşıyorum, sonunda gideceğim yer çok belli Roza'nın eski evi. Lise yıllarında onu aldığım yerden, ahşap konaklarını gözlemliyorum. Deliliğim bana bunu yaptırırken son derece dikkatliyim. Bir süre sonra kokusunu daha derinden alabilmek için evlerinin önünde bile geçiyorum. Suçüstü olacağıma dair korkularım da benim peşimden geliyor. Evin çevresinde daha fazla dolaşmanın tehlikeli olacağını düşünerek İstanbul Caddesine iniyorum. Bu esnada telefonum çalıyor arayan Samira Hanım. "Kubilay Bey, sizi az önce bizim evin önünden geçerken gördüm. Sanırım son konuştuğumuz suçluluk atmosferinden kendinizi henüz kurtaramamışsınız." Sessizliğe gömülüyorum, yalnız suçluluk duygusu değil demek istesem de kelimeler boğazıma düğümleniyor. Samira Hanım içinde bulunduğum ruh halini biliyormuş gibi sesini kıstıkça kısıyor. "Öğrendiğim bir diğer konu daha var, tehlikeli bir iş yapmış ve Mardin'e gitmişsiniz. Şimdi beni iyi dinleyin bu işe son vermeniz adına yarın saat onda ablamı Yenimahalle minibüs durağının oradan alıp konuşabileceğiniz bir yere götürün. Bu konuyu ne olur sonsuza kadar da kapatın artık." Sevinçten ne söyleyeceğimi bilemiyorum, daha ne söyleyecek diye nefesimi tutmuş onu dinliyorum. "Yalnız bir ricam

daha olacak. Siz de biliyorsunuz ki bu işler çok hassas, iki tarafın, özellikle ablamın bu işten kesinlikle zarar görmemesi lazım." Bu sözleri duyar duymaz ayaklarımın bağı çözülüyor ve olduğum yere çömeliyorum, sessizliğim yüzünden arka arkaya alo alo sesleri geliyor. Cevap verememenin tek nedeni sevincim; ama benden yanıt beklediğini bilerek gerekeni söylüyorum ona. "Samira Hanım, inanın şu an ne söyleyeceğimi bilemiyorum, bir elim telefonda diğer elim gökyüzüne doğru açık. Tanrı'ya dua ediyorum. Size dünyanın en makbul dualarını gönderiyorum. Kesinlikle içiniz rahat olsun asla, ama asla kimsenin haberi olmayacak, bundan emin olabilirsiniz. Bu arada benim de sizden bir ricam olacak, ne olur yarına kadar ölmemem için dua edin."

İçinde bulunduğum ruh hali, insanın ömrünü hem uzatır hem de kısaltır. Benimle yaşıt birçok arkadaşım sıkıntıdan çoktan diğer tarafa göçüp gittiler. Son zamanlarda yaşadığım her anın ömrümü biraz daha kısalttığını bilmeyecek ne var. Kendimi zavallı gibi görürken başka bir ruh haliyle aniden aşk sarhoşu olabiliyorum. Bu saatten sonra hiçbir şey umurumda değil diyen diğer bir yanım var. Değişken bu durumun tek nedenini, kendimden bir türlü atamadığım ve bilinçaltımda gizli duran Roza'nın varlığı. Gerçekten yaşadıklarım benim yaşta biri için çok fazla.

İstanbul Caddesi'nden süratle uzaklaşıp eve yöneliyorum. Apartmanın önüne gelir gelmez arabamı çalıştırıyorum, yarın için çok iş düşecek ona, asla mazereti olmamalı, arıza yapmamalı. Her şeyini kontrol ettikten sonra oto yıkayıcılardan birine götürüyorum, içi dışı pırıl pırıl olsun diye direktif veriyorum. Çocuklar gibiyim, kertenkele misali ellerim gökyüzüne açılıyor, yüreğimden akan sözler Zeyyad Bey gibi deftere yazılamazken dudaklarımdan havaya savruluyor.

Yağmurlar yağacak, tufanlar kopacak bir gün.

Bir kertenkelenin çığlığı saracak dört bir yanı.

Küskün kalacak davullar ve o gün Mardin Roza'sız, bense anlam arayacağım onunla.

Yaşananlar öksüz, suçlanan kader, yaşam tümden soluksuz kalacak.

Taşın yazgısı dillere destan olacak.
Dicle'nin suyu Mezopotamya'da keyiflenecek.
O gün gelecek.
O gün mutlaka gelecek.
Film geriye saracak, yağan yağmurlar gerisi mi geri akacak.
Bulutlar siyahtan beyaza dönecek.
Roza ve Kubilay, kaldıkları yerden belki de devam edecek.

Akşam bütün aile bir aradayız. Erdal hastanede yaşadığı olaylardan birini anlatırken, Sezen yanıma geliyor. "Bugün özel bir okuldan iş teklifi aldım, istersen yarın beraber gidip konuşalım?" Sezen'i üzmek istemememe rağmen benden istediği bu olmamalıydı diyorum kendi kendime. Yarın dünya yıkılsa Roza ile görüşmekten kimse beni alıkoyamaz. Buna kızımın beklentisini de dâhil ediyorum. Yıllardır benden istekte bulunmadığı halde, mazeret bulurken bile huzursuzum. Makul bir dille onu üzmemeye çalışıyorum. "Maalesef olmaz başka şehirden gelen emekli meslektaşımla görüşeceğiz, seninle bir sonraki gün gideriz." Sessiz kalması az da olsa bozulduğunu gösteriyor. Yanımda olan kızımı kedimmiş gibi severek gönlünü almaya çalışıyorum.

Bu gece uzun olacak, yatağa girdiğim an ne yaparsam yapayım imkânı yok dalamıyorum. Mardin'deki doktorun verdiği uyku haplarından birini içtiğim halde bana mısın demiyor ve beynim uyumuyor, bu gece zor geçiyor.

Çocuklardan gelecek her türlü yorum sıkıntıya sokabilir beni. Buluşacağım emekli arkadaşımın kim olduğunu öğrenmek isteyebilirler örneğin. Sessiz sedasız ve sorunsuz kimseyi üzmeden buluşma işini halletmem lazım. Allah'ım inanamıyorum. Bunca yıl sonra Roza ile baş başa kalacağım koca bir gün var önümde. Yenimahalle minibüs durağında, münasip bir yer bulup arabayı park ediyorum. Roza ile buluşmamıza daha bir saat var. Heyecanım gitsin, zaman geçsin diye defalarca aynı yerde dolaşıyorum, aynı sokağa gidip geliyorum. Saat ona geliyor, her şey kontrolüm altında. Ellerim, hayır hayır vücudumun her yanı titriyor. Arabaya girip bu kez içinde beklemeye başlıyorum Roza'yı...

ROZA'YLA BAŞ BAŞA

Yollar her zaman düze çıkmaz, bazen de çıkmaz sokakta son bulur. İnsanın kendine yaptıkları da bundan farksız, düşünceler yürür yürür ve en sonunda içinden çıkılmaz hal alabilir. Bunca yıl insanlara durun bittik demeyin, muhakkak çıkış yolu bulunur diye telkinlerde bulundum, sabrederek sonunda o çıkış yollarından biri benim önüme çıktı. Roza'yla bir araya gelip sonsuza kadar kokusunu içime çekeceğim. Belki de bundan sonra ona ihtiyaç duymama bile gerek kalmayacak. Hayat benim için farklı bir anlam kazanacak.

Arabanın içi sıcak, bütün camları açıyorum. Geçen her dakika her saniye daha çok strese girmeme neden oluyor. Gerile gerile sonunda amacıma ulaşıyorum, uzun zamandan beri beklediğim Roza, tıpkı Mardin'de güneşin doğuşu gibi karşımda. Tek kelime konuşmuyoruz, birbirimize sarılırken gözlerimizden damlalar süzülüyor. Yanımdaki koltuğa oturuyor, bu kez sahiden gözleri gözlerimle kenetleniyor. Dünya duruyor, ay, yıldızlar ve bütün mabetlerde dualar okunuyor adımıza. Tanrı'ya, Roza'yı yarattığı için binlerce kez şükrediyorum. Acı çekmenin kutsallığını ilk kez iliklerime kadar duyuyorum. İlk soru ondan geliyor. "Nasılsın?" Verecek o kadar çok cevap var ki ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Ağzımdan sadece, "İyiyim, ya sen?" diye bir söz çıkıyor. İyi olmanın tarifi nasıl yapılır bilmiyorum, yorgun iki insan, hayata lise yıllarında ara vermiş, kalanını başka türlü kurgulamış ve yaşamış, daha ne söylenebilir bizim için. Bütün komuta bende, ne söylersem ve ne yaparsam yapayım itiraz etmeyecek gibi görünüyor.

"Bu kara yazıyı kendim yazmadım.
Alnıma yazılmış bu kara yazı.
Kader böyle imiş ağlarım bazı bazı.
Geceleri uyku girmez gözüme."

Arabanın radyosunda, Erzincan yöresine ait bir türkü çalarken, masmavi gözleriyle gözlerime bakıyor Roza. Tıpkı baharda ıhla-

mur ağacının verdiği güzel koku gibi kokuyor. Bir ömür tutabileceğim kadar derinden çekiyorum içime. Bir süre gözlerini sürekli kapalı tutuyor, açsa, ah bir açsa ikimiz de sel olup akacağız.

Beyoğlu yakınındaki TRT binasının arkasındaki otoparka alıyorum arabamı. İki olgun, geçmişten iki sevdalı ve iki âşık, daha adı olmayan, bunca yıl sonra yeniden bilindik güzergâhı kullanarak Beyoğlu'ndaki aynı muhallebiciye gidiyorlar. Ağır, üsluplu, düşünceli, öncesinden çok daha farklı yürüyorlar. Gökyüzündeki tek tük geçen bulutlar şarkılar söylüyor, insanlar her zamankinden daha neşeli, Beyoğlu'nun ara sokaklarındaki kediler bile bizi görünce gözyaşlarını tutamıyor. Sevinçten çevremizdeki melekler ağlıyor, ruhumuzun güzelliği her yana sinmiş. Roza bunun farkında, yaşadığımız için gök kubbeye selam ediyoruz, ortak havayı teneffüs eden ve bundan dolayı mutlu olan iki olgun insanız artık.

Ah Beyoğlu, nice aşklara şemsiye olmuş, nice küfürlerin, sevdaların diyarı, evden kaçanların garajı, şöhretin dükkânı Beyoğlu, bunca yıl sonra Roza'yı getirdim diyorum, sessizce tebessüm ediyor. Beni anlıyor, bizi ağırlayacak bu gün biliyorum. Aynı köşeye, aynı yere oturuyor ve aynı muhallebiden söylüyoruz. Bir araya gelmemizin mucize olduğunu biliyoruz. Tanrının insanın önüne koyabileceği olabilirliklerin sınırı yok, bu da onlardan biri. Roza'ya hayran hayran bakmaktan hiçbir şey yapamıyorum, ne konuşabiliyorum ne de düşünebiliyorum. Hayatın muhasebesini yapacak günah çıkartacak sözcükler de anlamsız. Önüme bakıyorum, ilk sorum, "Mardin'de işler nasıl gidiyor?" oluyor. Tatlı bir tebessüm var gözlerinde, ellerini masanın üzerinde görünce uzanıp tutuyorum. Bembeyaz elleri pamuk gibi, tıpkı lisedeki gibi coşkular var içimizde. Roza hüzünlense de başka bir görünüm içinde, bunun nedenini açıklıyor. "Çok iyiyim, her şeyde bir hayır var. Hayatım o topraklarda anlam kazandı. Çocuklarım, torunlarım oldu, kocam sanatkâr bir insan, onun anlayışıyla katlanabildim her şeye. Geçen gün safra kesesinden ameliyat oldum başımdan bir saniye bile ayrılmadı, hakkını asla ödeyemem. Samira'nın söylediğine göre Mardin'e gitmişsin neden çocuklarıma kendini tanıtmadın?" Bu soruya vereceğim cevap çok belli, önüme bakı-

yorum. Bunca zamandır kendimi yiyip bitirmiş olmanın anlamsızlığı şimdi daha iyi anlaşılıyor, hayır demekle onu cezalandırmak yerine ödüllendirdiğimin adı oluyor bu anlattıkları.

Roza; çocuklarını, torunlarını, bağ bahçelerini anlatıyor. Tabiatın tüm güzelliklerini derinlemesine önüme seriyor. Hayatı, en doğal haliyle ve renkleriyle yaşadıklarını söylüyor. Yaşam her gün bana bir şeyler daha öğretiyor diyor. Kendi içimde yaşadığım siyah beyaz gerçeğinin mutluluk getirmediğini Roza'nın sözlerinden sonra daha iyi anlıyorum. Midyat'ı kendince anlatıyor, havasını, suyunu daha başka neleri varsa.

Konuştukça bir şeylerin çok değiştiği anlaşılıyor, Roza'nın geçmişten akan sıcaklığı bu kez ellerinden bana geçmiyor, yerini tıpkı çocukmuşum gibi şefkate bırakmış. Ellerim yavaş yavaş kendiliğinden ellerinden sıyrılıyor. Hayat bunu önümüze koyuyor, yıllar sonra bir araya gelen iki sevgili değiliz artık. İki yakın dost, ya da anne ve çocuk... Aşk çok önemli diyor; ama zaman çok daha başka şeyleri önemli kılıyor, örneğin çocuk, torun, vefa, fedakârlık, insanlık...

Huzura eriyorum, kendimi pastanenin sandalyesine bırakmışım, geçmişte yaşadığım aşkın demlendiğini görmek ne güzel. Pastanenin adı dışında sandalyeler, garsonlar, dekor ve sahipleri hatta biz bile değişmişiz. Roza konuşma anında elini boynundaki kolyeye götürüp onu çıkarıyor. Ne yapmak istediğini bir türlü çözemiyorum. Bana uzatıyor. "Al bunu, bunca yıl beni mutlu etti bundan sonra, bu kez sana uğur getirsin." Diyor. Elinden aldığım kolyenin benim tarafımdan ona hediye edildiğini hatırlıyorum, Roza'ya çok uzun yıllar önce verdiğim kolye yeniden bana iade ediliyor. Bunun ne anlama geldiğini bilecek olgunluktayım. Bunca yıl verdiğim kolyeyi sakladığına göre demek ki o da beni unutamamış, peki geriye vermesinin nedeni ne olabilir? Bu kolyeyi harçlıklarımdan artırdığım paralarla almıştım, kutsal bir materyalmiş gibi iki gün gözüm gibi saklamış ve sonra Roza'ya vermiştim. Evet, Roza artık geriye bakmayalım diyor.

Pastaneden çıkıp Tünel'e oradan da Galata Kulesi'nin olduğu yöne doğru yürüyoruz. Beyoğlu'nda turistler dışında bizim yaşta

olan insanlar çok az. Roza'nın üzerinde yazlık bir pardösü ve başında saçlarının yarısını örten bir eşarp var. Çok istememe rağmen elim ellerine uzanamıyor artık, hayatı kabullenen yanım şu an galip. Galata Kulesinin olduğu yere kadar geliyoruz. Geriye doğru konuşmalarımızın içinde annemi suçlayan sözlerimi ağzımda tutuyor ve ardından şu sözcükler dökülüyor dudaklarından. "Rahmetli annen, hayata dair ilk öğretmenim oldu, zaten onunla görüştükten sonra Mardin'e gidebildim. Seninle yeni ayrıldığımız bir dönemdi, evden çıktığım bir anda annenle karşılaştık, görüşmemiz gerektiğini söyledi. O zamanlar Bakırköy'ün çay ocaklarından birinde sohbet ederken bu işin zorluğundan bahsetti, yanımda uzunca bir süre ağladı. Annen sana olmaz derken, bir yandan da babanla bu iş olsun diye savaşıyormuş ve tabi sonunda mağlup olmuş kadıncağız. Seninle evlenirsem hayatın her ikimize de zehir olabileceğinden bahsetti. Öyle örnekler verdi ki aşkımı katlayıp yüreğimin bir yerine ancak koyabildim, şu anda onun söylediklerini sana söyleyemem; çünkü üzerinden çok yıllar geçti..."

Galata Kulesi denince aşk ve İstanbul akla gelir. Günler önce Bakırköy'ün Özgürlük Meydanı'nda yağmurun altında ıslanırken dünyanın yuvarlak olduğuna şahadet edemem demiştim. Oysa Galata Kulesi'ni yapan Cenevizli daha o zamanlar bunu ispatlamış. Kulenin tepesindeyiz. Roza'yla etrafını turlarken üç yüz atmış beş derece bir dönüşle İstanbul'un her yanını görebiliyoruz. Evet, gerçekten dünya yuvarlak hem de dönüp dolaştırıp insanı tekrar aynı noktaya getiriyor, başka türlü tabi. Yaşanmışlar bir daha eski tazeliğinde yaşanmıyor, geriye bakmanın en kötü yanı da bu. İnsan bugünün kıymetini bilmeli ve geleceğe dair doğru kararlar verebilmeli. Roza'nın sadece geçmişe dayalı hüznüne rağmen şu anki yaşamından hiç de mutsuz olmadığını görmek beni rahatlatırken aynı zamanda içimdeki saplantıdan da uzaklaştırıyor. Onu sevmeme rağmen, gömüldüğüm yerden çıkabiliyorum, ellerim artık titremiyor, bunu neye yormalıyım bilmiyorum. Tanrı'nın bana gösterebileceği en keskin değişim bu olsa gerek.

Galata Kulesi'ni dolaştıktan sonra bu kez yeniden Beyoğlu'na doğru yöneliyoruz. Aşkı konuşmak yerine erdemi, çocukları, çi-

çekleri, bağları ve o bağlarda yetişen üzümleri konuşuyoruz. Yalnız gözlerini ve kokusunu değil, olgunluğunu ve bilgeliğini de içime çekiyorum. Roza, benim için başka şeyler ifade ediyor artık. Yüzüne baktığım an, bir an duruyor ve mimikleriyle sadece "Ne!" diyor. Hiç, koca bir hiç! Hayatın, kuruyup savrulan bir yapraktan farksız olduğunu ona söylüyorum. Cevap gecikmiyor, yaprağın düştüğü yer çok önemli, şayet toprağa düşmüşse korkma, toprak onu yeniden ayağa kaldırır, ben öyle bir toprakta filizlendim diyor. Bununla da kalmıyor yalnızca ayağa kalkmanın önemli olmadığını toprağa faydalı olmanın bile başlı başına bir durum olduğundan bahsediyor. Bu söyledikleri Roza'yı neden unutamadığımın adı oluyor.

Bakırköy'e geldiğimizde artık ağlamıyoruz. Geçmişin verdiği duygusallık yerini çok başka şeylere bırakmış. Roza'yı aynı noktaya bırakırken, onu gözlerinden, kokusundan çok daha başka yönlerini sevdiğimi de anlıyorum; çünkü o Midyat'ta gördüğüm Kürt kadın gibi alnına, eline neşh yapmamış, onun doğuştan gözlerinde neşh varmış. Evet, Roza'yla vedalaşıyoruz, geriye döner de son bir kez bakar mı diye gözümü bile kırpmazken o yoluna devam ediyor. Neye yarar, zaten dönse de artık önemi yok, hayat başka pencerelerden bakmamızı emretmiş. Deniz gözlü Roza, adım adım benden uzaklaşıyor, tam köşeyi dönerken eli havaya kalkıyor. Yüzünde gülümseme, Mardin, Maride soluklu Roza'yla son bir kez ellerimizi sallayarak uzaktan uzağa vedalaşıyoruz. O üzüm bağlarının, taş evlerin serinliğinde, kekik kokuları solunan ve kertenkelelerin yaşadığı Mardin'e, bense yeniden hayata merhaba diyeceğim artık...

Defterler önemlidir, hesaplar, dertler, sıkıntılar, hayat hikâyeleri yazılır. Zeyyad Bey'in bende kalan defterini Midyat'a göndermeden önce her satırından keyifler çıkarmıştım ve bununla kalmamış son olarak kendimden ilaveler bile yapmıştım. Bir başkasının emanet defterine notlar düşmek ne kadar doğru bilmiyorum; ama kendimi engelleyemediğim de ortada...

"Soluduğumuz havayı sevdiğiniz başka insanların da soluduğunu bilmek çok önemli, siz kertenkele olarak bunun farkına varmışsınız, böyle olduğunu bilmek bazen insanın bütün bir ömrünü alabiliyor. Yaşım geçkin de olsa bundan sonra sizin gibi bir kertenkelenin İstanbul'a savurduğu bir başka kertenkele gibi hissedeceğim kendimi..."

Zeyyad Bey bu notu okuduğunda ne düşünür bunu asla bilemeyeceğim; ama kendimi böyle bir itiraftan da alıkoyamıyorum.

Bilgisayarın başındayım, karşımda duran resimdeki masmavi gözlere derinlemesine bakıyorum. Taşlar yavaş yavaş oturuyor, suçlayacağım ne anne babam ne de başka bir insan yok artık... Bana emek veren Saime'yi düşünüyorum, bundan sonra göstereceği ilgisizliğini bile seveceğim artık. Kendimi çınardan farksız buluyorum, bana bağlı olan yaprakları dalında tutabilmek için çalışacağım. Bunun yolu da çok belli, geriye bakmamak ve içimdeki sevgiyi mutlaka açığa çıkarmak... Ahmet'le sırlarımı paylaşmış olmaktan da pişman değilim, Saime daha dün Abdülkadir Bey'lerle dünür olabileceğimizin sinyallerini verdi. Zeyyad Bey'e övdüğüm Ahmet için benim damadım olamaz nasıl diyebilirim? İşin gerçeği onu benimsedim, ben de Sezen'in Ahmet'le evlenmesini isterim.

Günlerden pazartesi, Erdal'ın nişanından bu yana tam bir hafta geçti. Bakırköy Özgürlük meydanının trafiğe açık noktasındayım, az sonra servis gelip beni alacak. Yeni işim, apartman komşumuzun güvenlik şirketinde idari amir olmak. Baş Komiser Kubilay bundan sonra devlet için değil sivil birimler için çalışacak, tabi siyah beyaz dışındaki bütün renkleri de dikkate alarak.

Son yağan yağmurlarla kuraklık sonlanmış gibi. Hava bugün de siyah bulutlarla dolu, yağmur çiselese de elimdeki şemsiye koruyor beni. Yaz günü sağanak halinde yağan yağmur bazen insanı gafil avlayabiliyor. Bakırköy'ün özgürlük meydanında koşuşan insanlar var, tiner koklayıp ağzı burnu yara içinde olan çocuklar da yok bugün. Başımı gökyüzüne kaldırdığımda güneşi, bulutları ve rengârenk gökkuşağının olduğunu görüyorum. Bu görüntü yaşamanın her şeye rağmen güzel olduğunu anlatıyor. Sev beni,

kendini, insanları, yoksa işin zor diyor. Anlamadığın veya anlamak istemediğin zaman yargılamaya başlarsın, ilişkili olduğun her insanın hayatına anlam kattığın sürece kendi hayatına da anlam katmış olursun diyerek sözlerini tamamlıyor. Hayat kendini bir tek duyguyla besliyor, bunun içinde anlamak var, Musa'nın ameliyatından sonraki yüz ifadesiyle bunu gayet iyi anlamıştım, diğer adı tabi ki sevgi. Roza, bunu çoktan yakalamış, Facebook'taki Roza'yla aynı karede olduğumuz resmi dün akşam sildim, onu bilinçaltımda uyuyan eski yerine geri gönderdim. Evet, Roza'ya dair parlayan volkanın üzerini sonsuza dek kapattım. Ayın gümüş pırıltısındaki ışığı Roza, Mardin'e geri döndü. Ona dair zihnimdeki romantizmin yaprakları birer birer toprağa düştü ve ben o toprakla yoğrulup yeniden ayağa kalktım.

Bugünden sonra emeklilik bitiyor ve 'yeni hayat' başlıyor. Gerçeğin ta kendisi olan bu dönemde, bütün dikkatimi yeni işime vereceğim derken, beklediğim servis de geliyor. "Bir dakika! Geliyorum."

KEMAL SİYAHHAN

Roza'nın Gözleri *

ROMAN

Kalbin kanatlanmasının adı aşk... Kanatlanıp uçmasının, bir bedenden çıkıp öbürünün kalbi üstüne konmasının adı... Sınırsız, zamansız bir hal; özgürlüğün en doyulmaz biçimi...
Lise ikinci sınıfta Kubilay'ın kalbini, ruhunu böyle uçuran ve ömrünün geri kalanında tüm benliğini kaplayan aşkın adı da Roza. Süryani Roza ve o mavi gözleri...
Kemal Siyahhan'ın son romanı Roza'nın Gözleri, imkânsız bir aşkın öyküsü. İki genç arasında, masumiyetin güzelliğiyle yaşanan bu duygunun üzerine düşen "töre" gölgesinin ve cennetin bir anda nasıl cehenneme dönüşebileceğinin çarpıcı bir anlatımı.

Roza'nın Gözleri, destanlardan üçüncü sayfa haberlerine kadar her yerde karşımıza çıkan, özgürce yaşanmasına izin verilmemiş aşkların kırık hikâyelerine gönderilmiş bir selam.

ISBN 978-975-570-435-7

*SEL